

PRAVNI FAKULTET U SARAJEVU

Prečišćeni tekst¹

NASTAVNI PLAN I PROGRAM I CIKLUSA STUDIJA

*

Sarajevo, OKTOBAR 2017.

---

¹ Prečišćeni tekst Nastavnog plana i programa u skladu sa odlukama Senata Univerziteta u Sarajevu o davanju saglasnosti na izmjene i dopune nastavnog plana i programa: broj: 01-2704/15 od 29.04.2015. godine; broj:01-555/16 od 27.01.2016. godine; broj: 01-3680/16 od 25.05.2016. godine i broj:01-4765/16 od 13.07.2016. godine.

* Odlukom Senata Univerziteta u Sarajevu, broj: 01-38-1335-7/'11 od 25.05.2011. godine, usvojen je novi Nastavni plan i program dodiplomskog studija Pravnog fakulteta u Sarajevu, koji se počinje primjenjivati od akademske 2011/12. godine.

**NASTAVNI PLAN I PROGRAM
DODIPLOMSKOG STUDIJA**

<i>Godina studija</i>	<i>NASTAVNI PREDMETI Obavezni</i>	<i>Izborni/fakultativni</i>
<i>PRVA I + II semestar</i>	5 + 5 = 10	0
<i>DRUGA III + IV semestar</i>	5 + 6 = 11	1 /student bira jedan predmet sa Liste izbornih/fakultativnih predmeta I/
<i>TREĆA V + VI semestar</i>	6 + 6 = 12	1 /student bira jedan predmet sa Liste izbornih/fakultativnih predmeta II/
<i>ČETVRTA VII + VIII semestar</i>	7 + 6 = 13	1 /student bira jedan predmet sa Liste izbornih/fakultativnih predmeta III/
Obavezni i izborni predmeti	46	3
Ukupno		49

Napomena:

Nastavno-naučno vijeće Fakulteta prije početke svake akademske/studijske godine donosi odluku o **najmanje pet izbornih predmeta** sa liste izbornih predmeta na kojima će se izvoditi nastava za tekuću akademsku/studijsku godinu na osnovu broja studenata, prostornih i kadrovskih mogućnosti.

NASTAVNI PLAN PO SEMESTRIMA

I GODINA – I semestar

PREDMET <i>Obavezni</i>	Kontakt sati P+V	ECTS
1. Institucije rimskog prava	3 + 1 = 4	6
2. Historija države Bosne i Hercegovine	3 + 1 = 4	6
3. Sociologija	3 + 1 = 4	6
4. Uvod u nauku o državi i pravu	3 + 1 = 4	6
5. Ekonomske osnove države i prava	3 + 1 = 4	6
Ukupno:	5 20	30

I GODINA – II semestar

PREDMET <i>Obavezni</i>	Kontakt sati P+V	ECTS
1. Komparativna pravna historija	3 + 1 = 4	6
2. Kriminalistika	3 + 1 = 4	6
3. Historija prava Bosne i Hercegovine	3 + 1 = 4	6
4. Sociologija prava	3 + 1 = 4	6
5. Struktura prava	3 + 1 = 4	6
Ukupno:	5 20	30

II GODINA – III semestar

PREDMET <i>Obavezni</i>	Kontakt sati P+V	ECTS
1. Moderne pravne kodifikacije	2 + 1 = 3	3
2. Ustavno pravo I	4 + 1 = 5	8
3. Krivično pravo I	4 + 1 = 5	7
4. Uvod u građansko pravo	4 + 1 = 5	7
5. Porodično pravo I	3 + 1 = 4	5
Ukupno:	5 22	30

II GODINA – IV semestar

P R E D M E T <i>Obavezni/Izborni</i>	Kontakt sati P+V	ECTS
<i>Obavezni</i>		
1. Krivično pravo II	4 + 1 = 5	5
2. Porodično pravo II	3 + 1 = 4	5
3. Nasljedno pravo	2 + 0 = 2	3
4. Pravo privrednog sistema	2 + 1 = 3	4
5. Ustavno pravo II	4 + 1 = 5	5
6. Stvarno pravo	3 + 2 = 5	5
<i>1. Izborni predmet</i>	2 + 0 = 2	3
<i>Ukupno:</i>	<i>6 + 1 = 7</i>	<i>26</i>
	<i>26</i>	<i>30</i>

Lista izbornih/fakultativnih predmeta I

1. Diplomatika i heraldika 2. Ekološko pravo 3. Gender i pravo 4. Izorno pravo 5. Klasični pravni tekstovi I 6. Lična prava 7. Osnove precedentnog prava 8. Pravna informatika 9. Pravna klinika iz porodičnog prava 10. Pravne kulture	11. Sociologija politike 12. Stare pravne kodifikacije 13. Kriminologija 14. Sudska psihopatologija 15. Uporedni ustavno politički sistemi 16. Uvod u internacionalizaciju prava 17. Medicinsko krivično pravo 18. Zemljišno knjižno pravo 19. Ekonomsko pravo 20. Pravo na razvoj

III GODINA – V semestar

P R E D M E T <i>Obavezni</i>	Kontakt sati P+V	ECTS
1. Krivično procesno pravo I	3 + 1 = 4	5
2. Obligaciono pravo I	3 + 1 = 4	6
3. Finansije i finansijsko pravo	2 + 1 = 3	5
4. Međunarodno javno pravo I	3 + 1 = 4	5
5. Radno pravo	3 + 1 = 4	5
6. Osnovi prava Evropske unije	2 + 0 = 2	4
<i>Ukupno:</i>	<i>6</i>	<i>21</i>
	<i>21</i>	<i>30</i>

III GODINA - VI semestar

P R E D M E T <i>Obavezni/izborni</i>	Kontakt sati P+V	ECTS
Obavezni	3 + 1 = 4	5
1. Krivično procesno pravo II		
2. Obligaciono pravo II	3 + 1 = 4	6
3. Međunarodno javno pravo II	3 + 1 = 4	5
4. Socijalno pravo	3 + 1 = 4	5
5. Međunarodno krivično pravo*	2 + 1 = 3	3
6. Osnovi evropskog privatnog prava	2 + 1 = 3	3
Ukupno obaveznih predmeta 6		
Izborni sadržaji:		
1.Izborni predmet	2 + 0 = 2	3
Ukupno izbornih predmeta: 1		
Ukupno: 6+1=7	24	30

Lista izbornih/fakultativnih predmeta II

1. Klasični pravni tekstovi II 2. Pravo, religija i nasilje: historijska perspektiv 3. Nauka o upravi 4. Nomotehnika 5. Pravna klinika iz krivičnog procesnog prava 6. Pravna klinika iz ljudskih prava 7. Pravna klinika iz međunarodnog javnog prava 8. Pravna klinika iz obligacionog prava 9. Pravna klinika iz radnog prava	10. Pravo privrednog sistema EU 11. Pravo neprofitnih organizacija 12. Evropsko ugovorno pravo 13. Kolektivno radno pravo 14. Sudska medicina 15. Evropsko privatno pravo 16. Osnove ekonomske analize prava 17. Viktimologija 18. Izabrane teme iz novije pravne historije Bosne i Hercegovine

IV GODINA - VII semestar

P R E D M E T <i>Obavezni</i>	Kontakt sati P+V	ECTS
1. Osnovi prava intelektualnog vlasništva	2 + 1 = 3	3
2. Građansko procesno pravo I	3 + 1 = 4	5
3. Međunarodno privatno pravo I	3 + 1 = 4	5
4. Pravo privrednih društava	3 + 1 = 4	5
5. Filozofija prava	2 + 1 = 3	4
6. Međunarodno finansijsko pravo	2 + 0 = 2	3
7. Upravno pravo I	3 + 1 = 4	5
Ukupno:	7	24
	24	30

IV GODINA - VIII semestar

PREDMET <i>Obavezni / izborni</i>	Kontakt sati P+V	ECTS
Obavezni		
1. Građansko procesno pravo II	3 + 1 = 4	6
2. Poslovno pravo	3 + 1 = 4	5
3. Međunarodno privatno pravo II	3 + 1 = 4	5
4. Upravno pravo II	3 + 1 = 4	6
5. Penologija*	3 + 1 = 4	4
6. Pravo zaštite potrošača	2 + 0 = 2	2
Ukupno: obaveznih predmeta 6		
Izborni sadržaji:		
1. Izborni predmet	2 + 0 = 2	2
Ukupno izbornih predmeta: 1		
Ukupno: 6+1=7	24	30

Lista izbornih/fakultativnih predmeta III

1. Autorsko pravo i srodna prava 2. Sudstvo za maloljetnike 3. Monetarno i bankarsko pravo 4. Berzansko pravo 5. Ustavno pravo Evropske unije 6. Međunarodni aspekti Evropske unije 7. Evropsko radno pravo i pravo socijalne sigurnosti 8. Međunarodni odnosi 9. Diplomatsko i konzularno pravo 10. Međunarodne organizacije 11. Sekularna država na Balkanu 12. Razvoj pravne misli u BiH 13. Studij genocida 14. Ustavno sudstvo 15. Lokalna samouprava 16. Pravo socijalne sigurnosti 17. Pravo osiguranja kredita 18. Pravo industrijskog vlasništva 19. Organizirani kriminal 20. Maloljetničko krivično pravo 21. Prekršajno pravo 22. Pravo vrijednosnih papira	23. Pravo konkurencije 24. Posebno upravno pravo 25. Upravni sistemi 26. Službeničko pravo 27. Međunarodno humanitarno pravo 28. Teorije moderne države 29. Tumačenje prava-topika i argumentacija 30. Pravo manjina 31. Upravno pravo EU 32. Međunarodni standardi u izbornom pravu 33. Sudsko pravo Evropske unije 34. Pravo zajedničkog tržišta EU 35. Evropsko pravo intelektualnog vlasništva 36. Uvod u američko pravo 37. Sudski sistem u SAD 38. Federalizam u SAD 39. Notarsko pravo 40. Klinika iz prava međunaodne prodaje robe i arbitražnog prava 41. Privatno-pravni aspekti medicinskog prava 42. Porezni obveznik i porezna obaveza 43. Porezna administracija i porezni postupak 44. Pravna klinika iz finansijskog prava

**NASTAVNI PROGRAMI OBAVEZNIH I IZBORNIH PREDMETA
DODIPLOMSKOG STUDIJA**

**I GODINA – I SEMESTAR
OBAVEZNI PREDMETI**

INSTITUCIJE RIMSKOG PRAVA obavezni predmet	ECTS: 6 Šifra: IUR 211	
GODINA: <i>I</i>		
SEMESTAR: <i>prvi</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano na naučnu oblast Rimsko pravo, odnosno za nastavni predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja : 3/45	Vježbe: 1/15	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati: <p>Rimsko pravo u povijesti evropskog univerzitetskog razvoja predstavlja najstariju znanstvenu disciplinu. Pregledom aktualnih reformskih procesa na većini evropskih Univerziteta ova disciplina i dalje zauzima nezaobilaznu polazišnu odrednicu u osnovama evropskih pravnih studija. Moderni pravni sistemi u svijetu su baštini temeljne institute rimskog prava a naročito u najvažnijim pravnim kodifikacijama. Strukturalna pravna terminologija, načini pravnog rezoniranja, argumentiranja i tumačenja, sa pregledom evolutivnih promjena a naročito ekonomskih, filozofskih i političkih uzroka tih promjena konkretnih pravnih instituta, posebno najrecipiranijih institucija rimskog prava , stvarnog i obveznog prava, predstavljaju nezaobilazne elemente pravne edukacije modernog pravnika.</p>		
Sadržaj predmeta: <ul style="list-style-type: none"> - Uvod - Statusno pravo - Obiteljsko pravo - Stvarno pravo – uvod - Pojedina stvarna prava - Obvezno pravo – opći dio - Obvezno pravo – posebni dio – pojedine obveze - Nasljedno pravo - Rimski civilni proces		

Obaveze studenata:

Svi studenti su dužni aktivno se uključiti u predviđene oblike izvođenja nastave: predavanja (organiziranje panel diskusija), izrada seminarskih radova, konsultacije. Metodološki pristup provjere znanja će biti potenciran kroz kontinuirano praćenje aktivnosti u seminarskim kolokvijima, seminarskim radnjama, pismenim testovima dok će na završnoj provjeri znanja studenti imati mogućnost izbora pismenog ili usmenog polaganja ispita.

Literatura:**Obavezna:**

1. Prof. dr. Mirela Šarac, Prof. dr. Zdravko Lučić, Rimsko privatno pravo, Sarajevo, 2006.
2. Horvat M., Rimsko pravo, Zagreb, 2002.
3. Romac A., Rimsko pravo, Zagreb, 2002.
4. Stanojević O., Rimsko pravo, Sarajevo, 2000.

Dopunska:

- Romac A., Izvori rimskog prava, Zagreb, 1973.
- Romac A., Rječnik rimskog prava, sva izdanja

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

HISTORIJA DRŽAVE BOSNE I HERCEGOVINE

Šifra: IUR 111

SEMESTAR: **prvi**

Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano na naučnu oblast Pravna historija, odnosno za nastavni predmet.

KONTAKT SATI

Predavanja : 3/45

Vježbe: 1/15

Konsultacije: 5/75

Ciljevi i očekivani rezultati:

1. Da upozna studente sa državnopravnim razvitkom Bosne i Hercegovine kao nastavnom disciplinom koja je proistekla iz predmeta Historija države i prava Bosne i Hercegovine i koja je formirana u vremenu nezavisnosti i međunarodnog priznanja BiH kao samostalne

i suverene države;

2. da razvije svijest kod studenata o političko-teritorijalnom i državnompravnom razvitku Bosne i Hercegovine koji se može u kontinuitetu pratiti punih hiljadu godina, od ranog evropskog srednjeg vijeka do danas i koji se može rekonstruirati kao historija ustavnosti i međunarodno-pravnog položaja Bosne i Hercegovine u svim razdobljima njenog političkog razvitka i neprekidnog upravno-teritorijalnog trajanja, kroz srednji vijek, osmansko doba, austro-ugarski period i u okviru Jugoslavije 1918-1992. godine, i
3. da omogući studentima da se naučno upoznaju sa temeljima ustavnog poretka i međunarodno-pravnog položaja Bosne i Hercegovine kao jedne od najstarijih evropskih država, čije su se ime i teritorija neprekidno održali u svim velikim epohama i prevratnim vremenima historije. U tom je smislu cilj nastave iz predmeta Državnopravni razvitak BiH, da kod studenata razvije i učvrsti kritičku svijest o trajnosti i političkoj cjelokupnosti Bosne i Hercegovine.

Sadržaj predmeta:

I - SREDNJOVJEKOVNA (FEUDALNA) BOSANSKA DRŽAVA

- I – OSNOVNE ODLIKE I PERIODIZACIJA DRŽAVNOPRAVNOG RAZVITKA BIH
- II – BOSNA KAO SAMOSTALNA FEUDALNA DRŽAVA
- III - BOSANSKA CRKVA
- IV - DRŽAVNO UREĐENJE SREDNJOVJEKOVNE BOSNE

II - BOSNA POD OSMANSKOM VLAŠĆU

III - OKUPACIJA BOSNE I HERCEGOVINE 1878.

IV - BOSNA I HERCEGOVINA ZA VRIJEME AUSTRO-UGARSKE UPRAVE

- I - HABSBUŠKA CAREVINA I NJENA USTAVNA STRUKTURA
- II - ORGANIZACIJA VLASTI U BIH 1878-1918.
- III - NACIONALNO-POLITIČKI KURS OKUPACIONE UPRAVE
- IV - ORGANIZACIJA VJERSKIH ZAJEDNICA
- V - POLITIČKE STRANKE
- VI - ANEKSIJA BOSNE I HERCEGOVINE
- VII - BOSANSKOHERCEGOVAČKI USTAV I SABOR

V - BOSNA I HERCEGOVINA 1914-1918. I STVARANJE JUGOSLAVENSKE DRŽAVE

- I - DRŽAVNOPRAVNE PRILIKE U BIH TOKOM RATA

VI - BIH U JUGOSLAVIJI IZMEĐU DVA SVJETSKA RATA

- I - BIH ZA VRIJEME PRIVREMENOG DRŽAVNOG UREĐENJA 1918-1921.
- II - VIDOVDANSKI USTAV
- III - ŠESTOJANUARSKA DIKTATURA

IV - OKTROI RANI USTAV I NJEGOVA PRIMJENA
V - BORBA ZA AUTONOMIJU BIH 1937-1941.

VII - BOSNA I HERCEGOVINA U VRIJEME RATA 1941-1945.

VIII - BOSNA I HERCEGOVINA U SOCIJALISTIČKOJ JUGOSLAVIJI

IX - BOSNA I HERCEGOVINA KAO SAMOSTALNA I SUVERENA DRŽAVA

Obaveze studenata:

Obavezno je prisustvo studenata na nastavi. Tolerira se do 20 % opravdanih izostanaka. Studenti koji ne ispune uslov prisustva na 80% časova svih oblika nastave neće moći pristupiti završnom ispitu i dobit će negativnu ocjenu.

Kontinuirano ocjenjivanje tokom semestra

Studenti/ce tokom semestra mogu osvojiti maksimalno **50 bodova**.

Bodove studenti/ce stiču na slijedeći način:

<i>Oblik aktivnosti</i>	<i>Bodovi</i>
Prva pismena provjera znanja	30
Esej	20
Druga (završna) pismena provjera znanja	50

Prva pismena provjera znanja

Prva pismena provjera znanja sastoji se od tri pitanja. Svako pitanje nosi po 10 bodova. Tokom semestra studenti/ce moraju osvojiti minimalno 25 bodova (od toga minimalno 20 bodova na prvoj pismenoj provjeri znanja) kako bi stekli pravo da polažu drugu parcijalnu pismenu provjeru znanja. Stečeni bodovi vrijede tokom redovnog i I popravnog termina.

Esej

Temu za esej studenti/ce biraju sami iz oblasti građe predmeta. Izradi eseja studenti/ce mogu pristupiti tek nakon prve pismene provjere znanja.

Druga pismena provjera znanja

Druga pismena provjera znanja sastoji se od četiri pitanja. Tri pitanja nose po 10 bodova, a jedno 20 bodova. Studenti/ce na drugoj parcijalnoj pismenoj provjeri znanja od ukupno 50 bodova, moraju osvojiti najmanje 30 bodova kako bi i konačna ocjena bila pozitivna.

Vanredni studenti/ce, kao i studenti/ce koji/e ne ostvare minimalni broj bodova za polaganje drugog parcijalnog ispita, polažu pismeni integralni ispit.

Integralni ispit sastoji se od 4 pitanja. Svako pitanje nosi 25 bodova.

Trajanje ispita

Prva i druga redovna (parcijalna) pismena provjera znanja traje 30 minuta.
Pismeni (integralni) ispit traje 50 minuta.

Formiranje ocjene

Student/ica može osvojiti maksimalno 100 bodova. Ocjena se formira po slijedećoj skali:

Ocjena	BOD OVI
10	95 – 100 (izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama)
9	85 – 94 (iznad prosjeka sa ponekom greškom)
8	75 – 84 (prosječan sa primjetnim greškama)
7	65 – 74 (općenito dobar ali sa značajnim nedostacima)
6	55 – 64 (zadovoljava minimalne kriterije)
5	manje od 55 (ne zadovoljava minimalne kriterije)

Literatura:

Obavezna:

- 1. Mustafa Imamović:** *Osnove upravno-političkog razvitka i državnopravnog položaja Bosne i Hercegovine*, **Pravni Fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2006.**
- 2. Mustafa Imamović:** *Historija države i prava Bosne i Hercegovine, III izdanje*, **Magistrat, Sarajevo, 2003.**
- 3. Čaušević, Dženana:** *Pravno-politički razvitak Bosne i Hercegovine - Dokumenti sa komentarima*, **Magistrat, Sarajevo, 2005.**

Dopunska:

1. Mustafa Imamović: ***Historija Bošnjaka***, Bošnjačka zajednica kulture "Preporod", Sarajevo, 1998.
2. **Enes Durmišević:** Šerijatsko pravo i nauka šerijatskog prava u Bosni i Hercegovini u prvoj polovini XX stoljeća, **Pravni Fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008.**
3. Grupa autora: ***BiH od najstarijih vremena do kraja Drugog svjetskog rata***, Bosanski kulturni centar, Sarajevo, 1998.
4. **Noel Malcolm:** *Povijest Bosne*, **Zagreb – Sarajevo, 1995.**
5. Mustafa Imamović, ***Zemaljski statut u ustavnoj historiji Bosne i Hercegovine***, Sarajevo, 2010.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

Naziv predmeta: SOCIOLOGIJA	ECTS: 6	Šifra: IUR 1412
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano na naučnu oblast Sociološke dimenzije prava		
Status predmeta:	Obavezni	
Godina:	I	
Semestar:	I	
Kontakt sati:		
Predavanja	3/45	
Vježbe:	1/15	
Konsultacije:	5/75	
Ciljevi predmeta i ishodi učenja:		
<p>Upoznavanje studenata/ica sa osnovnim klasičnim i savremenim sociološkim teorijama; Razumijevanje povijesnog konteksta razvijanja socioloških teorija; Usvajanje osnovnih znanja o temeljnim problemima kojim se bavi sociologija kao društvena nauka; Usvajanje osnovnih znanja iz oblasti sociologije osposobit će studente/ice da analiziraju i kritički interpretiraju ključne društvene probleme i njihove implikacije.</p>		
Sadržaj predmeta/ Tematske cjeline:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Predmet sociologije 2. Metodi u sociologiji 3. Osnovni sociološki pojmovi: društvo, građansko društvo, porodica, nacija, religija 4. Pozicija sociologije kao znanosti i njena uloga danas 5. Historijski razvoj teorija o društvu <ol style="list-style-type: none"> 5.1. Antička shvatanja o društvu 5.2. Srednjevjekovna shvatanja o društvu 5.3. Novovjekovni razvoj socijalne i političke misli 5.4. Njemačka klasična filozofija 5.5. Zasnivanje sociologije kao posebne naučne discipline u djelima (Auguste Comte, Karl Marx, Emile Durkheim, Max Weber) 6. Psihologistička sociologija 7. Formalna ili opisna sociologija 8. Sociološki bihejviorizam 9. Funkcionalizam 10. Strukturalizam 11. Frankfurtska škola 12. Savremena razmišljanja o društvu 13. Misao o društvu i državi u Bosni i Hercegovini 		
Literatura:		
Obavezna literatura:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Fuad Saltaga „Sociologija“, Pravni fakultet u Sarajevu, 1999. 		

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

Obaveze studenata i način provjere znanja:

Rad studenta/ica prati se i ocjenjuje kontinuirano u toku semestra. Provjera znanja se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu, na kojem se utvrđuje konačna ocjena. U strukturi ukupnog broja bodova, 50% bodova je predviđeno za aktivnosti i provjere znanja u toku semestra. Studenti/ice na prvom času dobivaju instrukcije o oblicima praćenja njihovog rada tokom semestra.

UVOD U NAUKU O DRŽAVI I PRAVU obavezni predmet	ECTS: 6 Šifra: IUR 311	
GODINA: <i>I</i>		
SEMESTAR: <i>prvi</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano na naučnu oblast Teorija prava i države		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 3/45	Vježbe: 1/15	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati: Uvod u nauku o državi i pravu je uvodna i osnovna disciplina koja se izučava u studiju prava. Cilj je usvajanje osnovnih znanja, vještina i sposobnosti koje su preduslov za izučavanje pozitivno-pravnih disciplina. Nakon uspješnog ovladavanja materijom iz predmeta Uvod u nauke o državi i pravu očekuje se sticanje osnovnih znanja o državi i postmodernoj državi kao teorijskom konceptu, osnovnim političkim i pravnim vrijednostima i ciljevima i funkcijama države. Studenti stiču i osnovna znanja o elementima političkog sistema.		
Sadržaj predmeta: <ul style="list-style-type: none"> • Država i pravo kao otvoreni teorijski koncepti • Država i pravo u okviru pravnih disciplina i interdisciplinarni pristup • Država u pravnom, ekonomskom, političkom i kulturnom kontekstu • Osnovne političke i pravne vrijednosti - mir, sigurnost, okoliš, sloboda i imovina • Ciljevi i funkcije države • Osnovni pojmovi države - teorijska perspektiva a) teritorija		

- b) stanovništvo
- c) teritorijalna i politička organizacija vlasti
- d) suverenitet
  - Elementi političkog sistema
  - Moderna i postmoderna država- konteksti i značenja

Obaveze studenata:

Rad studenta/ica prati se i ocjenjuje kontinuirano u toku semestra. Provjera znanja se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu, na kojem se utvrđuje konačna ocjena. U strukturi ukupnog broja bodova, 50% bodova je predviđeno za aktivnosti i provjere znanja u toku semestra. Studenti/ice na prvom času dobijaju instrukcije o oblicima praćenja njihovog rada tokom semestra.

Literatura:

- Nikola Visković: Država i pravo, Univerzitetska knjiga, Sarajevo 1996.
- Berislav Perić: Država i pravni sustav, Informator, Zagreb 1994.
- Duško Vrban: Državo i pravo, Godlen marketing, Zagreb, 2003.
- Lukić Radomir i Košutić Budimir, Uvod u pravo, "Službeni list SRJ Beograd", 1999.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

EKONOMSKE OSNOVE DRŽAVE I PRAVA		ECTS: 6
obavezni predmet		Šifra:IUR 1611
GODINA: <i>I</i>		
SEMESTAR: <i>prvi</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano na naučnu oblast Pravno ekonomskih nauka, odnosno za nastavni predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 3/45	Vježbe: 1/15	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
Namjera je da se studentima pruže osnovna znanja o ekonomskim osnovama države i prava, s ciljem upoznavanja temeljnih odrednica društveno-ekonomskih odnosa i njihovih mehanizama u funkcioniranju države i prava.		

Sadržaj predmeta:

1. Polazna znanja u razumijevanju odnosa prava i ekonomije
2. Zakonitosti tokova društvene reprodukcije
3. Efikasnost nacionalne ekonomije
4. Anatomija tržišnog sistema, regulatorna uloga države u privredno-pravnom sistemu
5. Međudržavni ekonomski odnosi
6. Politika raspodjele
7. Uticaj države na ekonomski razvoj
8. Globalizacijski tokovi

Obaveze studenata:

Oblik nastave:

- Predavanja, vježbe (interaktivna nastava - prezentacije – diskusija)

Način provjeravanja znanja i ocjenjivanja studenata tokom nastave:

- kontinuirane provjere znanja – testovi

Način polaganja ispita:

pismeno

Literatura:

1. B.Golić "Principi ekonomije I", Sarajevo 2002, (sa izuzetkom stranica 53 – 85; 389 – 406);
2. E.Vilogorac, "Uvod u ekonomiju", Sarajevo 2001;
3. P. Samuelson – W.Nordhaus, "Ekonomija"

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

**I – GODINA – II SEMESTAR
OBAVEZNI PREDMETI**

KOMPARATIVNA PRAVNA HISTORIJA obavezni predmet	ECTS:6 Šifra: IUR 113							
GODINA: I								
SEMESTAR: drugi								
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano za nastavni predmet Historija prava i države (Komparativna pravna historija, Moderne pravne kodifikacije)								
KONTAKT SATI								
Predavanja: 3/45	Vježbe: 1/15	Konsultacije: 5/75						
Ciljevi i očekivani rezultati: <ol style="list-style-type: none"> 1. Da pruži studentima temeljna znanja o historijskom razvoju prava od najstarijih vremena do modernog doba 2. Da istraži historijske dimenzije odnosa prava, države i društva 3. Da razvije sposobnost studenata za tumačenje historijskog procesa razvoja prava u komparativnoj perspektivi 4. Da razvije svijest studenata o historijskom porijeklu i uslovljenosti savremenih pravnih instituta i političkih ustanova								
Sadržaj predmeta: I – Uvodna izlaganja II – Država i pravo u oblasti Mediterana 3000.p.n.e. – 500. n.e. III – Država i pravo u oblasti Mediterana 500. – 1500. IV – Država i pravo u Evro-atlantskom regionu 1500. – 1900.								
Obaveze studenata: Kontinuirano ocjenjivanje tokom semestra Studenti/ce tokom semestra mogu osvojiti maksimalno 50 bodova. Bodove studenti/ce stiču na slijedeći način: <table><thead><tr><th>Oblik aktivnosti:</th><th>Max. broj bodova:</th></tr></thead><tbody><tr><td>Prva pismena provjera znanja</td><td>30</td></tr><tr><td>Izrada eseja</td><td>20</td></tr></tbody></table> Prva pismena provjera znanja - test (provjerava se znanje iz država i prava Starog vijeka): 30			Oblik aktivnosti:	Max. broj bodova:	Prva pismena provjera znanja	30	Izrada eseja	20
Oblik aktivnosti:	Max. broj bodova:							
Prva pismena provjera znanja	30							
Izrada eseja	20							

poena. Studenti koji osvoje 16 poena položili su ovaj dio gradiva. Studenti koji ne polože ovaj test polažu predmetno gradivo na završnom ispitu.

Esej: 20 poena

Teme za esej studenti biraju sami na osnovu liste koja se oglašava u prvoj sedmici semestra. Izabrane teme se registruju na časovima vježbi u trećoj sedmici semestra.

Završni ispit (provjerava se znanje iz država i prava Srednjeg i Novog vijeka): 50 poena

Formiranje ocjene

Ocjena se formira zbrajanjem osvojenih poena u svim segmentima ocjenjivanja.

Student/ica može osvojiti maksimalno 100 bodova.

Ocjena se formira po slijedećoj skali:

Ocjena:	Bodovi:
10	95 – 100 (izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama)
9	85 – 94 (iznad prosjeka sa ponekom greškom)
8	75 – 84 (prosječan sa primjetnim greškama)
7	65 – 74 (općenito dobar ali sa značajnim nedostacima)
6	55 – 64 (zadovoljava minimalne kriterije)
5	manje od 55 (ne zadovoljava minimalne kriterije)

Literatura:

Obavezna:

1. Fikret Karčić, *Komparativna pravna historija: predavanja i pravni tekstovi* (Sarajevo: Pravni fakultet, 2007)

Dopunska:

1. Prof. dr. Mustafa Imamović *Predavanja iz opće povijesti prava i političkih institucija* (Sarajevo: Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, 2005), str. 216;
2. *Pravni tekstovi-odabrani izvori za Opću historiju države i prava*, odabrao prof. dr. Fikret Karčić (Sarajevo: Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, 2004), str. 279
3. Prof. dr. Raifa Festić, *Opća historija države i prava* (Sarajevo: Studentska štamparija Univerziteta, 1998), str. 311
4. Sir Leonard Wooley, *Počeci civilizacije* (Zagreb: Naprijed, 1966), str. 72-105, 136-191
5. *Historija čovječanstva-Kulturni i naučni razvoj. Svezak drugi. Stari svijet od 1200. god. pr. n.e. do 500. godine. Knjiga prva.* (Zagreb: Naprijed, 1967), str. 204-249; 262-276
6. *Historija čovječanstva-Kulturni i naučni razvoj. Svezak drugi/Knjiga druga. Stari svijet od 500. god. pr.n. e. do početka nove ere* (Zagreb: Naprijed, 1967), str. 167-193
7. Marko Šunjić, *Narodi i države ranog srednjeg vijeka* (Sarajevo: Rabić, 2003), str. 251-261; 443-459.

8. Georgije Ostrogorski, *Istorija Vizantije* (Beograd: Prosveta, n.d.), str. 230-252
9. *Oksfordska istorija Islama*, priredio Džon L. Esposito (Beograd: Clio 2002), str. 123-172.
10. Andre Mauris, *Povijest engleske politike* (Zagreb MCMXXL), str. 302-402.
11. Aleksandar Molnar, *Rasprava o demokratskoj ustavnoj državi, II. Klasične revolucije: Nizozemska i Engleska, SAD* (Beograd: Samizdat B92, 2001), str. 341-438.
12. Aleksis de Tokvil, *Stari režim i revolucija* (Sremski Karlovci-Novii Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, 1994), str. 53-142.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

KRIMINALISTIKA	ECTS 6	
Šifra: 5426i		
GODINA: <i>I</i>		
SEMESTAR: <i>drugi</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Krivično pravo (Kriminologija), odnosno za nastavni predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 3/45	Vježbe: 1/15	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
<p>Studenti se upoznaju sa značajem i ulogom kriminalistike u suzbijanju kriminaliteta, te osnovnim kriminalističkim institutima. Cilj je da studenti ovladaju osnovnim znanjima o metodologiji istraživanja kriminaliteta, tj. kakva je uloga pojedinih državnih organa pretkrivičnog i krivičnog postupka, a primarno tužiteljstva i policije. Time se student, u određenoj mjeri, osposobljava za rad u državnim organima koji se bave otkrivanjem, istraživanjem i procesuiranjem kriminala.</p>		
Sadržaj predmeta:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Uvod u kriminalistiku: a) pojam i predmet kriminalistike; b) osnovna načela kriminalistike; c) zlatna pitanja kriminalistike. 2. Opći dio kriminalistike: a) kriminalističko-taktičke radnje; b) kriminalističko-tehničke metode i sredstva; c) radnje dokazivanja; d) posebne istražne radnje. 3. Posebni dio kriminalistike: a) metodika istraživanja genocida i ratnih zločina; b) metodika istraživanja terorizma; c) metodika istraživanja općeg kriminala; d) metodika istraživanja privrednog kriminala; e) metodika istraživanja maloljetničke delinkvencije 		
Obaveze studenata:		
<p>Obaveza studenata je da pohađaju predviđene oblike nastavnog procesa prema utvrđenom fondu nastavnih sati. Uspješnost studenata u savladavanju nastavne materije kontinuirano se prati tokom izvođenja nastavnog procesa, a konačna ocjena utvrđuje se na završnom ispitu</p>		

koji se obavlja na način i pod uvjetima predviđenim u pozitivnim propisima iz oblasti visokog obrazovanje.

Literatura:

Obavezna:

1. Petrović, B. (2016). Kriminalistika. Sarajevo: Pravni fakultet.
2. Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (odabrana poglavlja)

Dopunska:

1. Petrović, B. (ur) (2011). Istraživanje krivičnih djela. Sarajevo: Pravni fakultet.
2. Pavišić, B., Modly, D., Veić, P. (2006). Kriminalistika, Knjiga prva, treće izmjenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga .

Dopunska literatura: Naznačena literatura će na početku svake školske godine biti aktuelizirana i dopunjena.

HISTORIJA PRAVA BOSNE I HERCEGOVINE obavezni predmet	ECTS: 6 Šifra: IUR 112	
GODINA: <i>I</i>		
SEMESTAR: <i>drugi</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano za nastavni predmet Historija države i prava BiH (Državnopravni razvitak BiH, Bosansko komparativno pravo)		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 3/45	Vježbe: 1/15	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. da upozna studente sa bosanskim komparativnim pravom kao nastavnom disciplinom koja je bila predmetom proučavanja, kako na pravnom studiju u BiH, tako i van nje; 2. da sagleda uporedno-pravni razvitak jurističkih institucija u BiH koji se u kontinuitetu može pratiti još od ranog južnoslavenskog srednjeg vijeka, pa preko osmanskog i austro-ugarskog razdoblja do formiranja zajedničke jugoslavenske države i njenog razvitka do 1992. godine; 3. da komparativnim izučavanjem studenti shvate međuuticaje dubrovačkog i mletačkog prava, šerijatskog i kanonskog, odnosno milletskog prava sa osmanskim državnim i tanzimatskim pravom, te austro-ugarskog, hrvatsko-slavonskog, srbijanskog i crnogorskog prava, na bosansko pravo, i 4. da omogući studentima da se naučno upoznaju sa značenjem i razvitkom pravnih institucija u BiH u kontekstu općih tokova pravnog razvitka u Evropi i razvije i učvrsti kritičku svijest o kontinuitetu pravnih institucija i njihovom uporedno-pravnom prožimanju na tlu Bosne i		

Hercegovine.

Sadržaj predmeta:

I - Uvodna izlaganja

II - Država i pravo u oblasti Mediterana 3000.p.n.e. - 500. n.e.

III - Država i pravo u oblasti Mediterana 500. - 1500.

IV - Država i pravo u Evro-atlantskom regionu 1500. - 1900.

Obaveze studenata:

Obavezno je prisustvo studenata na nastavi. Tolerira se do 20 % opravdanih izostanaka. Studenti koji ne ispune uslov prisustva na 80 % časova svih oblika nastave neće moći pristupiti završnom ispitu i dobiće negativnu ocjenu.

Kontinuirano ocjenjivanje tokom semestra.

Studenti/ce tokom semestra mogu osvojiti maksimalno **50 bodova**.

Bodove studenti/ce stižu na slijedeći način:

<i>Oblik aktivnosti</i>	<i>Bodovi</i>
Prva pismena provjera znanja	30
Esej	20
Druga (završna) pismena provjera znanja	50

Prva pismena provjera znanja

Prva pismena provjera znanja sastoji se od tri pitanja. Svako pitanje nosi po 10 bodova. Tokom semestra studenti/ce moraju osvojiti minimalno 25 bodova (od toga minimalno 20 bodova na prvoj pismenoj provjeri znanja) kako bi stekli pravo da polažu drugu parcijalnu pismenu provjeru znanja. Stečeni bodovi vrijede tokom redovnog i I popravnog termina.

Esej

Temu za esej studenti/ce biraju sami iz oblasti građe predmeta. Izradi eseja studenti/ce mogu pristupiti tek nakon prve pismene provjere znanja.

Druga pismena provjera znanja

Druga pismena provjera znanja sastoji se od četiri pitanja. Tri pitanja nose po 10 bodova, a jedno 20 bodova. Studenti/ce na drugoj parcijalnoj pismenoj provjeri znanja. od ukupno 50 bodova, trebaju osvojiti najmanje 30 bodova kako bi i konačna ocjena bila pozitivna.

Vanredni studenti/ce, kao i studenti/ce koji/e ne ostvare minimalni broj bodova za polaganje drugog parcijalnog ispita, polažu pismeni integralni ispit.

Integralni ispit sastoji se od 4 pitanja. Svako pitanje nosi 25 bodova.

Trajanje ispita

Prva i druga redovna (parcijalna) pismena provjera znanja traje 30 minuta. Pismeni (integralni) ispit traje 50 minuta.

Formiranje ocjene

Student/ica može osvojiti maksimalno 100 bodova. Ocjena se formira po slijedećoj skali:

Ocjena:	Bodovi:
10	95 – 100 (izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama)
9	85 – 94 (iznad prosjeka sa ponekom greškom)
8	75 – 84 (prosječan sa primjetnim greškama)
7	65 – 74 (općenito dobar ali sa značajnim nedostacima)
6	55 – 64 (zadovoljava minimalne kriterije)
5	manje od 55 (ne zadovoljava minimalne kriterije)

Literatura:

Obavezna literatura:

- 1. Mustafa Imamović:** Uvod u historiju i izvore bosanskog prava, **Pravni Fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2006.**
- 2. Mustafa Imamović:** *Historija države i prava Bosne i Hercegovine, III izdanje, Magistrat, Sarajevo, 2003.*
- 3. Čaušević, Dženana:** Pravno-politički razvitak Bosne i Hercegovine - Dokumenti sa komentarima, **Magistrat, Sarajevo, 2005.**
- 4. Enes Durmišević:** Šerijatsko pravo i nauka šerijatskog prava u Bosni i Hercegovini u prvoj polovini XX stoljeća, **Pravni Fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008.**
- Anto Babić: **Diplomatska služba u srednjovjekovnoj Bosni**, Međunarodni centar za mir, Sarajevo, 1995.
- M. Akif Ajdin: **Pravo kod Osmanlija** (str. 515-585), u knjizi: **Historija osmanske države i civilizacije**, Orijentalni institut u Sarajevu, Sarajevo, 2004.

Dopunska:

- Dragoslav Janković: Sudska organizacija i sudski postupak, u knjizi: Istorija država i prava jugoslovenskih naroda, Naučna knjiga, Beograd, 1997, str. 131-134.
- Fikret Karčić: Šerijatski sudovi u Jugoslaviji 1918-1941, Islamski teološki fakultet, Sarajevo, 1986.
- Eugen Sladović: Upravna nauka i upravno pravo Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 1916.

4. Osamsto godina Povelje bosanskog bana Kulina 1189-1989, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 1989.
5. Aleksandar Solovjev: Vlasteoske povelje bosanskih vladara, Istorisko-pravni zbornik, Pravni fakultet u Sarajevu, Sarajevo, 1949, str. 79-105
6. Eugen Sladović: Ženidbeno pravo, Zagreb, 1925.
7. Eugen Sladović: Islamsko pravo u Bosni i Hercegovini, Beograd, 1926.
8. Vojislav Spaić: O baštinskom sistemu u srednjevjekovnoj Bosni, Istorisko-pravni zbornik, Pravni fakultet u Sarajevu, Sarajevo, 1949, str. 107-115.
9. Ćiro Truhelka: Državno i sudbeno ustrojstvo Bosne u srednjem vijeku (str. 593-616), u knjizi: Povijest Bosne i Hercegovine, Knjiga I, HKD Napredak, Sarajevo, 1998.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

Naziv predmeta: SOCIOLOGIJA PRAVA	ECTS: 6	Šifra: IUR 1413
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano na naučnu oblast Sociološke dimenzije prava		
Status predmeta:	Obavezni	
Godina:	I	
Semestar:	II	
Kontakt sati:		
Predavanja	3/45	
Vježbe:	1/15	
Konsultacije:	5/75	

Ciljevi predmeta i ishodi učenja:

Razumijevanje osnovnih pojmova iz oblasti sociologija prava radi uspješnog uključivanja u dalji tok studija;

Razumijevanje pravne stvarnosti i pravnih vrijednosti kroz povijesni prikaz razvoja društvenih, političkih i pravnih shvatanja te teorijski uobličene sociološke koncepcije koje se bave proučavanjima prava na mikrosociološkoj i makrosociološkoj razini;

Osposobljenost za shvatanje pravnih kao društvenih odnosa;

Usvajanje znanja iz oblasti sociologije prava osposobit će studente/ice da analiziraju i kritički interpretiraju ključne društvene probleme i njihove implikacije na pravo.

Sadržaj predmeta/ Tematske cjeline:

1. Sociologija prava i pravna sociologija

2. Metodi, funkcije i predmet sociologije prava
3. Sociologija prava i srodne discipline
4. Prirodno i pozitivno pravo: teorijske pretpostavke transformacije prirodnog u pozitivno pravo
5. Novovjekovne teorije društvenog ugovora
6. Savremene teorije društvenog ugovora
7. Njemačka klasična filozofija kao ishodište sociologije prava kao sociološke discipline
8. Solidarističke teorije u pravu (Durkheim, Duguit, Levy, Oriu)
9. Sociologija prava Maxa Webera i Eugena Ehrlicha
10. Savremena sociologija prava: glavni pravci i teorijske orijentacije
11. Društvena struktura i stratifikacija
12. Nova uloga i zadaća sociologije prava

Literatura:

Obavezna literatura:

1. Vrban Duško „Sociologija prava: Uvod i izvorišne osnove“, Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb, 2006.
2. Gurvitch, Georges „Sociologija prava“, CID, Podgorica, 1997. (str. 75. – 85.; 107. – 148.)
3. Carbonnier, Jean „Pravna sociologija“, CID, Podgorica, 1992. (str. 6. – 11.; 27. – 33.; 276. – 305.)

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

Obaveze studenata i način provjere znanja:

Rad studenta/ica prati se i ocjenjuje kontinuirano u toku semestra. Provjera znanja se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu, na kojem se utvrđuje konačna ocjena. U strukturi ukupnog broja bodova, 50% bodova je predviđeno za aktivnosti i provjere znanja u toku semestra. Studenti/ice na prvom času dobijaju instrukcije o oblicima praćenja njihovog rada tokom semestra.

STRUKTURA PRAVA obavezni predmet	ECTS: 6 Šifra: IUR 312	
GODINA: <i>I</i>		
SEMESTAR: <i>drugi</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano na naučnu oblast Teorija prava i države		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 3/45	Vježbe: 1/15	Konsultacije: 5/75
<p>Ciljevi i ishodi učenja:</p> <p>Cilj ovog predmeta je da obuči studente o osnovnom pojmovniku prava. Okosnicu predmeta predstavlja izučavanje pravne norme, pravnog odnosa, primjene pravne norme i sistematizacija pravnih normi. Od studenata se očekuje korištenje intelektualnih sredstva za kritičko razmišljanje i analiziranje osnovnih pojmova prava te razvijanje sposobnosti tumačenja prava.</p> <p>Cilj predmeta je usvajanje znanja i vještina koje su preduslov studentima za izučavanje pozitivnih pravnih predmeta na daljem studiju prava.</p> <p>Uspješno ovladavanje sadržajima ovog predmeta :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Predstavlja osnov za izučavanje pozitivnih pravnih disciplina koje se izučavaju na studiju prava • Razvija sposobnost analitičkog mišljenja • Gradi osnove za tumačenje prava <p>Usvajanje osnovnih znanja, vještina i sposobnosti je preduslov za izučavanje pozitivnopravnih disciplina.</p>		
<p>Sadržaj predmeta:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uvod u pravni sistem 2. Društvena pravila i pravna pravila 3. Izvori prava 4. Stvaranje prava 5. Hijerarhija izvora prava 6. Pravna norma 7. Pravni akti 8. Odgovornost 		

9. Pravni odnos
10. Legalitet
11. Primjena prava
12. Tumačenje prava
13. Sistematizacija prava

Obaveze studenata:

Rad studenta/ica prati se i ocjenjuje kontinuirano u toku semestra. Provjera znanja se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu, na kojem se utvrđuje konačna ocjena. U strukturi ukupnog broja bodova, 50% bodova je predviđeno za aktivnosti i provjere znanja u toku semestra. Studenti/ice na prvom času dobijaju instrukcije o oblicima praćenja njihovog rada tokom semestra.

Literatura:

- Nikola Visković: Država i pravo, Univerzitetska knjiga, Sarajevo 1996.
- Berislav Perić: Država i pravni sustav, Informator, Zagreb 1994.
- Duško Vrban: Državo i pravo, Godlen marketing, Zagreb, 2003.
- Lukić Radomir i Košutić Budimir, Uvod u pravo, Službeni list SRJ Beograd, 1999.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

**II GODINA – III SEMESTAR
OBAVEZNI PREDMETI**

MODERNE PRAVNE KODIFIKACIJE obavezni predmet	ECTS: 3 Šifra: IUR 124
GODINA: II	
SEMESTAR: treći	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano na naučnu oblast Pravna historija, odnosno za nastavni predmet.	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 2/30	Vježbe: 1/15
Konsultacije: 5/75	
Ciljevi i očekivani rezultati:	
1. Da upozna studente sa procesom i okolnostima nastanka modernih kodifikacija prava sa naglaskom na Evropu	

2. Da razvije sposobnost studenata za sagledavanje pojedinih pravnih instituta u historijskoj i komparativnoj perspektivi
3. Da pruži studentima praktično poznavanje koncepta, strukture i karakterističnih instituta najpoznatijih modernih pravnih kodifikacija

Sadržaj predmeta:

Kodifikacija: koncept i historija

Koncept kodifikacije

Primjeri pred-modernih kodifikacija u Evropi

Faktori koji su doveli do razvoja kodifikatorskog pokreta u Evropi u 19 vijeku

Kodifikacije 19 vijeka

Francuski građanski zakonik

Francuski krivični zakonik

Austrijski opšti građanski zakonik

Opšte zemaljsko pravo Pruske

Pruski krivični zakonik od 1851

Osmanski građanski zakonik (Medžela)

Njemački građanski zakonik

Švajcarske kodifikacije

Egipatski građanski zakonik

Obaveze studenata:

Kontinuirano ocjenjivanje tokom semestra

Studenti/ce tokom semestra mogu osvojiti maksimalno 50 bodova. Bodove studenti/ce stižu na slijedeći način:

<i>Oblik aktivnosti:</i>	<i>Max.broj bodova:</i>
Prva pismena provjera znanja	30
Izrada eseja	20

Test (provjerava se poznavanje tekstova kodifikacija): 30 poena

Esej: 20 poena

Teme za esej studenti biraju sami na osnovu liste koja se oglašava u prvoj sedmici semestra. Izabrane teme se registruju na časovima vježbi u trećoj sedmici semestra.

Završni ispit (provjerava se ukupno poznavanje materije): 50 poena

Način polaganja završnog ispita: Pismeni ispit

Vrijeme trajanja ispita: 60 minuta

Formiranje ocjene

Ocjena se formira zbrajanjem osvojenih poena u svim segmentima ocjenjivanja.

Student/ica može osvojiti maksimalno 100 bodova.

Ocjena se formira po slijedećoj skali:

Ocjena:	Bodovi:
10	95 – 100 (izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama)
9	85 – 94 (iznad prosjeka sa ponekom greškom)
8	75 – 84 (prosječan sa primjetnim greškama)
7	65 – 74 (općenito dobar ali sa značajnim nedostacima)
6	55 – 64 (zadovoljava minimalne kriterije)
5	manje od 55 (ne zadovoljava minimalne kriterije)

Literatura:

Obavezna:

1. Fikret Karčić, *Moderne pravne kodifikacije* (Sarajevo: Pravni fakultet, 2006), str.133.

Dopunska:

1. Srđan Šarkić i Dragoljub Popović, *Veliki pravni sistemi i kodifikacije* (Beograd: Izdavačka kuća „Draganić“, 1996), str. 117-196
2. O. F. Robinson, T.D. Fergus, W.M. Gordon, *European Legal History* (London-Dublin-Edinburgh: Butterworth, 1994), str. 242-299.
3. Codification 1231-1900 (Course package) by prof. Ken Pennington (CUA)
[http://faculty.cua.edu/pennington/Law508/Codification 1231-1900.html](http://faculty.cua.edu/pennington/Law508/Codification%201231-1900.html)
4. *Medžellei ahkjami šerije* (Otomanski građanski zakon) (Sarajevo: Tisak i naklada Daniela A. Kajona 1906), str. 671. Reprint izdanje Sarajevo: Bosanski kulturni centar, 1997.
5. B. Balgojević, „Postanak Francuskog građanskog zakonika“, *Pravna misao* 5/1-2 (Beograd 1939)
6. D. Nikolić, „Francuski krivični zakonik iz 1791 godine“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu*, XXXI (1991).
7. *Njemački građanski zakonik (od 1986 godine)-Opći dio i obavezno pravo (§ 1 do 853)*, preveo A. Verona (Beograd, 1970)

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

USTAVNO PRAVO I obavezni	ECTS: 8 Šifra: IUR 421
GODINA: <i>II</i>	
SEMESTAR: <i>treći</i>	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano za naučnu oblast Ustavno pravo	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 4/ 60	Vježbe: 1/15
Konsultacije: 5/75	
Ciljevi i očekivani rezultati: Obrada ključnih pojmova ustavnog prava u kontekstu pojmova, instituta i kategorija Ustavnog prava, sa posebnim akcentom na razvojne faze u ustavnom razvitku BiH, te preduvjetima za razvoja demokratije.	
Sadržaj predmeta: <ol style="list-style-type: none"> 1. Uvod u ustavno pravo/ ustavno pravo kao grana prava, predmet i sadržaj, metode ustavnog prava;/ izvori ustavnog prava; 2. Pojam ustava/ svojstva ustava; ustavna vladavina; ustav u materijalnom smislu; ustav u formalnom smislu; vrste ustava; 3. Revizija ustava/ promjena Ustava BiH, Ustava FBiH i Ustava RS; 4. Pravna priroda Ustava BiH/ odnos preambule, normativnog dijela i ankesa Ustava BiH; 5. Pojam i razvitak ustavne vladavine/ ustav i ustavna vladavina; razvitak ustavnosti u svijetu; razvoj ustavnosti u Bosni i Hercegovini; 6. Ljudska prava i temeljne slobode/ /istorijski razvoj ideje o ljudskim pravima; pregled temeljnih dokumenata o ljudskim pravima i slobodama; podjela ljudskih prava; zaštita ljudskih prava u ustavnom sistemu Bosne i Hercegovine; 7. Kontrola ustavnosti i zakonitosti/ vladavina prava; principi ustavnosti i zakonitosti, sistem kontrole nad ostvarivanjem ustavnosti i zakonitosti/ sudska kontrola ustavnosti; Ustavni sud BiH; 8. Temelji državne vlasti/ teorije o narodnom suverenitetu; predstavnička vladavina; oblici neposrednog odlučivanja. 	
Obaveze studenata: Studenti su obavezni prisustvovati svim predviđenim oblicima rada. Znanje studenata se kontinuirano provjerava I ocjenjuje, a posebno testiranjem te usmenim ispitom kao završnoj provjeri.	
Literatura:	

Obavezna literatura:

S.Sokol/B.Smerdel, Ustavno pravo; Zagreb 2006.godine

N.Duvnjak, Razvoj ustavnosti u Bosni i Hercegovini, Sarajevo,2004.godine

Dejtonski mirovni sporazum

Neslužbeni prečišćeni tekst Ustava FBiH

Neslužbeni prečišćeni tekst Ustava RS

Izborni zakon BiH

Dopunska literatura:

N.Ademović, J.Marko/G.Marković, Ustavno pravo BiH, Sarajevo 2012. godine

K.Trnka, Ustavno pravo, Sarajevo, 2000.godine

N.Pobrić, Ustavno pravo, Mostar, 2000.godine

KRIVIČNO PRAVO I obavezni predmet	ECTS 7 Šifra: IUR 521
GODINA: II	
SEMESTAR: treći	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano na naučnu oblast Krivično pravo, odnosno za nastavni predmet.	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 4/60	Vježbe: 1/15
Konsultacije: 5/75	
Ciljevi i očekivani rezultati:	
<p>Studenti se upoznaju sa osnovnim pojmovima krivičnog prava kao pravne nauke i kao grane pozitivnog prava odnosno zakonodavstva koji se odnose na krivično zakonodavstvo, krivično djelo i krivicu u cilju razvijanja sposobnosti samostalne teorijske i stručne analize tih pojmova; student se osposobljava za rad u pravosudnim institucijama.</p>	
Sadržaj predmeta:	
<ul style="list-style-type: none"> I. Krivično zakonodavstvo <ul style="list-style-type: none"> 1. Ciljevi krivičnog zakonodavstva 2. Izvori krivičnog prava 3. Važenje krivičnog zakonodavstva II. Krivično djelo <ul style="list-style-type: none"> 1. Pojam krivičnog djela 2. Opći osnovi koji isključuju postojanje krivičnog djela 	

3. Stadijumi u ostvarenju krivičnog djela
4. Mjesto, vrijeme i način učinjenja krivičnog djela
5. Sticaj krivičnih djela

III. Krivica

1. Pojam krivice
2. Uračunljivost
3. Krivica i oblici krivice
4. Zablude i njihov značaj u krivičnom pravu , Izabrane jedinice Posebnog dijela

Obaveze studenata:

Obaveza redovnih studenata je da pohađaju sve predviđene oblike nastavnog procesa prema utvrđenom fondu nastavnih sati. Uspješnost studenata u savladavanju nastavne materije kontinuirano se prati tokom izvođenja nastavnog procesa, a konačna ocjena utvrđuje se na završnom ispitu koji se obavlja na način i pod uvjetima predviđenim u pozitivnim propisima iz oblasti visokog obrazovanja.

Literatura:

Obavezna:

1. Tomić, Z. (2008). Krivično pravo I. Sarajevo: Pravni fakultet.
2. Petrović, B., Jovašević, D., Ferhatović, A. (2015). Krivično pravo, Knjiga prava. Sarajevo: Pravni fakultet.
3. Krivični zakoni Bosne i Hercegovine.

Dopunska:

1. Babić, M., Marković, I. (2009). Krivično pravo Opšti dio, Drugo izmijenjeno izdanje. Banja Luka: Pravni fakultet.
2. Komentari krivičnih zakona Bosne i Hercegovine.
3. Novoselec, P. (2009). Opći dio kaznenog prava, Treće izmijenjeno izdanje. Zagreb: Pravni fakultet.
4. Stojanović, Z. (2011). Krivično pravo Opšti deo. Beograd: Pravna knjiga.

Naznačena literatura će na početku svake školske godine biti aktuelizirana i dopunjena.

UVOD U GRAĐANSKO PRAVO obavezni predmet	ECTS: 7 Šifra: IUR 621
GODINA: II	
SEMESTAR: treći	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Građansko pravo, odnosno za nastavni predmet.	
KONTAKT SATI	

Predavanja: 4/60

Vježbe: 1/15

Konsultacije: 5/75

Ciljevi i očekivani rezultati:

Studenti treba da steknu temeljna znanja iz predmeta koji je uvodni za čitav niz predmeta koji se izučavaju na prvom i drugom ciklusu na Pravnom fakultetu u Sarajevu odnosno općenito u toku pravničkog obrazovanja. Studenti se upoznaju sa uvodnim temama i općim pitanjima teorije građanskog prava, ukratko sa njegovom evolucijom, a zatim sa temeljnim institutima Građanskog prava: subjektima, objektima, građanskopravnim odnosom, subjektivnim građanskim pravima i opštom teorijom pravnih poslova.

Očekuje se da studenti budu osposobljeni primijeniti opće institute i načela građanskog prava pri izučavanju svih drugih predmeta iz građanskopravne oblasti. Takođe temeljne institute građanskog prava bi studenti trebali moći prepoznati i primijeniti u praksi. Iz navedenih razloga metode rada uključuju teorijska izlaganja i paralelno rješavanje praktičnih slučajeva kako bi se kod studenata razvijale vještine subsumiranja činječnog stanja pod odgovarajuću pravnu normu.

Sadržaj predmeta:

I. POJAM GRAĐANSKOG PRAVA - 1. Pojam, predmet i metod Građanskog prava; 2. Razgraničenje građanskog prava od ostalih grana prava; 3. Građansko pravo u opštem pravnom sistemu; 4. Sistem građanskog prava; 5. "Evropeizacija" Građanskog prava

II. IZVORI GRAĐANSKOG PRAVA - 1. Pojam i vrste izvora Građanskog prava; 2. Značaj privatnopravne regulacije u okviru EU; 3. Izvori građanskog prava u BiH (Ustav, međunarodni sporazumi, zakoni, podzakonski akti, običaji i uzanse; sudska praksa i pravni standardi; pravna nauka kao izvor Građanskog prava) 4. Primjena i tumačenje građanskopravnih propisa

III. SUBJEKTI GRAĐANSKOG PRAVA - 1. Uopšte o subjektima Građanskog prava; 2. Fizička lica (postanak i prestanak, pravna i poslovna sposobnost); 3. Pravna lica (postanak i prestanak, pravna i poslovna sposobnost, vrste pravnih lica)

IV. GRAĐANSKO-PRAVNI ODNOS - 1. Pojam i elementi građanskopravnog odnosa; 2. Pravne činjenice kao osnova građanskopravnog odnosa; 3. Objektivno i subjektivno građansko pravo; 4. Priroda i sadržina subjektivnog građanskog prava; 5. Klasifikacija građanskih prava; 6. Objekti građanskopravnog odnosa; 7. Imovina i pravni promet; 8. Lična prava

V. PRAVNI POSLOVI - 1. Pojam i elementi pravnog posla; 2. Vrste pravnih poslova; 3. Izjava volje u pravnim poslovima; 4. Neslaganje volje i izjave; 5. Kauza pravnih poslova 6. Ograničenje pravnih poslova; 7. Tumačenje pravnih poslova; 8. Zastupništvo; 9. Nevažeci pravni poslovi

VI. VRŠENJE I ZAŠTITA SUBJEKTIVNIH GRAĐANSKIH PRAVA - 1. Vršenje subjektivnih građanskih prava; 2. Zaštita građanskih subjektivnih prava; 3. Zastarjelost i prekluzivni rokovi

Obaveze studenata:

Redovni student su obavezni pohađati sve predviđene nastavne oblike rada (predavanja, vježbe, konsultacije). Teži se ka interaktivnom izvođenju nastave i evidentira se aktivnost studenata na predavanjima i vježbama. U toku semestra provjera znanja se vrši putem najmanje jednog a najviše dva testa. Testovi obuhvataju i rješavanje zadatah praktičnih slučajeva. Konačna ocjena se utvrđuje na završnom ispitu, a aktivnosti u nastavi učestvuju u procentu od 50% (10% aktivnost u nastavi, 40% semestralni test) u formiranju konačne ocjene. Završni ispit se polaže

pismeno ili pismeno i usmeno u skladu sa utvrđenim režimom polaganja ispita na Fakultetu. DL studenti 10% ocjena za aktivnost u nastavi dobivaju putem provjere znanja u elektronskom obliku.

Literatura:

Obavezna:

Vedriš, Martin/Klarić, Petar, Građansko pravo, Informator, Zagreb, 1996
Opšti dio, str. 1-151, Ugovor o punovlašću, str. 409-414

Zakon o obligacionim odnosima
Porodični zakon Federacije BiH

Dopunska:

Vodinečić, V.V., Građansko pravo, Uvod u građansko pravo i opšti deo građanskog prava, Drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Beograd, 2014.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

PORODIČNO PRAVO I obavezni predmet	ECTS: 5 ŠIFRA: IUR 922	
GODINA: II		
SEMESTAR: treći		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano na naučnu oblast Porodično pravo, odnosno za nastavni predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 3/45	Vježbe: 1/15	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
Usvajanje i razumijevanje osnovnih znanja o institutima bračnog prava. Studenti će kroz prikaz ovog instituta u zakonodavstvu Bosne i Hercegovine te analizu uporedno pravnih rješenja i međunarodnih dokumenta steći neophodna znanja za rješavanje pitanja iz ovog segmenta porodičnopravne oblasti te će biti podstaknuti na razvijanje kritičkog mišljenja u pogledu razvoja i harmonizacije porodičnog prava.		

Sadržaj predmeta:

I Tematska cjelina: Uvod.

1. Tematska jedinica: Pojam porodičnog prava.
2. Tematska jedinica: Predmet, sadržaj i razvoj porodičnog prava.
3. Tematska jedinica: Izvori i načela porodičnog prava.
4. Tematska jedinica: Porodica i brak u međunarodnim dokumentima o ljudskim pravima.

II Tematska cjelina: Bračno pravo.

1. Tematska jedinica: Pojam i razvoj instituta braka.
2. Tematska jedinica: Pojam i obilježja bračnog prava.
3. Tematska jedinica: Teorije o pravnoj prirodi braka.
4. Tematska jedinica: Pretpostavke, postupak i nadležnost organa za sklapanje braka.
5. Tematska jedinica: Forme sklapanja braka.
6. Tematska jedinica: Dejstva braka. Lična prava i dužnosti bračnih drugova.
7. Tematska jedinica: Prestanak braka. Postupak posredovanja.
8. Tematska jedinica: Zaštita djece u bračnim sporovima.
9. Tematska jedinica: Pravne posljedice prestanka braka za djecu i bračne drugove.

III Tematska cjelina: Vanbračna zajednica.

1. Tematska jedinica: Pojam i pravno uređenje vanbračne zajednice.
2. Nasilje u braku i vanbračnoj zajednici.

IV Tematska cjelina: Izdržavanja

1. Tematska jedinica: Obilježja izdržavanja
2. Tematska jedinica: Izdržavanje bračnih drugova.
3. Tematska jedinica: Izdržavanje vanbračnih drugova.

V Tematska cjelina: Imovinski odnosi.

1. Tematska jedinica: Pojam i obilježja imovinskih odnosa bračnih drugova.
2. Tematska jedinica: Imovinski odnosi bračnih drugova.
3. Tematska jedinica: Imovinski odnosi vanbračnih drugova.

Obaveze studenata:

Aktivnost i napredovanje studenata se prati tokom semestra u svim oblicima rada (predavanja, vježbe, konsultacije). Teži se ka interaktivnom izvođenju nastave i evidentira se aktivnost studenata na predavanjima i vježbama. U toku semestra provjera znanja se vrši putem najmanje jednog a najviše dva testa. Testovi obuhvataju i rješavanje zadatah praktičnih slučajeva. Konačna ocjena se utvrđuje na završnom ispitu, a aktivnosti u nastavi učestvuju u procentu od 50% (10% aktivnost u nastavi, 40% test) u formiranju konačne ocjene. Završni ispit se polaže pismeno ili pismeno i usmeno u skladu sa utvrđenim režimom polaganja ispita na Fakultetu.

Obavezna literatura:

1. Nerimana Traljić, Suzana Bubić, *Bračno pravo*, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007.
2. Suzana Bubić, Nerimana Traljić, *Roditeljsko i starateljsko pravo*, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007.
3. Porodični zakon Federacije Bosne i Hercegovine. *Službene novine F BiH*, br. 35/05.
4. Porodični zakon Republike Srpske. *Službeni glasnik RS*, br. 54/02.
5. Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i sloboda. *Službeni glasnik BiH*, br. 6/99.

6. Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima djeteta, *Službeni list R BiH*, br. 2/92 i 13/94.
 7. Ostali pozitivnopravni propisi vezani za porodično pravnu oblast.

Dopunska literatura:

1. M. Alinčić, D. Hrabar, D. Jakovac –Lozić, A. Korać Graovac, *Obiteljsko pravo*, Narodne novine, Zagreb, 2007.
2. Marija Draškić, *Porodično pravo i prava deteta*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Javno preduzeće „Službeni glasnik“ Beograd, 2007.
3. Gordana Kovaček – Stanić, *Porodično pravo: partnersko, dečje i starateljsko pravo*, Pravni fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Novi Sad, 2007.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

**II GODINA – IV SEMESTAR
 OBAVEZNI PREDMETI**

KRIVIČNO PRAVO II obavezni predmet	ECTS – 5 Šifra: IUR 522	
GODINA: II		
SEMESTAR: četvrti		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano za naučnu oblast Krivično pravo, odnosno za nastavni predmet		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 4/60	Vježbe: 1/15	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
<p>Studenti se upoznaju sa osnovnim pojmovima krivičnog prava kao pravne nauke i kao grane pozitivnog prava odnosno zakonodavstva koji se odnose na saučesništvo u ostvarenju krivičnog djela, na sistem krivičnih sankcija i na posebni dio krivičnog zakonodavstva u cilju razvijanja sposobnosti samostalne teorijske i stručne analize tih pojmova; student se osposobljava za rad u pravosudnim institucijama.</p>		
Sadržaj predmeta:		
<p><i>I. Saučesništvo u krivičnom djelu</i> Opšti pojam saučesništva Uslovi za postojanje saučesništva Pojedini oblici saučesništva Krivica saučesnika</p>		

II. Krivične sankcije

Pojam i vrste krivičnih sankcija

Pojam kazne, opravdanost i svrha kazne

Sistem kazni u domaćem krivičnom pravu

Odmjeravanje kazne

Sankcije opominjanja (uslovna osuda i sudska opomena)

Mjere sigurnosti

Sankcije prema maloljetnicima

III. Posebni dio Krivičnog prava

Krivična djela propisana u KZ BiH (izabrane grupe)

Krivična djela propisana u KZ FBiH (izabrane grupe)

Analiza nekih najtipičnijih krivičnih djela

Obaveze studenata:

Obaveza studenata je da pohađaju predviđene oblike nastavnog procesa prema utvrđenom fondu nastavnih sati. Uspješnost studenata u savladavanju nastavne materije kontinuirano se prati tokom izvođenja nastavnog procesa, a konačna ocjena utvrđuje se na završnom ispitu koji se obavlja na način i pod uvjetima predviđenim u pozitivnim propisima iz oblasti visokog obrazovanja.

Literatura:

Obavezna:

1. Petrović, B., Jovašević, D., Ferhatović, A. (2016). Knjiga druga. Sarajevo: Pravni fakultet.
2. Tomić, Z. (2007). Krivično pravo, Posebni dio. Sarajevo: Pravni fakultet.
3. Krivični zakoni Bosne i Hercegovine.

Dopunska:

1. Babić, M., Marković, I. (2009). Krivično pravo Posebni dio. Treće izdanje. Banja Luka: Pravni fakultet.
2. Komentari krivičnih zakona Bosne i Hercegovine.
3. Derenčinović, D. (ur.). (2013). Posebni dio kaznenog prava. Zagreb: Pravni fakultet.

Naznačena literatura će na početku svake školske godine biti aktuelizirana i dopunjena.

PORODIČNO PRAVO II
obavezni predmet

ECTS: 5
Šifra: IUR 921

GODINA: <i>II</i>		
SEMESTAR: <i>četvrti</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano na naučnu oblast Porodično pravo, odnosno za nastavni predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 3/45	Vježbe: 1/15	Konsultacije: 5/75
<i>Ciljevi i očekivani rezultati:</i>		
<p>Usvajanje i razumijevanje osnovnih znanja o institutima roditeljskog i starateljskog prava te pravima djeteta. Studenti će kroz prikaz ovog instituta u zakonodavstvu Bosne i Hercegovine te analizu uporedno pravnih rješenja i međunarodnih dokumenta steći neophodna znanja za rješavanje pitanja iz ovog segmenta porodičnopravne oblasti te će biti podstaknuti na razvijanje kritičkog mišljenja u pogledu razvoja i harmonizacije porodičnog prava.</p>		
<i>Sadržaj predmeta:</i>		
<p>I Tematska cjelina: Odnosi roditelja i djece.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tematska jedinica: O odnosima roditelja i djece uopće. 2. Tematska jedinica: Porodični status djeteta. 3. Tematska jedinica: Vansudsko utvrđivanje porijekla djeteta. 4. Tematska jedinica: Sudsko utvrđivanje porijekla djeteta 5. Tematska jedinica: Regulacija potpomognute oplodnje. 6. Tematska jedinica: Prava djece u porodičnom zakonodavstvu i prema Konvenciji UN o pravima djeteta. 7. Tematska jedinica: Roditeljsko staranje. Ovlaštenja i mjere nadležnih organa za zaštitu prava djece. <p>II Tematska cjelina: Usvojenje.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tematska jedinica: Razvoj i značaj instituta usvojenja. Vrste usvojenja. 2. Tematska jedinica: Pretpostavke i nadležnost organa za zasnivanje usvojenja. Postupak za zasnivanje usvojenja. 3. Tematska jedinica: Dejstva usvojenja. 4. Tematska jedinica: Prestanak usvojenja. <p>III Tematska cjelina: Starateljstvo.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tematska jedinica: Pojam i svrha starateljstva. 2. Tematska jedinica: Organ starateljstva. 3. Tematska jedinica: Starateljstvo nad maloljetnim licima. 4. Tematska jedinica: Starateljstvo nad licima kojima je oduzeta poslovna sposobnost. 5. Tematska jedinica: Starateljstvo za posebne slučajeve. <p>IV Tematska cjelina: Izdržavanje.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tematska jedinica: Izdržavanje između roditelja i djece. 3. Tematska jedinica: Izdržavanje između usvojioca i usvojenika. <p>V Tematska cjelina: Imovinski odnosi.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tematska jedinica: Imovinski odnosi roditelja i djece. 2. Tematska jedinica: Troškovi trudnoće i poroda vanbračnog djeteta. 		
<i>Obaveze studenata:</i>		
Aktivnost i napredovanje studenata se prati tokom semestra u svim oblicima rada (predavanja,		

vježbe, konsultacije). Teži se ka interaktivnom izvođenju nastave i evidentira se aktivnost studenata na predavanjima i vježbama. U toku semestra provjera znanja se vrši putem najmanje jednog a najviše dva testa. Testovi obuhvataju i rješavanje zadatah praktičnih slučajeva. Konačna ocjena se utvrđuje na završnom ispitu, a aktivnosti u nastavi učestvuju u procentu od 50% (10% aktivnost u nastavi, 40% test) u formiranju konačne ocjene. Završni ispit se polaže pismeno ili pismeno i usmeno u skladu sa utvrđenim režimom polaganja ispita na Fakultetu.

Obavezna literatura:

1. Suzana Bubić, Nerimana Traljić, *Roditeljsko i starateljsko pravo*, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007.
2. Porodični zakon Federacije Bosne i Hercegovine. *Službene novine F BiH*, br. 35/05.
3. Porodični zakon Republike Srpske. *Službeni glasnik RS*, br. 54/02.
4. Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i sloboda. *Službeni glasnik BiH*, br. 6/99.
5. Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima djeteta, *Službeni list R BiH*, br. 2/92 i 13/94.
6. Ostali pozitivnopravni propisi vezani za porodično pravnu oblast

Dopunska literatura:

1. M. Alinčić, D. Hrabar, D. Jakovac –Lozić, A. Korać Graovac, *Obiteljsko pravo*, Narodne novine, Zagreb, 2007.
2. Marija Draškić, *Porodično pravo i prava deteta*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Javno preduzeće „Službeni glasnik“ Beograd, 2007.
3. Gordana Kovaček – Stanić, *Porodično pravo: partnersko, dečje i starateljsko pravo*, Pravni fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Novi Sad, 2007.
4. Olga Cvejić Jančić, *Roditeljsko i starateljsko pravo*, Pravni fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Novi Sad, 2004.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

NASLJEDNO PRAVO obavezni predmet	ECTS: 3 Šifra: IUR 623
GODINA: II	
SEMESTAR: četvrti	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano na naučnu oblast Građansko pravo, odnosno nastavni predmet.	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 2/30	Vježbe: 1/15
Konsultacije: 5/75	
Ciljevi i očekivani rezultati:	
Student se upoznaje sa osnovama materijalnopravnog nasljednog uređenja kao i sa ostavinskim	

postupkom. Očekuje se da student usvoji temeljna znanja i temeljne institute nasljednog prava i savlada osnovne vještine rješavanja problema iz nasljednog prava. Studenti treba da budu u stanju da obrade pravna pitanja koja se postavljaju u vezi sa otvaranjem nasljeđa jednog lica te da budu u stanju da u stvarnom ili hipotetičkom slučaju mogu odrediti nasljednike, veličinu njihovih nasljednih dijelova i sastav zaostavštine, kao i riješiti eventualna procesna pitanja koje se s tim u vezi postavljaju.

Sadržaj predmeta:

1. Pojam i osnovna načela nasljednog prava
2. Pretpostavke za nasljeđivanje – smrt ostavioca, postojanje nasljednika, zaostavština, prijem i odricanje od nasljeđa, osnov pozivanja na nasljeđe.
3. Zakonsko nasljeđivanje – činjenice za određivanje zakonskih nasljednika, raspored zakonskih nasljednika.
4. Nužno nasljeđivanje – pojam i pravna priroda, vrste nužnih nasljednika i njihov raspored, zaštita nužnog nasljednog dijela.
5. Nasljeđivanje na osnovu testamenta – pojam i karakteristike testamenta, vrste testamenta, uvjeti za valjanost.
6. Nasljedno-pravni ugovori – ugovor o nasljeđivanju, ugovor o nasljeđivanju koje nije otvoreno, ugovor o doživotnom izdržavanju, ugovor o ustupanju i raspodjeli imovine za života ostavioca.
7. Ostavinski postupak – pojam i načela, tok postupka.

Obaveze studenata:

Obavezno prisustvovanje i aktivno učestvovanje u svim oblicima nastave. Napredak studenata se prati kontinuirano i provjerava putem testa. Test se sastoji iz rješavanja praktičnog slučaja. Predispitne aktivnosti učestvuju u završnoj ocjeni 50% (10% aktivnost u nastavi, 40% test). DL studenti 10% ocjena za aktivnost u nastavi dobivaju putem provjere znanja u elektronskom obliku. Završni ispit se obavlja pismeno ili usmeno i pismeno u skladu sa utvrđenim režimom polaganja ispita na Fakultetu.

Literatura:

Obavezna:

D. Bago, N. Traljić, M. Povelakić, Z. Petrović, Nasljedno pravo, Sarajevo 1991.

M. Povelakić/D. Softić Kadenić, Da li je potrebno u nasljedno pravo u Bosni i Hercegovini uvesti nove forme raspodjele mortis causa? Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse, Mostar, 10 (2012)

M. Povelakić, Učešće notara u ostavinskom postupku u pravu entiteta u BiH de lege lata i de lege ferenda, Jahorina, 2013

M. Povelakić, Reforma zakonskog nasljeđivanja u BiH i regionu, Jahorina, 2012

Zakon o nasljeđivanju, Federacije BiH, Službene novine Federacije BiH 80/2014

Navedeni članci i Zakon o nasljeđivanju će studentima biti dostupni u elektronskoj formi na web

stanici Fakulteta

Dopunska:

N. Gavella, V. Belaj, Nasljedno pravo, Zagreb, 2003.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

PRAVO PRIVREDNOG SISTEMA	ECTS: 4 Šifra: IUR 1622	
GODINA: <i>II (obavezni predmet)</i>		
SEMESTAR: <i>IV</i>		
<i>Nositelji predmeta:</i> Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Pravno-ekonomske nauke		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/15	Vježbe: 0/00	Konsultacije: 5/75
<i>Ciljevi i očekivani rezultati:</i> Cilj predmeta je upoznati studente sa osnovnim kategorijama neophodnim za razumijevanje ciljeva, sredstava i efekata državne intervencije u privredi. Od studenata se očekuje da shvate važnost državne intervencije u privrednim tokovima koja se ispoljava kroz dva osnovna vida i to regulativne i operativne aktivnosti te na taj način budu spremni za obavljanje svakodnevnih radnih aktivnosti pravničke struke kako u državnim tijelima, javno-pravnim tijelima odnosno organima javne uprave tako i u okviru privrednih subjekata.		
<i>Sadržaj predmeta:</i> Predmet je podijeljen na četiri tematske cjeline kroz koje se obrađuju osnovne kategorije i institucije funkcionalne veze države i prava s jedne i privrede s druge strane i to: I Kategorijalni instrumentarij prava privrednog sistema – kao prva tematska cjelina u kojoj se obrađuju pravno-ekonomske kategorije koje čine fundus neophodnog teorijskog znanja za dalje razumijevanje predmeta izučavanja ove naučne discipline. II Regulatorna uloga države – je druga tematska cjelina koja analizira osnovne regulatorne funkcije države. U tom smislu druga tematska cjelina se bavi analizom institucija, instrumenata i oblika regulacije kao ključnih faktora u stvaranju adekvatnog društvenog okvira privređivanja. III Operativna uloga države - je naslov treće tematske cjeline koja analizira osnovne odrednice javnog sektora privrede s fokusom na pitanja djelatnosti od opšteg interesa i upravljanje javnim dobrima.		

IV Javne politike – predstavlja tematsku cjelinu u kojoj se analiziraju osnovni elementi politika i to: monetarno-kreditna, fiskalna, budžetska, investiciona politika, politika raspodjele te vanjskotrgovinska politika.

Obaveze studenata:

Kontinuirano i redovno pohađanje nastave od strane studenata, te njihovo aktivno učešće u vidu referata ili drugih oblika interaktivne nastave. Provjeravanje znanja studenata vrši se tokom nastave i na završnom ispitu.

Literatura:

Obavezna:

1. Vladeta Stanković, "Pravo privrednog sistema", Dosije, Beograd 1999.
  2. Svetislav Taboroši, Tatjana Jovanović, „ Ekonomsko pravo“, Pravni fakultet Beograd, 2010.
  3. Kasim I.Begić, „Ekonomska politika“, Pravni fakultet Sarajevo, Sarajevo, 2000
- Dopunska literatura:* Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

USTAVNO PRAVO II Obavezni	ECTS: 5 Šifra: IUR 422
GODINA: II	
SEMESTAR: četvrti	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano za naučnu oblast Ustavno pravo	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 4/ 60	Vježbe: 1/15
Konsultacije: 5/75	
Ciljevi i očekivani rezultati:	
<p>Obrada ključnih pojmova ustavnog prava u kontekstu pojmova, instituta i kategorija Ustavnog prava, sa posebnim akcentom na razvojne faze u ustavnom razvitku BiH, te preduvjetima za razvoja demokratije.</p>	
Sadržaj predmeta:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Izborni sistem temeljna načela i instituti/ biračko pravo – pojam i evolucija; aktivno i pasivno – opšta obilježja; parlamentarna nepodudarnost; sukob interesa; 2. Utvrđivanje izbornih rezultata/ način raspodjele mandata; većinski izborni sistem; proporcionalni izborni sistem; izborne liste; vrste izbornih modela; 3. Izborni sistem BiH; temeljne odredbe: zaštita biračkog prava; registracija birača; provođenje izbora; preferencijalno glasanje: kompenzacijske liste; 4. Temeljna pitanja organizacije državne vlasti/ zakonodavna vlast; predstavnička tijela – 	

ustrojstvo rada i funkcije: zakonodavni postupak;

5. **Razlikovanje državnih funkcija/** teorije o razlikovanju državnih funkcija; sadržaj izvršne funkcije; poremećaj nadležnosti između zakonodavnih i izvršnih tijela;
6. **Načelo podjele vlasti i načelo jedinstva vlasti i oblici njihove primjene/** načelo jedinstva vlasti i skupštinski sistem; monistički i dualistički parlamentarizam; istorijska i uporedna analiza: Velika Britanija/Njemačka/Francuska; predsjednički sistem – Sjedinjene Američke Države;
7. **Ustrojstvo vlasti u Bosni i Hercegovini/** zakonodavna vlast u BiH; zaštita vitalnog nacionalnog interesa; izvršna vlast u BiH; organizacija vlasti u FBiH – podjela nadležnosti između federacije i kantona; sudska vlast; izvršavanje presuda Evropskog suda za ljudskog prava;
8. **Lokalna samouprava/** odnos centralnih i lokalnih tijela; teorija lokalne samouprave, lokalna samouprava u Federaciji BiH, ustavni položaj i uloga opština i gradova;
9. **Složene državne zajednice/** pravno razlikovanje federacije i konfederacije; Evropska unija – pravna priroda i temeljne institucije.

Obaveze studenata:

Studenti su obavezni prisustvovati svim predviđenim oblicima rada. Znanje studenata se kontinuirano provjerava I ocjenjuje, a posebno testiranjem te usmenim ispitom kao završnoj provjeri.

Literatura:

Obavezna literatura:

S.Sokol/B.Smerdel, Ustavno pravo; Zagreb 2006.godine

Dejtonski mirovni sporazum

Neslužbeni prečišćeni tekst Ustava FBiH

Neslužbeni prečišćeni tekst Ustava RS

Izborni zakon BiH

Zakon o sukobu interesa (BiH, FBiH)

Zakon o Vijeću ministara BiH

Dopunska literatura:

N.Ademović, J.Marko/G.Marković, Ustavno pravo BiH, Sarajevo 2012. godine

K.Trnka, Ustavno pravo, Sarajevo, 2000.godine

N.Pobrić, Ustavno pravo, Mostar 2000.godine

STVARNO PRAVO obavezni predmet	ECTS: 5 Šifra: IUR 622	
GODINA: II		
SEMESTAR: četvrti		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Građansko pravo, odnosno za nastavni predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 3/45	Vježbe: 2/30	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati: Studenti usvajaju osnovne pojmove i principe stvarnog prava - studenti shvataju razlikovanje stvarnih od obligacionih prava i osnovna obilježja stvarnih prava, specifičnosti posjeda i njegove zaštite, osnove uređenja i načela zemljišnih knjiga, usvajaju institute stjecanja, gubitka i zaštite vlasništva i drugih stvarnih prava na pokretnim i nepokretnim stvarima. Očekuje se da student usvoji temeljna znanja i temeljne institute stvarnog prava i savlada osnovne vještine rješavanja problema iz stvarnog prava. Studenti treba da budu u stanju da obrade sva pravna pitanja koja se postavljaju u vezi sa jednim stvarnopravnim odnosom od njegovog zasnivanja, izvršavanja sadržaja do prestanka, kao i da uočavaju i rješavaju konflikte više stvarnih prava na jednoj stvari.		
Sadržaj predmeta: <ol style="list-style-type: none"> 1. Uvod u stvarno pravo – pojam i karakteristike stvarnih prava, razgraničenje od obligacionih prava, razvoj stvarnog prava u BiH, stvarno pravo u tranzicijskom procesu, pojam stvari i podjela. 2. Javni registri nepokretnosti – Pravni režim nepokretnosti, pojam i značaj zemljišnih knjiga. Osnovne crte historijskog razvitka evidencije nepokretnosti u BiH, vrste evidencije nepokretnosti u BiH (zemljišne knjige, katastar nepokretnosti, knjiga položenih ugovora), načela zemljišnih knjiga. 3. Posjed – Pojam i funkcija posjeda, vrste posjeda, pravne posljedice posjeda 4. Pravo vlasništva – pojam i karakteristike prava vlasništva, garancija i ograničenje prava vlasništva, suvlasništvo i zajedničko vlasništvo, etažno vlasništvo, stjecanje, zaštita i prestanak prava vlasništva. 5. Stvarna pravo na tuđoj stvari – Pojam i funkcije založnog prava, razlikovanje stvarnih i ličnih sredstava osiguranja potraživanja, modrene tendencije u razvitku založnog prava (bezposjedovna zaloga, fiducijarno vlasništvo, zadržanje prava vlasništva, zemljišni dug), načela založnog prava. Pojam, karakteristike, sadržaj, zaštita i prestanak stvarnih služnosti, realnih tereta, prava građenja 		
Obaveze studenata:		
Redovni studenti su obavezni pohađati sve predviđene nastavne oblike rada (predavanja,		

vježbe, konsultacije). Znanje studenata se kontinuirano prati tokom semestra. Teži se ka interaktivnom izvođenju nastave i evidentira se aktivnost studenata na predavanjima i vježbama. U toku semestra provjera znanja se vrši putem najmanje jednog a najviše dva testa. Testovi obuhvataju i rješavanje zadatih praktičnih slučajeva. Konačna ocjena se utvrđuje na završnom ispitu, a aktivnosti u nastavi učestvuju u procentu od 50% (10% aktivnost u nastavi, 40% test) u formiranju konačne ocjene. Završni ispit se polaže pismeno ili pismeno i usmeno u skladu sa utvrđenim režimom polaganja ispita na Fakultetu. DL studenti 10% ocjene za aktivnost u nastavi dobivaju putem provjere znanja u elektronskom obliku.

Literatura:

Obavezna:

1. M. Vedriš – P. Klarić, Građansko pravo, Zagreb 1996.g. (Stvarno pravo str. 135 – 265. Dodatno: pravo zadržanja (str. 314 – 316);
2. M. Povlakić u: Bikić/Povlakić(Suljević/Plavšić, Notarsko pravo Sarajevo 2013, poglavlja koja se odnose na etažno vasništvo, pravo građenja, zemljišni dug (str. 319 – 410);
3. M. Povlakić, Transformacija stvarnog prava, Sarajevo, 2009 (Stjecanje prava vlasništva na nekretninama, pravni režim gradskog građevinskog zemljišta, str. 81 – 166);

Zakon o stvarnim pravima Federacije BiH (Službene novine FBiH 66/13, 100/13)

Zakon o zemljišnim knjigama Federacije BiH (Službene novine FBiH 58/2001)

Porodični zakon Federacije BiH (Službene novine FBiH 35/2005)

Zakon o građevinskom zemljištu (Službene novine FBiH 25/03)

Okvirni zakon o zalozima (Službeni glasnik BiH 28/04)

Dopunska:

1. Babić/Hašić/Medić/Povlakić/Velić, Komentar Zakona o stvarnim pravima FBiH, Sarajevo, 2014
2. N. Gavella i drugi, Stvarno pravo, 2. izdanje, Zagreb, 2007.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

Lista izbornih/fakultativnih predmeta I

DIPLOMATIKA I HERALDIKA BOSNE I HERCEGOVINE	ECTS: 3 Šifra: IUR 528i	
GODINA: II		
SEMESTAR: četvrti		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano za naučnu oblast Pravna historija, odnosno nastavni predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati: <ol style="list-style-type: none"> 1. Upoznavanje studenata sa pojavom i značenjem nauke o starim poveljama i grbovima kao simbolima bosanskohercegovačke države i državnosti; 2. utvrđivanje osobenosti bosanskohercegovačkih povelja i diploma kao izvora prava u vrijeme bosanske državne samostalnosti, ali i u njenim kasnijim razdobljima. U istoj funkciji je i razmatranje bosanskohercegovačkih državnih simbola i drugih znakovlja, 3. razvijanje svijesti kod studenata o Bosni i Hercegovini kao državi i njenom diplomatskom kodeksu i znakovlju.		
Sadržaj predmeta: <ol style="list-style-type: none"> 1. Pojam diplomatike kao nauke o starim poveljama 2. Paleografija 3. Konstantinova darovnica 4. Srednjovjekovne povelje i njihova struktura 5. Povelja kao pravna norma 6. Bosanske povelje – jezik i struktura 7. Heraldika kao pomoćna historijska disciplina 8. Grbovi i njihov državnopravni značaj 9. Bosansko heraldičko nasljeđe 10. Fojnički grbovnik		
Obaveze studenata: <p>Obavezno je prisustvo studenata na nastavi. Tolerira se do 20 % opravdanih izostanaka. Studenti koji ne ispune uslov prisustva na 80 % časova svih oblika nastave neće moći pristupiti završnom ispitu i dobiće negativnu ocjenu. Kontinuirano ocjenjivanje tokom semestra.</p>		

Semestralni test: 50 bodova

Završni test: 50 bodova

Student/ica koji/a ne položi semestralni test izlazi na završni (pismeni) integralni ispit (ukupno 100 bodova).

Formiranje ocjene

Student/ica može osvojiti maksimalno 100 bodova. Ocjena se formira po slijedećoj skali:

Ocjena:	Bodovi:
10	95 – 100 (izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama)
9	85 – 94 (iznad prosjeka sa ponekom greškom)
8	75 – 84 (prosječan sa primjetnim greškama)
7	65 – 74 (općenito dobar ali sa značajnim nedostacima)
6	55 – 64 (zadovoljava minimalne kriterije)
5	manje od 55 (ne zadovoljava minimalne kriterije)

Literatura:

Obavezna:

1. Jakov Stipšić: Pomoćne povijesne znanosti u teoriji i praksi, Zagreb, 1991.
2. Dženana Čaušević: Pravno-politički razvitak Bosne i Hercegovine – dokumenti sa komentarima, Magistrat, Sarajevo, 2005.
3. Fojnički grbovnik, Rabić, Sarajevo, 2004.

Dopunska:

1. Enver Imamović: Korijeni Bosne i bosanstva, Sarajevo, 1995.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

EKOLOŠKO PRAVO	ECTS: 3 Šifra: IUR 1624i
GODINA: <i>I</i>	
SEMESTAR: <i>drugi</i>	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano za naučnu oblast Pravno-ekonomskih nauka, odnosno za nastavni predmet.	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0 Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:	
Student treba da se upozna i usvoji temeljna znanja o pravnom uređenju čovjekove okoline.	
Sadržaj predmeta:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Polazna razumijevanja ekologije i ekološkog prava 2. Globalne implikacije narušavanja ekološke ravnoteže 3. Stanje i upravljanje prirodnom sredinom 4. Evolucija pristupa upravljanja prirodnom sredinom 5. Odnos države i društva prema zaštiti prirodne sredine 6. Primjena modela održivog razvoja 7. Pozitivno-pravni propisi iz oblasti zaštite okoliša u BiH 8. Pozitivno-pravni propisi iz oblasti zaštite okoliša u EU 	
Obaveze studenata:	
<i>Oblik nastave:</i>	
- Predavanja, vježbe (interaktivna nastava - prezentacije – diskusija)	
<i>Način provjeravanja znanja i ocjenjivanja studenata tokom nastave:</i>	
- kontinuirane provjere znanja – testovi	
<i>Način polaganja ispita:</i>	
- pismeno	
Literatura:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ekonomija i ekologija, Dr Bajro Golić, Sarajevo 1998.; 2. Principi ekonomije I, Dr Bajro Golić, Sarajevo 2002, (stranica 389 – 406); 3. Pozitivno-pravni propisi FBiH 4. Pozitivno-pravni propisi EU 5. Agenda 21 	
U toku izvođenja nastave studentima može biti ponuđena i druga aktuelna literatura.	
Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.	

<i>GENDER I PRAVO</i>	ECTS: 3 Šifra: IUR 327i	
GODINA: <i>II</i>		
SEMESTAR: <i>treći</i>		
<i>Nositelji predmeta:</i> Akademsko osoblje izabrano za naučnu oblast Teorija prava i države		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
<i>Ciljevi i ishodi učenja:</i>		
<p>Cilj ovog predmeta je upoznavanje studenata sa gender dimenzijom prava. Okosnicu predmeta predstavlja izučavanje prava sa rodne/gender perspektive gdje je akcent stavljen na pitanje polne diskriminacije. Od studenata se očekuje korištenje intelektualnih sredstava za kritičko razmišljanje i analiziranje osnovnih pojmova vezanih za gender terminologiju i razvijanje rodne/gender senzibilnosti.</p> <p>Uspješno ovladavanje sadržajima ovog predmeta :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Predstavlja osnov za prepoznavanje rodne/gender diskriminacije u pravnim sistemima • Razvija sposobnost kritičkog razmišljanja o rodnoj/gender ravnopravnosti • Pruža osnovne informacije o instrumentima za zaštitu ljudskih prava –ženskih prava • Osposobljava studente za razumijevanje globalnih, regionalnih i nacionalnih politika koje razvijaju rodnu/gender jednakost 		
<i>Sadržaj predmeta:</i>		
<ul style="list-style-type: none"> • Razumijevanje pojma rodne/gender jednakosti • Izučavanje kulturnih stereotipa i njihove povezanosti sa pravom • Problem isključenja žena/diskriminacije u historijskom kontekstu • Globalna politika (UN nivo) za sprječavanja diskriminacije žena • Regionalna politika za sprječavanje diskriminacije • situacija u Bosni i Hercegovini vezana za polnu diskriminaciju • Mapiranje glavnih problema na globalnoj razini vezanih za priznavanje, uživanje i zaštitu ljudskih prava žena • Feministička jurisprudencija • Pravo, seksualna orijentacija i gender 		
<i>Obaveze studenata:</i>		
<p>Studenti su obavezni pohađati sve oblike rada (prisustvo na časovima, grupne i individualne oblike rada) prema utvrđenom rasporedu. Studenti na prvom času dobijaju instrukcije o oblicima praćenja njihovog rada, karakteru i sadržajem aktivnosti koje se ocjenjuju i koje utiču na formiranje konačne ocjene. Praćenje uspješnosti nastave</p>		

sprovodi se anketiranjem studenata na osnovu upitnika propisanog sadržaja i oblika.

Literatura:

Elizabet Badenter: Jedno je drugo; Svjetlost, Sarajevo 1988

Konvencija za eliminaciju svih oblika diskriminacije žena

Pekinška deklaracija i Platforma za akciju

Dr. Jasna Bakšić – Muftić, Dr. Nada Ler – Sofronić, Dr. Jasminka Gradašević – Sijerčić,

Mr. Maida Fetahagić: Socio ekonomski položaj žena u BiH, Jež, Sarajevo 2003.

Bakšić – Muftić Jasna, Ženska prava, Magistrat, Sarajevo, 2006.

Na početku svake akademske godine studenti će biti obaviješteni o aktuelnoj literaturi iz ove oblasti

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

IZBORNO PRAVO	ECTS: 3 Šifra: IUR 424i	
GODINA: <i>II</i>		
SEMESTAR: <i>četvrti</i>		
Nositelji predmeta: Akademske osoblje izabrano na naučnu oblast Ustavno pravo		
KONTAKT SATI		
Predavanja : 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
<p>Izborno pravo je do sada bilo skromno zastupljeno u nastavnim planovima i programima pravnih fakulteta. To je, svakako, posljedica, pored ostalog, i odnosa bivšeg sistema prema biračkom pravu građanina, kao i višedecenijske prakse tzv. dirigovanih izbora. Nasuprot ovome, zemlje razvijene demokratije i vladavine prava izbornom pravu daju prvorazredni društveni značaj, uključujući i takav njegov tretman u obrazovanju pravnika.</p> <p>Osposobljavanje studenata za razumijevanje međunarodnih standarda o izbornom pravu i njihova upućenost u razne izborne sisteme i izborne tehnike preko kojih se oni ostvaruju i štite može značajno pomoći da izbori postanu siguran put demokratskog osvajanja i vršenja državne vlasti.</p>		
Sadržaj predmeta:		
- Pojam i značaj izbornog prava i izbornih sistema (reprezentativnost,		

uspostavljanje stabilne i efikasne vlasti, demokratsko razrješavanje konflikata, osiguravanje odgovornosti nosilaca funkcija vlasti, promovisanje parlamentarne opozicije)

- Načela izbornog sistema (opšte biračko pravo, jednako biračko pravo, neposredni i posredni izbori, sloboda i tajnost glasanja, aktivno i pasivno biračko pravo)
- Pluralno – većinski sistemi („prvi dobija mjesto“, „blok sistem“, „alternativni glas“, „partijski blok glas“, „dvokružni sistemi“)
- Poluproporcionalni sistemi („jednostruki neprenosivi glas“, „paralelni sistemi“)
- Sistemi proporcionalne zastupljenosti („proporcionalna zastupljenost listi“, „personalizovani proporcionalni sistem“, „jednostruki prenosivi glas“)
- Izborni prag
- Otvorene, zatvorene i slobodne liste
- Magnituda izbornih jedinica
- Posebni parlamentarni zahtjevi (zastupljenost žena, zastupljenost manjina, zastupljenost zajednica)
- Predsjednički izbori
- Izbori lokalnih vlasti
- Izborni postupak (birački spiskovi, kandidovanje, organi za provođenje izbora, glasanje)
- Utvrđivanje izbornih rezultata i raspodjela mandata
- Kontrola izbora i zaštita izbornih prava
- Finansiranje izbora

Obaveze studenata:

Studenti su obavezni pohađati sve oblike rada (prisustvo na časovima, grupne i individualne oblike rada), prema utvrđenom rasporedu. Studenti na prvom času dobijaju instrukcije o oblicima praćenja njihovog rada, karakteru i sadržaju aktivnosti koje se ocjenjuju i koje utiču na formiranje konačne ocjene. Praćenje uspješnosti nastave provodi se anketiranjem studenata na osnovu upitnika propisanog sadržaja i oblika.

Literatura:

1. Udžbenik za Ustavno pravo
2. Andrew Reynolds, Ben Reilly: Oblikovanje izbornog sistema, Rabic, Sarajevo, 1999.
3. Nohlen D.: Izorno pravo i stranački sustav, Zagreb 1992.
4. Prof. dr Neđo Milićević: Ustavno uređenje Bosne i Hercegovine i biračko pravo građanina, Pravni centar Fonda Otvoreno društvo, Sarajevo, 2001.
5. S.Sokol/B.Smerdel, Ustavno pravo; Zagreb 2006.godine
6. M. Kasapović, Izborni leksikon, Zagreb 2003.
7. Izborni zakon BiH

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

KLASIČNI PRAVNI TEKSTOVI I	ECTS: 3 Šifra: IUR 127i
GODINA: <i>II</i>	
SEMESTAR: <i>četvrti</i>	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano za naučnu oblast Rimsko pravo, odnosno nastavni predmet.	
KONTAKT SATI	
Predavanja : 2/30	Vježbe:
Konsultacije: 5/75	
Ciljevi i očekivani rezultati:	
<p>Osnovni cilj je uvođenje studenata u metode pravnog mišljenja rimskih klasičnih pravnika. Saznanja koje studenti dobijaju na predavanjima i iz udžbenika su ipak samo interpretacija rimskog pravnog sistema. Cjelovitost pogleda se može postići samo sa upoznavanjima sa supstancom tog prava a to su prije svega klasični izvorni pravni tekstovi. To omogućuje studentima neposredan susret sa osnovnim principima pravne dijalektike. Studentima se daje mogućnost da uoče "savremenost" pravnih pravila rimskog prava koja su kroz dugotrajan proces recepcije postala sastavnim dijelom modernih pravnih sistema. Pored čistih pravnih tekstova obradom sudskih govora i nepravni izvora na latinskom jeziku uz odgovarajuće prevode na naš jezik studenti usvajaju opće civilizacijske vrijednosti antike. Simuliranjem antičkih sudskih procesa, rješavanjem konkretnih problemskih pravnih situacija u pojedinim tekstovima studenti se osposobljavaju za pravnički način razmišljanja, pravničkog argumentiranja, tumačenja i usvajaju osnove internacionalne pravničke terminologije.</p>	
Sadržaj predmeta:	
<ul style="list-style-type: none"> - Stjecanje posjeda - Stjecanje posjeda i poslovna sposobnost - Stjecanje posjeda preko slobodno izabranih opunomoćenika - Gubitak posjeda - Zaštita posjeda - Stjecanje i gubitak vlasništva - Zaštita i ograničenja vlasništva - Služnosti - Založno pravo - Generalna hipoteka - Prior tempore potior iure - Zakonske hipoteke 	

Literatura:**Obavezna:**

- Romac A., Izvori rimskog prava, Zagreb, 1973.
- Danilović J. – Stanojević O., Tekstovi iz rimskog prava, Beograd, 2003.
- Malenica A., Izvori rimskog prava, Novi Sad, 2001.

Dopunska:

- Romac A., Florilegij latinski pravnih izreka, Zagreb, 1985.

Svi studenti su dužni aktivno se uključiti u predviđene oblike izvođenja nastave: predavanja (organiziranje panel diskusija, priprema praktičnih vježbovničkih zadataka), izrada seminarskih radova, eseja, konsultacija.

Metodološki pristup provjere znanja će biti potenciran kroz kontinuirano praćenje svih aktivnosti u seminarskim kolokvijima, seminarskim radnjama, esejima, pismenim tekstovima, dok će na završnoj provjeri znanja studenti pismeno obrađivati i komentirati zadate rimske pravne tekstove.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

LIČNA PRAVA	ECTS: 3 Šifra: IUR 6210i	
GODINA: II		
SEMESTAR: <i>četvrti</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano za naučnu oblast Građansko pravo, odnosno za nastavni predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
Sticanje produbljenih znanja o ličnim pravima, kao novoj kategoriji građanskih prava. Očekuje se da studenti shvate društveni okvir u kome se u sudskoj praksi i zakonima pojavila kategorija ličnih prava. Dalje se očekuje da se studenti upoznaju sa specifičnim osobinama ličnih prava, koje ih razlikuju od ostalih subjektivnih građanskih prava, te sa pojedinim kategorijama ličnih prava.		
Sadržaj predmeta/Tematske cjeline/Tematske jedinice:		

1. Pojam, pravna priroda i istorijski razvoj ličnih prava
2. Karakteristike ličnih prava
3. Starije i novije kodifikacije ličnih prava
4. Vrste ličnih prava
5. Pravo na vlastitu sliku/lik
6. Pravo na ime
7. Right of Publicity
8. Pravo na privatnost
9. Pravo na zaštitu časti i ugleda
10. Pravo na duševni i tjelesni integritet
11. Zaštita ličnih prava u domaćem pravnom poretku

Obaveze studenata:

Kontinuirano i redovno pohađanje nastave od strane studenata, te njihovo aktivno učešće u vidu referata ili drugih oblika izlaganja odabranih tema iz ove oblasti (interaktivni rad). Kontinuirano praćenje rada studenata uz pismenu provjeru znanja na kraju semestra, koji zajedno utiču na konačnu ocjenu studentovog znanja iz ove oblasti.

Literatura:

- "Osobna prava" I, Nikola Gavella, Zagreb 2000;
- «Osebnostne pravice», Finžgar, A., Ljubljana 1985
- Enciklopedija imovinskog prava i prava udruženog rada, tom I, Beograd, 1978, lična prava, Prof.dr. Slavica Krneta i Prof.dr. Vladimir Vodinelić (str. 904-936);
- «Pravo na privatni život i duševni integritete», Mr. Sc. Juliano Dropulić, Zagreb, 2002;
- «Pitanje mjesta ličnih prava u sistemu građanskog prava», Prof.dr. Slavica Krneta, Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu, 1957;
- «Osnovne karakteristike civilnopravne zaštite ličnosti u anglo-američkom pravu», Prof.dr. Slavica Krneta, Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu, 1972;
- "Civilnopravna zaštita privatnog života u evropskim pravu" Prof.dr. Slavica Krneta, Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu, 1970
- «Imovinski aspekti prava na vlastitu sliku», Prof.dr. Slavica Krneta, Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu, 1997
- Zakon o obligacion odnosima, («Službeni list SFRJ» br. 29/78, 39/85 i «Službeni list RBiH» br. 2/92, 13/93 i 13/94;
- Zakon o uslovima za objavljivanje ličnih spisa, portreta, fotografija, filmova i fonograma («Službeni list SRBiH» br. 33/80, 12/87, «Službeni list RBiH» br. 3/93 i 13/94);

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

OSNOVE PRECEDENTNOG PRAVA	ECTS: 3 Šifra: IUR 126i
GODINA: <i>II</i>	
SEMESTAR: <i>četvrti</i>	
nositelji predmeta: akademsko osoblje Katedre za državno i međunarodno javno pravo	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 2/30	Vježbe:
Konsultacije: 5/75	
Ciljevi i očekivani rezultati:	
Upoznavanje studenata sa doktrinom o precedentu zbog posebnog značaja precedentnog prava u državama oslonjenim na tradicije običajnog prava. Cilj je dati okvirna znanja studentima o formi precedentnog prava, gdje se ono može naći i kakvu pravnu snagu ima, s namjerom da se poveća učinkovitost budućih pravnikâ u dobijanju informacija vezanih za precedentno pravo.	
Sadržaj predmeta:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Funkcije sudskih odluka u sistemu običajnog prava/ rješavanje spora: <i>res judicata</i>, uspostavljanje precedentâ-doktrina <i>stare decisis</i>/, 2. Problemi u vezi sa doktrinom precedentâ/obim oslanjanja na višestruko formulisani bitni dio presude, retroaktivno dejstvo odluke kojom se ukuda ranija odluka/ 3. Forma u kojoj se objavljuju sudske odluke/precedentno pravo –odluke apelacionih sudova tj. Vrhovnog suda SAD-a/, 4. Sistemi pronalaženja precedentnog prava /sistem rezimea-<i>American Digest System</i>, sistem citata- <i>Shepards Citations</i>), 5. Tehnika primjene precedentâ/problemi prilagođavanja državnog i federalnog prava, federalno običajno pravo, precedentno pravo država-članica/. 	
Obaveze studenata:	
<p>Studenti su obavezni prisustvovati svim predviđenim oblicima rada, te izrade jedan pristupni esej/projekat na temu po sopstvenom izboru u konsultaciji sa predmetnim nastavnikom. Znanje studenata se provjerava i ocjenjuje tokom predviđenih oblika nastave, a pred ispitne aktivnosti utiču na 80% bodova vezanih za konačnu ocjenu na ispitu.</p> <p>Pozitivno ocjenjen esej/projekat je uvjet za pristup ispitu.</p>	
Literatura:	
<ul style="list-style-type: none"> -Price, Bitner, <i>Workbook to Accompany Effective Legal Research</i>, 4th ed. Boston, Mass: Little, Brown & Co., 1979, -Maltz E.M., <i>The Nature of Precedent</i>, 1989, 66.N.C.L.Rev.367, -Goldstein L., <i>Some Problems with Precedent</i>, 1983, 43 Camb.L.J.88 -druga domaća i strana literatura po izboru studenta 	
<p>Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.</p>	

PRAVNA INFORMATIKA	ECTS: 3 Šifra: IUR 1722i
GODINA: <i>II</i>	
SEMESTAR: <i>četvrti</i>	
nositelji predmeta: akademsko osoblje Katedre za državno i međunarodno javno pravo	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0
Konsultacije: 5/75	
Ciljevi i očekivani rezultati:	
Upoznavanje studenata sa osnovama sistema pronalaženja,sortiranja i ocjenjivanja pravnih informacija s namjerom da se poveća učinkovitost budućih pravnika u pretraživanju i dobijanju informacija vezanih za pravo.	
Sadržaj predmeta:	
<ol style="list-style-type: none"> 1.Pravo u informatičkom okruženju/informatika,informatička tehnologija i pravo/ 2.Područja primjene pravne informatike/Doprinos informatike u objavljivanju pravnih akata/ 3.Primjena informatike na području zakonodavstva,u pravosuđu,u upravi 4.Baze pravnih podataka/pravni informacioni sistemi u pojedinim zemljama ,Law Library Research Exchange-web portal za istraživanje međunarodnog i stranog prava na Internetu http://www.llrx.com/ 5.Elektronski pravni izvori u BiH 6.Pravni okviri zaštite podataka /zaštita ličnih podataka u pravu BiH,Slobodan pristup informacijama u pravu BiH/ 	
Obaveze studenata:	
<p>Studenti su obavezni prisustvovati svim predviđenim oblicima rada, te izrade jedan pristupni esej/projekat na temu po sopstvenom izboru u konsultaciji sa predmetnim nastavnikom.Znaje studenata se provjerava i ocjenjuje tokom predviđenih oblika nastave, a pred ispitne aktivnosti utiču na 80% bodova vezanih za konačnu ocjenu na ispitu.</p> <p>Pozitivno ocjenjen esej/projekat je uvjet za pristup ispitu.</p>	
Literatura:	
<ul style="list-style-type: none"> -Mario Lozano, Uvod u pravnu informatiku, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, br. 4,1971, -Dragoljub Kavran, Uloga prava u razvoju i funkcionisanju informacionih sistema,Anali Pravnog fakulteta u Beogradu,b.2-3,1989, -Stevan Lilić, Pravna informatika, Beograd,1994. -Mirela Roznovschi,»Toward a cyberlegal culture:Legal Research on Frontier of Innovation» -druga domaća i strana literatura po izboru studenta 	

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

PRAVNA KLINIKA IZ PORODIČNOG PRAVA	ECTS: 3 Šifra: IUR 924i	
GODINA: <i>II</i>		
SEMESTAR: <i>četvrti</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano za naučnu oblast Porodično pravo, odnosno za nastavni predmet.		
KONTAK SATI:		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati: Razvijanje vještina komunikacije studenata prava sa klijentima koji traže pružanje pravnih usluga u pogledu situacija proisteklih iz porodično pravnih odnosa, odnosno razvijanje vještina ophođenja sa klijentima; razvijanje sposobnosti pisanja podnesaka upravnim organima i sudovima; upoznavanje studenata sa postojećom praksom iz domena porodično pravnih odnosa prije svega kroz problematiku istraživanja činjenica relevantnih za konkretne ili kreirane slučajeve; stavljanje studenata u simulirane situacije.		
Sadržaj predmeta: Studenti će kroz zajednički rad i rad u grupama, teorijskom obradom pojedinih instituta od strane relevantnih predavača, te većim dijelom radom sa stručnjacima iz prakse, ovladati vještinama koje su postavljene u ciljevima ovog vida obrazovanja.		
Obaveze studenata: Aktivno učešće u radu sa stručnjacima iz prakse; pisanje podnesaka, istraživački rad, pisanje završnog izvještaja i sumiranja rezultata do kojih se došlo analizom određenih slučajeva ili obradom aktualnih tema iz oblasti porodičnog prava. Završna provjera znanja sastoji se od rješavanja postavljenog zadatka na osnovu realne ili simulirane situacije.		

Obavezna literatura:

1. Nerimana Traljić, Suzana Bubić, *Bračno pravo*, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007.
2. Suzana Bubić, Nerimana Traljić, *Roditeljsko i starateljsko pravo*, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2007.
3. Porodični zakon Federacije Bosne i Hercegovine. *Službene novine F BiH*, br. 35/05.
4. Porodični zakon Republike Srpske. *Službeni glasnik RS*, br. 54/02.
5. Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i sloboda. *Službeni glasnik BiH*, br. 6/99.
6. Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima djeteta, *Službeni list R BiH*, br. 2/92 i 13/94.
7. Ostali pozitivnopravni propisi vezani za porodično pravnu oblast

Dopunska:

1. M. Alinčić, D. Hrabar, D. Jakovac –Lozić, A. Korać Graovac, *Obiteljsko pravo*, Narodne novine, Zagreb, 2007.
2. Marija Draškić, *Porodično pravo i prava deteta*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Javno preduzeće „Službeni glasnik“ Beograd, 2007.
3. Gordana Kovaček – Stanić, *Porodično pravo: partnersko, dečje i starateljsko pravo*, Pravni fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Novi Sad, 2007.
4. Olga Cvejić Jančić, *Roditeljsko i starateljsko pravo*, Pravni fakultet Univerziteta u Novom Sadu, Novi Sad, 2004.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

PRAVNE KULTURE	ECTS: 3 Šifra: IUR 125i
GODINA: <i>II</i>	
SEMESTAR: <i>četvrti</i>	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano za naučnu oblast Historija države i prava, odnosno za nastavni predmet.	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 2/30	Vježbe: Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Da proširi znanje i svijest studenata o pravnom pluralizmu u svijetu 2. Da omogući studentima da situiraju vlastiti pravni istem u širu perspektivu 3. Da pruži praktična znanja studentima za kontakte sa različitim pravnim sistemima i kulturama	

Sadržaj predmeta:

Pregled svake pravne kulture daje se putem razmatranja koncepta prava, rasprostranjenosti kulture, izvora prava i sudskog postupka.

Uvod u komparativno proučavanje pravnih kultura

1. Koncept pravne kulture
2. Ciljevi izučavanja pravnih kultura
3. Metodi izučavanja pravnih kultura

Pravne kulture

1. Kultura civilnog/ evropsko-kontinentalnog prava
2. Anglo-američka pravna kultura
3. Jevrejska pravna kultura
4. Kanonsko pravo
5. Islamska pravna kultura
6. Mješovite pravne kulture

Obaveze studenata:

Test (obavlja se polovinom semestra): 50 poena.

Završni ispit: 50 poena.

Način polaganja završnog ispita:

Pismeni ispit

Vrijeme trajanja ispita: 60 minuta

Formiranje ocjene

Ocjena se formira zbrajanjem osvojenih poena u svim segmentima ocjenjivanja.

Student/ica može osvojiti maksimalno 100 bodova.

Ocjena se formira po slijedećoj skali:

Ocjena:	Bodovi:
10	95 – 100 (izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama)
9	85 – 94 (iznad prosjeka sa ponekom greškom)
8	75 – 84 (prosječan sa primjetnim greškama)
7	65 – 74 (općenito dobar ali sa značajnim nedostacima)
6	55 – 64 (zadovoljava minimalne kriterije)
5	manje od 55 (ne zadovoljava minimalne kriterije)

Literatura:**Obavezna:**

1. Fikret Karčić, "Pravne kulture: koncept, izučavanje i klasifikacija", *Godišnjak Pravnog*

- fakulteta u Sarajevu*, XLVIII (2005), 287-299.
2. Frantz Wieacker, "Foundations of European Legal Culture", *American Journal of Comparative Law*, 1 (1990), 4-29. (Rezime ovog članka na bosanski jezik biće dat na predavanjima).
  3. Harold J. Berman, *Law and Revolution: The Formation of Western Legal Tradition*, 1983, 7-10. (Rezime ovog članka na bosanski jezik biće dat na predavanjima.)
  4. Nikola Škalabrin, *Uvod u kanonsko pravo* (Djakovo: Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu-Teologija u Djakovu, 1994), 87-105.
  5. Fikret Karčić, "Od prava do etike: proces modernizacije i interpretacija Šerijata u Bosni i Hercegovini", *Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu*, LII (2009), 225-234.
  6. Noah Feldman, "Pad i uspon islamske države", *Novi muallim* (Sarajevo), godina 10, br. 39 (jesen 2009), 65-75.
  7. Raifa Festić, "Vrhovni sud SAD između Ustava i stvarnosti", u *Common Law i druge pravno-historijske teme* (Sarajevo: Pravni fakultet, 2008), 215-234.

Dopunska:

1. Patrick Glenn, *Legal Traditions of the World: Sustainable Diversity in Law* (Oxford: Oxford University Press, 2007).
2. Rubya Mehdi et al., *Law and Religion in Multicultural Societies* (Copenhagen: Djof Publishing, 2008).

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

SOCIOLOGIJA POLITIKE		ECTS: 3 Šifra: IUR 1422i
GODINA: II		
SEMESTAR: četvrti		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano za naučnu oblast Sociološke dimenzije prava		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/15	Vježbe:	Konsultacije: 5/75

Ciljevi i očekivani rezultati:

Edukacija studenata iz oblasti sociologije politike kao jedne od najznačajnijih grana moderne sociologije; upoznavanje sa pojmom politike i fenomenom političkog kao jedne od prvih ljudskih djelatnosti i načina tvorbe, izgradnja i očuvanja političke zajednice (države); upoznavanje sa odnosom između politike i prava (komplementarnost i isključivost), sa pojmovima države, političkih poredaka i režima, organizacija i institucija itd.

Od studenata se očekuje ovladavanje predviđenim nastavnim gradivom u cilju uspješnog uključivanja u dalji nastavno-obrazovni proces, savladavanje tog procesa na razini evropskih standarda i uspješnijeg ostvarivanja pravničke profesije nakon okončanja studija.

Sadržaj predmeta:

U V O D

I OPĆI POJMOVI

II POLITIKA KAO DRUŠTVENA DJELATNOST

III ZAJEDNICA I DRUŠTVO

IV DRŽAVA KAO POLITIČKA ZAJEDNICA-DRŽAVA I POLITIKA

V POLITIČKA KONSTITUCIJA DRŽAVE I PRAVNA

KONSTITUCIONALIZACIJA VLASTI

VI OBLICI DRŽAVNOG UREĐENJA I TIPOLOGIJA POLITIČKIH

REŽIMA

VII DRUŠTVENA STRUKTURA I POLITIČKI PROCES

VIII ORGANIZACIJE I INSTITUCIJE

IX IZBORNI PROCES KONSTITUCIJE I

KONSTITUCIONALIZACIJA VLASTI

X TRANZICIJA I GLOBALIZACIJA

XI TRANZICIJA I GLOBALIZACIJA KAO IZRAZ PLANETARNE

DRUŠTVENO-POVIJESNE PREINAKE I PREUREĐENJA

SVIJETA

Obaveze studenata:

Redovni studenti i studenti koji su upisali paralelni studij obavezni su odslušati predviđeno nastavno gradivo i aktivno učestvovati u konsultacijama. Vanredni studenti izvršavat će ove obaveze sukladno vlastitim objektivnim mogućnostima.

Rad studenata pratit će se kroz prisustvo na predavanjima i učešće u konsultacijama te, na druge prigodne načine (povremene ankete, testovi i sl.), a ukupni efekti rada ocijenit će se nakon odslušanih predavanja i obavljenih konsultacija završnom anketom, testom ili usmenim ispitom.

Literatura:

U pripremi je udžbenik sa zbornikom (hrestomatijom) odabranih tekstova iz sociologije

politike. Do završetka udžbenika (zbornika) studenti će koristiti slijedeće knjige:

1. Franz Neumann "Demokratska i autoritarna država", Zagreb, "Naprijed" 1992.
2. "LEGITIMNOST DEMOKRATSKE VLASTI" (ZBORNIK), Zagreb, "Naprijed" 1996. (radove – tekstove iz zbornika po preporuci nastavnika).
3. Dejvid Held "Demokratija i globalni poredak", Beograd "Filip Višnjić" 1997. (dijelove iz knjige po preporuci nastavnika)
4. Norberto Bobio "Budućnost demokratije", Beograd "Filip Višnjić" 1990. (dijelove iz knjige po preporuci nastavnika).
5. Nerkez Smailagić "Historija političkih doktrina" I i II, Zagreb "Naprijed" 1970. (tekstove iz oba toma po preporuci nastavnika).
6. Maks Veber "Vlast i politika" (dijelovi knjige po preporuci nastavnika).
7. Ivo M. Tomić "Neraskidivi bosanski nodus", Sarajevo, "Magistrat" 1999. (dijelovi knjige po preporuci nastavnika).

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

STARE PRAVNE KODIFIKACIJE izborni predmet	ECTS: 3 Šifra: IUR 223i	
GODINA: II		
SEMESTAR: četvrti		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano za naučnu oblast Historija države i prava, odnosno za nastavni predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja : 2/15	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati: <ol style="list-style-type: none"> 1. Da upozna studente sa procesom i okolnostima nastanka starih kodifikacija prava sa naglaskom na Evropu 2. Da razvije sposobnost studenata za sagledavanje pojedinih pravnih instituta u historijskoj i komparativnoj perspektivi 3. Da pruži studentima praktično poznavanje koncepta, strukture i karakterističnih instituta najpoznatijih starih pravnih kodifikacija		
Sadržaj predmeta: <ol style="list-style-type: none"> 1. Stari kodeksi i njihov historijski značaj 2. Zakonici stare Mesopotamije (Ur-Nammuov, Bilalamov i Harmurabijev zakonik) 3. Uporedna analiza Hamurabijevog zakonika, hebrejske Tore i rimskog Zakona		

Dvanaest ploča

4. Bizantijska kodifikacija Ekologa iz 726 godine
5. Salijski zakonik
6. Srednjovjekovne kodifikacije kanonskog prava (Decretum Gratiani, Decretales i Corpus Iuris Canonici)
7. Osmanske kanunname

Obaveze studenata:

Obavezno je prisustvo studenata na nastavi. Toleriraju se do 20% opravdanih izostanaka. Studenti koje ne ispune uslov prisustva na 80% časova svih oblika nastave neće moći pristupiti završnom ispitu i dobiće negativnu ocjenu.

Tokom nastave svaki student je dužan da uradi:

- Pojedinačno ili grupno istraživanje na temu iz nastavnog programa ovog predmeta što nosi do 30 poena. Rezultati istraživanja u formi Power point biće javno prezentirani. Detalji u pogledu tema istraživanja, tehničkog aspekta i dinamike prezentacije biće saopšteni na nastavi tokom prve dvije sedmice tekućeg semestra.
- Esej na temu iz nastavnog programa ovog predmeta što nosi do 20 poena. Teme za eseje i detalji u pogledu obima, dokumentacije, tehničkog aspekta ovog rada i dinamike izvršenja obaveza biće saopšteni tokom prve dvije sedmice nastave tekućeg semestra na časovima vježbi.
- Da pristupi završnom ispitu koji nosi do 50 poena.

Literatura:

Obavezna:

1. Srdjan Šarkić i Dragoljub Popović, *Veliki pravni sistemi i kodifikacije* (Beograd: Izdavačka kuća "Draganić", 1996), str.9-113.
2. Dr Marko Višić, *Zakonici drevne Mesopotamije* (Beograd-Podgorica: Službeni list SCG i CID, 2003), str.125-195.
3. *Pravni tekstovi- odabrani izvori za Opću historiju države i prava*, odabrao prof. dr Fikret Karčić (Sarajevo: Pravni fakultet, 2004).

Dopunska:

1. Nikola Škalabrin, *Uvod u Kanonsko pravo* (Djakovo:Teologija u Djakovu, 1994), str. 87-105.
2. Russ Versteeg, *Law in the Ancient World* (Durham, N. Carolina: Carolina Academic Press, 2002). (Dijelovi ove knjige planiraju se prevesti na bosanski jezik)
3. Dr. Branislav Djurdjev et. al., *Kanuni i kanunname za bosanski, hercegovački, zvornički, kliški, crnogorski i skadarski sandžak* (Sarajevo: Orijentalni institut, 1957), str.211.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

KRIMINOLOGIJA – izborni predmet	ECTS: 3	Šifra: IUR527i
GODINA: II		
SEMESTAR: <i>četvrti</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Krivično pravo, odnosno za nastavni predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0/30	Konsultacije: 5/75
<p>Ciljevi i očekivani rezultati: studenti se upoznaju sa ključnim pojmovima kriminologije kao naučne discipline i njene uloge u suzbijanju kriminaliteta. U okviru tradicionalne kriminološke teorije, cilj je da studenti ovladaju znanjima o neposrednim društvenim faktorima koji su karakteristični za ovaj region, te fenomenologijom organiziranog kriminaliteta. Takođe, studenti će se sticati i osnovna znanja o statistikama i evidencijama kriminaliteta, te metodologiji procjene stanja kriminaliteta na određenom području. Krajnji cilj je osposobljavanje studenata za aplikativnu kriminologiju, tj. za rad u organima suda, tužiteljstva i policije, i to na poslovima otkrivanja, istraživanja i procesuiranja krivičnih djela i procjene ličnosti učinitelja krivičnih djela.</p>		
Sadržaj predmeta:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kriminalitet i kriminologija (osnovni pojmovi o kriminalitetu i kriminologiji); 2. Mjerenje prestupničkog ponašanja i strah od kriminaliteta; 3. Etiologija kriminaliteta (odabrane teorije iz oblasti socioloških, bioloških i psiholoških teorija koje uzrokuju kriminalno ponašanje i pogoduju njegovoj ekspanziji); 4. Neposredni društveni faktori kriminaliteta sa posebnim osvrtom na narkomaniju, prostituciju i nezaposlenost; 5. Kriminalna fenomenologija, sa posebnim osvrtom na organizirani kriminalitet i korupciju 		
<p>Obaveze studenata: Obaveza studenata je da pohađaju predviđene oblike nastavnog procesa prema utvrđenom fondu nastavnih sati. Uspješnost studenata u savladavanju nastavne materije kontinuirano se prati tokom izvođenja nastavnog procesa, a konačna ocjena utvrđuje se na završnom ispitu koji se obavlja na način i pod uvjetima predviđenim u pozitivnom propisima iz oblasti visokog obrazovanja.</p>		
Literatura:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Petrović, B., Meško, G. (2008), Kriminologija, Sarajevo: Pravni fakultet. 		
Dopunska:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Derenčinović, D., Getoš, A.M. (2008). Uvod u kriminologiju s osnovama kaznenog prava. Zagreb: Pravni fakultet. 2. Ignjatović, Đ. (2008). Kriminologija. Beograd: Pravni fakultet. 3. Konstantinović Vilić, S., Nikolić Ristanović, V, Kostić, M. (2009), Kriminologija, treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Niš: Pelikan print. 		

Naznačena literatura će na početku svake školske godine biti aktuelizirana i dopunjena.

SUDSKA PSIHOPATOLOGIJA izborni predmet	ECTS: 3 Šifra: IUR 5211i	
GODINA: <i>II</i>		
SEMESTAR: <i>četvrti</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano na naučnu oblast Krivično pravo, odnosno na nastavni predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati: Studenti se upoznaju sa osnovnim pojmovima sudske psihopatologije kao i osnovnim institutima ove discipline. Sticanje temeljnih saznanja iz ove oblasti zasniva se na savremenim viđenjima teorije i prakse, nauke i struke, koje se bave fenomenima psihički abnormalnih ljudi, potencijalnih počinitelja krivičnih djela i forenzičkim aspektima oštećenja zdravlja.		
Sadržaj predmeta: <ol style="list-style-type: none"> 1. Pojam, predmet i značaj sudske psihopatologije 2. Simptomi duševnih nenormalnosti 3. Reaktivna psihička stanja 4. Neuroze i psihoze 5. Psihopatije 6. Seksualne psihopatije 7. Alkoholozne i alkoholomanije 8. Narkomanija 9. Duševne bolesti 10. Duševne zaostalosti 11. O duševnim bolestima pred sudom (procjena uračunljivosti)		
Obaveze studenata: Obaveza studenata je da pohađaju predviđene oblike nastavnog procesa prema utvrđenom fondu nastavnih sati. Uspješnost studenata u savladavanju nastavne materije kontinuirano se prati tokom izvođenja nastavnog procesa, a konačna ocjena utvrđuje se na završnom ispitu koji se obavlja na način i pod uvjetima predviđenim u pozitivnim propisima iz oblasti visokog obrazovanja.		
Literatura: Obavezna: <ol style="list-style-type: none"> 1. Loga, S. (ur.). (1999). Klinička psihijatrija. Sarajevo i Tuzla: Medicinski fakultet.		

2. Frančišković, T., Moro, Lj. i suradnici. (2009). Psihijatrija. Zagreb: Medicinska naklada-odabrana poglavlja.
3. Goreta, M., Peko-Čović, I., Buzina, N. (2004). Psihijatrijska vještačenja, Zbirka ekspertiza, Knjiga prva: Kazneno pavo. Zagreb: Naklada Zadro, Psihijatrijska bolnica Vrapče - odabrana poglavlja.

Dopunska:

1. Đurđević, Z. (2002). Pravni položaj počinitelja kaznenih djela s duševnim smetnjama. Hrvatsko udruženje za kaznene znanosti i praksu i Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Hrvatske, Policijska akademija.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

MEDICINSKO KRIVIČNO PRAVO Izborni predmet	ECTS: 3 Šifra: IUR5212i	
GODINA: II		
SEMESTAR: četvrti		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano na naučnu oblast Krivično pravo / nastavni predmet		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 1/15
Ciljevi i očekivani rezultati: Studenti se upoznaju sa osnovama materijalnopravnog uređenja krivičnih djela protiv zdravlja ljudi, krivičnih djela i njihovih posljedica vezanih za medicinu, kao i krivičnih djela specifičnih za liječnike i medicinsko osoblje u krivičnom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine. Od studenata se očekuje da usvoje opća i posebna znanja koja se stiču navedenim predmetom, a naročito: znanje o pravima i dužnostima liječnika, krivičnoj odgovornosti liječnika, pravnim problemima pobačaja, pravnim aspektima intenzivne medicine sa posebnim osvrtom na eutanaziju, pravnoj zaštiti osoba sa duševnim smetnjama, itd. Studenti bi trebali da usvoje znanje i vještinu rješavanja složenih pravnih problema iz predmetne oblasti, kao i da steknu sposobnost da kritički razmišljaju i argumetirano rješavaju pravne probleme uz svijest o postojanju različitih gledišta na predmetnu problematiku.		
Sadržaj predmeta: <ol style="list-style-type: none"> 1. Odnos krivičnog i medicinskog prava 2. Općenito o krivičnoj odgovornosti liječnika 3. Informirani pristanak – krivična odgovornost za samovoljno liječenje 4. Krivična djela nesavjesno liječenje i nepružanje medicinske pomoći 5. Liječnička tajna – krivična odgovornost za kršenje liječničke tajne 6. Čedomorstvo 7. Pobačaj – pravni problemi pobačaja 8. Pravni aspekti intenzivne medicine – eutanazija, potpomognuto samoubistvo, učestvovanje u samoubistvu, pomoć umirućem 		

9. Presađivanje dijelova ljudskog tijela – krivična odgovornost za nedozvoljeno presađivanje dijelova ljudskog tijela, nedozvoljena trgovina organima, transfuzija krvi
10. Krivična djela prenošenja spolne i zarazne bolesti
11. Osobe s duševnim smetnjama (neuračunljivost i smanjena uračunljivost, isključenje krivice, mjera sigurnosti obaveznog psihijatrijskog liječenja, posebna prava osoba s duševnim smetnjama)
12. Ovisnosti i krivično pravo (zloupotreba opojnih droga, mjera sigurnosti obaveznog liječenja od ovisnosti, legalizacija i dekriminalizacija)

Obaveze studenata:

Obaveza studenata je da pohađaju predviđene oblike nastavnog procesa prema utvrđenom fondu nastavnih sati. Uspješnost studenata u savladavanju nastavne materije kontinuirano se prati tokom izvođenja nastavnog procesa, a konačna ocjena utvrđuje se na završnom ispitu koji se obavlja na način i pod uvjetima predviđenim u pozitivnim propisima iz oblasti visokog obrazovanja.

Literatura

Obavezna:

1. Petrović, B., Jovašević, D., Ferhatović, A. (2015). Krivično pravo I. Sarajevo: Pravni fakultet – odabrana poglavlja.
2. Petrović, B., Jovašević, D., Ferhatović, A. (2016). Krivično pravo II. Sarajevo: Pravni fakultet – odabrana poglavlja.
3. Važeći Krivični zakoni Bosne i Hercegovine.

Dopunska:

1. Quass, M., Zuck, R. (2008). Medizinrecht – Öffentliches Medizinrecht – Pflegeversicherungsrecht – Arzthaftpflichtrecht - Arztstrafrecht, 2. vollständig neu bearbeitete Auflage. München: C.H. Beck Verlag.
2. Deutsch, E. Spickhoff, A. (2008). Medizinnrecht – Arztrecht, Arzneimittelrecht, Medizinproduktenrecht und Transfusionsrecht, sechste, neu bearbeitete und erweiterte Auflage. Berlin, Heidelberg: Springer Verlag.
3. Radišić, J. (2004). Medicinsko pravo. Beograd: Nomos.
4. Mujović Zornić, H. (2008). Farmaceutsko pravo – pravo o lekovima i štete od lekova. Beograd: Nomos.

Naznačena literatura će na početku svake školske godine biti aktuelizirana i dopunjena.

Naziv predmeta: UPOREDNI USTAVNO-POLITIČKI SISTEMI	ECTS: 3	Šifra: IUR4211i
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano na naučnu oblast Ustavno pravo		
Status predmeta:	Izborni	
Godina:	II	
Semestar:	IV	
Kontakt sati:		

Predavanja	30/15
Konsultacije:	5/75

Ciljevi predmeta i ishodi učenja:

Cilj ovog predmeta je sticanje znanja o savremenim ustavno-političkim sistemima u uporednom pravu. Studenti se osposobljavaju za kritičko razmišljanje o savremenim ustavnim i političkim sistemima, oblicima u kojima se javljaju, načinu funkcioniranja, klasifikaciji i njihovoj evoluciji. Upoznavanje studenata sa savremenim ustavnim i političkim sistemima, posebno parlamentarizmom, osnova je za razumijevanje i daljnju izgradnju kako, savremenih političkih sistema tako i političkog sistema Bosne i Hercegovine.

Sadržaj predmeta/ Tematske cjeline:

I DIO - OPĆA PITANJA POLITIČKOG SISTEMA

I POJAM I NASTANAK POLITIČKOG SISTEMA
 II ELEMENTI POLITIČKOG SISTEMA
 III POLITIČKE PARTIJE
 IV INTERESNE ASOCIJACIJE
 V MEDIJI I JAVNO MIŠLJENJE

II DIO – UPOREDNI USTAVNO-POLITIČKI SISTEMI

I PARLAMENTARNI POLITIČKI SISTEM
 II BIPARTIZAM U BRITANSKOM PARLAMENTARNOM SISTEMU
 III KOALICIONI BIPARTIZAM U SR NJEMAČKOJ
 IV MULTIPARTIZAM U ITALIJANSKOM POLITIČKOM SISTEMU
 V DEFORMACIJA PARLAMENTARIZMA U VIDU JEDNOPARTIJSKIH SISTEMA
 VI PREDSJEDNIČKI POLITIČKI SISTEM
 VII SAVREMENI DUALISTIČKI PARLAMENTARIZAM
 VIII SKUPŠTINSKI SISTEM

Literatura:

Obavezna literatura:

1. Ćazim Sadiković "Politički sistemi", Pravni fakultet Sarajevo, 2004.
2. Prof. dr. Nijaz Duraković „Uporedni politički sistemi”, Pravni fakultet Sarajevo, 2007.
3. **Dopunska literatura:**
4. Dr. Najdan Pašić "Uporedni politički sistemi", izd. Beograd. 1981.
5. Kolektivno djelo "Uporedni politički sistemi", izd. Savremena administracija, Beograd 1988;
6. Eckard Jesse "Tipologija suvremenih političkih sistema", izd. Osijek, Zagreb, Split 1999;

7. Miodrag Jovičić "Veliki ustavni sistemi", izd. Beograd 1984.
8. V. Vasović, Savremene demokratije (I i II), Beograd 2007.
9. B. Košutić, Uvod u velike pravne sisteme današnjice, Beograd, 2002.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

Obaveze studenata i način provjere znanja: Studenti su obavezni prema utvrđenom rasporedu, pohađati sve oblike nastave (prisustvo na časovima, grupne i individualne oblike rada isl.). Studenti će dobiti instrukcije o oblicima praćenja njihovog rada I načinima za ocjenjivanje toga rada, kao I formiranja konačne ocjene. Praćenje uspješnosti nastave vrši se putem anketiranja studenata na osnovu jedinstvenog unaprijed propisanog upitnika.

UVOD U INTERNACIONALIZACIJU PRAVA		ETCS: 3 Šifra: IUR 1023i
GODINA: <i>II</i>		
SEMESTAR: <i>četvrti</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Međunarodno javno pravo		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
<p>Osnovni cilj predmeta je upoznavanje studenata sa postojanjem međunarodnog prava, kao zasebne grane prava. Predmet daje uvod u karakter, osnovne pojmove i principe te teoriju međunarodnog prava, naglašavajući postojanje ovih principa i standarda i njihov značaj u unutrašnjim pravnim sistemima.</p>		
Sadržaj predmeta:		
<p>Istorijski razvoj međunarodnog prava Odnos međunarodnog i unutrašnjeg prava Uvod u funkcije i osnovu koncepta međunarodnog prava Osnovna struktura međunarodne zajednice Država kao subjekt u međunarodnom pravu Uvod u principe Evropske unije Značaj međunarodnog prava za nacionalne pravne sisteme</p>		
Obaveze studenata:		
<p>Studenti su obvezni pohađati sve oblike rada (prisustvo na časovima, grupne i individualne oblike rada). Vršit će se kontinuirana provjera znanja i praćenja rada studenata. Od studenata se očekuje aktivno učestvovanje, koje podrazumijeva pripremanje materijala te postavljanje pitanja i izlaganja o zadatoj temi. Vrednovat će se svi oblici rada.</p>		

Literatura:

Odabrani tekstovi međunarodnog prava o aktuelnim problemima u teoriji i praksi.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

ZEMLJIŠNO-KNJIŽNO PRAVO	ECTS: 3 Šifra: iur 629i
GODINA: II	
SEMESTAR: četvrti	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Građansko pravo, odnosno za nastavni predmet	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0 Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati: Produbljivanje osnovnih znanja o zemljišnoknjižnom pravu koje studenti stiču u okviru obaveznog predmeta stvarno pravo. Studenti produbljuju znanja o različitim vrstama evidencija nepokretnosti, primarno o zemljišnim knjigama. Akcenat se stavlja na načela zemljišno-knjižnog prava u njihovom doktrinarnom određenju kao i u njihovoj praktičnoj primjeni. Očekuje se da studenti budu osposobljeni za pretraživanje i korištenje zemljišnim knjigama, samostalnu obradu pitanja iz zemljišno-knjižnog prava, uočavanje problema, istraživanje pravne regulative i predlaganje i izradu konkretnih rješenja.	
Sadržaj predmeta:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pojam i značaj zemljišnih knjiga. Tipovi evidencije nepokretnosti u uporednom pravu. 2. Istorijski razvitak evidencije nepokretnosti u BiH. Zemljišne knjige vs. jedinstvena evidencija nekretnina. Komparacija pravnih pravila zemljišnoknjižnog prava i novog uređenja zemljišnih knjiga u BiH. 3. Vrste evidencije nepokretnosti u BiH (zemljišne knjige, katastar nepokretnosti, knjiga položenih ugovora) 4. Sastav i organizacija zemljišnih knjiga – glavna knjiga, zemljišno-knjižni uložak, zemljišno-knjižno tijelo, prava koja se upisuju u zemljišne knjige, tehnika upisa pojedinih prava 5. Načela zemljišnih knjiga – načelo javnosti, legaliteta, prvenstva, upisa i povjerenja. 6. Osnovna načela zemljišno-knjižnog postupka 	
Obaveze studenata:	
Redovni studenti su obavezni prisustvovati predavanjima. Nastava se izvodi interaktivno.	

Uz konsultaciju sa odgovornim nastavnikom studenti samostalno ili u grupama izrađuju pismeni rad. Predmet rada je konkretan slučaj iz zemljišnoknjižnog prava, gdje studenti istražuju relevantne propise, sačinjavaju pravnu analizu i nude rješenja, koja prezentiraju na času. Napredak studenata se prati kontinuirano. Konačna ocjena se utvrđuje na završnom ispitu, a aktivnosti u nastavi učestvuju u procentu od 60% u formiranju konačne ocjene (30% aktivnost na časovima, 30% pismeni rad). Završni ispit se polaže pismeno i u pravilu obuhvata pored teoretskog dijela i rješavanje praktičnog slučaja. Za DL studente će aktivnost u nastavi biti zamijenjena provjerom znanja u vidu pismenog testa u elektronskoj formi. Vanredni studenti u dogovoru sa nastavnikom dostavljaju pismeni rad i polažu završni ispit koji nosi 70% završne ocjene.

Literatura:

Babić/Hašić/Medić/Povlakić/Velić, Komentar zakona o stvarnim pravima Federacije BiH, Sarajevo, 2013 (komentar uz članova 52 do 57);

Meliha Povlakić, Načelo povjerenja u zemljišnu knjigu u najnovijoj praksi Vrhovnog suda Federacije BiH, NPR 1/2014;

- Meliha Povlakić, Načelo upisa i stjecanje prava vlasništva na nekretninama prema novom zemljišno-knjižnom i stvarnom pravu u Bosni i Hercegovini, Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu, LIII/2010
- Meliha Povlakić, Reforma zemljišnoknjižnog prava kao dio ukupne reforme građanskog prava, Zbornik radova sa Međunarodnog savjetovanja »Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse«, održanog u Neumu 6-8.06.03. godine, Mostar, 2003, str. 229-250.
- Zakon o zemljišnim knjigama Federacije BiH

Dopunska literatura:

- Tatjana Josipović, Zemljišno-knjižno pravo, Zagreb, 2001.
- Tatjana Josipović, Komentar zakona o zemljišnim knjigama, Zagreb, 1998

Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

Pretpostavke: preporučuje se da student paralelno radi na predmetu Stvarno pravo i da prije pristupanja ispitu položi ispit iz predmeta Stvarno pravo

Naziv predmeta: **PRAVO NA RAZVOJ**

ECTS: 3

Šifra:
IUR1625i

Godina: **II**

Semestar: **četvrti**

Nositelji predmeta: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Pravno ekonomske nauke,

odnosno za nastavni predmet.

Predavanja: 2/30

Vježbe: 0

Konsultacije: 5/75

Ciljevi i ishodi učenja:

Pravo na razvoj predstavlja relativno novi koncept ljudskih prava čiji sadržaj, priroda i status predstavljaju predmet stalne rasprave u teoriji i praksi. Koncept ljudskih prava daje normativni okvir i pravu na razvoj i definiranju razvojne politike obuhvaćajući građanska, politička, ekonomska, socijalna, kulturna i druga prava integrirajući norme i standarde te različite međunarodne instrumente i mehanizme. U tom kontekstu cilj predmeta usmjeren je na upoznavanje studenata sa sadržajem, prirodom i njegovom pozicijom u sistemu ljudskih prava.

Sadržaj predmeta/ Tematske cjeline:

1. Pojmovno određenje i evolucija teorija razvoja
2. Koncept prava na razvoj
3. Sistem ljudskih prava i Deklaracija o pravu na razvoj
4. Komponente prava na razvoj
5. Nacionalna i internacionalna dimenzija prava na razvoj

Literatura:

1. Jasmina Osmanković, Amina Nikolajev, Humani razvoj, Sarajevo, 2010,
2. Sen, A. Razvoj kao sloboda, Beograd: Filip Višnjić, 2002,
3. Dokumenti UN-a,
4. Pozitivno pravni propisi u BiH,

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

Obaveze studenata:

Redovni studenti/ce obavezni su prisustvovati predavanjima prema utvrđenom rasporedu. U toku trajanja nastavnog procesa studenti/ce trebaju se pripremiti za praćenje nastavne materije kako bi se mogla ostvariti interaktivna nastava.

Rad studenata/ica prati se kontinuirano i ocjenjuje tokom semestra dodjeljivanjem bodova za svaki predviđeni oblik nastavne aktivnosti. Provjera znanja studenata/ica u toku nastave obavlja se putem testova, izrade eseja te završnog testa na osnovu kojih se utvrđuje konačna ocjena.

<i>EKONOMSKO PRAVO</i>	ECTS: 3 Šifra: IUR1626i
GODINA: II (izborni predmet)	
SEMESTAR: IV	

Nositelji predmeta: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Pravno-ekonomske nauke

KONTAKT SATI

Predavanja: 2/30

Vježbe: 0/0

Konsultacije: 5/75

Ciljevi i očekivani rezultati:

U cilju razvijanja znanja i sposobnosti za teorijsku i stručnu analizu pojmova i instituta ekonomskog prava, student se upućuje u osnovne pojmove i institute vezane za normativnu regulaciju tržišta. Očekuje se da student ovlada temeljnim ekonomskopravnim institutima kako bi bio osposobljen za razumijevanje regulatornog okruženja u kojem se odvijaju privredne aktivnosti kako na nacionalnom tako i internacionalnom planu. Ujedno se na taj način kod studenta razvijaju znanja i sposobnosti za samostalnu doktrinarnu i stručnu analizu pravnog uokvirenja ekonomskih odnosa i procesa koji se odvijaju na tržištu što je pretpostavka kako za rad u sektoru javne uprave tako i za rad u privredi.

Sadržaj predmeta:

1. Pojam i karakteristike ekonomskog prava
2. Normativni karakter i društvena sadržina ekonomskog prava
3. Teorije ekonomske regulacije
4. Tržišna privreda i njene institucije
5. Država kao regulator i tržišni subjekt
6. Javne agencije
7. Privredni subjektivitet kompanija
8. Privredni subjektivitet stanovništva

Obaveze studenata:

Redovni studenti obavezni su prisustvovati predavanjima prema utvrđenom rasporedu. U toku trajanja nastavnog procesa studenti se trebaju pripremiti za praćenje nastavne materije kako bi se mogla ostvariti interaktivna nastava.

Rad studenata prati se kontinuirano i ocjenjuje tokom semestra, dodjeljivanjem bodova za svaki predviđeni oblik nastavne aktivnosti. Provjera znanja studenata u toku nastave obavlja se posredstvom izrade eseja i prezentacija, te završnog ispita na osnovu kojih se utvrđuje konačna ocjena.

Literatura:

Obavezna:

Svetislav Tabroši i Tatjana Jovanović, Ekonomsko pravo, Pravni fakultet Beograd, Beograd, 2010,

Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

III GODINA – V SEMESTAR
OBAVEZNI PREDMETI

KRIVIČNO PROCESNO PRAVO I obavezni predmet	ECTS: 5 Šifra: IUR 533	
GODINA: III		
SEMESTAR: peti		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Krivično procesno pravo, odnosno za nastavni predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 3/45	Vježbe: 1/15	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati: U cilju razvijanja znanja i sposobnosti za teorijsku i stručnu analizu pojmova i instituta krivičnog procesnog prava, student se upućuje u osnovne pojmove i institute ove naučne discipline i pravne grane. Očekuje se da student ovlada temeljnim krivičnoprocesnim institutima u svjetlu zaštite osnovnih prava i sloboda čovjeka i efikasnog suzbijanja kriminaliteta. Time se kod studenta razvijaju znanja i sposobnosti za samostalnu doktrinarnu i stručnu analizu krivičnoprocesnih pojmova i instituta. Studenti se osposobljavaju za rad u okviru krivičnog pravosuđa, ili drugih nadležnih ustanova koje se bave preventivnim i represivnim aktivnostima na suzbijanju kriminaliteta.		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Sadržaj predmeta: Krivično procesno pravo i krivični postupak 2. Pregled historijskog razvoja krivičnog procesnog prava. Razvoj krivičnog procesnog prava u BiH 3. Osnovna načela krivičnog procesnog prava 4. Subjekti krivičnog postupka 5. Predmet krivičnog postupka 6. Mjere za osiguranje prisustva osumnjičenog, odnosno optuženog i uspješno vođenje krivičnog postupka 7. Radnje u krivičnom postupku 8. Odluke u krivičnom postupku		
Obaveze studenata: Redovni studenti su obavezni pohađati i učestvovati u predviđenim oblicima rada (predavanja, vježbe, konsultacije), a prema utvrđenom broju nastavnih sati. Također su obavezni učestvovati u izradi odgovarajućih zadataka, a koji se odnose na konkretne krivičnoprocesne institute. Očekivani rezultati studenata u savladavanju pojmova i instituta krivičnoprocesnog prava kontinuirano se prate tokom nastavnih oblika rada i izražavaju odgovarajućim bodovima ili kreditima. Znanje studenata se provjerava i ocjenjuje tokom nastave kroz testiranja. Konačna ili završna ocjena utvrđuje se na ispitu, s tim što opisane predispitne aktivnosti utiču na 50% bodova ili kredita vezanih uz konačnu ili završnu ocjenu na ispitu. Ispiti se polažu pismeno ili pismeno i usmeno na način i pod uslovima utvrđenim režimom polaganja ispita na Pravnom fakultetu.		

Literatura:**Obavezna:**

1. Sijerčić-Čolić, H.: Krivično procesno pravo. Knjiga I: Krivičnoprocesni subjekti i krivičnoprocesne radnje. Treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Sarajevo, 2012. (zaključno sa XII poglavljem)
2. Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine
3. Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

Dopunska:

1. Sijerčić-Čolić, H., Hadžiomerađić, M., Jurčević, M., Kaurinović, D., Simović, M.: Komentari zakona o krivičnom/kaznenom postupku u BiH. Sarajevo, 2005. (odabrana poglavlja)

U toku rada na predmetu studentima će biti preporučena i druga literatura koja je adekvatna nastavnim sadržajima koji se izučavaju, kao i odgovarajući zakonski tekstovi i međunarodni dokumenti.

OBLIGACIONO PRAVO I obavezni predmet	ECTS: 6 Šifra: IUR 634	
GODINA: <i>III</i>		
SEMESTAR: <i>peti</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Građansko pravo, odnosno za nastavni predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 3/45	Vježbe: 1/15	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
<p>Ciljevi predmeta su sticanje osnovnih znanja iz oblasti ugovornog prava, kao i teoresko-praktična pitanja ostalih izvora obligacionih odnosa. U ovom dijelu, a imajući u vidu obim i potrebe predmeta, cilj je iz množine obligacionih odnosa izdvojiti one karakteristike koje omogućavaju njihovo grupisanje i tretiranje kao zasebnih obligacionopravnih instituta. To je potrebno uraditi prije svega iz pedagoško-didaktičkih razloga, a može se posmatrati i kao izraz naučnog sistema obligacionog prava.</p>		
Sadržaj predmeta:		
Prva glava: Pojam i značaj Obligacionog prava		
Druga glava: Pojam i vrste obligacija (obaveza)		
Treća glava: Izvori nastanka obligacije		
Četvrta glava: Ugovori kao izvor obligacije		
Peta glava: Neosnovano obogaćenje		
Šesta glava: Posloводство bez naloga		
Sedma glava: Jednostrana izjava volje kao izvor obligacije		
Docnja (zakašnjenje); Promjena subjekata obligacije i Prestanak obligacije		

Obaveze studenata:

Studenti imaju pravo pohađati nastavu i pri tom aktivno učestvovati u istoj na način postavljanja pitanja, rješavanja zadataka, kao i razjašnjavanje nedovoljno jasnih pojmova iz predmetne materije.

Predavanje: usmeno izlaganje.

Vježbe i konsultacije: rješavanje praktičnih zadataka.

Način obavljanja ispita:

- pismeno rješavanje praktičnih zadataka kao eliminatoran uvjet izlaska na pismeni ispit (teoretska pitanja), te
- usmeno (po potrebi za višu ocjenu).

Literatura:

Obavezna: Bikić, Abedin, Obligaciono pravo – Opći dio, Sarajevo, 2007.

Dopunska:

1. Prof. dr Bogdan Loza/Doc. dr Nevenko Misita: Obligaciono pravo, Opšti dio, Sarajevo, izdanja poslije 1978. godine;
2. Isti autori: Obligaciono pravo, Posebni dio, Sarajevo, izdanja poslije 1978. g.;
3. Dr Jakov Radišić: Obligaciono pravo, Opšti deo, Beograd, izdanja poslije 1982. g.;
4. Dr Slobodan Perović: Obligaciono pravo, knjiga prva, Beograd, 1980. g.;

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

FINANSIJE I FINANSIJSKO PRAVO	ECTS: 5 Šifra: IUR 1131	
GODINA: III (<i>obavezni predmet</i>)		
SEMESTAR: V ¹		
<i>Nositelji predmeta:</i> Akademsko osoblje izabrano na naučnu oblast Finansijsko pravo		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 1/15	Konsultacije: 5
Ciljevi i očekivani rezultati: Nastava iz predmeta Finansije i finansijsko pravo ima za cilj stjecanje osnovnih znanja iz oblasti javnih finansija i finansijskog prava, koja uključuje više podoblasti i to: javne finansije – finansijski sistem i fiskalni sistem, sistem javnih prihoda sa pripadajućim podsistemima (porezno pravo i porezni sistem, carine, takse, doprinosi), te sistem javnih rashoda. Predmet uključuje i oblasti budžetsko pravo i budžetski sistem, javni zajam i javni dug, monetarno pravo i monetarni, odnosno monetarno kreditni sistem sa pripadajućim podsistemima, sistem finansijskih institucija – nacionalnog i međunarodnog karaktera. U okviru predmeta Finansije i finansijsko pravo, pored		

¹ Predmet se izučava u zimskom semestru iako se zbog objektivnih okolnosti u predhodne dvije godine izučavao u ljetnom semestru.

sticanja osnovnih znanja nastojanje je usmjereno ka razvijanju analitičkog promišljanja, logičkog zaključivanja, te povezivanja i kompariranja različitih finansijsko pravnih instituta i kategorija

Ishod učenja treba da rezultira stečenim temeljnim znanjem i pripremljenošću studenata za budući praktičan rad u organima javne uprave i pravosuđa, privatnoj praksi, finansijskim institucijama, te drugim institucijama i organizacijama na poslovima koji, neizostavno, zahtijevaju poznavanje ove nastavno-naučne discipline.

Sadržaj predmeta/ Tematske cjeline:

Predmet Finansijske i finansijsko pravo sadrži slijedeće tematske cjeline:

1. Pojam i historijski razvoj finansija i finansijskog prava
Finansijskoppravna i fiskalnopravna ulogu države i njenih finansijskih funkcija i zadataka, razumijevanje veze između države i fizičkih i pravnih osoba kao aktera finansijsko-pravnog odnosa, međusobna povezanost finansijskopravnog i fiskalnopravnog sistema i faktori koji utječu na njih,
2. Javne finansije - funkcije i zadaci države, i vrste finansija
3. Fiskalna centralizacija, decentralizacija i mješoviti model raspodjele fiskalnih i finansijskih ovlasti u državi,
4. Javni prihodi i javni rashodi
5. Javni prihodi - vrste, oblici i podoblici fiskalnih prihoda, metodi njihovog obračuna i prikupljanja, nefiskalni javni prihodi, te odnos između različitih fiskalnih instrumenata prikupljanja javnih prihoda,
  - I. Porezi, porezno pravo i porezni sistem
    - I.I. Indirektni porezi - Porezi na potrošnju/promet (PDV, Akcize, Carine, Putarine, Porez na promet nepokretnosti)
    - I.II. Direktni porezi (Porez na osobni dohodak, Porez na dobit privrednih društava, Porez na imovinu i prihod od imovine)
  - II. Doprinosi za socijalno osiguranje
  - III. Takse i takseno pravo
  - IV. Organi nadležni za postupke naplate i kontrole javnih prihoda
6. Budžetsko pravo i politika – prikupljanje i usmjeravanje finansijskih sredstava na podmirenje javnih rashoda, struktura javnih rashoda i savremene tendencije javnih rashoda,
7. Monetarno pravo i monetarni sistem – položaj, odnos i mjere Centralne banke u monetarnom sistemu, banke, osiguravajuća društva i mikrokreditne organizacije, supervizija
8. Uvod u međunarodne finansijske organizacije - ciljevi, zadaci i uloga.

Literatura:

1. Dautbašić Ismet: Finansijske i finansijsko pravo, VII - izdanje, Magistrat, Sarajevo, 2004.
  - Zakon o sistemu indirektnog oporezivanja („Službeni glasnik BiH“, broj 44/03, 52/04, 34/07, 49/09, 32/13)
  - Zakon o upravi za indirektno oporezivanje („Službeni glasnik BiH“, broj 89/05)
  - Zakon o postupku indirektnog oporezivanja („Službeni glasnik BiH“, broj 89/05, 100/13)
  - Zakon o uplatama na jedinstveni račun i raspodjeli prihoda („Službeni glasnik BiH“, broj 55/04, 34/07, 49/09)

- Zakon o postupku prinudne naplate indirektnih poreza („Službeni glasnik BiH“, broj 89/05 i 62/11)
- Zakon o carinskoj politici („Službeni glasnik BiH“, broj 57/04, 51/06, 93/08, 54/10 i 76/11) - 58/15 nije još u primjeni
- Zakon o carinskoj tarifi („Službeni glasnik BiH“, broj 58/12)
- Zakon o carinskim prekršajima („Službeni glasnik BiH“, broj 88/05)
- Zakon o porezu na dodanu vrijednost („Službeni glasnik BiH“, broj 09/05, 35/05, 100/08)
- Zakon o akcizama, („Službeni glasnik BiH“, broj 49/09, 49/14, 60/14)
- Zakon o sudskim taksama u postupku pred Sudom BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 39/03)
- Zakon o administrativnim taksama („Službeni glasnik BiH“, 16/02, 19/02, 43/04, 08/06, 76/06, 76/07, 3/10 i 98/12)
- Zakon o Poreznoj upravi Federacije BiH, („Službene novine Federacije BiH“, broj 33/02; 28/04; 57/09; 40/10; 27/12; 07/13; 71/14; 91/15)
- Zakon o porezu na dobit, („Službene novine Federacije BiH“, broj 15/16)
- Zakon o porezu na dohodak, („Službene novine Federacije BiH“, broj 10/08, 9/10, 44/11, 7/13 i 65/13)
- Zakon o doprinosima FBiH, („Službene novine Federacije BiH“, broj 35/98, 54/00, 16/01, 37/01, 1/02, 17/06, 14/08, 91/15)
- Zakon o Jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa, („Službene novine FBiH“, broj 42/09, 109/12, 86/15 i 30/16)
- Zakon o fiskalnim sistemima, („Službene novine F BiH“, broj 81/09)
- Zakona o igrama na sreću, („Službene novine F BiH“, broj 48/15 i 60/15)
- Zakon o prekršajima, („Službene novine F BiH“, broj 63/14)
- Zakon o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji BiH, („Službene novine FBiH“, 22/06, 43/08, 22/09, 35/14 j 94/15)
- Zakon o porezu na promet nepokretnosti i prava Kantona Sarajevo, („Službene novine KS“, broj 23/05, 25/06, 41/08)
- Zakon o porezu na imovinu Kantona Karajevo, („Službene novine KS“, broj 07/09)
- Zakon o budžetu Kantona Sarajevo („Službene novine KS“, broj 13/15)
- Zakon o izvršenju budžeta Kantona Sarajevo 2016. godinu („Službene novine KS“, broj 13/15)
- Zakon o administrativnim taksama, („Službene novine KS“, 30/01; 22/02; 10/03; 26/08)
- Zakon o komunalnim taksama Kantona Sarajevo, („Službene novine KS“ broj 14/06; 34/07; 02/08; 31/12)
- Zakon o sudskim taksama Kantona Sarajevo, („Službene novine KS“, broj 36/14)

U toku nastave studentima će biti prezentirani važeći zakonski propisi, eventualne izmjene obavezne i dopunska literatura. Na početku svake akademske godine i u toku nastave studenti će biti upućeni na pozitivnopravne propise materijalnog i formalnog finansijskog prava, ostalu legislativu, te na dopunsku literaturu. Naznačena literatura na osnovu koje se stječu znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake akademske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

Oblik nastave:
 Predavanja, interaktivna nastava - prezentacije – diskusija.
 Obaveze studenata:
 Redovni studenti obavezni su prisustvovati predavanjima i vježbama prema utvrđenom rasporedu. U toku trajanja nastavnog procesa studenti se trebaju pripremiti za praćenje nastavne materije kako bi se mogla ostvariti interaktivna nastava.
 Rad studenata prati se kontinuirano i ocjenjuje tokom semestra dodjeljivanjem bodova za svaki predviđeni oblik nastavne aktivnosti. Provjera znanja studenata u toku nastave obavlja se posredstvom testova, izrade eseja i prezentacija, te završnog testa na osnovu kojih se utvrđuje konačna ocjena.
 Način polaganja ispita:
 Ispit se obavlja pismeno i/ili usmeno.

MEĐUNARODNO JAVNO PRAVO I obavezni predmet	ETCS: 5 Šifra: IUR 1031	
GODINA: III		
SEMESTAR: peti		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Međunarodno javno pravo		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 3/45	Vježbe: 1/15	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati: Cilj je upoznavanje studenata sa pojmom međunarodnog prava, osnovnim principima te izvorima međunarodnog prava. Studenti će steći opća i posebna znanja o sistemu pravnih pravila koja uređuju odnose između međunarodnopravnih subjekata/prije svega uzajamne odnose država, država i međunarodnih organizacija, te odnose između međunarodnih organizacija.		
Sadržaj predmeta: <ol style="list-style-type: none"> 1. Osnovna pitanja <ul style="list-style-type: none"> - definicija i pojam - teorijsko pravna pitanja pravne prirode i odnosa prema unutrašnjem pravu 2. Izvori međunarodnog prava i kodifikacija 3. Subjekti međunarodnog prava <ul style="list-style-type: none"> - država - međunarodne organizacije - sukcesija država 4. Čovjek pojedinac u međunarodnom pravu <ul style="list-style-type: none"> - međunarodnopravni subjektivitet pojedinca - državljanstvo - međunarodna zaštita čovjeka - krivična odgovornost 		
Obaveze studenata: a) Oblik nastave: <ul style="list-style-type: none"> - predavanja, vježbe, interaktivna nastava - prezentacije - diskusije - 		

«simulirana suđenja»

b) Način provjeravanja znanja i ocjenjivanja studenata tokom nastave:
- kontinuirana provjera znanja

c) Način polaganja ispita: pismeno, pismeno i usmeno.

Literatura:

Obavezna:

1. Vladimir Đ. Degan, Međunarodno pravo, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka 2000, str. 3-555.
2. J. Andrassy, Međunarodno pravo, Zagreb, 1990;
3. J. Andrassy, B. Bakotić, B. Vukas, Međunarodno pravo I. Zagreb, 1995.

Dopunska:

1. Povelja UN, Statut Međunarodnog suda
2. V. Ibler, Riječnik međunarodnog javnog prava, Zagreb, 1987.
3. Vesna Crnić-Grotić, Pravo međunarodnih ugovora, Rijeka, 2002.
4. Praktikum za međunarodno-javno pravo, Kreća M. Paunović M, Beograd 2002.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

RADNO PRAVO obavezni predmet	ECTS: 5 Šifra: IUR 831
GODINA: <i>III</i>	
SEMESTAR: <i>peti</i>	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Radno i socijalno pravo	
KONTAKT SATI	
Predavanja : 3/45	Vježbe : 1/15
Konsultacije: 5/75	
Ciljevi i očekivani rezultati: Student se upoznaje sa ključnim pojmovima radnog prava kao naučne discipline i samostalne grane prava u cilju razvijanja sposobnosti za samostalnu teorijsku i stručnu analizu pojmova, kategorija i instituta radnog prava. Student se osposobljava da obrađuje pravna pitanja u vezi sa individualnim radnim pravom (zaključivanje, trajanje, prestanak i zaštita u korelaciji sa konkretnim radnim odnosom). Očekuje se da student savlada temeljna znanja u području radnih odnosa, nauči kako se služiti literaturom kako bi mogao nastaviti sam učiti, te da savlada osnovne vještine rješavanja problema iz ove oblasti.	
Sadržaj predmeta: 1. Uvod u radno pravo/predmet proučavanja, pojava i razvoj radnog prava, karakteristike suvremenog radnog prava, ljudska prava na radu i povodom rada/; 2. Izvori radnog prava /heteronomni i autonomni izvori/; 3. Međunarodna organizacija rada i međunarodni izvori radnog prava /MOR, konvencije i preporuke MOR-a, izvori Evropskog radnog prava/; 4. Kolektivno radno pravo /socijalni dijalog-tipartizama, sindikalna prava i slobode, kolektivno pregovaranje i kolektivno ugovaranje, participacija zaposlenika, pravo na štrajk, mirni načini rješavanja kolektivnih radnih sporova/; 5. Individualno radno pravo /politika zapošljavanja, sistem radnih odnosa u BiH, zasnivanje radnog odnosa, status zaposlenika, radno vrijeme, odmori i odsustva, mirovanje radnog odnosa, zaštita na radu, plaće, odgovornost u režimu radnih odnosa, prestanak radnog odnosa/; 6. Zaštita prava i obaveza iz radnog odnosa /interna, sudska, alternativna i upravna zaštita/.	
Obaveze studenata: Redovni studenti/ice su obavezni pohađati sve predviđene nastavne oblike rada (predavanja, vježbe, konsultacije) prema utvrđenom rasporedu nastavnih aktivnosti. U cilju izvršavanja svojih studijskih obaveza, studenti su obavezni pripremati se za učestvovanje u obradi nastavnih tema. Studenti su obavezni poštovati utvrđeni izvedbeni program rada (raspored nastavnih aktivnosti) i utvrđene rokove za prijavljivanje i predaju radova koji se tokom semestra ocjenjuju.	
Način praćenja i ocjenjivanja rada studenata/studentica Rad studenata/studentica kontinuirano se prati i ocjenjuje tokom semestra dodjeljivanjem bodova za svaki oblik predviđenih aktivnosti i provjere znanja. Znanje studenata provjerava se i ocjenjuje tokom nastave putem: testa, izrade vježbe, te završnog ispita, na kojem se utvrđuje konačna ocjena. U strukturi ukupnog broja bodova 50% bodova stiče se za aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, a 50% bodova na završnom ispitu.	

Način bodovanja aktivnosti tokom semestra:

1. Prva evaluacija znanja (semestralni test)

- Distribucija bodova: Ocjena/Bodovi: 10=40; 9=38; 8=36; 7=34; 6=30

2. Vježba:

- Distribucija bodova/Ocjena/Bodovi: 10 =10; 9=9; 8=8; 7=7; 6=6

3. Završni ispit

- Distribucija bodova/Ocjena/Bodovi: 10 =50; 9=45; 8=40; 7=35; 6=30

Način formiranja konačne ocjene:

Distribucija bodova:

Ocjena/Bodovi: **10**=95-100; **9**=85-94; **8**=75-84; **7**=65-74; **6**=55-64; **5**=manje od 55 bodova.

Predviđene aktivnosti tokom semestra evaluiraju se pisanim putem, a ispiti se polažu pismeno ili usmeno na način i pod uvjetima utvrđenim pravilima polaganja ispita na Fakultetu/Univerzitetu.

Literatura:

I Osnovna literatura:

- 1.Radno pravo-udžbenik ,autori:Sead Dedić,Jasminka Gradašević-Sijerčić, Sarajevo, 2005.godine

Zakonski tekstovi :

- 1.Zakon o radu FBiH(«Sl.novine FBiH»br.43/99,32/00 i 29/03);
- 2.Zakon o radu RS «Sl.glasnik RS»br.38/00..)
- 3.Zakon o radu Brčko Distrikta BiH («Sl.glasnik Brčko Distrikta BiH»broj 7/00..)
- 4.Zakon o zapošljavanju stranaca(«Sl.novine FBiH»8/99)
- 5.Opći kolektivni ugovor za teritoriju FBiH(«Sl.novine FBiH»broj .../05)
- 6.Granski kolektivni ugovori

II Preporučena literatura:

- 1.Ravnić Anton,Osnove radnog prava:domaćeg,usporednog i međunarodnog,Zagreb,2004.,
- 2.Žepić Božo,Radno i socijalno pravo,Split,2001.do str.290.
- 3.Brajić Vlajko,Radno pravo,Beograd,1991.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

Osnovi prava Evropske unije	ECTS:4 Šifra: IUR 1532
Godina III	
Semestar peti	
Nositelj predmeta: Akademsko osoblje izabrano na naučnu oblast Evropsko javno pravo/nastavni predmet/Međunarodno javno pravo	
Kontakt sati	
Predavanja:2/30	Konsultacije:5/75
<p>Ciljevi i očekivani rezultati:</p> <p>Nakon završetka nastavnog ciklusa očekuje se da studenti steknu odgovarajuća pravna znanja, sposobnosti i vještine vezane za: a) predmet izučavanja i obim sadržaja prava Evropske unije uz razlikovanje specifičnosti sadržaja prava Evropske unije od specifičnog sadržaja drugih pravnih grana i disciplina; b) razumjevanje glavnih faza i osnovnih karakteristika integracionih procesa u Evropi uz razumjevanje povezanosti ekonomske integracije i političkih ciljeva; c) poznavanje relevantnih izvora prava Evropske unije, te njihovo međusobno razlikovanje prema glavnim karakteristikama i učincima, kao i razlikovanje od pravnih izvora nacionalnog prava i međunarodnog prava, uključujući pravo Vijeća Evrope. Pored odgovarajućih pravnih znanja, očekuje se da završetkom nastavnog ciklusa, student stekne i odgovarajuća analitička i generička znanja i vještine vezane za poznavanje osnovne terminologije prava Evropske unije uz njeno korištenje u usmenom i pisanom obliku na primjeren i artikuliran način.</p>	
<p>Sadržaj predmeta:</p> <p>1.Osnivanje i razvoj Evropske unije (historijska pozadina, tri zajednice i dva nerealizovana projekta, ključni momenti početnog perioda, oživljavanje integracionog projekta, konstituisanje i dogradnja Unije),</p> <p>2.Utemeljujuće vrijednosti i osnovni principi EU (rukovodne, utemeljujuće, zajedničke i pojedinačne vrijednosti; principi: jedinstva pravnog subjektiviteta, ustupljenih ovlaštenja, fleksibilnosti, supsidijarnosti, demokratskog ustrojstva, lojalnosti, jednakosti,</p>	

transparentnosti));

3.Pravna priroda i širenje Evropske unije(pravna priroda EU,širenje EU, prijem novih članica i napuštanje EU);

4.Institucije i ostala tijela EU (političke institucije i tijela, pravosudne institucije i tijela,ostale institucije);

5.Pravo Evropske unije (pojam i izvori unijskog prava, unijsko i nacionalno pravo, harmonizacija, saradnja pravosudnih i policijskih organa);

6.Tržište i ekonomsko-finansujska unija (unutrašnje tržište,ekonomsko-monetrana unija)

7.Zajedničke politike (politike horizontalnog karaktera, politike usmjerene ka građanima EU,sektorske piolitike)

Obaveze studenata:

Znanje i rad studenata provjerava se i ocjenjuje tokom nastave , a konačna ocjena utvrđuje se na ispitu. U toku semestra studenti ostvaruju 50 % bodova od ukupnog broja bodova konačne ocjene putem pisane evaluacije znanja i izrade eseja na zadatu temu. Završni ispit vrednuje se sa 50% bodova, a konačan uspjeh studenta nakon svih predviđenih oblika provjere znanja vrednuje se i ocjenjuje u skladu sa važećim zakonskim odredbama.

- **Literatura:** Misita,N.,Uvod u pravo Evropske unije,Pravni fakultet u Sarajevu, Sarajevo, 2014
- Internet resursi:<http://eu.pravo>; www.euractiv.com [EN]; EUR-LEX [svi jezici država članica]

Dopunska

- Čapeta T. i Rodin S., Osnove prava EU, Narodne novine, Zagreb 2011. (drugo prošireno izdanje),
- Josephine Steiner, Lorna Woods and Christian Twigg-Flesner, EU Law, Oxford UP, 2006,
- Knežević-Predić V.;Radivojević, Z: Kako nastaje i deluje pravo Evropske unije, Beograd, 2009
- Vukadinović, R.,Uvod u institucije i pravo EU,Kragujevac,2014

Literatura će na početku svake akademske godine biti akuelizirana i dopunjena

KRIVIČNO PROCESNO PRAVO II obavezni predmet	ECTS: 5 Šifra: IUR 534	
GODINA STUDIJA: III		
SEMESTAR: šesti		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Krivično procesno pravo, odnosno za nastavni predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 3/45	Vježbe: 1/15	Konsultacije: 5/75
Ciljevi očekivani rezultati: studenti stiču osnovna znanja o utvrđivanju činjenica u krivičnom postupku i radnjama dokazivanja, stadijima redovnog krivičnog postupka, specifičnostima posebnih postupaka. Na taj način se kod studenata razvijaju sposobnosti za teorijsku i stručnu analizu pojmova i instituta koji se odnose na vrste i stadije krivičnog postupka. Studenti se osposobljavaju za rad u okviru krivičnog pravosuđa, ili drugih nadležnih ustanova koje se bave preventivnim i represivnim aktivnostima na suzbijanju kriminaliteta.		
Sadržaj predmeta: <ol style="list-style-type: none"> 1. Utvrđivanje činjenica u krivičnom postupku 2. Radnje dokazivanja 3. Istraga 4. Postupak optuživanja 5. Glavni pretres 6. Postupak po pravnim lijekovima 7. Postupak protiv pravnih osoba 8. Postupak za izdavanje kaznenog naloga 9. Postupak prema maloljetnicima 10. Postupak za pružanje međunarodne krivičnopravne pomoći 11. Posebni postupci 		
Obaveze studenata: <p>Redovni studenti su obavezni pohađati i učestvovati u predviđenim oblicima rada (predavanja, vježbe, konsultacije), a prema utvrđenom broju nastavnih sati. Također su obavezni učestvovati u izradi odgovarajućih procesnih akata i odluka, a koji se odnose na konkretne krivičnoprocesne institute i praktične zadatke. Očekivani rezultati studenata u savladavanju pojmova i instituta krivičnoprocesnog prava kontinuirano se prate tokom nastavnih nastavnih oblika rada i izražavaju odgovarajućim bodovima ili kreditima. Znanje studenata se provjerava i ocjenjuje tokom nastave kroz testiranja. Konačna ili završna ocjena utvrđuje se na ispitu, s tim što opisane predispitne aktivnosti utiču na 50% bodova ili kredita vezanih uz konačnu ili završnu ocjenu na ispitu. Ispiti se polažu pismeno ili pismeno i usmeno na način i pod uslovima utvrđenim režimom polaganja ispita na Pravnom fakultetu. .</p>		
Literatura:		

Obavezna:

1. Sijerčić-Čolić, H.: Krivično procesno pravo. Knjiga I: Krivičnoprocesni subjekti i krivičnoprocesne radnje. Treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Sarajevo, 2012. (od XIII do XX poglavlja)
2. Sijerčić-Čolić, H.: Krivično procesno pravo. Knjiga II: Tok redovnog krivičnog postupka i posebni postupci. Treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Sarajevo, 2012.
3. Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine
4. Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine
5. Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima

Dopunska:

1. Sijerčić-Čolić, H., Hadžiomerađić, M., Jurčević, M., Kaurinović, D., Simović, M.: Komentari zakona o krivičnom/kaznenom postupku u BiH. Sarajevo, 2005. (odabrana poglavlja)

U toku rada na predmetu studentima će biti preporučena i druga literatura koja je adekvatna nastavnim sadržajima koji se izučavaju, kao i odgovarajući zakonski tekstovi i međunarodni dokumenti.

OBLIGACIONO PRAVO II obavezni predmet	ECTS - 6 Šifra: IUR 635	
GODINA: III		
SEMESTAR: šesti		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Građansko pravo, odnosno za nastavni predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 3/45	Vježbe: 1/15	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
Ciljevi predmeta vezani za sticanje osnovnih znanja iz oblasti odštetnog prava i posebnog dijela Obligacionog prava, koje obuhvata niz imenovanih ugovora, kao oblasti kojoj se u savremenim pravnim sistemima, usljed složenosti i brojnosti sporova, poklanja posebna pažnja. U okviru predavanja i vježbi iz ovog predmeta nastojati će se upoznati studente s teorijskim znanjima i praktičnim iskustvima u oblasti prouzrokovanja štete i u obligacionim odnosima nastalim u okvirima posebnih imenovanih ugovora.		
Sadržaj predmeta: Ugovor o prodaji, Ugovor o razmjeni, Ugovor o poklonu, Ugovor o zakupu, Ugovor o zajmu, Ugovor o posluži, Ugovor o djelu, Ugovor o ostavi, Ugovor o doživotnom izdržavanju, Ugovor o ortakluku, Ugovor o factoringu i Međunarodna prodaja robe.		

Obaveze studenata:

Studenti imaju pravo pohađati nastavu, kao i učestvovati u stručnoj diskusiju povodom materije koja je sastavni dio ovog predmeta.

1. Način izvođenja nastave

- Predavanje: usmeno izlaganje;
- Vježbe i konsultacije: rješavanje praktičnih zadataka.

2. Način obavljanja ispita

- pismeno rješavanje praktičnih zadataka (pismeni I) kao eliminatoran uvjet izlaska na teoretska pitanja (pismeni ispit II), te
- usmeno (za višu ocjenu).

Literatura:**Obavezna:**

1. Bikić, Abedin, Obligaciono pravo – Opći dio, Sarajevo, 2007.
2. Bikić, Abedin, Obligaciono pravo – Posebni dio, Sarajevo, 2005.
3. Bikić, Abedin, Naknada štete, Sarajevo, 2010.

Dopunska:

1. Prof. dr Bogdan Loza/Doc. dr Nevenko Misita: Obligaciono pravo, Opšti dio, Sarajevo, izdanja poslije 1978. godine;
2. Prof. dr Bogdan Loza/Doc. dr Nevenko Misita: Obligaciono pravo, Posebni dio, Sarajevo, izdanja poslije 1978;
3. Dr Jakov Radišić: Obligaciono pravo, Opšti deo, Beograd, izdanja poslije 1982. g.;
4. Dr Slobodan Perović: Obligaciono pravo, knjiga prva, Beograd, 1980. g..

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

MEĐUNARODNO JAVNO PRAVO II obavezni predmet	ETCS: 5 Šifra: IUR 1032	
GODINA: III		
SEMESTAR: šesti		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Međunarodno javno pravo		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 3/45	Vježbe: 1/15	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
Cilj je upoznavanje studenata sa objektima međunarodnog prava, državnim područjem, utvrđivanjem i povlačenjem granica između država, postupcima mirnog rješavanja sporova		

te pravilima koja je nužno primjenjivati u oružanim sukobima.

Sadržaj predmeta:

1. Objekti međunarodnog prava
  - državno područje i granice
  - međunarodne rijeke
  - more
  - zračni prostor
  - razvoj pojma zajednička baština čovječanstva u teoriji i praksi
2. Mirno rješavanje sporova i osiguranje mira
  - opće karakteristike
  - mjesto i uloga Ujedinjenih nacija i drugih međunarodnih organizacija
  - proces ograničenja naoružanja
  - pravo na samopomoć
3. Pravo oružanih sukoba
  - rat-oružani sukob
  - pravno regulisanje međunarodnog i nemeđunarodnog oružanog sukoba
  - ograničenja ratovanja
  - ratna okupacija
  - prava i dužnosti neutralaca

Obaveze studenata:

- a) Oblik nastave: predavanja, vježbe, interaktivna nastava - prezentacije - diskusije - «simulirana suđenja»
- b) Način provjeravanja znanja i ocjenjivanja studenata tokom nastave:
  - kontinuirana provjera znanja
- c) Način polaganja ispita: pismeno, pismeno i usmeno.

Literatura:

Obavezna:

1. Vladimir Đ. Degan, Međunarodno pravo, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka 2000, str. 555-937.
2. J. Andrassy, Međunarodno pravo, Zagreb, 1990;
3. J. Andrassy, B. Bakotić, B. Vukas, Međunarodno pravo I. Zagreb, 1995.

Dopunska:

1. Povelja UN, Statut Međunarodnog suda
2. V. Ibler, Riječnik međunarodnog javnog prava, Zagreb, 1987.
3. V. Đuro Degan, Međunarodno pravo mora u miru i oružanim sukobima, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci. Rijeka, 2002. godine.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

SOCIJALNO PRAVO obavezni predmet	ECTS: 5 Šifra: IUR 832	
GODINA: <i>III</i>		
SEMESTAR: <i>šesti</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano na naučnu oblast Radno i socijalno pravo		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 3/45	Vježbe: 1/15	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
<p>Student se upoznaje sa ključnim pojmovima socijalne politike i propisima iz područja socijalnog prava s ciljem osposobljavanja za pravilno tumačenje i primjenu pojmova, kategorija i instituta socijalne politike kao temelja za donošenje socijalnog zakonodavstva i njegovu provedbu i to sa međunarodnog, uporednog i pozitivnopravnog aspekta. Student se osposobljava za rad u području socijalnih odnosa u okviru ustanova koje su nosioci osiguranja /zavodi, fondovi, službe/ ali i u svim drugim radnim sredinama.</p>		
Sadržaj predmeta:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Uvod u socijalno pravo /ključni pojmovi socijalnog prava:socijalna država, socijalna politika, socijalno osiguranje, socijalna zaštita,/; 2. Izvori socijalnog prava /domaći i međunarodni izvori/; 3. Zdravstveno osiguranje i zdravstvena zaštita /principi zdravstvenog osiguranja, elementi pravnih odnosa zdravstvenog osiguranja, pravo na zdravstvenu zaštitu, finansiranje zdravstvenog osiguranja, zdravstvene organizacije,/; 4. Penzijsko i invalidsko osiguranje /principi penzijskog i invalidskog osiguranja, elementi pravnih odnosa penzijskog i invalidskog osiguranja, vrste penzija, korištenje i prestanak prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja/; 5.Socijalna prava branilaca i članova njihovih porodica/ključni pojmovi:vojni invalidi,članovi porodica, prava /; 6.Socijalna zaštita/opći korisnici socijalne zaštite,civilne žrtve rata,zaštita porodica sa djecom/; 7. Postupak ostvarivanja i zaštite prava iz socijalnog osiguranja i socijalne zaštite/prikaz osnovnih instituta socijalnog procesnog prava/. 		
Obaveze studenata:		
<p>Redovni studenti/ice su obavezni pohađati sve predviđene nastavne oblike rada (predavanja, vježbe, konsultacije) prema utvrđenom rasporedu nastavnih aktivnosti. U cilju izvršavanja svojih studijskih obaveza, studenti su obavezni pripremati se za učestvovanje u obradi nastavnih tema. Studenti su obavezni poštovati utvrđeni izvedbeni program rada(raspored nastavnih aktivnosti) i utvrđene rokove za prijavljivanje i predaju radova koji se tokom semestra ocjenjuju.</p>		

Način praćenja i ocjenjivanja rada studenata/studentica

Rad studenata/studentica kontinuirano se prati i ocjenjuje tokom semestra dodjeljivanjem bodova za svaki oblik predviđenih aktivnosti i provjere znanja. Znanje studenata provjera se i ocjenjuje tokom nastave putem: testa, izrade vježbe, te završnog ispita, na kojem se utvrđuje konačna ocjena.

U strukturi ukupnog broja bodova 50% bodova stiče se za aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, a 50% bodova na završnom ispitu.

Način bodovanja aktivnosti tokom semestra:

1. Prva evaluacija znanja(semestralni test)

- Distribucija bodova/Ocjena/Bodovi: 10=40; 9=38; 8=36; 7=34; 6=30

2. Vježba

- Distribucija bodova/Ocjena/Bodovi: 10 =10; 9=9; 8=8; 7=7; 6=6

3. Završni ispit

- Distribucija bodova/Ocjena/Bodovi: 10 =50; 9=45; 8=40; 7=35; 6=30

Način formiranja konačne ocjene:

Distribucija bodova:

Ocjena/Bodovi:**10**=95-100;**9**=85-94;**8**=75-84; **7**=65-74; **6**=55-64; **5**=manje od 55 bodova

Predviđene aktivnosti tokom semestra evaluiraju se pisanim putem, a ispiti se polažu pismeno ili usmeno na način i pod uvjetima utvrđenim pravilima polaganja ispita na Fakultetu/Univerzitetu.

Literatura:

Obavezna:

1. Sead Dedić, Socijalno pravo, Sarajevo, 2005. godine
2. Evropska socijalna povelja
3. Konvencija MOR-a broj 102 o minimalnoj normi socijalne sigurnosti

Zakonski tekstovi:

1. Zakon o zdravstvenom osiguranju («Sl. novine FBiH» br.30/97,32/00);
2. Zakon o zdravstvenoj zaštiti («Sl. novine FBiH »broj 29/97)
3. Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju («Sl. novine FBiH» broj 29/98,32/91)

- 4.Zakon o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja («Sl.novine FBiH»broj 49/00)
 5.Zakon o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih lica u FBiH («Sl.novine FBiH»41/01)
 6.Zakon o pravima branilaca i članova njihovih porodica (Sl.novine FBiH»broj 41 /04)

Preporučena literatura:

1. Marinko Đ.Učur,Socijalno pravo,Zagreb ,2000,
2. Žepić Božo,Radno i socijalno pravo,Split,2001.str.299- 374.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

MEĐUNARODNO KRIVIČNO PRAVO		ECTS – 3
obavezni predmet		Šifra: IUR 536
GODINA: <i>III</i>		
SEMESTAR: <i>šesti</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Krivično pravo, odnosno za nastavni predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 1/15	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
<p>Student se upoznaje sa osnovnim pojmovima međunarodnog krivičnog prava kao segmenta međunarodnog javnog prava koji se odnose na njegov nastanak i razvoj, osnovna načela na kojima je to pravo izgrađeno, njegovim izvorima, vremenskom i prostornom važenju, općim pojmom međunarodnog krivičnog djela i krivične sankcije, te o međunarodnom krivičnom pravosuđu i pravnoj pomoći u krivičnopravnim stvarima u cilju razvijanja sposobnosti samostalne teorijske i stručne analize tih pojmova; student se osposobljava za rad u domaćim i međunarodnim pravosudnim institucijama.</p>		
Sadržaj predmeta:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Osnovi međunarodnog krivičnog prava: a) osnovni pojmovi međunarodnog krivičnog prava; b) razvoj međunarodnog krivičnog prava; c) međunarodno krivično pravosuđe; d) principi međunarodnog krivičnog prava; e) izvori međunarodnog krivičnog prava 2. Međunarodno krivično pravo opći dio: a) međunarodno krivično djelo; b) krivica u međunarodnom krivičnom pravu; c) krivične sankcije 3. Međunarodno krivično pravo posebni dio: a) međunarodna krivična djela prema Statutu međunarodnog vojnog suda; b) međunarodna krivična djela prema Statutu Haškog tribunala; c) međunarodna krivična djela prema Rimskom statutu; d) međunarodna krivična djela u užem smislu; e) međunarodna krivična djela u širem smislu 		

Obaveze studenata:

Obaveza studenata je da pohađaju predviđene oblike nastavnog procesa prema utvrđenom fondu nastavnih sati. Uspješnost studenata u savladavanju nastavne materije kontinuirano se prati tokom izvođenja nastavnog procesa, a konačna ocjena se utvrđuje na završnom ispitu koji se obavlja na način i pod uvjetima predviđenim u pozitivnim propisima iz oblasti visokog obrazovanja.

Literatura:**Obavezna:**

1. Petrović, B., Jovašević, D. (2010). Međunarodno krivično pravo. Sarajevo: Pravni fakultet.
2. Tomić, Z. (2001). Nirnberška presuda. Sarajevo: Editio Memoria Iuris.

Dopunska:

1. Josipović, I., Krapac, D., Novoselec, P. (2001). Stalni međunarodni kazneni sud, Zagreb: Narodne novine: Hrvatski pravni centar.
2. Kaseze, A. (2005). Međunarodno krivično pravo. Beogradski centar za ljudska prava.
3. Petrović, B., Bisić, M., Perić, V. (2011). Međunarodno kazneno sudovanje. Sarajevo: Privredna Štampa.
4. Simović, N.M., Blagojević, M. (2007). Međunarodno krivično pravo. Banja Luka: Panevropski univerzitet Aperion Fakultet pravnih nauka.

Naznačena literatura će na početku svake školske godine biti aktuelizirana i dopunjena!

OSNOVI EVROPSKOG PRIVATNOG PRAVA obavezni predmet	ECTS: 3 Šifra: IUR 232	
GODINA: III		
SEMESTAR: šesti		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Pravna historija, odnosno za nastavni predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja : 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
<p>Znanstveno – pedagoški ciljevi evropskog pravnog obrazovanja su korjenito promijenjeni. Kvalitativna promjena se ogleda u potrebi stvaranja ne više dobrog nacionalnog pravnika već kompetentnog evropskog pravnika. Kao primarni cilj postavlja se stvaranje evropskog modula “evropskog privatnog prava “. Ovaj cilj je moguće ostvariti kroz aspekt komparativne analize razvoja evropskih pravnih kultura sa posebnim osvrtom na rimsko pravo kao znanstvenu i pedagošku osnovicu ovih</p>		

fenomena. Moderni evropski pravnik se može posmatrati samo kao dobar poznavalac više pravnih kultura. Poznavanje pojedinačnih pravnih normi različitih pravnih uređenja nije više odlika modernog evropskog pravnika već njegovo razumijevanje cjelovitosti uređenja u dinamičnom razvoju. Samo kroz uočavanje različitosti i sličnosti, njihovo stvaralačko uvazavanje postaje legitimno i znanstveno svrsishodno pitanje evropskog pravnog ujedinjavanja.

Sadržaj predmeta:

- Znanstveno pozicioniranje discipline
- Metodsko – sistemske osnove i pojmovi
- Pravo i jezik
- Nastanak učenja o pravnim krugovima i pravnim familijama
- Kriteriji za grupiranje
- Pravni krugovi evropskog privatnog prava
- Rimsko-pravni krug i pravni krug Common Law
- Naročite poteškoće pri klasificiranju i podjelama na pravne krugove
- Širenje uticaja pravnih uređenja i pravnih kultura
- Recepcija stranih pravnih uređenja. Modeli i sistemi
- Mogućnosti boljeg razumijevanja drugih pravnih uređenja
- Procesi pravnog ujedinjenja
- Osnovi pravnog uređenja po pojedinim evropskim zemljama
- Razvoj instituta stvarnog prava
- Vlasništvo, sadržaj i načini prenosa
- Opći principi prometnog prava sa pojedinačnim ugovorima (lex mercatoria)
- Delikti i naknada štete
- Razvoj sudstva
- Evropsko privatno pravo kao nova nauka o privatnom pravu
- Povijesne dimenzije evropskog privatnog prava (ius commune)
- Pitanja evropske kodifikacije – pokušaji – mogućnosti – opasnosti

Obaveze studenata:

Svi studenti su dužni aktivno se uključiti u predviđene oblike izvođenja nastave: predavanja (organiziranje panel diskusija), izrada seminarskih radova, eseja, konsultacija.

Metodološki pristup provjere znanja će biti potenciran kroz kontinuirano praćenje svih aktivnosti u seminarskim kolokvijima, seminarskim radnjama, esejima, pismenim testovima, dok će na završnoj provjeri znanja studenti imati mogućnost izbora pismenog ili usmenog polaganja ispita.

Literatura:

Obavezna:

1. Horvat M. Rimsko pravo, Zagreb, 1943.
2. Peter Stein, Rimsko pravo i Europa. Povijest jedne pravne kulture, Goldenmarketing-Tehnička knjiga, Zagreb, 2007.
3. Rainer J.M.,Europaeisches Privatrecht. Die Rechtscergleichung. Salzburger Studien zum Europaeischen Privatrecht. Frankfurt am Main, Berlin, Bern, Bruxelles, New

York, Oxford, Wien: Lang, 2002.

Dopunska:

-Benacchio G., Diritto privato della Comunità Europea, Fonti, modelli, regole, 2. ed. Padova – Cedam, 2001.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

Lista izbornih/fakultativnih predmeta II

KLASIČNI PRAVNI TEKSTOVI II	ECTS: 3 Šifra: IUR 139i	
GODINA: III		
SEMESTAR: šest		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Pravna historija, odnosno za nastavni predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja : 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
<p>Osnovni cilj je uvodjenje studenata u metode pravnog mišljenja rimskih klasičnih pravnika. Saznanja koja studenti dobijaju na predavanjima i iz udžbenika su ipak samo interpretacija rimskog pravnog sistema. Cjelovitost pogleda se može postići samo sa upoznavanjima sa supstancom tog prava a to su prije svega klasični izvorni pravni tekstovi. To omogućuje studentima neposredan susret sa osnovnim principima pravne dijalektike. Studentima se daje mogućnost da uoče "savremenost" pravnih pravila rimskog prava koja su kroz dugotrajan proces recepcije postala sastavnim dijelom modernih pravnih sistema. Pored čistih pravnih tekstova obradom sudskih govora i nepravni izvora na latinskom jeziku uz odgovarajuće prevode na naš jezik studenti usvajaju opće civilizacijske vrijednosti antike. Simuliranjem antičkih sudskih procesa, rješavanjem konkretnih problemskih pravnih situacija u pojedinim tekstovima studenti se osposobljavaju za pravnički način razmišljanja, pravnog argumentiranja i logiciranja, tumačenja i usvajaju osnove internacionalne pravničke terminologije.</p>		
Sadržaj predmeta:		
<ul style="list-style-type: none"> - Izvori obveza - Kontrakti (pojam, zaključenje) - Verbalni kontrakti - Literarni kontrakti		

- Realni kontrakti
- Konsenzualni kontrakti
- Bezimeni kontrakti
- Kvazikontrakti
- Conditiones sine causa
- Negotiorum gestio
- Tutela
- Communio incidens
- Furtum
- Iniuria
- Damnum iniuria datum
- Rapina
- Dolus
- Metus
- Alienatio in fraudem creditorum
- Kvazidelikti

Obaveze studenata:

Svi studenti su dužni aktivno se uključiti u predviđene oblike izvođenja nastave: predavanja (organiziranje panel diskusija, priprema praktičnih vježbovničkih zadataka), izrada seminarskih radova, eseja, konsultacija.

Metodološki pristup provjere znanja će biti potenciran kroz kontinuirano praćenje svih aktivnosti u seminarskim kolokvijima, seminarskim radnjama, esejima, pismenim tekstovima, dok će na završnoj provjeri znanja studenti pismeno obrađivati i komentirati zadate rimske pravne tekstove.

Literatura:

Obvezna:

- Romac A., Izvori rimskog prava, Zagreb, 1973.
- Bogojević – Glušćević N., Izvori za rimsko obligaciono pravo (posebni dio), Podgorica, 1996.
- Malenica A., Izvori rimskog prava, Novi Sad, 2001.

Dopunska:

- Romac A., Flrilegij latinskih pravnih izreka, Zagreb, 1985.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

NAUKA O UPRAVI	ECTS: 3	
	Šifra: 1235i	
GODINA: III		
SEMESTAR: šesti		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Upravno pravo i uprava		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
<p>Cilj nauke o upravi je upoznavanje studenata sa upravom sa empirijskog, vanpravnog aspekta kao društvenom pojavom i objektivnih zakonitosti u vezi sa razvojem uprave. Očekivani rezultat je poznavanje socioloških i organizacionih elemenata iz Upravnog prava 1 kao obaveznog predmetu u VII semestru nastave, s obzirom da se za oba predmeta nastava izvodi u istom VII semestru.</p>		
Sadržaj predmeta:		
<p><i>Tematske cjeline:</i></p> <p>a) Uvodna pitanja b) Uloga uprave u društvu c) Uprava kao ljudska djelatnost</p> <p><i>Tematske jedinice:</i></p> <p>a) Uvodna pitanja 1. Predmet, građa i metoda nauke o upravi 2. Razvoj proučavanja uprave 3. Sistem proučavanja uprave b) Uloga uprave u društvu 1. Razvoj uprave 2. Uprava u političkom sistemu c) Uprava kao ljudska djelatnost 1. Okviri ljudske djelatnosti 2. Organizacijska struktura uprave 3. Ljudi u upravi 4. Materijalna sredstva uprave</p>		
Obaveze studenta:		
<p>Na izbornom predmetu Nauka o upravi obaveze studenata će biti vezane za regulativu Pravila Pravnog fakulteta i Statuta Univerziteta u Sarajevu.</p>		
Literatura:		
<p>Dr Eugen Pusić, Nauka o upravi, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2002. godine Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.</p>		

NOMOTEHNIKA izborni predmet	ECTS: 3 Šifra: IUR 338i
GODINA: III	
SEMESTAR: šesti	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Teorija prava i države	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 2/30	Vježbe: Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:	
<p>Studenti stiču teorijska i praktična znanja vezana za stvaranje, tumačenje i primjenu prava, te principa izrade normativnog akta, metoda stvaranja prava, pravila pravne tehnike, sastavnih dijelovi propisa i postupka izrade zakona i drugih propisa.</p> <p>Sticanjem znanja iz nomotehnike studenti usvajaju znanja i vještine za profesionalno postupanje u izradi normativnih akata</p>	
Sadržaj predmeta:	
<ul style="list-style-type: none"> • Jezik u stvaranju prava • Struktura pravnih akata • Nomotehnička pravila za izradu pravnih akata • Pravni akti autonomnog prava 	
Obaveze studenata:	
<p>Studenti su obavezni pohađati sve oblike rada (prisustvo časovima, grupne i individualne oblike rada), prema utvrđenom rasporedu. Studenti na prvom času dobijaju instrukcije o oblicima praćenja njihovog rada, karakteru i sadržaju aktivnosti koje se ocjenjuju i koje utiču na formiranje konačne ocjene. Praćenje uspješnosti nastave provodi se anketiranjem studenata na osnovu upitnika propisanog sadržaja i oblika</p>	
Literatura:	
<ul style="list-style-type: none"> • Prof. dr Mirjana Pajvančić: Pravno normiranje, Novi Sad, 1995. • Prof. dr Ivo Borković: Postupak i tehnika izrade pravnih propisa, Informator, Zagreb, 1985. • Važeći propisi za izradu pravnih akata. <p>Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.</p>	

PRAVNA KLINIKA IZ KRIVIČNOG PROCESNOG PRAVA	ECTS: 3 Šifra: IUR 5312i
GODINA: <i>III</i>	
SEMESTAR: <i>šesti</i>	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Krivično procesno pravo, odnosno za nastavni predmet.	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 2 /30	Vježbe: 0
Konsultacije: 5/75	
Ciljevi i očekivani rezultati:	
<p>Kod studenta se afirmišu praktične vještine u primjeni krivičnoprocesnih normi, kao i simuliranju situacija i okolnosti za rješavanje pravnih pitanja u okviru konkretnog krivičnog predmeta. Očekuje se da studenti steknu praktična znanja i vještine u radu na predmetima povodom koji se provodi krivični postupak. Na ovaj način studenti se osposobljava za rješavanje pitanja koja se javljaju u praktičnom radu u oblasti krivičnoprocesnih odnosa.</p>	
Sadržaj predmeta:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Otkrivanje krivičnog djela i njegovog izvršioca, dokazivanje krivičnog djela I rješavanje pitanja koja su od značaja za donošenje presude 2. Zaštita osnovnih prava i sloboda krivičnoprocesnih subjekata 3. Pismena izrada akata, podnesaka i odluka u krivičnom postupku 	
Obaveze studenata:	
<p>Studenti su obavezni pohađati i učestvovati u radu pravne klinike, a prema utvrđenom broju nastavnih sati. Također su obavezni učestvovati u izradi odgovarajućih zadataka, a koji se odnose na konkretne krivičnoprocesne institute i praktične zadatke, kao i u simuliranju situacija iz krivičnog postupka.. Očekivani rezultati studenata kontinuirano se prate tokom rada i izražavaju odgovarajućim bodovima ili kreditima. Znanje studenata se provjerava i ocjenjuje tokom praktičnog rada kroz ocjenu obrađenih tema i izrađenih zadataka, te simulaciju glavnog pretresa ili drugog stadija, odnosno procesnog instituta. Na osnovu toga se utvrđuje i konačna ili završna ocjena.</p>	
Literatura:	
Obavezna:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Sijerčić-Čolić, H.: Krivično procesno pravo. Knjiga I: Krivičnoprocesni subjekti i krivičnoprocesne radnje. Treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Sarajevo, 2012. (od XIII do XX poglavlja) 2. Sijerčić-Čolić, H.: Krivično procesno pravo. Knjiga II: Tok redovnog krivičnog postupka i posebni postupci. Treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Sarajevo, 2012. 3. Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine 	

Dopunska:

1. Sijerčić-Čolić, H., Hadžiomerađić, M., Jurčević, M., Kaurinović, D., Simović, M.: Komentari zakona o krivičnom/kaznenom postupku u BiH. Sarajevo, 2005.
2. U toku rada na predmetimu studentima će biti preporučena i druga literatura koja je adekvatna nastavnim sadržajima koji se izučavaju, kao i odgovarajući zakonski tekstovi i međunarodni dokumenti.

PRAVNA KLINIKA IZ LJUDSKIH PRAVA	ECTS: 3 Šifra: IUR 4310i	
GODINA: <i>III</i>		
SEMESTAR: <i>šesti</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Teorija prava i države		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i ishodi učenja: Interaktivni metod edukacije studenata u nekim praktičnim vještinama koje su neophodne za samostalno obavljanje buduće profesije. Svrha ovog predmeta jeste da obučiti studente kako da unaprijede pravne vještine u susretu sa konkretnim slučajevima iz prakse vezanih za problematiku ljudskih prava. Unutar oblasti ljudskih prava, njihovog priznavanja, uživanja i zaštite svake godine se utvrđuje tema klinike «Ljudskih prava» koja je društvena aktuelna i koja zaslužuje posebnu pažnju. Osnovni cilj kliničkog obrazovanja jeste razvijanje analitičkog i kritičkog pristupa pitanjima ljudskih prava, razvijanje pravničkih vještina (analiza, prezentacija, razvijanje strategije unapređenja ljudskih prava). Uspješno ovladavanje sadržajima ovog predmeta omogućava : <ul style="list-style-type: none"> - Razvijanje metoda pravne i činjenične analize slučaja - Razvijanje praktičnih vještina prezentacije - Razvijanje vještina u kontekstu organiziranja simuliranog suđenja - Zagovaranje ljudskih prava		
Sadržaj predmeta: <ul style="list-style-type: none"> • Razvoj ideje o ljudskim pravima • Klasifikacija ljudskih prava u pravnom poretku • Instrumenti zaštite ljudskih prava • Mehanizmi zaštite ljudskih prava • Razvijanje vještina zastupanja i pisanja pravnih akata • Simuliramo suđenje		

Obaveze studenata:

Studenti su obavezni pohađati sve oblike rada (prisustvo časovima, grupne i individualne oblike rada) prema utvrđenom rasporedu. Studenti na prvom času dobijaju instrukcije o oblicima praćenja njihovog rada, karakteru i sadržajem aktivnosti koje se ocjenjuju i koje utiču na formiranje konačne ocjene. Praćenje uspješnosti nastave sprovodi se anketiranjem studenata na osnovu upitnika propisanog sadržaja i oblika.

Literatura:

1. Muftić, Bakšić Jasna, Sistem ljudski prava, University Press Magistrat, Sarajevo, 2002
2. Kazazić, Vesna, Defterdarević Nadaždin Mirjana, Kotlo, Rebeka, Ljudska prava – praktikum, Centar za ljudska prava, Mostar, 2009.
3. Miličević Neđo, Ljudska prava, Magistrat, Sarajevo 2000.
4. Međunarodni dokumenti
5. Zbirka presuda Evropskog suda za ljudska prava (e-baza HUDOC)

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

PRAVNA KLINIKA IZ MEĐUNARODNOG JAVNOG PRAVA	ETCS: 3 Šifra: IUR 1034i	
GODINA: III		
SEMESTAR: <i>šesti</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Međunarodno javno pravo		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
<p>Cilj ovog programa je da se studenti upoznaju sa praksom rada međunarodnih sudskih i arbitražnih tijela, a posebno sa radom međunarodnih sudova, gdje se država Bosna i Hercegovina pojavljuje kao strana u sporu. Kod studenata se razvija sposobnost kritičkog promišljanja. Ovakav oblik kliničkog obrazovanja osposobljava studente za praktičnu primjenu stečenih znanja. Za Bosnu i Hercegovinu, kao nezavisnu državu, međunarodno pravo je postalo od izuzetne važnosti, s obzirom na činjenicu da svaka država mora imati dobro utemeljenu pravnu službu koja će biti u stanju zastupati njene legitimne interese.</p>		
Sadržaj predmeta:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Arbitraža 2. Međunarodni sud pravde u Hagu Slučaj Bosne i Hercegovine pred Međunarodnim sudom pravde u Hagu 3. Međunarodna krivična sudska tijela		

<p>4. Međunarodni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju   -nadležnost   -statut   -pravila i procedura   -presude</p> <p>5. Međunarodni krivični tribunal za Ruandu</p> <p>6. Stalni Međunarodni krivični sud</p>
<p>Obaveze studenata:</p> <p>Nastava će se izvoditi u okviru zajedničkih časova, te rada po grupama i individualnog rada. Grupe će rješavati konkretne slučajeve sporova između država (genocid, granice) i pisati tekst presude. Bit će u obavezi da samostalno izlažu i obrazlažu rješenja spora.</p>
<p>Literatura:</p> <p>1. Vladimir Đuro Degan, Međunarodno pravo, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka 2000., str. 725-751.</p> <p>2. J. Andrassy, Međunarodno pravosuđe, Zagreb, 1948.</p> <p>3. John E. Ackerman, Eugene O Sullivan Praksa i procedura međunarodnog krivičnog tribunala za bivšu Jugoslaviju sa odabranim materijalima Međunarodnog krivičnog tribunala za Ruandu   Fond otvoreno društvo, BiH, Sarajevo 2002.</p> <p>4. Statut Međunarodnog suda pravde u Hagu</p> <p>5. Rimski statut Stalnog međunarodnog krivičnog suda</p> <p>Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.</p>

PRAVNA KLINIKA IZ OBLIGACIONOG PRAVA	ECTS: 3 Šifra: IUR 6312i
GODINA: III	
SEMESTAR: <i>šesti</i>	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Građansko pravo, odnosno za nastavni predmet.	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0
Konsultacije: 5/75	
Ciljevi i očekivani rezultati:	
Ciljevi koji se žele postići u okviru klinike jesu sticanje osnovnih praktičnih znanja iz oblasti obligacionog prava. Studenti trebaju samostalno ovladati tehnikom rješavanja obligacionopravnih problema.	
Sadržaj predmeta:	
U okviru ovog predmeta sa studentima će prije svega biti rađene praktične vježbe i to kroz rješavanje konkretnih pravnih problema iz određenih tematskih cjelina.	

Studenti će, nakon usmenog predavljanja određenog pravnog problema od strane stručnjaka iz prakse (sudije, advokati) i nakon diskusije o specifičnostima slučaja, u pravilu, imati obavezu sačinjavati ugovore i podneske (primjerice tužbe), kao i pismeno rješavati postavljeni problem.

Obaveze studenata:

Studenti imaju pravo pohađati pravnu kliniku i aktivno učestvovati u istoj. Obaveze studenata se sastoje i u pisanju i rješavanju konkretnih slučajeva (pisanje ugovora i tužbi vezanih za Obligaciono pravo).

Interaktivna saradnja sa studentima, rješavanje konkretnih zadataka. Studenti aktivno učestvuju u rješavanju pravnih problema

- pismeno rješavanje praktičnih zadataka.

Literatura:

1. Bikić, Abedin, Obligaciono pravo – Opći dio, Sarajevo, 2007.
2. Bikić, Abedin, Obligaciono pravo – Posebni dio, Sarajevo, 2005.
3. Bikić, Abedin, Naknada štete, Sarajevo, 2010.
4. Bikić, Abedin/Bikić Enes/Šabić Almedina, Kako riješiti obligacionopravni slučaj – Praktikum za obligaciono pravo, Sarajevo, 2005.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

PRAVNA KLINIKA IZ RADNOG PRAVA	ECTS: 3 Šifra: IUR 833i
GODINA: <i>III</i>	
SEMESTAR: <i>šesti</i>	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Radno i socijalno pravo	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0
Konsultacije: 5/75	
Ciljevi i očekivani rezultati:	
<p>Interaktivni metod edukacije studenata prava s ciljem obučavanja studenata u nekom praktičnim vještinama koje su neophodne za samostalno obavljanje buduće profesije. Istovremeno pored sticanja određenih praktičnih vještina pod rukovodstvom stručnjaka iz prakse i odgovornih nastavnika, studneti se uče i profesionalnoj odgovornosti. Učenjem «iz iskustva» studenti dobijaju priliku da se suštinski zainteresiraju za pojmove, kategorije i institute radnog prava, kao i da razviju sposobnost analitičkog i kritičkog mišljenja koje je posebno važno za svako bavljenje pravom.</p>	
Sadržaj predmeta:	
<p>1. Opći principi profesionalne etike pravnik /nezavisnost, povjerljivost, čuvanje profesionalne tajne, poštovanje pravila ponašanja u okviru profesionalnih pravničkih udruženja, zanimanja nespojiva sa profesijom pravnik/</p> <p>2. Odnos sa klijentima, odnos sa sudovima /primarnost interesa klijenata, prihvatanje i otkazivanje punomoćja, konflikt interesa, plaćanje honorara i zabrana» pactum de quota litis», poštovanje i učtivost prema sudovima, pošteno ponašanje u postupku pred sudovima ;</p> <p>3. Tehnika pisanja pojedinačnih akata kojim se odlučuje o pravima i obavezama iz radnog odnosa /pojedinačni pravni akti poslodavca, procesno- pravne forme za ostvarivanje sudske zaštite: tužba, žalba, sudske odluke: presude, rješenja/,</p> <p>4. Tehnika intervjuisanja /vještine komunikacije, intervju u posebnim okolnostima/,</p> <p>5. Vještine posredovanja / mirenje, arbitraža kao načini rješavanja radnih sporova/</p>	
Obaveze studenata:	
<p>Redovni studenti su obavezni pohađati sve predviđene oblike rada/prisustvo časovima, grupni i individualni rad) prema utvrđenom rasporedu. Studenti učesnici klinike na prvom času dobijaju instrukcije o oblicima praćenja njihovog rada, karakterom i sadržajem aktivnosti koje se ocjenjuju i koje utiču na formiranje ocjene. U strukturi ukupnog broja poena 90% poena je predviđeno za aktivnosti i provjere tokom kliničkog obrazovanja. Završni ispit iz Pravne klinike iz radnog prava je rješavanje konkretnog zadatka na osnovu realne ili simiulirane situacije u pogledu ostvarivanja i zaštite prava iz radnog odnosa. Zbog međusobno čvrste uvezanosti ovog predmeta sa obaveznim nastavnim predmetom Radno pravo preporučuje se da studneti prvo polože taj ispit. Praćenje uspješnosti nastave sprovodi se anketiranjem studenta na osnovu upitnika propisanog sadržaja i oblika.</p>	
Literatura:	
<p>Zakonski tekstovi vezani za oblast radnih odnosa</p> <p>Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.</p>	

PRAVO PRIVREDNOG SISTEMA EU izborni predmet	ECTS: 3 Šifra: 1633i
GODINA: III	
SEMESTAR: šesti	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Pravno ekonomske nauke, odnosno za nastavni predmet.	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0
Konsultacije: 5/75	
Ciljevi i očekivani rezultati:	
Cilj je upoznati students s kategorijama i institucijama u okviru privredno-pravnog sistema i politike Evropske Unije, te metodama realizacije istih akcentirajući specifičnost "ekonomskog federalizma" koji baštini EU. Studenti će na taj način biti dovoljno educirani o nastanku i djelovanju EU, kao specifične integracije suverenih, evropskih država.	
Sadržaj predmeta:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Nastanak i razvoj Evropske Unije 2. Institucije i organi Evropske Unije 3. Specifičnost privredno-pravnog sistema Evropske Unije 4. Regulativne aktivnosti Evropske Unije u pogledu stvaranja društvenog ambijenta za efikasan ekonomski razvoj <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Budžet EU 4.2. Poreska harmonizacija 4.3. Pravni okvir jedinstvenog tržišta 4.4. Zajednička agrarna politika 4.5. Evropska monetarna unija 4.6. Energetska i okolinska politika 4.7. Socijalna politika i tržište rada 5. Bosna i Hercegovina i EU 	
Obaveze studenata:	
a) Oblik nastave:	
- Predavanja, vježbe, interaktivna nastava - prezentacije – diskusija,	
b) Način provjeravanja znanja i ocjenjivanja studenata tokom nastave:	
- kontinuirane provjere znanja – testovi	
c) Način polaganja ispita:	
- pismeno	
Literatura:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Prof. dr. Kasim I. Begić, "Ekonomska politika", drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Sarajevo 2000; 2. dr. Azra Hadžiahmetović "Ekonomija Evrope", Sarajevo, 2005; 3. Theo Hiritis, "European Union Economic", Dorwyn Ltd, Guildford 1998. 	
Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.	

Naziv predmeta: **PRAVO NEPROFITNIH ORGANIZACIJA**

ECTS: 3

Šifra:

IUR1634i

Godina: **III**

Semestar: **šesti**

Nositelji predmeta: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Pravno ekonomske nauke, odnosno za nastavni predmet.

Predavanja: 2/30

Vježbe: 0

Konsultacije: 5/75

Ciljevi i ishodi učenja:

Pravo privrednog sistema Europske unije ima za cilj da upozna studente sa osnovnim segmentima privrednog sistema Europske unije kao specifične međunarodne integracije. Upoznavajući se sa normativnim okvirom ekonomskih odnosa u EU studenti stiču dodatna znanja što posebno dobija na vrijednosti kada se imaju u vidu buduće projekcije BiH koja teži članstvu u EU.

Sadržaj predmeta/ Tematske cjeline:

Predmet podijeljen je u tri osnovne tematske cjeline kroz koje se obrađuju osnovne kategorije i institucije prava privrednog sistema EU :

1. Teorijski osvrt na neprofitne organizacije – historijski razvoj, podjela i uloga neprofitnih organizacija u civilnom društvu s akcentom na temeljne probleme definicije i pravne regulacije.
2. Organizacija, vrste i funkcioniranje neprofitnih organizacija u BiH - pravni okvir i usklađenost s međunarodnim standardima.
3. Finansiranje, saradnja s državom i oporezivanje neprofitnih organizacija – modaliteti finansiranja i vidovi saradnje sa državnim institucijama na različitim nivoima vlasti. Specifičnosti oporezivanja neprofitnih organizacija.

Literatura:

1. Brinckerhoff, P.C.: Social Entrepreneurship - The Art of Mission-Based Venture Development, John Wiley & Sons, New York 2000.
2. Dees, J.G. – Emerson, J. – Economy, P.: Enterprising Nonprofits – A Toolkit for Social Entrepreneurs, John Wiley & Sons, New York 2001.
3. Letts, S.W. – Ryan, W.P. – Grossman, A.: High Performance Nonprofit Organization – Managing Upstream for Greater Impact, John Wiley & Sons, New York 1999.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

Obaveze studenata:

Redovni studenti/ce obavezni su prisustvovati predavanjima prema utvrđenom

rasporedu. U toku trajanja nastavnog procesa studenti/ce trebaju se pripremiti za praćenje nastavne materije kako bi se mogla ostvariti interaktivna nastava.

Rad studenata/ica prati se kontinuirano i ocjenjuje tokom semestra dodjeljivanjem bodova za svaki predviđeni oblik nastavne aktivnosti. Provjera znanja studenata/ica u toku nastave obavlja se putem testova, izrade eseja te završnog testa na osnovu kojih se utvrđuje konačna ocjena.

EVROPSKO UGOVORNO PRAVO	ECTS: 3 Šifra: IUR 15411g	
GODINA: III		
SEMESTAR: <i>šesti</i>		
Nositelj predmeta: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Građansko pravo,		
KONTAKT SATI		
Predavanja : 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati: Ciljevi koji se žele postići u okviru ovog predmeta jesu sticanje osnovnih znanja iz evropskog ugovornog prava. U okviru ovog predmeta sa studentima će prije svega biti obrađeni principi evropskog ugovornog prava.		
Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta sa studentima će prije svega biti obrađeni principi evropskog ugovornog prava (PECL) i to posebno: <ul style="list-style-type: none"> ➤ zaključenje ugovora, ➤ zastupanje, ➤ tumačenje, ➤ ispunjenje, ➤ neispunjenje i pravna dejstva ➤ zastarjelost, ➤ ništavost ugovora i sl.		
Obaveze studenata: Studenti imaju pravo pohađati predavanja i aktivno učestvovati u nastavi. Interaktivna saradnja sa studentima, upoređivanje rješenje pojedinih problema u evropskim načelima sa domaćim pozitivnim pravom. Studenti aktivno učestvuju u rješavanju pravnih problema. <ul style="list-style-type: none"> ➤ pismeno rješavanje praktičnih testova.		
Literatura: <ol style="list-style-type: none"> 1. Načela (principi) evropskog ugovornog prava; 2. Konvencija UN o međunarodnoj prodaji robe iz 1980. godine; 3. Bikić, Abedin, Obligaciono pravo – Posebni dio, Sarajevo, 2005.		
Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.		

KOLEKTIVNO RADNO PRAVO	ECTS: 3 Šifra: IUR 844g
GODINA: <i>III</i>	
SEMESTAR: <i>šesti</i>	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Radno i socijalno pravo	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0
Konsultacije: 5/75	
Ciljevi i očekivani rezultati:	
<p>Student se upoznaje sa pojmovima, kategorijama i institutima najrazvijenijeg dijela radnog prava-kolektivnog radnog prava. Osnovni cilj je osposobljavanje studenta da obrađuje pravna pitanja posebnih segmenata u kolektivnom radnom pravu s naglaskom na kolektivno pregovaranje i ugovaranje. Očekuje se da student savlada razumjevanje modela kolektivnog radnog prava, služenje različitim izvorima informacija kao i tehnike rješavanja problema u ovoj oblasti u cilju priprema za cjeloživotno učenje, zapošljavanje i samozapošljavanje.</p>	
Sadržaj predmeta:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Uvod u Kolektivno radno pravo /kolektivni radni odnosi, socijalni dijalog, tripartizam, ekonomski, pravni, politički i socijalni značaj/ 2. Sindikalna prava i slobode /osnovni principi ostvarivanja i zaštite, implementacija u zakonodavstvu BiH); 3. Kolektivno pregovaranje i ugovaranje /bitna obilježja kolektivnih ugovora, značaj, funkcije, kolektivni ugovori u zakonodavstvu BiH); 4. Pravo na participaciju u upravljanju i donošenju odluka u radnoj sredini /oblici, pravni režim, pozitivnopravna rješenja u BiH); 5. Mirni načini rješavanja kolektivnih radnih sporova /posredovanje, mirenje i arbitraža/; 6. Pravo na štrajk i lock out /konceptije štrajka, radnopravne posljedice učešća u štrajku, ofanzivni i defanzivni lock out/. 	
Obaveze studenata:	
<p>Redovni studenti su obavezni pohađati sve predviđene nastavne oblike rada (prema utvrđenom fondu nastavnih sati), te izraditi samostalno jedan esej na temu po sopstvenom izboru ali uz konsultaciju sa odgovornim nastavnikom. Metode rada stavljaju studenta u središte nastavnog procesa i student produbljuje znanja stečena na obaveznom nastavnom predmetu Radno pravo. Znanje studenata provjera se i ocjenjuje tokom nastave i putem testa, a preduvjeti za dodjelu odgovarajućeg broja poena su vezani za izradi i prezentaciju eseja. Predispitne aktivnosti utiču na 90% bodova vezanih za konačnu ocjenu na ispitu. Ispiti se polažu pismeno ili pismeno i usmeno na način i pod uvjetima utvrđenim režimom polaganja ispita na Fakultetu.</p> <p>Praćenje uspješnosti nastave provodi se i anketiranjem studenta na osnovu upitnika propisanog sadržaja i oblika.</p>	

Literatura:

1. Sead Dedić: Jasminka Gradašćević-Sijerčić, Radno pravo, Sarajevo, 2005. str.82-122,
2. Lubarda B., Rješavanje kolektivnih radnih sporova, Beograd,1999
3. Potočnjak Ž.: Pravo na štrajk, Zagreb, 1992.
4. Juriša S.: Suodlučivanje zaposlenih u privredi SR Njemačke, Zagreb, 1991,
5. Košutić B.: Kolektivni pregovori, pravo na štrajk i lock-out u savremenim kapitalističkim državama, Beograd,1987.

Međunarodni dokumenti:

1. Konvencija MOR-a broj 87 o slobodi udruživanja i zaštiti prava na organizovanje;
2. Konvencija MOR-a broj 98 o primjeni načela prava na organizovanje i kolektivno pregovaranje;
3. Konvencija MOR-a broj 135 o zaštiti predstavnika radnika u poduzeću.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

SUDSKA MEDICINA	ECTS: 3 Šifra: IUR 529i	
GODINA STUDIJA: III		
SEMESTAR: šesti		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano na naučnu oblast Krivično pravo, odnosno na nastavi predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
Studenti se upoznaju sa osnovnim pojmovima sudske medicine kao discipline koja predstavlja tačku susreta medicinskih i pravnih nauka. Studenti će steći temeljna znanja iz tematskih oblasti, a naročito: traumatologije, tanatologije, seksologije, asfiksologije, toksikologije i deontologije. Na ovaj način studentima se pružaju neophodna znanja iz predmetne oblasti i osposobljavaju se za bolje razumijevanje sudskomedicinskih vještačenja u krivičnom postupku.		
Sadržaj predmeta:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pojam i predmet Sudske medicine 2. Sudskomedicinska obdukcija 3. Forenzički značaj smrti (znaci smrti, utvrđivanje vremena smrti) 4. Vještačenje tjelesnih povreda (klasifikacija I kvalifikacija tjelesnih povreda) 5. Povrede (mehaničke, asfiktčne, fizičke, hemijske, nutritivne, povrede infektivnim agensima, psihičke povrede) 6. Forenzička seksologija (trudnoća, porođaj, pobačaj)		

- 7. Čedomorstvo
- 8. Seksualni delikti (silovanje)
- 9. Forenzički značaj alkohola
- 10. Utvrđivanje očitstva i materinstva
- 11. Fenomenologija nasilne smrti (zades, samoubistvo, ubistvo)

Obaveze studenata:

Obaveza studenata je da pohađaju predviđene oblike nastavnog procesa prema utvrđenom fondu nastavnih sati. Uspješnost studenata u savladavanju nastavne materije kontinuirano se prati tokom izvođenja nastavnog procesa, a konačna ocjena utvrđuje se na završnom ispitu koji se obavlja na način I pod uvjetima predviđenim u pozitivnim propisima iz oblasti visokog obrazovanja.

Literatura:

Obavezna:

1. Zečević, D., et al. (2004). Sudska medicina i deontologija, 4. obnovljeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: Medicinska knjiga.
- 2.

Dopunska:

1. Zečević, D. (2006). Forenzičar u sudnici. Zagreb: Naklada Ljevak.
2. Zečević, D., Krapac, D., Palmović, V., Strinović, D., Šeparović, Z., Škavić, J. (1985). Vještačenje težine tjelesnih ozljeda u krivičnom postupku. Zagreb: Informator.

Naznačena literature će na početku svake školske godine biti aktuelizirana i dopunjena.

VIKTIMOLOGIJA	ECTS: 3 Šifra: IUR 528i
GODINA: III	
SEMESTAR: šesti	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Krivično pravo, odnosno za nastavni predmet.	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0
Konsultacije: 5/75	
Ciljevi i očekivani rezultati:	
<p>Student se upoznaje sa pojmom i predmetom viktimologije kao nove društvene nauke sa humanističkom orijentacijom ka žrtvi krivičnog djela, sa njenim ciljevima i zadacima, sa pojedinim tipovima žrtve, njihovoj ulozi i rizicima, te o njihovom položaju i pravima u našem pravnom sistemu; na taj način stiču se elementarna znanja o žrtvi krivičnog djela i njenom položaju, čime se već na samom početku studija ovladava pojmovima koji su nesumnjivo korisni za rad u pravosudnim institucijama.</p>	

Sadržaj predmeta:

- I. Viktimologija (pojam, predmet, zadaci i ciljevi);
- II. Prava žrtve (aktivnost svjetskog viktimološkog društva, položaj žrtve u našem pravu, žrtva krivičnog djela kod nas);
- III. Žrtve zločina (žrtve nasilja, međunarodnog terorizma, ubistva, seksualnog nasilja, nasilja u obitelji, stradanje i zaštita djece i omladine, stradanje na radu i u čovjekovoj okolini);
- IV. Žrtve rata (genocid i ratni zločini, zločin protiv čovječnosti, zaštita žrtava rata u međunarodnom humanitarnom pravu);
- V. Prevencija stradanja i zaštita žrtava (spriječavanje stradanja ljudi, socijalna zaštita žrtava, zloupotrebe starih osoba).

Obaveze studenata:

Obaveza studenata je da pohađaju predviđene oblike nastavnog procesa prema utvrđenom fondu nastavnih sati. Uspješnost studenata u savladavanju nastavne materije kontinuirano se prati tokom izvođenja nastavnog procesa, a konačna ocjena utvrđuje se na završnom ispitu koji se obavlja na način I pod uvjetima predviđenim u pozitivnim propisima iz oblasti visokog obrazovanja.

LITERATURA**Obavezna:**

1. Viktimologija (studije o žrtvama), "Informator", Zagreb, 1998., (autor: Z. Šeparović);
2. Viktimologija, izd. Fakultet kriminalističkih nauka, Sarajevo, 2004., (autori: A. Ramljak – H. Halilović);
3. Viktimološki pojmovnik, izd. Udruženje diplomiranih kriminalista u BiH, Sarajevo, 2005. (autori: A. Ramljak – B. Petrović);

Dopunska:

1. Krivični zakon Bosne i Hercegovine, ("Sl. glasnik BiH", br.3/2003);
2. Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine, ("Sl. glasnik FBiH", br. 36/2003);
3. Ženevske konvencije o zaštiti žrtava rata iz 1949. godine;
4. Konvencija o spriječavanju i kažnjavanju zločina genocida iz 1948. godine;

Naznačena literature će na početku svake školske godine biti aktuelizirana i dopunjena.

EVROPSKO PRIVATNO PRAVO	ECTS: 3 Šifra: IUR6316i
GODINA: <i>III</i>	
SEMESTAR: <i>šesti</i>	
Odgovorni nastavnici i saradnici: Akademska osoblje izabrano za naučnu oblast Građansko i građansko procesno pravo	
KONTAKT SATI	

Predavanja: 2/30

Vježbe:

Konsultacije: 5/75

Ciljevi i očekivani rezultati:

Cilj predmeta Evropsko privatno pravo je dati studentima pregled dosadašnjeg razvoja privatnog prava Evropske Unije, problema koje stoje na putu stvaranja jedinstvenog evropskog privatnog prava odnosno harmonizacije evropskog privatnog prava, kao i dati prikaz perspektiva razvoja.

Student treba da razumiju razloge za dosadašnji fragmentarni („pointilistički“) razvoj mjera za ujednačavanje privatnog prava, zašto su mjere izraženije u oblastima privatnog prava koje su od posebnog značaja za funkcioniranje unutarnjeg tržišta, ali takođe da razumije razloge zašto su mjere izostale u nekim oblastima izuzetno bliskim privrednom životu odnosno funkcioniranju unutarnjeg tržišta (npr. u oblasti prava osiguranja potraživanja), te da razumije osnovna načela privatnog prava EU. Studenti treba da steknu uvid u pojedine oblasti privatnog prava EU, pri čemu se radi stjecanja cjelovite slike studentima biti date osnovne informacije o pojedinim oblastima evropskog privatnog prava (evropsko ugovorno pravo, pravo zaštite potrošača, koliziono i međunarodno procesno pravo EU, evropsko pravo intelektualnog vlasništva, EU pravo društava, nasljedno pravo, porodično pravo itd.). Koliko će se duboko izučavati pojedina oblast zavisiće od toga da li studenti paralelno pohađaju neki opcioni predmet koji za predmet ima određenu oblast evropskog privatnog prava.

Sadržaj predmeta:

- Opća pitanja Evropskog privatnog prava
- Razvoj Evropskog privatnog prava
- Privatno-pravni aspekti unutarnjeg tržišta
- Načela Evropskog privatnog prava
- Evropsko ugovorno pravo i pravo zaštite potrošača
- Kratak prikaz drugih oblasti evropskog privatnog prava

Obaveze studenata:

Rad i napredak studenata prati se kontinuirano. Redovni studenti su obavezni prisustvovati nastavi. Za redovne studente predispitne aktivnosti u nastavi učestvuju sa 60% u formiranju konačne ocjene (10% aktivnost, 50% pismeni rad koji je analiza presude Suda EU ili određenog akta EU. Ostalih 40% bodova će nositi završni test. DL studenti aktivnost na časovima zamjenjuju provjerom znanja u elektronskom obliku.

Vanredni studenti će takođe dobiti zadatak da u vidu pristupnog rada, seminarskog rada ili eseja obrade pojedino pitanje, analiziraju određenu odluku Suda EU ili određeni akt, što će nositi 50% ocjene i što se nastavniku dostavlja najkasnije prilikom pristupanja ispitu. Ostalih 50% bodova će nositi završni test.

Obavezna literatura:

- *Rösler Hannes*, Osnove potrošačkog prava Evropske Unije, NPR 1/2013, str. 20 – 29;
- *Dutta, Anatol*, Novo međunarodno nasljedno pravo EU – prvo čitanje Uredbe o nasljednom pravu, NPR 2/2013
- *Meškić Zlatan*, Direktiva 2011/83/EU o pravima potrošača od 25. oktobra 2011 (Sl.

<p>list EU 2011, L 304/64, NPR 1/2012, 43 - 48;</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Rolland</i> Walter, Dejstva prava Zajednice na nacionalna privatna prava, NPR 2/2011; - <i>Povlakić</i> Meliha, Prijedlog Uredbe Evropskog parlamenta i Savjeta o zajedničkom evropskom pravu prodaje KOM (2011) 635 final od 11.10.2011, NPR 2/2011, str. 53 do 58. <p>Obavezna literatura će studentima u elektronskoj formi biti dostupna na web-stranici Fakulteta.</p> <p>Dopunska literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Miščenić</i> Emilija, Europsko pravo na putu od Soft prema Hard Law, Osvrt na opcionalno zajedničko evropsko pravo prodaje (CESL). Zbornik pravnog fakulteta u Rijeci, br. 2 (2012) str. 695 – 745; - <i>Bevanda</i> Marko, Osvrt na Direktivu EU br. 83/2013 o pravima potrošača, Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse br. 11 (2013), str. 168 – 182; - <i>Dutta</i>, Anatol, Succession and Wills in the Conflict of Laws on the Eve of Europeanisation, <i>RabelsZ</i> 73 (2009) 547 ff.; - <i>Petrić</i> Silvija, Uvod u načela evropskog ugovornog prava (Landova načela), Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, v. 29, br. 1 (2008).
--

OSNOVE EKONOMSKE ANALIZE PRAVA		
GODINA: <i>III (izborni predmet)</i>		Šifra: IUR1631i ECTS 3
SEMESTAR: <i>VI</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Pravno-ekonomske nauke		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0/0	Konsultacije: 5/75
<p>Ciljevi i očekivani rezultati:</p> <p>Oskudnost, neizvjesnost i rizik su determinante odlučivanja u savremenom društvu koje se svakodnevno susreće sa izazovima globalizacije pa procjena i vrednovanje donesenih odluka i akata i njihovih posledica sve više zaokuplja pravnike. Pomenute determinante odlučivanja u savremenom društvu čine da primjena ekonomskih postulata u pravnoj nauci i praksi postaje „conditio sine qua non“. Uvođenje Ekonomske analize prava kao naučne discipline i nastavnog predmeta doprinjeti će potpunijem razumevanju prava i pravnih instituta, a posebno njihovih ekonomskih efekata. Novi trendovi u pravnoj praksi zahtijevaju takvu obrazovnu profilaciju budućih pravnika koja će im omogućiti da procjene ekonomske, socijalne, ekološke posljedice donošenja općih ali i pojedinačnih pravnih akata. Stoga se od studenata očekuje da usvoje elementarne pojmove ekonomske analize prava kako bi mogli procijeniti posljedice vršenja određenih prava, opravdanost, cjelishodnost novih zakona i zakonskih izmjena, predvidjeti posljedice i značaj posljedica donijetih presuda ili eventualno opravdanost pokretanja pravnih postupaka.</p>		
Sadržaj predmeta:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Teorijske odrednice ekonomske analize prava 2. Instrumenti ekonomske analize prava 		

3. Procjena učinaka propisa
4. Primjena ekonomskih postulata u pojedinim granama prava
<p><i>Obaveze studenata:</i></p> <p>Redovni studenti obavezni su prisustvovati predavanjima prema utvrđenom rasporedu. U toku trajanja nastavnog procesa studenti se trebaju pripremiti za praćenje nastavne materije kako bi se mogla ostvariti interaktivna nastava.</p> <p>Rad studenata prati se kontinuirano i ocjenjuje tokom semestra, dodjeljivanjem bodova za svaki predviđeni oblik nastavne aktivnosti. Provjera znanja studenata u toku nastave obavlja se posredstvom izrade eseja i prezentacija, te završnog ispita na osnovu kojih se utvrđuje konačna ocjena.</p>
<p><i>Literatura:</i></p> <p>Obavezna:</p> <p>1. Aleksandra Jovanović, "Teorijske osnove ekonomske analize prava", Pravni fakultet Beograd, 2008.</p> <p>Dopunska literatura:</p> <p>1. Nikolajev Amina, EKONOMSKA ANALIZA PRAVA - NASTANAK, POJAM I ZNAČAJ. Godišnjak Pravnog Fakulteta u Sarajevu . Dec2012, Vol. 55, p319-328. 10p.</p> <p>2. Radulović, B. „Merenje administrativnih troškova primenom modela standardnog troška - kritički osvrt i moguća poboljšanja“, Razvoj pravnog sistema Srbije i harmonizacija sa pravom EU, Svetislav Tabaroši (ured.), Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, 2010, ss.96-111</p> <p>3. Introductory Handbook for Undertaking Regulatory Impact Analysis (RIA), OECD.</p> <p>Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.</p>

Naziv predmeta	Pravo, religija i nasilje: historijska perspektiva	Šifra: IUR 1310i ECTS 3
Nositelj predmeta	Prof. dr Fikret Karčić	
Predavači	Prof. dr Fikret Karčić	
Status predmeta	Izborni predmet /VI semestar	
Godina na kojoj izvodi predmet	III/VI semestar	
Broj nastavnih sati	30	
Broj ECTS bodova	2	
Okvirni sadržaj predmeta	<p>Ovaj predmet izučava odnose između prava, religije i nasilja u historijskoj perspektivi. Uključuje sljedeće teme:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Teorijske veze između prava, religije i nasilja 2. Izabrani historijski primjeri nasilnih ideologija i grupa 3. Zeloti i odgovor Rimske države 4. Asasini i odgovor islamskih država 5. Inkvizicija – institucionalizovano nasilje 6. Nasilje u moderno doba: uzroci 	

	<p>7. Svjetovne ideologije i nasilje</p> <p>8. Religijske ideologije i nasilje</p> <p>9. Pravni odgovori modernih država</p>
Ciljevi i očekivani rezultati	<p>1. Da pruži studentima temeljna znanja o odnosu prava, religije i nasilja od najstarijih vremena do savremenog doba.</p> <p>2. Da istraži historijske dimenzije odnosa prava, religije i nasilja.</p> <p>3. Da razvije sposobnost studenata za tumačenje historijskog procesa razvoja fenomena nasilja u historijskoj perspektivi.</p> <p>4. Da razvije svijest studenata o historijskom porijeklu nasilja i davanje pravnih odgovora na ovaj izazov.</p>
Oblici provođenja nastave i način provjere znanja	<p>Predavanja i konsultacije.</p> <p>Provjera znanja studenata vrši se putem testa (40 %), samostalnog istraživačkog rada (10 %) i završnog ispita (50 %)</p>
Popis literature potrebne za studij i za polaganje ispita	<p>Fikret Karčić, „Terorizam: značenje, historija i veza s religijom”, u: <i>Savremene muslimanske dileme: pluralizam, ljudska prava, demokratija, pravda, džihad, ekstremizam, terorizam</i>, (Centar za napredne studije, 2009), str. 211-243</p> <p>Fikret Karčić, „Značenje terorizma: odgovori muslimanskih ustanova”, u: <i>Savremene muslimanske dileme: pluralizam, ljudska prava, demokratija, pravda, džihad, ekstremizam, terorizam</i>, (Centar za napredne studije, 2009), str. 244-272</p> <p>Khaled Abou El Fadl, „Džihad, ratovanje i terorizam”, u: <i>Savremene muslimanske dileme: pluralizam, ljudska prava, demokratija, pravda, džihad, ekstremizam, terorizam</i>, (Centar za napredne studije, 2009), str. 273-298</p> <p>Robert A. Pape, „The Strategic Logic of Suicide Terrorism“, <i>American Political Science Review</i>, Vol. 97, No. 3 August 2003, str. 1-19</p> <p>Ron Hassner and Gideon Aran, “Religion and Violence in the Jewish Traditions“, u: <i>The Oxford Handbook of Religion and Violence</i>, ed. by Mark Juergensmeyer et al., (Oxford University Press; 2012)</p> <p>Lloyd Steffen, „Religion and Violence in Christian Traditions“, u: <i>The Oxford Handbook of Religion and Violence</i>, ed. by Mark Juergensmeyer et al., (Oxford University Press; 2012)</p> <p><i>Ideologija tekfira i nasilni ekstremizam: analiza</i>, Sarajevo: El-kalem, 2017.</p> <p>Miroslav Volf, „Monoteizam, nacionalizam i nasilje: 25 teza“, http://www.prometej.ba/clanak/drustvo-i-znanost/monoteizam-nacionalizam-i-nasilje-25-teza-3318</p>

<p>Popis literature koja se preporučuje kao dopunska</p>	<p>Mark Juergensmeyer, Margo Kitts, Michael Jerryson, <i>The Oxford Handbook of Religion and Violence</i>, (Oxford University Press, 2013).</p> <p>John Kelsay, <i>Arguing the Just War in Islam</i>, (Harvard University Press, 2009).</p> <p>Andrew R. Murphy, <i>The Blackwell Companion to Religion and Violence</i>, (Blackwell Publishing Ltd, 2011)</p> <p>Mark Juergensmeyer, Margo Kitts, and Michael Jerryson, <i>The Oxford Handbook of Religion and Violence</i>, (Oxford University Press; 2012)</p> <p>William T. Cavanaugh, <i>The Myth of Religious Violence: Secular Ideology and the Roots of Modern Conflict</i>, (Oxford University Press, 2009).</p> <p>Bernard Lewis, <i>Asasini</i>, (Connectum, 2009).</p> <p>Hassan Hassan, Mischael Weiss, <i>ISIS: u srcu vojske terora</i>, prev. Mirnes Kovač, Muhamed Fazlović, (Zagreb: Buybook, Jutarnji list, 2015).</p> <p>Karen Armstrong, <i>Polja krvi – religija i historija nasilja</i>, prev. Mirnes Kovač, (Sarajevo: Buybook, 2016).</p>
<p>Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta</p>	<p>Kontinuirano se prati redovno pohađanje nastave i interakcija studenata. Studenti se mogu obratiti nastavniku lično ili putem elektronske pošte. Ocjenjivanje studenata vrši se prema utvrđenim kriterijima koji su poznati studentima od samog početka programa. Po završetku nastave vrši se anonimna anketa o uspješnosti izvedbe predmeta. Nalazi ankete analiziraju se na Katedri i uzimaju u obzir radi unapredjenja efikasnosti nastavnog procesa.</p>

<p>Naziv predmeta</p>	<p>Izabrane teme iz novije pravne historije Bosne i Hercegovie</p>	<p>ECTS: 3 Šifra: 1311i</p>
<p>Nositelj predmeta</p>	<p>Prof. dr Enes Durmišević</p>	
<p>Predavači</p>	<p>Prof. dr Enes Durmišević</p>	
<p>Status predmeta</p>	<p>Izborni predmet /VI semestar</p>	
<p>Godina na kojoj izvodi predmet</p>	<p>III/VI semestar</p>	
<p>Broj nastavnih sati</p>	<p>30</p>	
<p>Broj ECTS bodova</p>	<p></p>	

<p>Okvirni sadržaj predmeta</p>	<p>Predmet izučava izabrana pitanja (teme) iz novije pravne historije BiH u historijskoj i uporednoj prespektivi. Predmet se istovremeno bavi “spoljnom” (ustavnopravnom i političkom) i unutrašnjom pravnom historijom Bosne i Hercegovine u XIX i XX stoljeću.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pravna historija ere tanzimata: izabrane teme 2. Pravna historija BiH za vrijeme Austro-Ugarske: izabrane teme 3. Pravna historija BiH u okviru Jugoslavije: izabrane teme 4. Postsocijalistička pravna historija BiH (Zeitgeschichte): izabarne teme.
<p>Opća i specifična znanja i vještine</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Produbljeni uvid u izabrana pitanja i teme pravnog razvitka Bosne i Hercegovine u historijskoj perspektivi. 2. Napredno znanje o razvoju ustavnosti i prava BiH. 3. Praktično osposobljavanje studenata za samostalno istraživanje u oblasti ustavne i pravne historije Bosne i Hercegovine.
<p>Oblici provođenja nastave i način provjere znanja</p>	<p>Predavanja i konsultacije.</p> <p>Provjera znanja studenata vrši se putem pisanja eseja na odabrane teme i njihovog prezentiranja (20%), semestralnog testa (30%) i završnog ispita koji je usmeni (50%).</p>

<p>Popis literature potrebne za studij i za polaganje ispita</p>	<p>1. Mustafa Imamović, Historija države i prava Bosne i Hercegovine, IV izdanje, Magistrat, Sarajevo, 2014.</p> <p>2. Enes Durmišević, Šerijatsko pravo i nauka šerijatskog prava u Bosni i Hercegovini u prvoj polovini XX stoljeća, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo, 2008.</p> <p>3. Mehmed Bečić, Osmansko tanzimatsko pravo i austrougarski pravni poredak u Bosni i Hercegovini, Anali Pravnog fakulteta u Zenici, Br. 12, Godina 6, Zenica, 2013, str. 187-201.</p> <p>4. Mustafa Imamović, Pravni položaj i unutrašnjo-politički razvitak BiH od 1878 do 1914. Magistrat, Sarajevo, 2007.</p> <p>Napomena: Literatura se aktualizira svake akademske godine.</p>
<p>Popis literature koja se preporučuje kao dopunska</p>	<p>1. Dženana Čaušević, Pravno-politički razvitak Bosne i Hercegovine- Dokumenti sa komentarima, Magistrat, Sarajevo, 2005.</p> <p>Napomena: U zavisnosti od tema i izbora samostalnih istraživačkih radova, nastavnik će preporučiti dodatnu literaturu.</p>
<p>Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta</p>	<p>Kontinuirano se prati redovno pohađanje nastave i interakcija studenata. Studenti se mogu obratiti nastavniku lično ili putem elektronske pošte. Ocjenjivanje studenata vrši se prema utvrđenim kriterijima koji su poznati studentima od samog početka programa. Po završetku nastave vrši se anonimna anketa o uspješnosti izvedbe predmeta. Nalazi ankete analiziraju se na Katedri i uzimaju u obzir radi unapredjenja efikasnosti nastavnog procesa.</p>

**IV – GODINA – VII SEMESTAR
OBAVEZNI PREDMETI**

OSNOVI PRAVA INTELKTUALNOG VLASNIŠTVA obavezni predmet	ECTS: 3 Šifra: IUR 646	
GODINA: <i>IV</i>		
SEMESTAR: <i>sedmi</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Građansko pravo		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 1/15	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
<p>Sticanje osnovnih znanja o pravu intelektualnog vlasništva, kroz upoznavanje studenata sa elementarnim pojmovima i kategorijama ove oblasti, te posebnih pravnih disciplina, koje je sačinjavaju, odnosno prava industrijskog vlasništva i autorskih i srodnih prava. Očekuje se da studenti shvate specifičnosti predmeta zaštite prava intelektualnog vlasništva, te njihov kulturni i posebno ekonomski značaj, kao i tendenciju njihove harmonizacije na regionalnom i međunarodnom nivou.</p>		
Sadržaj predmeta:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pojam, nastanak i razvoj prava intelektualnog vlasništva 2. Posebnosti nematerijalnog dobra kao predmeta zaštite prava intelektualnog vlasništva 3. Ekonomski i kulturni značaj prava intelektualnog vlasništva 4. Moderno shvatanje prava intelektualnog vlasništva (regionalizacija, globalizacija i internacionalizacija) 5. Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo 6. Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva (TRIPS) 7. Karakteristike, sadržaj i pojedine vrste prava industrijskog vlasništva 8. Karakteristike oblasti autorskih i srodnih prava 		
Obaveze studenata:		
<p>Kontinuirano i redovno pohađanje nastave od strane studenata, te njihovo aktivno učešće u vidu referata ili drugih oblika izlaganja odabranih tema iz ove oblasti (interaktivni rad). Samostalni istraživački rad studenata. Kontinuirano praćenje rada studenata uz pismenu provjeru znanja na kraju semestra, koji zajedno utiču na konačnu ocjenu studentovog znanja iz ove oblasti</p>		
Literatura:		
<p>Zakon o autorskom i srodnim pravima i Zakon o kolektivnom ostvarivanju autorskih i srodnih prava («Službeni glasnik BiH, 63/2010»); Zakon o patentu, Zakon o žigu, Zakon o industrijskom dizajnu, Zakon o zaštiti oznaka geografskog porijekla, Zakon o zaštiti topografije integrisanog kola («Službeni glasnik BiH», 53/2010»).</p> <p>Pravo intelektualne svojine, Slobodan M. Marković, Magistrat, Sarajevo, 2007 (umjesto izdanja «Beograd, 2000»).</p>		

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

GRAĐANSKO PROCESNO PRAVO I Obavezni predmet	ECTS:5 Šifra: IUR 647
GODINA: IV	
SEMESTAR: sedmi	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Građansko procesno pravo, odnosno nastavni predmet.	
KONTAKT SATI	
Predavanja : 3/45	Vježbe: 1/15
Konsultacije: 5/75	
Ciljevi i očekivani rezultati:	
<p>Cilj je da se studentima prezentiraju, na metodološki prihvatljiv način, i objasne sve bitne ustanove ovog pozitivno-pravnog predmeta.</p> <p>Očekivani rezultati su da studenti ispravno poimaju kategorijalna i konkretna određenja, da ovladaju procesnim instrumentarijem i da izgrade svoj vlastiti stav prema pojedinim problemskim pitanjima.</p>	
Sadržaj predmeta:	
<ul style="list-style-type: none"> - Pojam predmet i funkcija parničnog postupka; - shvatanja o pravnoj prirodi parničnog postupka; - pravna priroda angloameričke parnice; - pravozaštitni zahtjev; - procesne pretpostavke; - prethodno pitanje; - osnovna načela; - nadležnost sudova /pojam, vrste, atrakcija i sukob nadležnosti/; - stranke u parnici; - zastupanje u parnici; - učešće trećih lica u parnici; - suparničarstvo. - Aktivnosti procesnih subjekata u parnici: procesne radnje; - rokovi i ročišta; - pojam propuštanja i restitucije; - tužbe /pojam, vrste, kumulacija, preinačenje, povlačenje, sadržaj i osnov, petitum/. - Tok parničnog postupka: dokazni postupak; - parnični troškovi; - sudske poravnane; - odbrambene radnje tuženog – sudske odluke /presude i rješenja: pojam, klasifikacija, pravosnažnost/; - pravni lijekovi /redovni i vanredni/. Postupak obezbjeđenja; - Posebni parnični postupci; de lege lata & de lege ferenda. 	
Obaveze studenata:	
<p>Da redovno pohađaju predavanja kao temeljni oblik nastave, da iskažu inicijativu, znatiželju, kooperativnost u svim segmentima rada, da pristupe testovima, kao preliminarnim i obaveznim periodičnim načinima provjere znanja apsolviranoga gradiva, da pristupe završnom usmenom ispitu, da javno iskažu svoj stav dobivenom ocjenom njihovog rada, kao i sve ostale eventualne primjedbe vezano za konkretan nastavni proces i probleme.</p>	
Literatura:	

- Obavezna: Čalija-Omanović: Građansko procesno pravo /verificirani univerzitetski udžbenik/; S. Mulabdić, Građansko procesno pravo, Pravni fakultet Univerziteta u Tuzli, 2010.

Dopunska literatura: Omanović: Draft novog Zakona o parničnom postupku FBiH s komentarom, Sarajevo 2003. Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

MEĐUNARODNO PRIVATNO PRAVO I obavezni predmet	ECTS: 5 Šifra: IUR 741
GODINA: <i>IV</i>	
SEMESTAR: <i>sedmi</i>	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Međunarodno privatno pravo, odnosno za nastavni predmet.	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 3/45	Vježbe: 1/15
Konsultacije: 5/75	
Ciljevi i očekivani rezultati:	
<p>Osnovni je cilj izvođenja nastave iz ovog predmeta definitivno formirati i učvrstiti, kod studenata završne godine pravnog studija, svijest o koegzistenciji različitih država, njihovih pravnih poredaka i njihovih pravosudnih i administrativnih organa, te kod njih razviti refleks i potrebna znanja i vještine u postupanju sa privatnopravnim odnosima koji su internacionalno obilježeni i koji se ne mogu profesionalno uspješno rješavati bez pravila ove struke. Pošto međunarodno privatno pravo ima „širok zahvat“, jer se bavi svim vrstama privatnopravnih odnosa koji imaju međunarodna obilježja, cilj je takođe osvježiti znanja studenata stečena u tzv. civilnopravnim disciplinama tokom ranijih godina studija (npr. znanja stečena studiranjem građanskog, obligacionog, porodičnog i nasljednog prava).</p> <p>Studenti bi nakon izvedenog kursa trebali biti osposobljeni da u susretu s internacionalno obilježenim privatnopravnim situacijama pravilno kvalificiraju takve pravne situacije i činjenična stanja u njihovoj podlozi, da pravilno odaberu kolizione norme koje će ih odvesti do mjerodavnog materijalnog prava, te da, ako je mjerodavno strano pravo, utvrde sadržinu stranog prava i ispravno ga protumače. Isto tako očekuje se da će sa potrebnom pažnjom umjeti da procijene postoje li razlozi zbog kojih strano pravo ne bi trebalo biti primijenjeno i to uspješno obrazložiti.</p>	
Sadržaj predmeta:	
<p>Uvod (akademski i praktični značaj Međunarodnog privatnog prava; privatnopravni odnosi s elementima inostranosti i načini njihove pravne regulacije; glavni cilj Međunarodnog privatnog prava i njegov položaj u pravnom poretku, opšti pogled na izvore, unifikacija nacionalnih zakonodavstava, izvori međunarodnog privatnog prava u EU). Opšti dio sukoba zakona (sukob zakona na internacionalnom planu, mogućnost neutraliziranja ili relativiziranja sukoba zakona, rješavanje sukoba zakona, metod vezivanja, težišni kontakti, kolizione norme, problem kvalifikacije, incidentalno pitanje,</p>	

rezerva javnog poretka, fraudulozno ponašanje stranaka, uzvratanje i upućivanje dalje, norme neposredne primjene, problem složenih pravnih poredaka i unutrašnji sukob zakona, primjena stranog prava pred domaćim organima, uloga reciprociteta i retorizije u privatnopravnoj sferi). **Posebni dio sukoba zakona** (određivanje mjerodavnog prava u pojedinim vrstama privatnopravnih odnosa, statusni, porodični i nasljedni odnosi, stvarnopravni odnosi, obligacioni odnosi). **Historijski razvoj** (antička prava, glosatori i postglosatori, statutne škole, razvoj u zemljama kontinentalne Evrope u XIX stoljeću, angloameričke koncepcije u XVIII i XIX stoljeću, američka „revolucija u sukobu zakona“, karakteristike savremenog Međunarodnog privatnog prava.

Obaveze studenata:

Potrebna teorijska i praktična znanja i vještine studenti stiču kroz različite oblike nastavnog rada: predavanja, vježbe, usmene i pismene komunikacije i referate, seminarske radove, diskusije i sl. Studenti imaju obavezu prisustvovati predavanjima i vježbama i to najmanje 50% od utvrđenog semestralnog fonda časova, o čemu se vodi posebna evidencija.

Provjeravanje znanja studenata vrši se tokom nastave i na završnom ispitu. U toku nastave student dobiva ocjene na temelju pismenih provjera znanja – testova (dva puta u semestru), u kojima se kombiniraju teorijska pitanja i praktični zadaci, zatim na temelju komunikacija i referata koje su sami uzeli ili su s njima zaduženi od strane nastavnika, ka i na temelju svog učešća u raspravama i analizama stvarnih i hipotetičkih slučajeva. Završni ispit se polaže usmeno, i student na kraju dobiva zbirnu ocjenu.

Literatura:

Obavezna:

1. E.Muminović: *Međunarodno privatno pravo*, Sarajevo 2005.g. ili drugi standardni udžbenik Međunarodnog privatnog prava koji odgovara nastavnom programu (npr. Varadi-Bordaš-Knežević: *Međunarodno privatno pravo*, Novi Sad 2003.g. Pak *Međunarodno privatno pravo* Beograd 2001.).
2. Zakon o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Sl.list SFRJ br.43, 1982.)

Dopunska:

- 1.Dika-Knežević-Stojanović: Komentar Zakona o međunarodnom privatnom i Procesnom pravu, Beograd 1991.
- 2.Sajko-Sikirić-Bouček-Babić-Tepeš: Izvori hrvatskog i europskog međunarodnog privatnog prava, Zagreb 2001.g.
- 3.B.Bordaš: Porodični odnosi u međunarodnom privatnom pravu, Novi Sad, 1996.g.
- 4.G.Knežević: Međunarodna trgovačka arbitraža, osnovna pitanja i problemi, Beograd 1999.g.
- 5.Dvadeset godina Zakona o međunarodnom privatnom pravu, zbornik radova, Niš 2004.g.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će

PRAVO PRIVREDNIH DRUŠTAVA

obavezni predmet

ECTS 5

Šifra: IUR 1341

GODINA: *IV*SEMESTAR: *sedmi*

Nositelji predmeta: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Građansko pravo, odnosno za nastavni predmet

KONTAKT SATI**Predavanja:** 3/45**Vježbe:** 1/15**Konsultacije:** 5/75***Ciljevi i očekivani rezultati:***

Cilj je studentima predstaviti osnovne institute prava privrednih društava u zakonodavstvu Federacije Bosne i Hercegovine. Očekivani rezultati se sastoje u osposobljavanju studenata da vladaju teoretskim znanjima, da znaju prepoznati pojedine institute, te da stečena znanja mogu primijeniti u praksi.“

Sadržaj predmeta:

Pojam prava privrednih društava; Izvori prava privrednih društava; Individualizacija privrednih subjekata; Registracija privrednih subjekata; Zastupanje privrednih subjekata; Imovinska odgovornost privrednih subjekata; Statusne promjene; Stečaj; Likvidacija; Privredna društva; Društva lica; Društva kapitala; Banke; Javna preduzeća; Oblici povezivanja privrednih društava.

Obaveze studenata:

Redovni studenti su obavezni pohađati sve predviđene nastavne oblike rada (predavanja, vježbe, konsultacije). Angažiranost i znanje studenata se prati tokom semestra. U toku semestra vrši se pismena semestralna provjera znanja. Finalni ispit je pismeni.

Literatura:**Obavezna:**

1. Čović: *Poslovno pravo*, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, 2003.
2. Trivun, Grbo, Silajdžić, Mahmutćehajić, *Praktikum poslovnog prava*, Ekonomski fakultet Univerziteta u Sarajevu, 2003.
3. Zakon o privrednim društvima, Službene novine FBiH, 23/99, 45/00, 2/02, 6/02, 29/03, 91/07, 84/08, 88/08, 07/09

Dopunska:

1. Gorenc Vilim i ostali, "TRGOVAČKO PRAVO - DRUŠTVA", Zagreb, 1992 ili 1995.
2. Mirko Vasiljević, *Poslovno pravo*, Beograd, 2001.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

FILOZOFIJA PRAVA obavezni predmet	ECTS: 4 Šifra: IUR 343
GODINA: IV	
SEMESTAR: sedmi	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Teorija prava i države	
KONTAKT SATI	

Predavanja: 2/30

Vježbe: 1/15

Konsultacije: 5/75

Ciljevi i očekivani rezultati:

Usvajanje i razumijevanje osnovnih pravaca u filozofiji prava i dominantnih političko pravnih doktrina. Dovodjenje u vezu stečenog znanja iz pozitivnih pravnih predmetima sa izvanpravnim normativnim sistemima kao što su filozofski, religijski i etički. Na sintetički način se otvara mogućnost zaokruživanja znanja na završnoj godini studija.

Uspješno ovladavanje sadržajima ovog predmeta :

- Predstavlja osnov za razumijevanje osnovnih pojmova filozofije prava
- Razvija sposobnost kritičkog razmišljanja
- Pruža osnovne informacije o temeljnim pravcima u filozofiji prava
- Osposobljava studente za razumijevanje političkih doktrina

Sadržaj predmeta:

- Uvod u filozofiju prava
- Prirodno pravo: klasična tradicija i moderna tradicija
- Pravni pozitivizam - isključivi i inkluzivni pravni pozitivizam
- Formalizam
- Pravna i politička filozofija
- Autoritet
- Pravno rezonovanje
- Odgovornost
- Filozofija „Common Law“
- Pravo i jezik
- Pravo iz ugla drugih disciplina – pravna antropologija, kritičke kulturne studije prava

Literatura:

- Dejvid Held, Modeli demokracije, Školska knjiga Zagreb 1990
- F. Rouvillois, Pravo, Rabic, Sarajevo, 2004
- G. Radbruch, Filozofija prava, Pravni fakultet, Beograd 1998
- H. Kelzen, Opšta teorija države i prava, Pravni fakultet Beograd, Beograd, 1998
- Lj. Tadić, Filozofija prava, Zavod za udžbenike, Beograd, 1996
- E. Weil, Politička filozofija, Nolit, Beograd, 1982
- N. Visković, Pojam prava, Logos, Split, 1981
- F. Neuman, Vladavina prava, Filip Višnjić, Beograd, 2002.
- H. Perelman, Pravo, moral, filozofija, Nolit, Beograd 1983
- H.L. A. Hart, Pojam prava, CID, Podgorica – Cetinje, 1994
- J. Rawls, Teorija pravde, CID Podgorica – Cetinje, 1988

- K. Jabloner, Članci o čistoj teroji prava, Dosije, Beograd, 2001
- L. Fuller, Moralnost prava, CID, Podgorica – Cetinje, 1999.
- R. Dal, Demokracija i njeni kritičari, CID, Podgorica – Cetinje, 1999
- R. Paund, Uvod u filozofiju prava, CID Podgorica – Cetinje, 1996
- S. Vračar, Strukturalnost filozofije prava, CID Podgorica - Cetinje 1997.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

MEĐUNARODNO FINANSIJSKO PRAVO	ECTS:3 Šifra: IUR 1142
GODINA: <i>IV (obavezni predmet)</i>	
SEMESTAR: <i>VII semester</i>	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano na naučnu oblast Finansijsko pravo	
Kontakt sati	
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0
Konsultacije: 5	
<p>Ciljevi i očekivani rezultati:</p> <p>Upoznavanje studenata sa međunarodnim finansijskopравnim odnosima, tokovima i principima na kojima počivaju, subjektima, odnosno institucijama međunarodnog finansijskog prava i regionalnim integracijama, te međunarodnim monetarnim sistemom. Predmet obuhvata četiri cjeline i to: međunarodno finansijsko pravo između globalizacije i suvereniteta, porezi i oporezivanje u međunarodnom finansijskom pravu, evropski i međunarodni monetarni sistem i institucije. Sticanje osnovnih znanja i osposobljavanje budućih diplomiranih pravnikā za ravnopravno uključivanje u rasprave i formiranje mišljenja i iznošenje stavova o međunarodnim finansijskim odnosima, subjektima, novcu, fiskalnim i monetarnim integracijama i po drugim pitanjima obuhvaćenim sadržajem predmeta.</p> <p>Ishod učenja treba da rezultira stečenim temeljnim znanjem i pripremljenošću studenata za budući praktičan rad u organima vlasti, finansijskim institucijama, međunarodnim organizacijama, organima javne uprave i pravosuđa, privatnoj praksi, te drugim institucijama i organizacijama na poslovima koji, neizostavno, zahtijevaju poznavanje ove nastavno-naučne discipline.</p>	
<p>Sadržaj predmeta/Tematske cjeline/Tematske jedinice</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 1.1. Predmet, razvoj, izvori i principi međunarodnog finansijskog prava 1.2. Međunarodni finansijski tokovi i odnosi, globalizacija i suverenitet 2. 2.1. Porezi u međunarodnom finansijskom pravu, porezna konkurencija i harmonizacija - osvrt na harmoniziranje direktnih i indirektnih poreza i fiskalnu politiku EU; Carine u međunarodnom finansijskom pravu 2.2. Međunarodno dvostruko oporezivanje, ugovori o izbjegavanju međunarodnog dvostrukog oporezivanja, porezni rajevi 3. Evropski monetarni sistem, EMU, ECB; Euro - značaj i posljedice 4. Međunarodni monetarni sistem i pravo međunarodnih i regionalnih finansijskih institucija 	
<p>Obaveze studenata</p> <p>Oblik nastave:</p> <p>Predavanja, interaktivna nastava - prezentacije – diskusija.</p> <p>Način provjeravanja znanja i ocjenjivanja studenata tokom nastave:</p> <p>Studenti su obavezni prisustvovati predavanjima. Rad studenata prati se kontinuirano i ocjenjuje tokom semestra dodjeljivanjem bodova za svaki predviđeni oblik nastavne aktivnosti. Znanje studenata se provjerava i ocjenjuje tokom praktičnog rada kroz ocjenu obrađenih tema i izrađenih zadataka. Provjera znanja studenata u toku nastave obavlja se putem izrade zadataka i eseja, te završnog testa na osnovu kojih se utvrđuje konačna ocjena.</p> <p>Način polaganja ispita:</p> <p>Ispit se obavlja pismeno i/ili usmeno.</p>	

Obavezna literatura:

1. Dautbašić Ismet: *Finansije i finansijsko pravo*, VII- izdanje, Magistrat, Sarajevo, 2004. - poglavlja - međunarodno dvostruko oporezivanje i carine
2. Ristić Žarko, Ristić Kristijan: *Međunarodne javne finansije i budžetska politika Evropske unije*, II-izdanje, Etnostil, Beograd, 2016. - odabrana poglavlja
3. *Issues in International Taxation and the Role of IMF - executive summary* (Keen Michael and Perry Victoria), IMF, 2013.
4. Lončarić-Horvat Olivera i Arbutina Hrvoje: *Osnove međunarodnog poreznog prava*, Narodne novine, Zagreb, 2007. - odabrana poglavlja
5. Gnjatović Dragana: *Fiskalna integracija u Evropskoj uniji*, u: *Bankarstvo*, god. 42, br. 5 (2013), str. 14-29.
6. Mijatović, Nikola: *Usklađivanje poreza pod okriljem Evropske unije*, u: *Hrvatska Pravna Revija*, 2010; X(3):43-55.
7. Miletić Vesna: *Promene direktnih i indirektnih poreskih oblika u procesu reformi finansijskog sistema Evropske unije*, u: *Megatrend revija*, Vol. 12, no. 1 (2015), str. 85-103.
8. Šimović J., Šimović H.: *Fiskalni sustav i fiskalna politika Evropske unije*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2006. - odabrana poglavlja
9. Na početku svake akademske godine i u toku nastave studenti će biti upućeni na obaveznu i dopunsku literaturu iz međunarodnog finansijskog prava.

Dopunska literatura:

10. Doernberg, L. Richard, *Međunarodno oporezivanje u sažetom obliku*, Magistrat i COLPI, Sarajevo, 1999.
11. Kovač Oskar: *Međunarodne finansije*, Ekonomski fakultet, Beograd, 2003.
12. Marković Ž. Danilo, Ilić B. Bogdan i Ristić L. Žarko: *Globalna ekonomija - globalizacija, nova ekonomija, geofinansije*, Etnostil, Beograd, 2012.
13. Mijatović, Nikola; PERIĆ, Renata, and LERMAN, Biljana, *Proračunska pitanja EU - preispitivanje finansijske autonomije*. *Pravo i Porezi*. 2012; XXI(12):66-73.
14. Nikolić, Aleksandra, *Evropske javne finansije i budžet Evropske unije*, Novi Sad: Privredna akademija; 2008.

Preporučena literatura:

Bačić, Petar and Bačić, Krešimir, *Značaj prava WTO-a za suvremeno transnacionalno gospodarstvo*, Aktualnosti Građanskog i Trgovačkog Zakonodavstva i Pravne Prakse: Zbornik Radova. 2011; (9):268-279.

Klarić, Mirko, *Porez na dodanu vrijednost u elektroničkoj trgovini EU*, *Pravo i Porezi*. 2004; XIII(12):66-69.

Lučev, Josip, *Ekonomija i ideologija: slučaj Međunarodnog monetarnog fond.*, *Politička Misao*, 2010; 47(4):79-92.

Ristić Kristijan: *Ekonomija Evropske unije*, Etnostil, Beograd, 2013.

Lista preporučene literature dostavlja se na početku školske godine. Naznačena literatura na osnovu koje se stječu znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake akademske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

UPRAVNO PRAVO I obavezni predmet	ECTS: 5 Šifra: IUR 1241
GODINA: IV	
SEMESTAR: sedmi	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Upravno pravo i uprava	
KONTAKT SATI	
Predavanja : 3/45	Vježbe: 1/15
Konsultacije: 5/75	
Ciljevi i očekivani rezultati:	
<p>U pogledu ovoga dijela nastavnog programa, njegova svrha je edukacija studenata u poznavanju upravne organizacije u tematskim cjelinama i tematskim jedinicama. To podrazumijeva upoznavanje studenata o upravnoj organizaciji kao instrumentu vlasti i institucijama koje vrše povjerena javna ovlaštenja. Pored toga, cilj je da studenti upoznaju osnovne aspekte upravno-pravnog odnosa i njegovog razlikovanja od drugih vrsta pravnih odnosa. Ovim ciljevima se također trebaju prezentirati temeljni sadržaji nekih materijalno-pravnih instituta upravnog prava s obzirom na lica (državljanstvo) i s obzirom na stvari (javno dobro, javne službe).</p>	
Sadržaj predmeta:	
<p>I) Tematske cjeline u okviru Upravnog prava I su:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Uvod b) Upravne organizacije c) Upravno-pravni odnos <ol style="list-style-type: none"> 1. s obzirom na stvari 2. s obzirom na lica <p>II) Tematske jedinice su:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Uvod <ol style="list-style-type: none"> 1. Upravno pravo kao grana prava 2. Nastanak i razvoj upravnog prava 3. Sistem upravnog prava 4. Odnos upravnog prava prema drugim granama prava 5. Izvori upravnog prava 6. Nauka upravnog prava b) Upravne organizacije <ol style="list-style-type: none"> 1. Opšti pogled na nastanak i razvoj 2. Strukturna rješenja položaja uprave u mehanizmu vlasti-načelo podjele i jedinstva vlasti 3. Razvoj uprave u Jugoslaviji 4. Jedinstvo vlasti u Jugoslaviji 5. Odnos organa uprave sa predstavničkim tijelima i vladom 6. Djelatnost organa uprave 7. Djelokrug i nadležnost organa uprave 8. Vrste organa uprave 9. Uprava u Bosni i Hercegovini i Federaciji Bosne i Hercegovine 10. Unutrašnja organizacija organa uprave i upravnih ustanova 	

11. Odnosi između organa uprave
  12. Odnos organa uprave prema sudovima i nadležnom tužilaštvu
  13. Načela funkcionisanja (rada) organa uprave
  14. Sredstva za rad i radni odnosi
  15. Institucije sa javnim ovlaštenjima
- c) Upravnopravni odnos
1. Pojam upravnopravnog odnosa
  2. Subjekti između kojih se može zsnovati upravnopravni odnos
  3. Razlika između upravnopravnog i građanskopravnog odnosa
  4. Nastanak upravnopravnih odnosa
  5. Vrste upravnih akata
  6. Sadržjni elementi upravnog akta
  7. Pravno dejstvo upravnog akta
  8. Prestanak važenja upravnog akta
  9. Pravosnažnost upravnih akata
  10. Pogrešni upravni akti
  11. Karakter normi koje regulišu upravnopravne odnose
  12. Upravni ugovor
- C1) Upravno pravo s obzirom na lica
1. Državljanstvo
  2. Zavičajno pravo
  3. Obaveza prijavljivanja prebivališta i boravišta građana
  4. Lično ime
  5. Udruženja građana
  6. Javni skupovi
  7. Prava i dužnosti ovlašćenih lica organa unutrašnjih poslova u odnosu na građane
  8. Evidencija i dokazivanje ličnih stanja građana
- C2) Upravno pravo s obzirom na stvari
1. Javno dobro
  2. Eksproprijacija
  3. Ostali oblici nastanka državne svojine
  4. Rekvizicija
  5. Obavezni otkup

Obaveze studenata:

Na predmetu Upravno pravo I obaveze studenata će biti vezane za regulativu Pravila Pravnog fakulteta i Statuta Univerziteta u Sarajevu.

Literatura:

Obavezna literatura je knjiga Upravno pravo od prof.dr. Mustafe Kamarića i prof.dr.Ibrahima Festića od 240-568 strane.

U dopunsku literaturu spadaju knjige od:

1. Upravno pravo od Prof.dr. Ivo Borković od strane 363-537,šesto, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Informator Zagreb, 1997. godine
2. Upravno pravo od Prof.dr. Zoran R. Tomić od strane 327-574, Treće, novelirano i prošireno izdanje, Beograd, 1998. godine
3. Prof.dr. Slavoljub Popović-Upravno pravo,opšti deo, izmijenjneo i dopunjeno

izdanje, izdavač "Savremena administracija", izdavačko-štamarsko-knjižarska radna organizacija, Beograd 1999. godine od strane 3-482, 649-682, 765-789

4. Upravno pravo od grupe koautora Prof.dr. Stevan Lilić-Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Prof.dr. Petar Kunić-Pravni fakultet Univerziteta u Banja Luci, Doc.dr. Predrag Dimitrijević-Pravni fakultet Univerziteta u Nišu, Doc.dr Milan Marković-Pravni fakultet Univerziteta Crne Gore u Nišu, univerzitetski udžbenik, izdavač "Savremena administracija", Beograd 1999. godine, od strane 312-594.

U preporučenu literaturu spadaju slijedeće knjige:

1. Prof.dr. Ibrahim Festić-Rat, mir i pravo u Bosni i Hercegovini, izdavač Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu-Centar za naučno-istraživački rad, izdavačku djelatnost i pravne klinike, Sarajevo 2004. godine
2. Prof.dr. Ibrahim Festić-Ogledi o pravu i upravi, izdavač Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu-Centar za naučno-istraživački rad, izdavačku djelatnost i pravne klinike, Sarajevo 2004. godine
3. Prof.dr. Ibrahim Festić-Raspodjela zakonodavne nadležnosti između federacije i federalnih jedinica, izdavač Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu-Centar za naučno-istraživački rad, izdavačku djelatnost i pravne klinike, Sarajevo 2003. godine
4. Prof.dr. Ibrahim Festić-Uprava, vlast i zakonitost, izdavač Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo 2004. godine

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

IV GODINA – VIII semestar

GRAĐANSKO PROCESNO PRAVO II obavezni predmet	ECTS: 6 Šifra: IUR 648
GODINA: <i>IV</i>	
SEMESTAR: <i>osmi</i>	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Građansko procesno pravo, odnosno za nastavni predmet	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 3/45	Vježbe: 1/15
Konsultacije: 5/75	
Ciljevi i očekivani rezultati:	
<p><i>Obrazovno-nastavni aspekti:</i> edukacija i upoznavanje studenata sa prirodom vanparničnog i izvršenog sudskog postupka, i to, prvo, opšteg-generalnog dijela, a potom i posebnih postupaka.</p> <p>Cilj je, da studenti spoznaju osnovne elemente i karakteristike ovih procedura, njihove bitne značajke i odrednice, ali i međusobno distingvirajuće faktore, naročito prema parničnoj i upravnoj proceduri.</p> <p>Očekivani rezultati su da studenti svojim znanjem potvrde da se pravilno orijentiraju u sistemu procesnog prava, da prepoznaju esencijalno važna pitanja vezano za ove naučne discipline.</p>	
Sadržaj predmeta:	
<p>a/ Građansko vanparnično procesno pravo: pojam, funkcija i bitna obilježja, – pravna priroda vanparničnog postupka, - mjesto vanparničnog procesnog prava u sistemu prava, - subjekti, načela i razvoj vanparničnog postupka, - sudske odluke, - pravni lijek, - pravosnažnost; Posebni vanparnični postupci: uređenje ličnih stanja /oduzimanje-vraćanje poslovne sposobnosti, zadržavanje duševno bolesnih osoba u zdravstvenoj ustanovi, proglašenje nestalih lica umrlim i dokazivanje smrti; / - Uređenje porodičnih odnosa (produženje-prestanak roditeljskog prava, oduzimanje-vraćanje roditeljskog prava, dozvola za zaključivanje braka); - Uređenje statusno-imovinskih odnosa (raspravljavanje zaostavštine, određivanje naknade za eksproprisane nekretnine, upravljanje i korištenje zajedničkim stvarima, dioba stvari i nekretnina u suvlasništvu, uređenje međa;/ - Ostali vanparnični postupci (sastavljanje i ovjeravanje sadržine isprava, čuvanje isprava, amortizacija isprava, sudski depozit).</p> <p>b/ Izvršno procesno pravo: izvršenje kao pravosudna funkcija, odnos izvršnog postupka prema drugim oblicima izvršenja, načela i pravna priroda izvršnog postupka, subjekti, pretpostavke za izvršenje, odluke i pravni lijekovi u izvršnom postupku, klauzula izvršnosti, opozicioni/opugnacioni prigovor i tužba, vrste izvršenja, obustava i odlaganje izvršnog postupka, protivizvršenje.</p> <p>- Posebni dio: sprovođenje izvršenja, izuzimanje od izvršenja, izvršenje radi naplate</p>	

novčanog potraživanja, sredstva izvršenja, izvršenje na pokretnim i nepokretnim stvarima, novčanom potraživanju dužnika, zabrana i prenos potraživanja – radi naplate i umjesto isplate, izvršenje na plati, izvršenje na drugim potraživanjima i pravima; - Izvršenje radi ostvarivanja nenovčanih potraživanja: obaveza na radnju, trpljenje, nečinjenje, vraćanje radnika na rad, upisivanje prava u javnu knjigu, davanje izjave volje.

Obaveze studenata:

Prisustvo predavanjima i praktikumu, redovni dolazak na nastavu, uz puno učešće i aktivnost u istoj, pristupanje testiranju, kao prethodnom i kvalifikacionom obliku provjere znanja studenata, te javno polaganje završnog ispita, uz mogućnost da se na licu mjesta očituju o rezultatima vrednovanja njihovog rada i učinka, kao i postavljanje zahtjeva za većom ocjenom

Literatura:

Obavezna: Čalija-Omanović: Građansko procesno pravo /verificirani univerzitetski udžbenik

Dopunska literatura:

S. Omanović, Glossarium uz novi Zakon o izvršnom postupku FBiH, Sarajevo 2005.

S. Omanović: Gčpsarium uz novi Zakon o izvršnom postupku FBiH, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, 2005

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

POSLOVNO PRAVO obavezni predmet	ECTS: 5 Šifra: IUR 1342
GODINA: <i>IV</i>	
SEMESTAR: <i>osmi</i>	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Građansko pravo, odnosno za nastavni predmet	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 3/45	Vježbe: 1/15
Konsultacije: 5/75	
Ciljevi i očekivani rezultati:	
Cilj je studentima predstaviti temeljne institute (ugovornog) poslovnog prava koje zaključuju privrednopravni subjekti u okviru svoje registrovane djelatnosti, i vrijednosne papire kao neizostavne elemente u obavljanju poslovne djelatnosti. Očekivani rezultati se sastoje u osposobljavanju studenata da vladaju teoretskim znanjima, da znaju prepoznati pojedine institute, te da stečena znanja mogu primijeniti u praksi.	

Sadržaj predmeta:

- Ugovori poslovnog prava - pojam
- Ugovor o prodaji
- Ugovor o posredovanju
- Ugovor o trgovinskom zastupanju
- Ugovor o komisionu
- Ugovor o uskladištenju
- Ugovor o osiguranju
- Ugovor o špediciji
- Ugovor o građenju
- Ugovor o licenci
- Vrijednosni papiri - pojam
- Mjenica
- Ček
- Obveznice

Obaveze studenata:

Redovni studenti su obavezni pohađati sve predviđene nastavne oblike rada (predavanja, vježbe, konsultacije). Angažiranost i znanje studenata se prati tokom semestra. U toku semestra vrši se pismena semestralna provjera znanja. Finalni ispit je pismeni.

Literatura:**Obavezna:**

1. Trifković, Simić, Trivun: *Poslovno pravo, ugovori, vrijednosni papiri i pravo konkurencije*, Ekonomski fakultet Univerziteta u Sarajevu, 2006
2. Trivun, Grbo, Silajdžić, Mahmutćehajić, *Praktikum poslovnog prava*, Ekonomski fakultet Univerziteta u Sarajevu, 2003.
3. Zakon o obligacionim odnosima, Službeni list SFRJ, 29/78, RBiH 2/92, 13/93, 13/94

Dopunska:

1. Kapor/Carić, Ugovori robnog prometa, R.O. Svetozar Marković, Beograd, 1983 i kasnija izdanja.
2. Vilim Gorenc, TRGOVAČKO PRAVO- UGOVORI, Školska knjiga, Zagreb, 1995 i kasnija izdanja.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

MEĐUNARODNO PRIVATNO PRAVO II Obavezni predmet	ECTS: 5 Šifra: IUR 742	
GODINA: <i>IV</i>		
SEMESTAR: <i>osmi</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Međunarodno privatno pravo, odnosno za nastavni predmet		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 3/45	Vježbe: 1/15	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
<p>Studirajući ovaj predmet, studenti završne godine pravnog studija treba da steknu potrebna znanja i vještine koje se odnose na procesnopravnu dimenziju inostrano obilježenih privatnopravnih situacija. Drugim riječima oni treba da se osposobe za uspješno vođenje građanskog sudskog ili pak upravnog postupka u predmetima koji imaju internacionalna obilježja ili da u takvim postupcima s uspjehom učestvuju kao pravni zastupnici svojih klijenata. Nakon što odslušaju nastavu i u njoj sudjeluju sa svojim diskusijama, usmenim i pismenim radovima, te nakon što polože ispit (pismeni i usmeni dio), studenti bi trebali steći znanja i vještine neophodne da profesionalno i uspješno predvide, uoče i razriješe dodatne proceduralne pravne probleme koji su posljedica prisutnosti inostranih obilježja slučaja.</p>		
Sadržaj predmeta:		
<p>Uvod (pojam i vidovi „sukoba jurisdikcija“; vođenje postupka u prisustvu elemenata inostranosti, izvori procesnog međunarodnog privatnog prava, unifikacija na internacionalnom planu, izvori procesnog međunarodnog privatnog prava u EU). Međunarodna nadležnost (pojam međunarodne nadležnosti, tipovi međunarodne nadležnosti, pojam međunarodnih trgovačkih arbitraža i afirmacija arbitražnog sudovanja, dvostruka međunarodna litis pendencia, regulacija u EU, međunarodna regulacija). Međunarodna pravna pomoć (pojam međunarodne pravne pomoći i njena nezaobilazna uloga, principi na kojima počiva njeno davanje i traženje, redovan i poseban predmet međunarodne pravne pomoći, zamolnica, način komunikacije, međunarodna regulacija). Priznanje i izvršenje stranih sudskih i drugih odluka (pojam eks-teritorijalnog dejstva stranih odluka, različiti pristupi problemu i različiti režimi priznanja u pojedinim zemljama, priznanje i izvršenje stranih sudskih odluka prema našem međunarodnom privatnom pravu, regulacija u EU, međunarodna regulacija). Priznanje i izvršenje stranih arbitražnih odluka (pojam strane arbitražne odluke, režim njihovog priznanja i izvršenja prema našem međunarodnom privatnom pravu, međunarodna regulacija). Pravni položaj stranaca (procesnopravni položaj, potreba za nekim posebnim pravilima postupka kad u njemu sudjeluju strani državljani, pitanje besplatne sudske pomoći, aktorska kaucija, međunarodna regulacija, restrikcije u</p>		

pogledu sticanja i uživanja pojedinih privatnih prava, kategorizacija prava po dostupnosti).

Obaveze studenata:

Potrebna teorijska i praktična znanja i vještine studenti stiču kroz različite oblike nastavnog rada: predavanja, vježbe, usmene i pismene komunikacije i referate, seminarske radove, diskusije i sl. Studenti imaju obavezu prisustvovati predavanjima i vježbama i to najmanje 50% od utvrđenog semestralnog fonda časova, o čemu se vodi posebna evidencija.

Provjeravanje znanja studenata vrši se tokom nastave i na završnom ispitu. U toku nastave student dobiva ocjene na temelju pismenih provjera znanja – testova (dva puta u semestru), u kojima se kombiniraju teorijska pitanja i praktični zadaci, zatim na temelju komunikacija i referata koje su sami uzeli ili su s njima zaduženi od strane nastavnika, ka i na temelju svog učešća u raspravama i analizama stvarnih i hipotetičkih slučajeva. Završni ispit se polaže usmeno, i student na kraju dobiva zbirnu ocjenu.

Literatura:

Obavezna:

1. E.Muminović: *Procesno međunarodno privatno pravo*, Sarajevo 2005.g. ili drugi standardni udžbenik Međunarodnog privatnog odnosno procesnog prava koji odgovara nastavnom programu (npr. Varadi-Bordaš-Knežević: *Međunarodno privatno pravo*, Novi Sad 2003.g., Pak *Međunarodno privatno pravo*, Beograd 2001.).
2. Zakon o rješavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja u određenim odnosima (Sl.list SFRJ br.43, 1982.)

Dopunska:

1. Dika-Knežević-Stojanović: Komentar Zakona o međunarodnom privatnom i procesnom pravu, Beograd 1991.
2. Sajko-Sikirić-Bouček-Babić-Tepeš: Izvori hrvatskog i europskog međunarodnog privatnog prava, Zagreb 2001.g.
3. Dvadeset godina Zakona o međunarodnom privatnom pravu, zbornik radova, Niš 2004.g.
4. Đ.Vuković: Međunarodno građansko procesno pravo, Banja Luka 198
5. Rakić-Knežević: Građansko procesno pravo Evropske Unije, Beograd 1998.20
6. Uredba (Regulativa) Vijeća Evrope o nadležnosti i priznanju presuda u građanskim i trgovačkim stvarima od 22.12.2000.g.
7. Uredba (Regulativa) Vijeća Evrope o nadležnosti i priznanju presuda u bračnim stvarima i stvarima roditeljske odgovornosti od 29.05.2000.g.
8. Uredba (Regulativa) Vijeća Evrope o dostavljanju sudskih i vansudskih akata u građanskim i trgovačkim stvarima od 29.05.2000.g.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena

UPRAVNO PRAVO II obavezni predmet	ECTS: 6 Šifra: IUR 1242	
GODINA: <i>IV</i>		
SEMESTAR: <i>osmi</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Upravno pravo i uprava		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 3/45	Vježbe: 1/15	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati: Imajući u vidu ostvarenje ljudskih prava i sloboda studenti moraju steći temeljita znanja iz upravnog postupka i upravnog spora, te određeni stepen znanja iz materijalnog prekršajnog prava i prekršajnog postupka.		
Sadržaj predmeta: I Uopšte o upravnom postupku II Dužnost postupanja po zakonu o upravnom postupku III Načela upravnog postupka IV Nadležnost V Stranka i njezino zastupanje VI Opštenje organa i stranke VII Dostavljanje VIII Rokovi IX Povraćaj u pređašnje stanje X Odražavanje reda XI Troškovi upravnog postupka XII Dokazivanje XIII Prvostepeni postupak XIV Žalbeni postupak XV Vanredna pravna sredstva XVI Izvršenje XVII Osnovi upravnog spora XVIII Postupak u upravnom sporu XIX Sudska zaštita ustavom zajamčenih sloboda i prava od pojedinačnih akata i radnji XX Pojam prekršaja XXI Pravni propisi o prekršajima XXII Materijalno prekršajno pravo XXIII Prekršajni postupak		

Obaveze studenta:

Na nastavnom predmetu Upravno pravo II obaveze studenata će biti vezane za regulativu Pravila Pravnog fakulteta i Statuta Univerziteta u Sarajevu.

Literatura:

Obavezna: Upravno pravo od prof.dr. Mustafe Kamarića i Prof.dr Ibrahima Festića od 240-568 strane.

Dopunska:

1. Upravno pravo od Prof.dr. Ivo Borković od strane 363-537, šesto, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Informator Zagreb, 1997. godine
2. Upravno pravo od Prof.dr. Zoran R. Tomić od strane 327-574, Treće, novelirano i prošireno izdanje, Beograd, 1998. godine
3. Prof.dr. Slavoljub Popović-Upravno pravo, opšti deo, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, izdavač "Savremena administracija", izdvačko-štamparsko-knjižarska radna organizacija, Beograd 1999. godine od strane 483-648, 685-761
4. Upravno pravo od grupe koautora Prof.dr. Stevan Lilić-Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Prof.dr. Petar Kunić-Pravni fakultet Univerziteta u Banja Luci, Doc.dr. Predrag Dimitrijević-Pravni fakultet Univerziteta u Nišu, Doc.dr Milan Marković-Pravni fakultet Univerziteta Crne Gore u Nišu, univerzitetski udžbenik, izdavač Savremena administracija, Beograd 1999. godine, od strane 312-594

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena

PENOLOGIJA obavezni predmet	ECTS: 4 Šifra: IUR 545	
GODINA STUDIJA: IV		
SEMESTAR: osmi		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Penologija, odnosno za nastavni predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 3/45	Vježbe: 1/15	Konsultacije: 5/75
Ciljevi očekivani rezultati: Studenti se upoznaju sa institutima vezanim uz penološka razmatranja, kao i pitanjima izvršenja krivičnih sankcija, alternativnih sankcija i alternativnih mjera. Očekuje se da studenti ovladaju penološke institute i instrumente u opštem smislu, kao i njihovu primjenu u BiH. Studenti se tako osposobljavaju za rad u institucijama krivičnog pravosuđa, kao i organizacijama koje su na posredan način vezane za sankcionisanje i alternativno reagovanje na kriminalitet.		
Sadržaj predmeta: 1. Pojam i predmet penologije 2. Razvoj krivičnopravnih nauka i diferenciranje penologije u samostalnu nauku 3. Evolucija društvenog reagovanja na kriminalitet		

4. Kazna lišenja slobode – nastanak i razvoj
5. Alternativne mjere i sankcije
6. Izvršno krivično pravo BiH - pojam i principi
7. Izvršenje kazne zatvora u BiH
8. Osnovne karakteristike izvršenja drugih krivičnopравnih sankcija, alternativnih sankcija i mjera u BiH
9. Izvršno krivično pravo za maloljetnike i alternativni oblici reagovanja na maloljetničku delinkvenciju

Obaveze studenata:

Redovni studenti su obavezni pohađati i učestvovati u predviđenim oblicima rada (predavanja, vježbe, konsultacije), a prema utvrđenom broju nastavnih sati. Također su obavezni učestvovati u izradi odgovarajućih zadataka, a koji se odnose na konkretne institute izvršenja krivičnih sankcija, alternativnih sankcija i mjera. Očekivani rezultati studenata u savladavanju pojmova i instituta penologije i izvršnog krivičnog prava kontinuirano se prate tokom nastavnih oblika rada i izražavaju odgovarajućim bodovima ili kreditima. Znanje studenata se provjerava i ocjenjuje tokom nastave kroz testiranje. Konačna ili završna ocjena utvrđuje se na ispitu, s tim što opisane predispitne aktivnosti utiču na 50% bodova ili kredita vezanih uz konačnu ili završnu ocjenu na ispitu. Ispiti se polažu pismeno ili pismeno i usmeno na način i pod uslovima utvrđenim režimom polaganja ispita na Pravnom fakultetu.

Literatura:

Obavezna:

1. Sijerčić-Čolić, H./ Vranj, V.: Uvod u penologiju i izvršno krivično pravo BiH. Sarajevo, 2011.
2. Zakon BiH o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera

Dopunska:

1. Vranj, V. / Bisić, M. Primjena propisa o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 2011

U toku rada na predmetu studentima će biti preporučena i druga literatura koja je adekvatna nastavnim sadržajima koji se izučavaju, kao i odgovarajući zakonski tekstovi i međunarodni dokumenti.

PRAVO ZAŠTITE POTROŠAČA obavezni predmet	ECTS: 2 Šifra: IUR 649	
GODINA STUDIJA: IV		
SEMESTAR: osmi		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Građansko pravo i građansko procesno pravo, odnosno za nastavni predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi očekivani rezultati:		
<p>Ciljevi koje se nastoji ostvariti u okviru predmeta Pravo zaštite potrošača ogledaju se u sticanju osnovnih znanja iz evropskog i prava zaštite potrošača u Bosni i Hercegovini. U okviru predavanja iz ovog predmeta studenti se najprije upoznaju sa istorijskim razvojem komunitarnog prava zaštite potrošača i njegovim osnovnim odrednicama, te sa najznačajnijim direktivama koje bi trebale obezbijediti zaštitu zdravlja i sigurnosti potrošača, zaštitu ekonomskih interesa potrošača, kao i informiranje i adekvatno obeštećenje potrošača. Nakon toga slijedi upoznavanje sa nacionalnim zakonskim okvirom, sa naglaskom na implementaciji pojedinih direktiva u domaće zakonodavstvo.</p>		
<p>1. Zaštita potrošača u EU:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Istorijski razvoj; - Temeljne odrednice <p>2. Posebne direktive iz oblasti zaštite potrošača:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Direktiva 2001/95/EZ o općoj sigurnosti proizvoda; - Direktiva 1993/13/EEZ o nepoštenim odredbama u potrošačkim ugovorima; - Direktiva 1999/44/EZ o određenim apsketima prodaje potrošačke robe i pripadajućim garancijama; - Direktiva 85/577/EEZ o zaštiti potrošača u pogledu ugovora sklopljenih izvan poslovnih prostorija; - Direktiva 97/7/EZ o zaštiti potrošača u pogledu ugovora sklopljenih na daljinu; - Direktiva 2011/83/EU o pravima potrošača. - Direktiva 2008/48/EZ o ugovorima o potrošačkom kreditu; - Direktiva 84/450/EEZ o ujednačavanju prava država članica u pogledu prevarnog reklamiranja. <p>3. Pravo zaštite potrošača u Bosni i Hercegovini:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Razvoj prava zaštite potrošača u Bosni i Hercegovini; - Zakonski okvir; - Implementacija pojedinih direktiva; - Nosioci zaštite potrošača i - Kolektivna zaštita potrošača - Alternativno rješavanje potrošačkih sporova. 		
Obaveze studenata:		

Studenti imaju obavezu da pohađaju nastavu, te da sudjeluju u diskusijama o materiji o kojoj će slušati u okviru predmeta Pravo zaštite potrošača

Način izvođenja nastave:

- Predavanja i
- konsultacije.

Način obavljanja ispita:

- Pismeni test i
- usmeni razgovor (u pravilu za višu ocjenu).

Literatura:

Gavella, N., Alinčić, M., Hrabar, D., Gliha, I., Josipović, T., Korać, A., Baretić, M., Nikšić, S.,
Europsko privatno pravo. Zagreb, 2002.

Baretić, M., Dika, M., Jordanić, B., Josipović, T., Marijan, R., Pogarčić, Z., Obveze trgovaca u
sustavu zaštite potrošača, Zagreb, 2003;

Misita, N., Osnovi prava Evropske unije, Sarajevo, 2004.

Dopunska:

Misita, Nevenko, Uz desetogodišnjicu Direktive 13/93/EEC o nepravilnim ugovornim
odredbama, Zbornik PF Sveučilišta u Rijeci, br. 1, 17-47 (2004);

Misita, nevenko, Zaštita potrošača i tržište finansijskih usluga Europske Unije, Zbornik
radova Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse, Mostar,
2008.;

Morait, Branko, Osnovni vidovi pravne zaštite potrošača u Bosni i hercegovini, Pravna
riječ III, 8/2006;

Šabić, Almedina, Zaštita od nepoštenih ugovornih klauzula – apstraktni kontrolni
postupak, Godišnjak PF u Sarajevu (2010);

Šabić, Almedina, Sprječavanje buduće primjene nepoštenih ugovornih klauzula –
apstraktni kontrolni postupak, Godišnjak PF u Sarajevu (2011);

Šabić, Almedina, Smjernica o pravima potrošača – očuvanje statusa quo ili stvarni korak
naprijed u razvoju zaštite potrošača? Godišnjak PF u Sarajevu (2013)

Napomena: Naznačena literatura (osnovna i dopunska) na osnovu koje se stiču znanja,
vrši priprema polaganja ispita i vrši provjera znanja biće aktualizirana na početku svake
školske godine.

Lista izbornih/fakultativnih predmeta III

AUTORSKO PRAVO I SRODNA PRAVA	ECTS: 2 Šifra: IUR 6314i
GODINA: <i>IV</i>	
SEMESTAR: <i>osmi</i>	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Građansko pravo, odnosno za nastavni predmet.	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0
Konsultacije: 5/75	
Ciljevi i očekivani rezultati:	
<p>Sticanje produbljenih znanja o autorskim i srodnim pravima, izdvajajući ih iz šireg konteksta oblasti intelektualnog vlasništva. Očekuje se da studenti shvate kako kulturni, tako i ekonomski značaj oblasti autorskih i srodnih prava, njihovu specifičnu pravnu prirodu, tendenciju njihove harmonizacije na regionalnom i međunarodnom nivou, kao i uticaj modernih tehnologija na njihov razvoj i transformaciju.</p>	
Sadržaj predmeta:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pojam, pravna priroda i istorijski razvoj autorskog prava i srodnih prava 2. Ekonomski i kulturni značaj autorskih i srodnih prava 3. Nacionalni, regionalni i međunarodni izvori autorskog prava i srodnih prava 4. Autorsko djelo i autor 5. Sadržaj i trajanje autorskog prava 6. Vrste prava srodnih autorskom pravu 7. Specifičnosti u pogledu nosilaca, sadržaja i trajanja srodnih prava 8. Prenos autorskih i srodnih prava 9. Ostvarivanje autorskih i srodnih prava 10. Zaštita autorskih i srodnih prava 	
Obaveze studenata:	
<p>Kontinuirano i redovno pohađanje nastave od strane studenata, te njihovo aktivno učešće u vidu referata ili drugih oblika izlaganja odabranih tema iz ove oblasti (interaktivni rad). Učešće stručnjaka iz prakse u oblikovanju nastavnog procesa iz ove discipline (Institut za intelektualno vlasništvo, organizacije za kolektivno ostvarivanje autorskih prava, međunarodni eksperti WIPO-a...), te mogući kratkotrajni angažmani studenata izvan nastave, u relevantnim institucijama i organizacijama, koje se bave ovom oblasti, a u svrhu sticanja praktičnih vještina. Saradnja sa visokoškolskim ustanovama umjetničkog smjera, kao ciljnim grupama nosilaca prava (Muzička akademija, Akademije scenskih umjetnosti, Akademija likovnih umjetnosti...). Kontinuirano praćenje rada studenata uz pismenu provjeru znanja na kraju semestra, koji zajedno utiču na konačnu ocjenu studentovog znanja iz ove oblasti.</p>	
Literatura:	

-Zakonsko uređenje prava intelektualnog vlasništva u BiH, Prof.dr. Slavica Krneta, Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu, 2003

-Autorsko pravo, Ivan Henneberg, Informator, Zagreb, 2001

-Autorsko pravo i srodna prava, Slobodan M. Marković, Službeni glasnik, Beograd 1999

-Intelektualna Svojina, Međunarodni ugovori, Vesna Besarović, Blagota Žarković, Beograd, 1999

1. Zakon o autorskom i srodnim pravima i Zakon o kolektivnom ostvarivanju autorskih i srodnih prava («Službeni glasnik BiH, 63/2010).
2. Iza Razija Mešević, "Reforma sistema kolektivnog ostvarivanja autorskih i srodnih prava u BiH-Quo Vadis", Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu, No. 51/2008
3. Iza Razija Mešević, "Zaštita koncepta autorskih prava u eri digitalnih tehnologija (Osvrt na Direktivu Evropskog parlamenta i Evropskog savjeta i nekim aspektima autorskih i srodnih prava u informacijskom društvu)", Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu, br. 47/2004;
4. Iza Razija Mešević, "Pravni i praktični problemi autorsko-pravne zaštite u BiH", Novi pogledi, br. 2/2004;

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena

MONETARNO I BANKARSKO PRAVO	ECTS: 2
	Šifra: IUR 1143i
GODINA: <i>IV</i> (izborni predmet)	
SEMESTAR: <i>VIII</i>	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano na naučnu oblast Finansijsko pravo	
Predavanja: 2/30 Vježbe: 0 Konsultacije: 5	
Ciljevi i očekivani rezultati:	
<p>Predmet Monetarno i bankarsko pravo ima za cilj stjecanje osnovnih znanja iz oblasti monetarnih finansija i monetarnog i bankarskog prava, što uključuje više podoblasti i tema: monetarne finansije – uloga i značaj u finansijskom sistemu i odnos prema fiskalnom sistemu, monetarni sistem i monetarni suverenitet; izvori monetarnog prava; nastanak i razvoj novca - savremeni novac: elektronski novac i kriptovalute; novčano tržište; monetarno pravo i monetarni, odnosno monetarno kreditni sistem - ciljevi, mjere i instrumenti, centralna banka – pojam, funkcije i vrste centralnih banaka, currency board; bankarsko pravo - izvori; nastanak i razvoj banaka; banke - principi i poslovi - krediti, depoziti, platni promet; funkcije banaka, supervizija banaka, bankarski sistem BiH; mikrokreditiranje; druge monetarne institucije – nacionalnog karaktera, Evropski monetarni sistem - Evropska centralna banka i centralne banke država članica; Sistem federalnih rezervi; Islamsko bankarstvo; banke i monetarne institucije regionalnog i međunarodnog karaktera; Uzroci, metode otklanjanja i posljedice finansijskih i bankarskih kriza.</p> <p>U okviru nastave iz predmeta, pored sticanja osnovnih znanja, nastojanje će biti usmjereno ka</p>	

razvijanju analitičkog promišljanja, logičkog zaključivanja, te analize i kompariranja različitih monetarnopravnih i bankarskopravnih instituta i kategorija, kako bi se budući pravnici upoznali sa navedenim sadržajem prema tematskim cjelinama, proširili znanje iz ove oblasti i pripremili za eventualno sticanje praktičnog iskustva u oblasti monetarnog i bankarskog prava.

Sadržaj predmeta/ Tematske cjeline:

Predmet Monetarno i bankarsko pravo sadrži slijedeće tematske cjeline:

1. Pojam i historijski razvoj monetarnih finansija i monetarnog prava
2. Novac, kredit, platni promet, valute i devize u monetarnom pravu
3. Ciljevi i instrumenti monetarno-kreditne politike
4. Centralna banka i valutni odbor, ECB, FED
5. Banke, bankarsko pravo i bankarski sistem
6. Agencija za bankarstvo i agencija za osiguranje depozita
7. Mikrokreditiranje
8. Berze
9. Osiguranje imovine i lica
10. Evropski monetarni sistem i međunarodni monetarni sistem (WB i IMF)
11. Finansijske i bankarske krize

Literatura:

Obavezna:

1. Dautbašić Ismet: *Finansije i finansijsko pravo*, VII- izdanje, Magistrat, Sarajevo, 2004. - str. 421.- 509.
2. Komazec Slobodan i Ristić Žarko: *Međunarodno bankarstvo i institucionalni investitori*, EtnoStil, Beograd, 2010. - str.: 11.- 27., 30.- 58., 63. - 69., 189. - 203., 246. - 288., 290.-308.
3. Komazec Slobodan i Ristić Žarko: *Monetarne i javne finansije*, Beograd, 2002. - izabrana poglavlja;
4. Na početku svake akademske godine i u toku nastave studenti će biti upućeni na pozitivnopravne propise iz oblasti monetarnog i bankarskog prava, te na dopunsku literaturu,

Dopunska:

1. LeRoy R. Miller, VanHoose D.: *Moderni novac i bankarstvo*, III - izdanje, Mate, Zagreb,
2. Mishkin S. Frederic, Eakins G. Stanley: *Finansijska tržišta i institucije*, Mate, Zagreb, 2005.
3. Kozarić Kemal: *Modeli monetarne politike sa osvrtom na Valutni odbor Bosne i Hercegovine*, CBBiH, 2007.

Preporučena literatura:

Drljača, Zorica: *Regulacija i kontrola bankarskog sistema Republike Srpske*. Godišnjak Fakulteta Pravnih Nauka, 2015; 5(5):262-274.

Jelenski, Milivoj, Šuperina, Marijan, and Budiša, Josip: *Kriminalitet platnim karticama (krađa identiteta, krivotvorenje i zlouporaba platne kartice)*. Zbornik Radova Pravnog Fakulteta u Splitu, 2013; 22(3):372-394.

Naznačena literatura na osnovu koje se stječu znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake akademske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

Obaveze studenata:

Redovni studenti obavezni su prisustvovati predavanjima i vježbama prema utvrđenom

rasporedu. U toku trajanja nastavnog procesa studenti/ce trebaju se pripremiti za praćenje nastavne materije kako bi se mogla ostvariti interaktivna nastava.

Rad studenata prati se kontinuirano i ocjenjuje tokom semestra dodjeljivanjem bodova za svaki predviđeni oblik nastavne aktivnosti. Provjera znanja studenata u toku nastave obavlja se putem testova, izrade eseja i prezentacija, te završnim testom na osnovu čega se utvrđuje finalna ocjena.

Oblik nastave:

- Predavanja, vježbe (interaktivna nastava - prezentacije – diskusija)

Način provjeravanja znanja i ocjenjivanja studenata tokom nastave:

- kontinuirane provjere znanja – testovi, eseji, prezentacije

Način polaganja ispita:

pismeno i/ili usmeno/završni razgovor

POREZNI OBVEZNIK I POREZNA OBAVEZA	ECTS: 2 Šifra: 1145i
GODINA: <i>IV (izborni predmet)</i>	
SEMESTAR: <i>VIII</i>	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano na naučnu oblast Finansijsko pravo	
Predavanja: 2/30 Vježbe: 0 Konsultacije: 5	
Ciljevi i očekivani rezultati: Predmet <i>Porezni obveznik i porezna obaveza</i> ima za cilj stjecanje osnovnih znanja iz oblasti materijalnog i formalnog poreznog prava, što uključuje više podoblasti i tema: porezna obaveza - nastanak, razvoj i savremene karakteristike; porezni obveznik - pojmovno određenje; usporedba kategorija porezni obveznik, porezni destinatar, porezni platac i krajnji platac; prava poreznih obveznika i ljudska prava, povelje o pravima poreznih obveznika; zaštita prava poreznih obveznika u postupku obračuna i naplate porezne obaveze; odnos poreznih obveznika prema poreznoj obavezi; ponašanje obveznika - dopušteno i nedopušteno, nenamjeravano i namjeravano; izbjegavanje porezne obaveze - faktori koji utječu na izbjegavanje; javni oblici nezakonitog izbjegavanja poreza; porezna utaja; šverc; efekti (ne) ispunjenja porezne obaveze; posljedice nedozvoljenog/nezakonitog ponašanja poreznog obveznika; Nastava i interaktivan odnos studenata treba da rezultiraju upoznavanjem sa temeljnim elementima oporezivanja, što, nadalje, mogu proširiti i nadograditi ukoliko se opredijele za nastavak studija - II ciklus - pravno-ekonomski smjer. Pored sticanja osnovnih znanja o poreznom obvezniku i poreznoj obavezi, studenti će biti uvedeni u temeljne pojmove poreznog prava: subjekte poreznopravnog odnosa, prava poreznog obveznika, obaveze poreznih obveznika (obračun i plaćanje poreza), (ne)ispunjenje porezne obaveze i efekte oporezivanja, posljedice nezakonitog izbjegavanja porezne obaveze. Analizom pozitivnopravnih propisa kojima su regulirana prava i obaveze poreznih obveznika studenti će se upoznati sa obuhvatom i sadržajem poreznog prava Bosne i Hercegovine, zatim sa prekršajnim i krivičnim zakonodavstvom BiH, te vrstama sankcija za kršenje poreznog zakonodavstva, što će im omogućiti da prošire znanje iz ove oblasti i pripreme se za	

eventualno sticanje praktičnog iskustva u oblasti poreznog prava.

Sadržaj predmeta/ Tematske cjeline:

Predmet Porezni obveznik i porezna obaveza sadrži slijedeće tematske cjeline:

1. porezna obaveza - nastanak, razvoj i savremene karakteristike;
2. porezni obveznik - pojmovno određenje; usporedba kategorija porezni obveznik, porezni destinatar, porezni platac i krajnji platac;
3. prava poreznih obveznika i ljudska prava, povelje o pravima poreznih obveznika; zaštita prava poreznih obveznika u postupku obračuna i naplate porezne obaveze; porezna tajna; pravo na besplatnu pravnu pomoć;
4. odnos poreznih obveznika prema poreznoj obavezi; ponašanje obveznika - dopušteno i nedopušteno, nenamjeravano i namjeravano;
5. izbjegavanje porezne obaveze - faktori koji utječu na izbjegavanje; pojavni oblici nezakonitog izbjegavanja poreza; porezna utaja; šverc;
6. efekti (ne)ispunjenja porezne obaveze; posljedice nedozvoljenog/nezakonitog ponašanja poreznog obveznika

Literatura:

Obavezna:

1. Dautbašić Ismet: *Finansije i finansijsko pravo*, VII- izdanje, Magistrat, Sarajevo, 2004. - odabrana poglavlja.
2. Jovašević Dragan, Gajić-Glamočija Marina: *Poreska utaja – oblici ispoljavanja i mere suzbijanja*, BeoSing, Beograd, 2008.
3. Anđelković Mileva: *Pravo obveznika na poverljivost i tajnost u međunarodnoj razmeni poreskih informacija*, U: Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu, God. 53, br. 68 (2014), str. 739-752.
4. Anđelković Mileva: *Zakonita neprihvatljiva poreska evazija - problemi definisanja i sprečavanja*, U: Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu, God. 53, br. 67 (2014), str. 79-98.
5. ŠIMOVIĆ, Jure; ROGIĆ LUGARIĆ, Tereza, and CINDORI, Sonja. *Utaja poreza u Republici Hrvatskoj i mjere za njezino sprječavanje*, Hrvatski Ljetopis Za Kazneno Pravo i Praksu, 2007; 14(2):591-617.
6. KAPETANOVIĆ, Sanda: *Borba protiv utaje poreza na dohodak od samostalne djelatnosti*, Hrvatska Pravna Revija. 2011; XI(9):78-83.
7. Zakon o postupku indirektnog oporezivanja („Službeni glasnik BiH“, broj 89/05, 100/13)
8. Zakon o Poreznoj upravi Federacije BiH, („Službene novine Federacije BiH“, broj 33/02; 28/04; 57/09; 40/10; 27/12; 07/13; 71/14; 91/15)

Na početku svake akademske godine i u toku nastave studenti će biti upućeni na pozitivnopravne propise iz oblasti poreznog prava, te na dopunsku literaturu,

Naznačena literatura na osnovu koje se stječu znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake akademske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

<p>Obaveze studenata:</p> <p>Redovni studenti obavezni su prisustvovati predavanjima i vježbama prema utvrđenom rasporedu. U toku trajanja nastavnog procesa studenti/ce trebaju se pripremiti za praćenje nastavne materije kako bi se mogla ostvariti interaktivna nastava.</p> <p>Rad studenata prati se kontinuirano i ocjenjuje tokom semestra dodjeljivanjem bodova za svaki predviđeni oblik nastavne aktivnosti. Provjera znanja studenata u toku nastave obavlja se putem testova, izrade eseja i prezentacija, te završnim testom na osnovu čega se utvrđuje finalna ocjena.</p>
<p>Oblik nastave:</p> <p>- Predavanja, vježbe (interaktivna nastava - prezentacije – diskusija)</p> <p>Način provjeravanja znanja i ocjenjivanja studenata tokom nastave:</p> <p>- kontinuirane provjere znanja – testovi, eseji, prezentacije</p> <p>Studenti su obavezni prisustvovati predavanjima. Rad studenata prati se kontinuirano i ocjenjuje tokom semestra dodjeljivanjem bodova za svaki predviđeni oblik nastavne aktivnosti</p> <p>Način polaganja ispita: pismeno i/ili usmeno/završni razgovor</p>

POREZNA ADMINISTRACIJA I POREZNI POSTUPAK	ECTS: 2
	Šifra: 1146i
GODINA: <i>IV (izborni predmet)</i>	
SEMESTAR: <i>VIII</i>	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano na naučnu oblast Finansijsko pravo	
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0 Konsultacije: 5
Ciljevi i očekivani rezultati:	
<p>Predmet Porezna administracija i porezni postupak ima za cilj širenje osnovnih i stjecanje naprednih znanja iz oblasti javnih finansija i finansijskog prava, što uključuje više podoblasti i tema: organi porezne administracije; principi rada i poslovi porezne administracije; porezni postupak; prava poreznih obveznika u poreznom postupku; uloga i značaj porezne administracije u ostvarivanju ciljeva i zadataka poreznog prava i poreznog sistema; inspeksijski nadzor i kontrola poreznih obveznika; efikasnost porezne administracije;</p> <p>Pored sticanja osnovnih znanja iz ove podoblasti finansijskog prava studenti će se upoznati za teroetskim i praktičnim problemima u primjeni poreznog zakonodavstva, te ulozi porezne administracije i poreznih obveznika u ostvarivanju (ne)željenih efekata primjene poreznog prava i mogućnostima za otkanjanje takvih efekata. Analiza pozitivnopravnih propisa kojima je reguliran postupak: oporezivanja, kontrole poreznih obveznika i prinudne naplate poreza omogućit će studentima sticanje znanja i vještina koje im mogu koristiti u budućoj pravničkoj praksi.</p>	

Sadržaj predmeta/ Tematske cjeline:

Predmet Porezna administracija i porezni postupak sadrži slijedeće tematske cjeline:

1. Pojam i historijski razvoj porezne administracije
1. Organi porezne administracije - principi i djelokrug rada
2. Postupak obračuna i naplate poreznih prihoda
3. Postupak kontrole poreznih obveznika
4. Postupak prinudne naplate poreza
5. Postupak utvrđivanja prekršajne odgovornosti obveznika
6. Prava i obaveze poreznih obveznika u poreznom postupku
7. Uloga i značaj porezne administracije u ostvarivanju ciljeva poreznog sistema i zakonodavstva

Literatura:

Obavezna:

1. Dautbašić Ismet: Finansije i finansijsko pravo, VII - izdanje, Magistrat, Sarajevo, 2004.
2. Anđelković Mileva: Poreska administracija i poreski obveznici : između odnosa kažnjavanja i saradnje, U: Pravni život, God. 62, knj. 565, br. 11 (2013), str. 89-100.
3. Anđelković Mileva, Dimitrijević Marina: Poreska administracija pred savremenim društvenim izazovima, U: Teme, God. 37, br. 4 (2013), str. 1763-1778.
4. Anđelković Mileva: Fundamentalna prava poreskih obveznika i njihova zaštita u savremenim informaciono-tehnološkim uslovima, U: Strani pravni život, Br. 3 (2008), str. 163-178.
5. Anđelković Mileva: Poresko savetovanje u funkciji izvršavanja poreskih obaveza, U: Pristup pravosuđu - instrumenti za implementaciju evropskih standarda u pravni sistem Republike Srbije, Knj. 4, Niš : Pravni fakultet, Centar za publikacije, 2008., Str. 99-107.
6. Anđelković Mileva: Modifikacije poreske procedure, U: Pristup pravosuđu - instrumenti za implementaciju evropskih standarda u pravni sistem Republike Srbije. Knj. 3, Niš : Pravni fakultet, Centar za publikacije, 2009., Str. 289-300.
7. Zakon o upravi za indirektno oporezivanje („Službeni glasnik BiH“, broj 89/05)
8. Zakon o postupku indirektnog oporezivanja („Službeni glasnik BiH“, broj 89/05, 100/13)
9. Zakon o postupku prinudne naplate indirektnih poreza („Službeni glasnik BiH“, broj 89/05 i 62/11)
10. Zakon o carinskim prekršajima („Službeni glasnik BiH“, broj 88/05)
11. Zakon o Poreznoj upravi Federacije BiH, („Službene novine Federacije BiH“, broj 33/02; 28/04; 57/09; 40/10; 27/12; 07/13; 71/14; 91/15)
12. Zakon o prekršajima, („Službene novine F BiH“, broj 63/14)

Na početku svake akademske godine i u toku nastave studenti će biti upućeni na pozitivnopravne propise iz oblasti porezne administracije i poreznog postupka, te na dopunsku literaturu.

Dopunska:

13. Raković Milena: Poreski menadžment, Pravni fakultet Banja Luka, 2007.

Naznačena literatura na osnovu koje se stječu znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake akademske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

Obaveze studenata:

Redovni studenti obavezni su prisustvovati predavanjima i vježbama prema utvrđenom rasporedu. U toku trajanja nastavnog procesa studenti/ce trebaju se pripremiti za praćenje nastavne materije kako bi se mogla ostvariti interaktivna nastava.

Rad studenata prati se kontinuirano i ocjenjuje tokom semestra dodjeljivanjem bodova za svaki predviđeni oblik nastavne aktivnosti. Provjera znanja studenata u toku nastave obavlja se putem testova, izrade eseja i prezentacija, te završnim testom na osnovu čega se utvrđuje finalna ocjena.

Oblik nastave:

- Predavanja, vježbe (interaktivna nastava - prezentacije – diskusija)

Način provjeravanja znanja i ocjenjivanja studenata tokom nastave:

- kontinuirane provjere znanja – testovi, eseji, prezentacije

Studenti su obavezni prisustvovati predavanjima. Rad studenata prati se kontinuirano i ocjenjuje tokom semestra dodjeljivanjem bodova za svaki predviđeni oblik nastavne aktivnosti.

Način polaganja ispita:

pismeno i/ili usmeno/završni razgovor

Naziv predmeta: : **PРАВNA KLINIKA IZ FINANSIJSKOG
PRAVA**

ECTS: 3

Šifra: IUR1147i

Godina: **III**

Semestar: **šesti**

Nositelji predmeta: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Finansijsko pravo, odnosno za nastavni predmet.

Predavanja: 2/30

Vježbe: 0

Konsultacije: 5/75

Ciljevi i očekivani rezultati:

Cilj predmeta je da se kod studenta razviju i afirmiraju praktične vještine u primjeni finansijskopравnih normi upoznavanjem sa postupkom razreza i naplate poreza, kontrole naplate, te kroz analizu konkretnih slučajeva, kršenja odredaba sadržanih u zakonima iz oblasti finansijskog prava, iz sudske prakse, te simuliranje situacija i okolnosti za rješavanje pravnih pitanja u okviru konkretnog finansijskog predmeta, kako bi se osposobili i pripremili da samostalno obavljaju praktične poslove i zadatke iz profesije. Očekuje se da studenti pod rukovodstvom stručnjaka iz prakse i odgovornih nastavnika steknu praktična znanja i vještine u radu na predmetima koji su značajni za pozitivno finansijsko pravo. Na ovaj način student se osposobljava za rješavanje pitanja i problema koji se javljaju u praktičnom radu u oblasti finansijskopравnih odnosa.

Sadržaj predmeta/ Tematske cjeline:

1. Finansijski delikti nastali kršenjem normi:
  - a. Zakona o Porezu na dodatnu vrijednost
  - b. Zakona o akcizama
  - c. Zakona o porezu na dobit
  - d. Zakona o porezu na dohodak
2. Praksa sudova u postupanju u finansijskopравnim predmetima

---

3. Pismena izrada akata, rješenja i odluka u postupku

Literatura

Obavezna:

1. Dautbašić Ismet: Finansije i finansijsko pravo, VII – izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Magistrat Sarajevo - Editio iuristica, Sarajevo, 2004. godine
2. Jelčić, Božidar, Lončarić-Horvat, Olivera, Šimović, Jure, Arbutina, Hrvoje: Finansijsko pravo i finansijska znanost, Narodne novine, Zagreb, 2008.g.,
3. Zakon o porezu na dohodak Federacije Bosne i Hercegovine. "Službene novine FBiH", br. 10/2008.i 9/2010.
4. Zakon o porezu na dobit Federacije Bosne i Hercegovine. "Službene novine Federacije BiH", br. 97/2007., 14/2008. i 39/2009.
5. Zakon o poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine, Službene novine FBiH br: 33/02, 28/04, 57/09 i 40/10.
6. Zakon o porezu na dodatnu vrijednost, Službeni glasnik BiH, broj 09/05, 35/05, 100/08.
7. Zakon o sistemu indirektnog oporezivanja, Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj 44/03., od 31.decembra 2003.godine, br. 52/04 i 36/07.
8. Zakon o akcizama BiH, Službeni glasnik BiH br. 49/09.
9. Zakon o prekršajima Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH”, broj 31/06)

Dopunska:

1. Šaković Asim: Ekonomska kriminalistika, Magistrat, Sarajevo, 2002.
2. Raković Milena: Poreski menadžment, Pravni fakultet Banja Luka, 2007.
3. Jovašević Dragan, Gajić-Glamočija Marina: Poreska utaja – oblici ispoljavanja i mere suzbijanja, BeoSing, Beograd, 2008.
4. Zbornici radova i Zbornik propisa iz oblasti finansijskog prava.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

Obaveze studenata:

Redovni studenti su obavezni prisustvovati predavanjima i vježbama, te učestvovati u izradi odgovarajućih zadataka, a koji se odnose na konkretne finansijskopravne institute i praktične zadatke, kao i u simuliranju slučajeva suđenja u finansijskopравnim predmetima. prema utvrđenom rasporedu. U toku trajanja nastavnog procesa studenti se trebaju pripremiti za praćenje nastavne materije kako bi se mogla ostvariti interaktivna nastava.

Rad studenata prati se kontinuirano i ocjenjuje tokom semestra dodjeljivanjem bodova za svaki predviđeni oblik nastavne aktivnosti. Znanje studenata se provjerava i ocjenjuje tokom praktičnog rada kroz ocjenu obrađenih tema i izrađenih zadataka. Provjera znanja studenata u toku nastave obavlja se putem izrade zadataka i eseja, te završnog testa na osnovu kojih se utvrđuje konačna ocjena.

BERZANSKO PRAVO	ECTS: 2 Šifra: IUR1648i
GODINA: <i>IV</i>	
SEMESTAR: <i>osmi</i>	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Pravno ekonomske nauke, odnosno za nastavni predmet.	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0
Konsultacije: 5/75	
Ciljevi i očekivani rezultati:	
Upoznavanje studenata s vrijednosnim papirima, pravom vrijednosnih papira i institucijama nadležnim za poslovanje vrijednosnim papirima, te upravljanjem i načinom organiziranja i poslovanja takvih institucija.	
Sadržaj predmeta:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pojam i vrste vrijednosnih papira 2. Funkcije vrijednosnih papira 3. Institucije koje obavljaju poslovanje vrijednosnim papirima 4. Pojam i vrste berzi 5. Uloga i zadaci berzi 6. Način rada berzi 	
Obaveze studenata:	
<i>Oblik nastave:</i> Predavanja, interaktivna nastava - prezentacije – diskusija,	
<i>Način provjeravanja znanja i ocjenjivanja studenata tokom nastave:</i> Studenti su obavezni prisustvovati predavanjima.	
<i>Način polaganja ispita:</i> Ispit se obavlja pismeno.	
Literatura:	
<ul style="list-style-type: none"> - Čović, Šefkija, Poslovno pravo, Pravni fakultet, Sarajevo, 2004. - Zakonski propisi iz oblasti koje čine sadržaj nastavnog predmeta Pravo finansijskih institucija. 	
Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena	

Nevenko Misita, Uvod u pravo Evropske unije, Sarajevo 2014.

Nevenko Misita, Evropska unija – osnivanje i razvoj, Sarajevo 2010. godine

Nevenko Misita, Evropska unija – institucije, Sarajevo 2009. godine

Dopunska literatura

Radovan Vukadinović, Uvod u institucije i pravo Evropske unije, Kragujevac 2012.godine

Budimir Košutić, Uvod u pravo evropskih integracija, Beograd 2012.

Dopunska literatura: **Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena**

MEĐUNARODNI ASPEKTI EVROPSKE UNIJE	ETCS: 2 Šifra: IUR 1545g	
GODINA: <i>IV</i>		
SEMESTAR: <i>osmi</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Međunarodno javno pravo		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati: Osnovni cilj predmeta međunarodni aspekti Evropske Unije jeste upoznavanje studenata sa teoretskim i istorijskim okvirima evropskog prava, upoznavanje sa strukturom Evropske unije kao i sticanje pregleda u najznačajnijim pravcima njenog djelovanja.		
Sadržaj predmeta: <ol style="list-style-type: none"> 1. Struktura Europske unije: Europske zajednice i unija. Članstvo u uniji. Oblici suradnje država nečlanica s unijom. 2. Međunarodnopravni subjektivitet i Europska unija. Subjektivitet država članica. Položaj regija. Subjektivitet zajednica i unije. 3. Međunarodno pravo i Europska unija. Položaj međunarodnog prava u pravnom poretku Europske unije. Opća načela prava. Sklapanje međunarodnih ugovora od strane Europskih zajednica i unije. Međunarodni sporazumi i pravni sustav zajednice. 4. Izabrana područja zajedničkog djelovanja država članica Europske unije: zaštita ljudskih prava, pravo mora, zaštita okoliša. 5. Europska unija i rješavanje međunarodnih sporova mirnim sredstvima. 6. Zajednička vanjska i sigurnosna politika Europske unije - suradnja s drugim Europskim organizacijama i NATO-m. Zapadnoeuropska unija /ZEU/. Organizacija za Europsku sigurnost i suradnju /OESS/		
Obaveze studenata: Studenti su obvezni pohađati sve oblike rada (prisustvo časovima, grupne i individualne oblike rada). Vršit će se kontinuirana provjera znanja i praćenja rada studenata. Od studenata se očekuje aktivno učestvovanje, koje podrazumijeva pripremanje materijala te postavljanje pitanja i izlaganja o zadatoj temi. Vrednovat će se svi oblici rada.		
Literatura: Obvezna: <ol style="list-style-type: none"> 1. Nevenko Misita, Osnovi prava Evropske unije, Magistrat Sarajevo 2002. god.		

2. T. C. Hartley, Osnovi prava Europske zajednice, Otvoreno društvo, Sarajevo, 1998.
Mathijsen, P. S., A Guide to European Community Law, London, Sweet and Maxwell, 1990.,
3. Matthias Herdegen, Europsko pravo, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2002.

Dopunska:

1. Milutin Janjević, III. stub Europske unije, Beograd 2003.
2. Osnivački ugovori Evropske Unije, Priredio Duško Lopandić, Beograd, 2003. godine
3. Vajić, N., Postupak zaključivanja međunarodnih ugovora od strane Europske ekonomske zajednice, Godišnjak Pravnog fakulteta u Banja Luci, Vol. 7. 1983. str. 87-107.
4. Vukas, B. Opća načela prava kao izvor prava Europskih zajednica, Zbornik Pravnog fakulteta Zagreb, Vol. 42. 1992.

Dopunska literatura: **Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena**

<i>EVROPSKO RADNO PRAVO I PRAVO SOCIJALNE SIGURNOSTI</i>		ECTS: 2 Šifra: IUR1546i
GODINA: <i>IV</i>		
SEMESTAR: <i>osmi</i>		
<i>Nositelji predmeta:</i> Akademsko osoblje za naučnu oblast Radno i socijalno pravo		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe:	Konsultacije: 5/75
<i>Ciljevi i očekivani rezultati:</i>		
<p>Student se upoznaje sa nastankom i primjenom evropskog radnog prava kao važnog segmenta unutrašnjeg tržišta Evropske unije. Akcentat se stavlja na funkcije i zadatke Evropskog radnog prava za države nečlanice, odnosno buduće države članice u koje se ubraja i Bosna i Hercegovina. U kontekstu analize i procjenjivanja osnovnih segmenata Evropskog radnog prava očekuje se da studenti budu upoznati sa neophodnošću i postupkom usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa pravom Evropske unije.</p>		
<i>Sadržaj predmeta:</i>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Uvod u Evropsko radno pravo/evropska integracija i radno pravo, koncepcije i definicije evropskog radnog prava/; 2. Područja regulative Evropskog radnog prava /izvori evropskog radnog prava, institucionalni okvir za stvaranje Evropskog radnog prava u okviru pravnog poretka Evropske unije, usklađivanje nacionalnih prava s pravom Evropske unije/; 3. Evropsko individualno radno pravo /uvjeti zapošljavanja državljana država članica, ostvarivanje principa jednakosti i ravnopravnosti u tretmanu zaposlenika, zaštita na radu-tehničko harmoniziranje i osnovni principi stalnosti zaposlenja,/; 4. Evropsko kolektivno radno pravo/principi sindikalnog organizovanja i kolektivnog pregovaranja u EU/; 5. Zaštita prava pojedinca pred nacionalnim sudovima u kontekstu sticanja i 		

ostvarivanja komunitarnih prava /zaštita komunitarnih prava protiv država članica, protiv organa Zajednice i zaštita protiv pojedinaca/;

Elementi evropskog prava socijalne sigurnosti (pravilo koordinacije, jednak tretman muškarca i žena u sistemu socijalne sigurnosti, profesionalnog dopunskog osiguranja, izuzeci od pravila lex loci laboris).

Obaveze studenata:

Redovni studenti su obavezni pohađati sve predviđene nastavne oblike rada (prema utvrđenom fondu nastavnih sati, te izraditi samostalno jedan esej na temu po sopstvenom izboru ali uz konsultaciju sa odgovornim nastavnikom. Uspješnost studenta u savladavanju kategorija i instituta Evropskog radnog prava kontinuirano se prati tokom nastave i izražava se odgovarajućim bodovima/kreditima, a zbog međusobno čvrste uvezanosti ovog predmeta sa obaveznim nastavnim predmetom Uvod u pravo Evropske unije, preporučuje se da studneti prvo polože taj ispit. Znanje studenata provjera se i ocjenjuje tokom nastave i putem testa, a konačna ocjena se utvrđuje na ispitu. Predispitne aktivnosti utiču na 70% bodova vezanih za konačnu ocjenu na ispitu. Ispiti se polažu pismeno ili pismeno i usmeno na način i pod uvjetima utvrđenim režimom polaganja ispita na Fakultetu.

Praćenje uspješnosti nastave provodi se i anketiranjem studenta na osnovu upitnika propisanog sadržaja i oblika.

Literatura:

1. Radno pravo, Sead Dedić, Jasminka Gradašćević-Sijerčić, Sarajevo, 2005. str.125-147,
2. Maximilian Fuchs, Franc Marhold, Europaishes Arbeitsrecht, Graz, 2001
3. Branko Lubarda, Evropsko radno pravo, Beograd, 2002.

Dopunska literatura: **Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena**

MEĐUNARODNI ODNOSI	ETCS: 2 Šifra: IUR 1046g	
GODINA: IV		
SEMESTAR: osmi		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Međunarodno javno pravo		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
Osnovni cilj predmeta međunarodni odnosi jeste upoznavanje studenata sa teoretskim i istorijskim okvirima međunarodnih odnosa, upoznavanje sa osnovnim subjektima kao i sticanje pregleda o najznačajnijim aktuelnim događajima u međunarodnim odnosima.		
Sadržaj predmeta:		
Pojam, predmet i opseg međunarodnih odnosa. Vrste međunarodnih odnosa. Metode istraživanja međunarodnih odnosa. Suvremene teorije međunarodnih odnosa. Pojam		

vanjske politike. Ciljeve vanjske politike. Vrste ciljeva u sistemu međunarodnih odnosa. Interakcija ciljeva. Faktori koji utječu na formuliranje vanjskopolitičkih ciljeva. Stvaranje vanjske politike. Mehanizmi stvaranja vanjske politike. Proces formiranja vanjske politike. Teorija kolektivne sigurnosti. Promjene u međunarodnim odnosima.

Obaveze studenata:

Studenti su obvezni pohađati sve oblike rada (prisustvo časovima, grupne i individualne oblike rada). Vršit će se kontinuirana provjera znanja i praćenja rada studenata. Od studenata se očekuje aktivno učestvovanje, koje podrazumijeva pripremanje materijala te postavljanje pitanja i izlaganja o zadatoj temi. Vrednovat će se svi oblici rada.

Literatura:

1. Vukadinović Radovan, Međunarodni politički odnosi, Zagreb 1980.
2. Vukadinović Radovan, Osnove teorije međunarodnih odnosa i vanjske politike, Zagreb 1989.
3. Dimitrijević Vojin, Međunarodni odnosi, Beograd 1996.

Dopunska literatura: **Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena**

DIPLOMATSKO I KONZULARNO PRAVO		ETCS: 2 Šifra: IUR 1047g
GODINA: <i>IV</i>		
SEMESTAR: <i>osmi</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano za naučnu oblast Međunarodno javno pravo		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati: Osnovni cilj predmeta Diplomatsko i konzularno pravo jeste upoznavanje studenata sa teoretskim i istorijskim razvojem diplomatskog i konzularnog prava, upoznavanje sa osnovnim načinima predstavljanja država u međunarodnim odnosima, te strategijama diplomatskog djelovanja.		
Sadržaj predmeta: <ol style="list-style-type: none"> 1. Diplomacija u sastavu međunarodnih odnosa <ul style="list-style-type: none"> - nastanak diplomacije - diplomacija u sastavu Evropska ravnoteže snaga - od klasične prema suvremenoj diplomaciji - diplomacija između dva svjetska rata - diplomacija hladnog rata - politika detanta - novi svjetski poredak 		

<p>2. Strategije diplomatskog djelovanja</p> <ul style="list-style-type: none"> - pojam - moderna diplomacija - diplomacija između oblika i sadržaja - kvalitete uspješnog diplomate - funkcije diplomacije <p>3. Multilateralna diplomacija</p> <p>4. Konzularno pravo Konzularne funkcije Olakšice, privilegije i imuniteti</p>
<p>Obaveze studenata: Studenti su obvezni pohađati sve oblike rada (prisustvo časovima, grupne i individualne oblike rada). Vršiti će se kontinuirana provjera znanja i praćenja rada studenata. Od studenata se očekuje aktivno učestvovanje, koje podrazumijeva pripremanje materijala te postavljanje pitanja i izlaganja o zadatoj temi. Vrednovat će se svi oblici rada.</p>
<p>Literatura:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Radovan Vukadinović, Politika i diplomacija, Politička kultura, Zagreb, 2004. 2. Stanko Nick, Diplomacija, Metode i tehnike, BARBAT, Zagreb, 1997. 3. Stjepan Berković, Diplomatsko i konzularno pravo, Zagreb, 1997. <p>Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena</p>

MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE	ETCS: 2 Šifra: IUR 1048g
GODINA: <i>IV</i>	
SEMESTAR: <i>osmi</i>	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano za naučnu oblast Međunarodno javno pravo	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0
	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:	
<p>Osnovni cilj predmeta Međunarodne organizacije jeste upoznavanje studenata sa teoretskim i istorijskim okvirima međunarodnih organizacija, upoznavanje sa osnovnim načinima donošenja odluka i mogućnosti država članica da djeluju unutar ovih organizacija kao i promijenjenu ulogu međunarodnih organizacija poslije raspada SSSR-a.</p>	
Sadržaj predmeta:	
<p>Opća pitanja: članstvo, organi, nadležnost, donošenje i pravna snaga odluka, međunarodnopravni subjektivitet Univerzalne i regionalne organizacije Europska integracija Vijeće Europe Sjevernoatlantski savez - NATO</p>	

Zapadnoevropska unija - WEY Organizacija za Evropsku sigurnost i suradnju - OESS Strukture i institucije procesa OESS-a Globalizacija Globalni resursi
Obaveze studenata: Studenti su obvezni pohađati sve oblike rada (prisustvo časovima, grupne i individualne oblike rada). Vršit će se kontinuirana provjera znanja i praćenja rada studenata. Od studenata se očekuje aktivno učestvovanje, koje podrazumijeva pripremanje materijala te postavljanje pitanja i izlaganja o zadatoj temi. Vrednovat će se svi oblici rada.
Literatura: Obavezna: <ol style="list-style-type: none"> 1. Le Roy Bennett/ James Oliver: Međunarodne organizacije, Politička kultura, Zagreb 2004. str. 207-388. 2. V. Đ. Degan, Međunarodno pravo, Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2000. str. 413-472. 3. V. Mileta, ABC Evropske zajednice, Zagreb, 1992. Dopunska <ol style="list-style-type: none"> 1. O. Račić/V. Dimitrijević, Međunarodne organizacije, III. izdanje, Beograd , 1980. 2. Danijel Gueguen: Praktični vodič kroz labirint Europske unije, Zagreb, 2001. Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena

SEKULARNA DRŽAVA NA BALKANU	ECTS:2 Šifra: IUR 1410g
GODINA: <i>IV</i>	
SEMESTAR: <i>osmi</i>	
Nositelji predmeta: Članovi Katedre za naučnu oblast Pravna historija, odnosno za nastavni predmet.	
KONTAKT SATI	
Predavanja : 2/30	Vježbe: 0
	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati: <ol style="list-style-type: none"> 1. Da upozna studente sa razvitkom i značajem sekularizma i sekularno uređene države općenito, a u Bosni i Hercegovini posebno; 2. da omogući studentima saznanja o raznim oblicima odnosa crkve i države i ulozi i nadležnostima vjerskih organizacija u oblasti prava; i 3. da omogući studentima da shvate sekularni model organizacije države i njegovu aplikaciju na Bosnu i Hercegovinu. 	

Sadržaj predmeta:

1. Prosvjetiteljstvo – pojam i značaj sekularne misli
2. Sekularizam francuske i drugih buržoaskih revolucija
3. Restauracija i klerikalna reakcija
4. Antiklerikalizam
5. Odvajanje crkve i države u Francuskoj 1905. i trijumf sekularizma
6. Odnos crkve i države u balkanskim zemljama do Prvog svjetskog rata
7. Crkvene i vjerske nadležnosti u oblasti prava
8. Odnos crkve i države u Jugoslaviji između dva svjetska rata
9. Republika Turska i njen sekularizam
10. Uticaj Ataturkovih reformi na Jugoslaviju i druge balkanske zemlje do Drugog svjetskog rata
11. Jugoslavenska revolucija kao nastavak modernizacije i sekularizacije Balkana
12. Pravna nedefiniranost odnosa vjerskih zajednica i države u BiH kao samostalnoj državi

Obaveze studenata:

Obavezno je prisustvo studenata na nastavi. Tolerira se do 20% opravdanih izostanaka. Studenti koji ne ispune uslov prisustva na 80% časova svih oblika nastave neće moći pristupiti završnom ispitu i dobiće negativnu ocjenu.

Kontinuirano ocjenjivanje tokom semestra.

Semestralni test: 50 bodova

Završni test: 50 bodova

Student/ica koji/a ne položi semestralni test izlazi na završni (pismeni) integralni ispit (ukupno 100 bodova).

Formiranje ocjene

Student/ica može osvojiti maksimalno 100 bodova. Ocjena se formira po slijedećoj skali:

Ocjena:	Bodovi:
10	95 – 100 (izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama)
9	85 – 94 (iznad prosjeka sa ponekom greškom)
8	75 – 84 (prosječan sa primjetnim greškama)
7	65 – 74 (općenito dobar ali sa značajnim nedostacima)
6	55 – 64 (zadovoljava minimalne kriterije)
5	manje od 55 (ne zadovoljava minimalne kriterije)

Literatura:**a) obavezna:**

1. Jovan Stefanović: **Odnos crkve i države**, Zagreb, 1953.
2. Fikret Karčić: **Društveno-pravni aspekt islamskog reformizma – Pokret za reformu šerijatskog prava i njegov odjek u Jugoslaviji u prvoj polovini XX stoljeća**, Sarajevo, 1990.
3. Radmila Radić: **Država i verske zajednice 1945-1970, Knjiga I i II**, Beograd, 2002.

b) dopunska:

1. Marija Todorova: **Imaginarni Balkan**, Beograd, 1999.
2. Mirjana Teodosijević: **Mustafa Kemal Ataturk u jugoslovenskoj javnosti**, Beograd, 1998.
3. Trojan Stojanović: **Balkanski svetovi – Prva i posljednja Evropa**, Beograd, 1997.
4. Žorž Korm: **Multikonfesionalne zajednice**, Svjetlost, Sarajevo, 1977.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena

RAZVOJ PRAVNE MISLI U BOSNI I HERCEGOVINI	ECTS:2 Šifra: IUR 1411g	
GODINA: <i>IV</i>		
SEMESTAR: <i>osmi</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Pravna historija, odnosno za nastavni predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja : 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Da upozna studente sa pojavom i razvitkom pravne misli u Bosni i Hercegovini u kontekstu pojave i razvitka evropske pravne nauke od renesanse do modernog doba; 2. da razvije svijest kod studenata o mjestu bosanskohercegovačke pravne misli u odnosu na njene opće tokove sa posebnim naglaskom na autohtoni bosanskohercegovački doprinos njenom razvitku još od vremena osmanske vlasti do modernog doba, i 3. da omogući studentima da uvidom u bosanskohercegovačke doprinose u razvoju pravne misli samostalno primjenjuju najnovije naučne rezultate u svojoj kasnijoj jurističkoj praksi.		

Sadržaj predmeta:

1. Historija prava i razvoj pravne misli
2. Renesansa i nastanak historije prava kao nauke
3. Reformacija i pravo
4. Škola prirodnog prava
5. Prosvjetiteljstvo ili racionalizam i pravna misao
6. Historijsko-pravna škola
7. Razvoj pravne misli u slavenskim zemljama
8. Rudolf Jhering i pravna misao
9. Baltazar Bogišić
10. Počeci pravne misli u Bosni i Hercegovini
11. Hasan Kafija Pruščak
12. Ivan Frano Jukić
13. Muvekkit (Salih Sidki Hadžihuseinović)
14. Institucionalizacija pravne misli u Bosni i Hercegovini
15. Šerijatska sudačka škola (ŠŠŠ) i Viša islamska šerijatsko-teološka škola (VIŠT)
16. Zemaljski muzej
17. Pravni fakultet u Sarajevu

Obaveze studenata:

Obavezno je prisustvo studenata na nastavi. Tolerira se do 20 % opravdanih izostanaka. Studenti koji ne ispune uslov prisustva na 80 % časova svih oblika nastave neće moći pristupiti završnom ispitu i dobiće negativnu ocjenu.

Tokom nastave svaki student dužan je uraditi:

1. Pojedinačno ili grupno istraživanje o temi iz nastavnog programa ovog predmeta što donosi do 30 poena. Rezultati istraživanja u formi Power point biće javno prezentirani. Detalji u pogledu tema istraživanja, tehničkog aspekta i dinamike prezentacije biće saopćeni na nastavi tokom prve dvije sedmice tekućeg semestra.
2. Esej o temi iz nastavnog programa ovog predmeta što donosi do 20 poena. Teme za eseje, i detalji vezani za obim, dokumentaciju, tehnički aspekt ovog rada i dinamiku izvršenja obaveza biće saopćeni tokom prve dvije sedmice nastave tekućeg semestra na časovima vježbi.
3. Da pristupi završnom ispitu koji donosi do 50 poena.

Literatura:

a) obavezna:

1. Enes Durmišević, *Uvod u razvoj pravne misli u Bosni i Hercegovini*, Pravni Fakultet, Sarajevo, 2014.
1. Mustafa Imamović: **Historija države i prava Bosne i Hercegovine**, I izdanje, Sarajevo, 1999, str. 17-78.
2. Hazim Šabanović: **Književnost Muslimana BiH na orijentalnim jezicima**, Svjetlost, Sarajevo, 1973.
3. Aleksandar Solovjev: **Predavanja iz istorije slovenskih prava**, Beograd, 1939.

b) dopunska:

1. Julijan Jelenić: **Bio-bibliografija franjevaca Bosne Srebre**ne, Zagreb, 1925.
2. Hasan Kafija Pruščak: **Izabrani spisi**, Veselin Masleša, Sarajevo, 1983.
3. Salih Sidki Hadžihuseinović Muvekkit: **Povijest Bosne**, El-Kalem i Gazi Husrev-begova biblioteka, Sarajevo, 1999.
4. Ivan Frano Jukić: **Putopisi i istorisko-etnografski radovi**, Svjetlost, Sarajevo, 1953.

Dopunska literatura: **Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena**

Naziv predmeta:	STUDIJ GENOCIDA	
Status:	Izborni predmet	
Studij:	I (prvi) ciklus studija	
Semestar:	VIII (osmi)	
Nositelji predmeta:	članovi Katedre za Interdisciplinarnu naučnu oblast.	
Šifra predmeta:		
ECTS bodovi:	dva (2)	Šifra: IUR 1412g
Nastavno opterećenje	2/30P + 0 V (sedmično: 2P+0V)	

Ciljevi i očekivani rezultati predmeta:

1. Da upozna studente sa konceptualizacijom, historijom, okolnostima i posljedicama fenomena genocida u njegovim najrazličitijim formama s naglaskom na moderno doba
2. Da razvije sposobnost studenata za suočavanje sa ovim fenomenom bez zapadanja u pojednostavljena objašnjenja i solucije temeljene na mržnji
3. Da doprinese razvoju kritičke historijske svijesti i daljem uvažavaju različitosti i kompleksnost ljudskog iskustva

Sadržaj predmeta:

1. Konceptualni okvir: definisanje genocida i poteškoće koje se javljaju
2. Kako izučavati genocid: makro i mikro plan, komparacije
3. Genocid u 20 vijeku: Armenija, Holocaust, Kambodža, Ruanda i Bosna i Hercegovina
4. Izučavanje pojedinih slučajeva
5. Motivi: historijska podloga i neposredni faktori koji kulminiraju u genocidu
6. Sredstva: organizovanje genocida, identifikovanje žrtve, psihologija počilaca i uloga pasivnih posmatrača
7. Međunarodni odgovori: šta je učinjeno i šta je moglo biti učinjeno, odgovornost međunarodne zajednice za intervenciju
8. Savremene posljedice: oblici suočavanja sa prošlošću i pomirenje: suđenja, reparacije, restitucija, problemi predstavljanja, sjećanje.

Opće upute za polaganje ispita:

Kontinuirano ocjenjivanje tokom semestra

Studenti/ce tokom semestra mogu osvojiti maksimalno 50 bodova. Bodove studenti/ce stiču na slijedeći način:

<i>Oblik aktivnosti:</i>	<i>Max.broj bodova:</i>
Pojedinačno ili grupno istraživanje na temu iz nastavnog programa	30
Izrada eseja	20

Završni ispit: 50 poena

Način polaganja završnog ispita: Pismeni ispit

Vrijeme trajanja ispita: 60 minuta

Formiranje ocjene

Ocjena se formira zbrajanjem osvojenih poena u svim segmentima ocjenjivanja.

Student/ica može osvojiti maksimalno 100 bodova.

Ocjena se formira po slijedećoj skali:

Ocjena:	Bodovi:
10	95 – 100 (izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim)

Ciljevi i očekivani rezultati:

Cilj ovog predmeta je upoznavanje studenata sa principima ustavnosti i zakonitosti, sistemom njihove zaštite, mjestom i ulogom ustavnog sudstva i ustavnosudskom zaštitom ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Obrazovanjem studenata o ustavnosudskoj kontroli saglasnosti zakona, drugih propisa i općih akata sa ustavom, uključujući proceduru vršenja te kontrole, studenti će steći ne samo znanja o sadržaju i toku tog postupka, nego i razvijati profesionalnu svijest o značaju vladavine prava i načinima njenog ostvarivanja i zaštite.

Sadržaj predmeta:

Pojam ustavnosti i zakonitosti

Sistemi kontrole ustavnosti i zakonitosti

Nadležnosti ustavnih sudova

Postupak pred ustavnim sudovima

Dejstvo odluka ustavnih sudova

Ustavni sudovi i drugi organi sudske vlasti

Ustavno sudstvo u Bosni i Hercegovini

Ustavno sudstvo i evropski sistema zaštite prava

Obaveze studenata:

Studenti su obavezni pohađati sve oblike rada (prisustvo časovima, grupne i individualne oblike rada), prema utvrđenom rasporedu. Studenti na prvom času dobijaju instrukcije o oblicima praćenja njihovog rada, karakteru i sadržaju aktivnosti koje se ocjenjuju i koje utiču na formiranje konačne ocjene. Praćenje uspješnosti nastave provodi se anketiranjem studenata na osnovu upitnika propisanog sadržaja i oblika.

Literatura:

1. Udžbenik za Ustavno pravo
2. Grupa autora: Komentar Ustava Federacije BiH i Ustava Republike Srpske, Centar za promociju civilnog društva, Sarajevo, 2004.
3. Jadranko Crnić: Vladavina Ustava, Informator, Zagreb, 1994.
4. Prof. dr Slobodan Blagojević: Ustavno sudstvo i ustavni sistem, Titograd, 1986

Dopunska literatura: **Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena**

LOKALNA SAMOUPRAVA	ECTS: 2 Šifra: IUR 428i
GODINA: <i>IV</i>	
SEMESTAR: <i>osmi</i>	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Ustavno pravo	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 2/30	Vježbe:
	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati: Upoznavanje studenata sa nastankom, razvojem, načelima i sistemima lokalne samouprave u BiH, te komparativno.	
Sadržaj predmeta: <ol style="list-style-type: none"> 1. Centralni i necentralni organi vlasti 2. Dekoncentracija i decentralizacija nadležnosti 3. Pravo građana na učešće u vođenju javnih poslova 4. Ustavni i zakonski osnov lokalne samouprave 5. Suština, značaj i djelokrug lokalne samouprave 6. Opština kao osnovna jedinica lokalne samouprave 7. Izvorne i prenesene nadležnosti organa lokalne samouprave 8. Regionalna samouprava 9. Organizacija uprave za potrebe lokalne i regionalne samouprave 10. Izvori finansiranja lokalne samouprave 11. Pravna zaštita lokalne samouprave 12. Pravo lokalnih vlasti na udruživanje 13. Međunarodno pravo o lokalnoj samoupravi i obaveze država po tom osnovu 	
Obaveze studenata: Obavezno prisustvo predavanjima i vježbama, konsultacije po inicijativi studenata u zakaznom terminu ili po dogovoru, u toku nastave test po završenoj cjelini, usmeni ispit kao završna provjera.	
Literatura:	
Obavezna: <ol style="list-style-type: none"> 1. Dr. Sead Dedić: Lokalna samouprava u Federaciji Bosne i Hercegovine, Sarajevo 1998 2. Evropska povelja o lokalnoj samoupravi 3. Prof. dr Neđo Milićević: Komentar Evropske povelje o lokalnoj samoupravi, Centar za promociju civilnog društva, Sarajevo, 2004. 	

4. Prof. dr Neđo Milićević: Lokalna samouprava u Bosni i Hercegovini, u Zborniku radova: Oglledi o regionalizmu, izdanje Otvorenog univerziteta u Subotici, Subotica, 2001.
5. Publikacija grupe autora: Lokalna i regionalna samouprava u Bosni i Hercegovini, Centar za promociju civilnog društva, Sarajevo, 2001.

Dopunska:

Dr. Aleksandar Đurđev: Lokalna samouprava, Novi Sad 2003; Dr. Janez Šmidovnik: Lokalna samouprava, Sarajevo 1999

Dopunska literatura: **Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena**

PRAVO SOCIJALNE SIGURNOSTI		ESTC: 2	Šifra: IUR1547i
Godina: IV	Semestar: osmi		
Nositelj predmeta	Akademska osoblje birano za naučnu oblast Radno i socijalno pravo		
Kontakt sati sedmično/semestralno			
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Kabinetske konsultacije: 5/75	

Ciljevi i očekivani rezultati:

Razumijevanje problematike razvoja socijalnih prava i socijalne politike na univerzalnoj/regionalnoj razini i utjecaju tog razvoja na BiH, kao i sticanje znanja i vještine o izradi pojedinih programa socijalne politike, odnosno znanja o različitim modelima i reformama socijalnih politika.

Okvirni sadržaj predmeta	<p>1. Globalizacija i suvremene reforme socijalnih politika (Socijalna politika u tranziciji, Koncept socijalne kohezije u okviru Vijeća Evrope, Evropska socijalna povelja: socijalna prava i mehanizmi nadzora, Razvoj socijalne politike na razini Evropske unije)</p> <p>2. Pojam, vrste i funkcije socijalne pomoći /zaštite (Modeli (režimi) socijalne pomoći, Socijalna pomoć u Njemačkoj, Socijalna pomoć u Švedskoj, Socijalna pomoć u SAD, Financijske i porezne inicijative u socijalnoj pomoći)</p> <p>3. Socijalna politika u BiH (Ustav i socijalna politika, Žrtve rata, Zapošljavanje i nezaposlenost, Socijalno osiguranje, Zdravstvena politika, Stambena politika, Politika prema porodici, Obrazovna politika, Socijalni programi.)</p>
Oblici provođenja nastave i način provjere znanja	<p>Interaktivni oblik nastave – predavanja i konzultacije.</p> <p>Pisani/Usmeni ispit</p> <p>U fazi izvedbe nastavnog programa rad studenta se kontinuirano prati i ocjenjuje tokom semestra dodjeljivanjem bodova za svaki oblik predviđenih aktivnosti i provjere znanja. Znanje studenata provjera</p>

	<p>se i ocjenjuje tokom nastave putem: testa, izrade vježbe, te završnog ispita, na kojem se utvrđuje konačna ocjena.</p> <p>U strukturi ukupnog broja bodova 70% bodova stiže se za aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, a 30% bodova na završnom ispitu.</p>
Literatura	<p>Dedić Sead, Socijalno pravo, Sarajevo, 2011.</p> <p>-Gerovska Mitev, M. (2004.) Europeizacija socijalnih politika: nacionalne prilagodbe u jugoistočnoj Europi. Revija za socijalnu politiku, 11(3-4):321-342</p> <p>-P. Stubbs, S. Zrinščak (2005.) Proširena socijalna Europa? Socijalna politika, socijalna uključenost i socijalni dijalog u Hrvatskoj i Europskoj uniji. U: K. Ott (ur.) Pridruživanje Hrvatske Europskoj uniji. Ususret izazovima pregovora. Zagreb. Institut za javne finacije, Zaklada Friedrich Ebert, str. 157-180.</p> <p>Zakonski i drugi propisi</p> <p>Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.</p> <p>Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena</p>

PRAVO OSIGURANJA KREDITA		ECTS: 2 Šifra: IUR 6419g
GODINA: <i>IV</i>		
SEMESTAR: <i>osmi</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Građansko pravo, odnosno za nastavni predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe:	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
<p>Studenti stiču produbljena znanja o pravu osiguranja kredita, sa akcentom na realnim sredstvima osiguranja. Predmet pretpostavlja interdisciplinarni pristup materiji i studenti objedinju znanja stečena u stvarnom pravu i obligacionom pravu, te im se prezentira i procesnopravna komponenta, prije svega izvršno i stečajno pravo, te notarsko pravo. Cilj je da studenti ovladaju sposobnošću da shvate različita sredstva osiguranja kredita, zakonske forme ali i stanje u praksi, da razviju analitičke sposobnosti koje se tiču rizika i sukoba pojedinih sredstava osiguranja.</p>		

Sadržaj predmeta:

- 1) Uvod – značaj kredita u tržišnoj privredi. Uvjeti koje mora ispuniti adekvatno osiguranje kredita. Poređenje realnih i personalnih sredstava osiguranja kredita. Zahtjevi moderne kreditne privrede kojima ne mogu udovoljiti klasična sredstva osiguranja kredita - moderne tendencije u razvoju sredstava osiguranja
- 2) Mobilijarna sredstva osiguranja (bezposjedovna zaloga, registrirana zaloga, fiducijarno vlasništvo, zadržanje prava vlasništva, lizing), registrirana zaloga u BiH
- 3) Imobilijarna sredstva osiguranja – Uvod, novo hipotekarno pravo u BiH, oblici hipoteke sa ublaženom akcesornošćihipoteka i zemljišni dug
- 4) Procesnopravni aspekt osiguranja kredita

Obaveze studenata:

Redovni studenti su obavezni pohađati predavanja i aktivno učestvovati u svim oblicima nastavnog rada. U toku semestra provjera znanja se može vršiti putem testa i/ili rješavanja zadatah praktičnih slučajeva. Progres studenata kontinuirano se prati tokom nastave. Na formiranje konačne ocjene utiču rad i aktivno učešće u nastavi u procentu od 20%, test ili slučaj 40%, tako da predispitne aktivnosti učestvuju u iznosu od 60% u konačnoj ocjeni. Završni ispit se polaže pismeno ili usmeno. DL studenti aktivnost u nastavi zamjenjuju pismenom privjerom znanja u elektronskom obliku.

Literatura:**Obavezna:**

- *Povlakić, M.*, Besposjedovna sredstva osiguranja na pokretnim stvarima u BiH, u: Civil Law Forum for South East Europe, Volume II/Forum za građansko pravo za jugoistočnu Evropu, Knjiga II, Beograd, 2010., str. 191-217;
- *Povlakić/Softić Kadenić*, Nova rješenja Zakona o stvarnim pravima Republike Srpske u pogledu hipoteke – stari problemi?, Zbornik radova sa 9. Međunarodnog savjetovanja »Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse«, Mostar, 2011;

Povlakić, M., Zemljišni dug, Zbornik radova sa 12. Međunarodnog savjetovanja »Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse«, Mostar, 2014

Dopunska literatura:

-
- *Povlakić, M.*, Mogućnost efikasnog namirenja založnog povjerioca iz vrijednosti pokretnih stvari u pravu BiH, Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu, LII/2009, str. 325 – 366;
- *Povlakić, M.*, Registrirana zaloga u BiH, Zbornik radova sa 6. Međunarodnog savjetovanja »Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse«, Mostar, 2008, str. 366 – 381;
- *Softić Kadenić, D.*, Osiguranje konzorcijalnih kredita u uporednom pravu, Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse, Mostar, 2013;
- *Softić, D.*, Stvarnopravna osiguranja na nekretninama u Bosni i Hercegovini u: Civil Law Forum for South East Europe, Volume II/Forum za građansko pravo za jugoistočnu Evropu, Knjiga II, Beograd, 2010., str. 546-569;
- *Softić Kadenić, D.*, Između akcesornosti i neakcesornosti, Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu, LIII 2010, Sarajevo, 2010, str. 379-406;
- *Softić, D.*, Maksimalna hipoteka u pravu Bosne i Hercegovine *de lega lata* i *de lege*

- 4. Pravo žiga
- 5. Pravo na industrijski dizajn
- 6. Pravo geografskih oznaka
- 7. Prenos prava industrijskog vlasništva
- 7. Zaštita prava industrijskog vlasništva

Obaveze studenata:

Kontinuirano i redovno pohađanje nastave od strane studenata, te njihovo aktivno učešće u vidu referata ili drugih oblika izlaganja odabranih tema iz ove oblasti (interaktivni rad). Učešće stručnjaka iz prakse u oblikovanju nastavnog procesa iz ove discipline (Institut za intelektualno vlasništvo, patentni zastupnici, međunarodni eksperti WIPO-a...), te mogući kratkotrajni angažmani studenata izvan nastave, u relevantnim institucijama i organizacijama, koje se bave ovom oblasti, a u svrhu sticanja praktičnih vještina. Saradnja sa privrednim komorama i privrednim subjektima, kao ciljnim grupama nosilaca prava. Kontinuirano praćenje rada studenata uz pismenu provjeru znanja na kraju semestra, koji zajedno utiču na konačnu ocjenu studentovog znanja iz ove oblasti

Literatura:

- Zakonsko uređenja prava intelektualnog vlasništva u BiH, Prof.dr. Slavica Krneta, Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu, 2003
- Patentno pravo, Slobodan M. Marković, Beograd 1997
- Ogledi iz prava industrijskog vlasništva, Doc.dr. Jozo Čizmić, Split 1998
- Intelektualna svojina, industrijska svojina i autorsko pravo, Vesna Besarović, Beograd 2000
- Intelektualna Svojina, Međunarodni ugovori, Vesna Besarović, Blagota Žarković, Beograd, 1999
- Zakon o industrijskom vlasništvu u BiH, «Službeni glasnik BiH» 03/02
- Zakon o patentima i znacima razlikovanja, "Službeni list R BiH", br. 21/93 i 13/94 (čl.108-117 i 118-125)
- Zakon o patentu, Zakon o žigu, Zakon o industrijskom dizajnu, Zakon o zaštiti oznaka geografskog porijekla, Zakon o zaštiti topografije integrisanog kola («Službeni glasnik BiH», 53/2010»).
- Iza Razija Mešević, "BiH i evropsko pravo žiga", Zbirka priloga sa Međunarodnog svajetovanja o novostima u oblasti građanskog i trgovačkog prava i prakse, Neum, 2008;
- Iza Razija Mešević, "Ekonomske funkcije žig i njihova transformacija", ZIPS, br. 7/2007;
- Iza Razija Mešević, «Proširenje EU i njegov uticaj na sistem komunitarnog žiga», Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu, br.49/2006;
- Iza Razija Mešević, "Pravne posljedice neovlaštene upotrebe prava industrijskog vlasništva", ZIPS, br. 999/2004;
- Iza Razija Mešević, "Cybersquatting- novi oblik povrede žiga", Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu, br. 46/2003;
- Iza Razija Mešević, "Neki aspekti povrede žiga u BiH", Pravni savjetnik, br. 3/2003.

Dopunska literatura: **Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena**

ORGANIZIRANI KRIMINAL		
GODINA: <i>IV godina</i>		
SEMESTAR: <i>osmi</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Krivično pravo, odnosno za nastavni predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultat:		
<p>Studenti se upoznaju sa konceptualizacijom pojmova vezanim za nosioce, strukturu i temeljne djelatnosti organiziranog kriminala. S tim u vezi studenti će steći znanja o organizaciji, načinu djelovanja i metodici rada kriminalnih organizacija, tipa mafija, kako bi im ta znanja mogla poslužiti kao osnova u pripremanju za obavljanje pravnih i kriminalističkih poslova suzbijanja organiziranog kriminala.</p>		
Sadržaj predmeta:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pojam i karakteristike organiziranog kriminala; 2. Najpoznatije kriminalne organizacije u svijetu i njihove kriminalne djelatnosti; 3. Organizirani kriminal u Bosni i Hercegovini i na Balkanu; 4. Transnacionalni i globalni organizirani kriminal; 5. Otkrivanje, istraživanje i dokazivanje organiziranog kriminala. 		
Obaveze studenata:		
<p>Obaveza studenata je da pohađaju predviđene oblike nastavnog procesa prema utvrđenom fondu nastavnih sati. Uspješnost studenata u savladavanju nastavne materije kontinuirano se prati tokom izvođenja nastavnog procesa, a konačna ocjena utvrđuje se na završnom ispitu koji se obavlja na način i pod uvjetima predviđenim pozitivnim propisima iz oblasti visokog obrazovanja.</p>		
Literatura:		
Obavezna:		
Petrović, B., Dobovšek, B. (2006). Organizirani kriminal. Sarajevo: Pravni fakultet		
Dopunska:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Petrović, B. Peršak, (ur) (2007). Sigurnost i suradnja kao reakcija na organizirani kriminalitet u srednjoj i jugoistočnoj Europi. Sarajevo. Pravni fakultet. 2. Bošković, M. (1998). Organizovani kriminalitet. Beograd: Policijska akademija. 3. Ignjatović, Đ. (1998). Organizovani kriminalitet. Beograd: Policijska akademija. 		
Naznačena literatura će na početku svake školske godine biti aktuelizirana i dopunjena.		

MALOLJETNIČKO KRIVIČNO PRAVO	ECTS: 2 Šifra:
-------------------------------------	-------------------

		IUR5417i
GODINA: <i>IV</i>		
SEMESTAR: <i>osmi</i>		
<i>Nositelji predmeta:</i> Akademsko osoblje za naučnu oblast Krivično procesno pravo, odnosno za nastavni predmet. ?		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
<i>Ciljevi očekivani rezultati:</i>		
<p>Studenti se upućuju u kategorije i institucije maloljetničkog pravosuđa koje su neophodne za razmatranje pitanja maloljetničkog prestupništva. Očekuje se da studenti shvate značaj i složenost maloljetničkog prestupništva, kao i modalitete za njegovo rješavanje. Na taj način student je osposobljen za rad u okviru institucija i organa koji se bave prevencijom maloljetničkog prestupništva i njegovim raspravljanjem kroz institucije maloljetničkog pravosuđa.</p>		
<i>Sadržaj predmeta:</i>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacija sudova za maloljetnike (u BiH, uporednopravni prikaz) 2. Krivičnopravna pitanja maloljetničkog prestupništva 3. Alternativni oblici reakcije na maloljetničko prestupništvo ("otklanjanje" krivičnog postupka i primjena alternativnih mjera, kocept restorativne pravde) 4. Djeca i maloljetnici kao žrtve krivičnih djela 5. Materijalnopravni aspekti i maloljetnička delinkvencija (izabrani sadržaji) 6. Procesnopravni aspekt i maloljetni učinioci krivičnih djela (izabrani sadržaji) 7. Izvršnopravni aspekt (izabrani sadržaji) 8. Alternativni oblici reakcije na maloljetničku delinkvenciju 9. Djeca i maloljetnici kao žrtve krivičnih djela 		
<i>Obaveze studenata:</i>		
<p>Redovni studenti su obavezni pohađati i učestvovati u predviđenim oblicima rada, a prema utvrđenom broju nastavnih sati. Također su obavezni učestvovati u izradi odgovarajućih materijala, a koji se odnose na konkretne institute sudstva za maloljetnike. Očekivani rezultati studenata u savladavanju pojmova i instituta krivičnopravne zaštite ljudskih prava kontinuirano se prate tokom nastavnih oblika rada i izražavaju odgovarajućim bodovima ili kreditima. Znanje studenata se provjerava i ocjenjuje tokom nastave kroz testiranje. Konačna ili završna ocjena utvrđuje se na ispitu, s tim što opisane predispitne aktivnosti utiču na 50% bodova ili kredita vezanih uz konačnu ili završnu ocjenu na ispitu. Ispiti se polažu pismeno ili pismeno i usmeno na način i pod uslovima utvrđenim režimom polaganja ispita na Pravnom fakultetu. Praćenje uspješnosti izvođenja nastavnih oblika rada na predmetu ostvaruje se, između ostalog, i anketiranjem studenata, na osnovu anketnih listova propisanog sadržaja.</p>		
<i>Literatura:</i>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Petrović, B., Jovašević, D. (2005). Krivično/kazneno pravo Bosne i Hercegovine Opći dio. Sarajevo: Pravni fakultet. (odabrana poglavlja). 2. Sijerčić-Čolić, H.: Krivično procesno pravo. Knjiga II: Tok redovnog krivičnog 		

<p>postupka i posebni postupci. Drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Sarajevo, 2008. (odabrana poglavlja)</p> <p>3. Sijerčić-Čolić, H./ Vranj, V.: Uvod u penologiju i izvršno krivično pravo BiH. Sarajevo, 2011. (odabrana poglavlja)</p> <p>4. Tomić, Z., Krivično pravo I, Pravni fakultet Sarajevo, Sarajevo, 2008. (odabrana poglavlja)</p> <p>5. Propis iz oblasti maloljetničkog krivičnog prava</p> <p>Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena</p>

PREKRŠAJNO PRAVO		ECTS: 2 Šifra: IUR 5421g
GODINA: <i>IV</i>		
SEMESTAR: <i>osmi</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Krivično pravo , odnosno za nastavni predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultat:		
<p>Student se upoznaje sa osnovnim pojmovima prekršajnog prava kao samostalne pravne discipline koja je uključena u sistem kaznenog prava koji je pojmovno širi od krivičnog prava, a koji se odnose na opći pojam prekršaja u pravnoj teoriji, pravne propise o prekršajima, institute materijalnog karaktera i prekršajni postupak u cilju razvijanja sposobnosti samostalne teorijske i stručne analize tih pojmova; student se osposobljava za rad u domaćim pravosudnim institucijama, privrednim društvima, ustanovama, organima uprave, policijskim organima itd.</p>		
Sadržaj predmeta:		
<p>I Opći pojam prekršaja u teoriji i njegovo razgraničenje u odnosu na krivično djelo</p> <p>II Pravni propisi o prekršajima</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zakon o prekršajima Bosne i Hercegovine 2. Zakon o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine 3. Zakon o prekršajima Kantona Sarajevo 4. Ostali zakoni i drugi propisi kojima su regulisani prekršaji <p>III Materijalno prekršajno pravo</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Načelo legaliteta i važenje propisa o prekršajima 2. Način, mjesto i vrijeme izvršenja prekršaja 3. Uslovi odgovornosti za prekršaj 4. Sankcije za prekršaj 5. Zastarjelost <p>IV Prekršajni postupak</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Osnovna načela prekršajnog postupka 2. Organi za vođenje prekršajnog postupka 		

3. Nadležnost i sukob nadležnosti 4. Pokretanje i tok prekršajnog postupka 5. Pravna sredstva i posebni postupci
<p>Obaveze studenata:</p> <p>Obaveza studenata je da pohađaju predviđene oblike nastavnog procesa prema utvrđenom fondu nastavnih sati. Uspješnost studenata u savladavanju nastavne materije kontinuirano se prati tokom izvođenja nastavnog procesa, a konačna ocjena utvrđuje se na završnom ispitu koji se obavlja na način i pod uvjetima predviđenim pozitivnim propisima iz oblasti visokog obrazovanja.</p>
<p>Literatura:</p> <p>Obavezna:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Veić, P., Gluščić, S., Prekršajno pravo, Opći dio, Narodne novine d.d, Zagreb, 2009.; 2. Đorđević, Đ., Prekršajno pravo, Policijska akademija, Beograd, 2004.; 3. Mrvić-Petrović, N., Mitrović. LJ., Prekršajno pravo, Banja Luka, 2007.; 4. Zakon o prekršajima Bosne i Hercegovine, („Službeni glasnik BiH“, br. 41/07); 5. Zakon o prekršajima Federacije Bosne i Hercegovine, („Službene novine FBiH“, br. 31/06); <p>Dopunska:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Salihović, G., Komentar zakona o prekršajima, Fineks d.o.o., Sarajevo, 2006.; 2. Zakoni i drugi propisi o prekršajima iz određenih oblasti
<p>Naznačena literatura će na početku svake školske godine biti aktuelizirana i dopunjena.</p>

ECTS: 2		
Šifra: IUR 5420g		
SUDSTVO ZA MALOLJETNIKE		
Godina: IV		
Semestar: VIII		
Nositelj predmeta:		
Akademska osoblje izabrano na naučnu oblast Krivično procesno pravo/nastavni predmet		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 1/15
<p>Ciljevi i očekivani rezultati/obrazovno nastavni aspekt: studenti se upoznaju sa ključnim pojmovima sudstva za maloljetnike, međunarodnim standardima iz oblasti maloljetničkog kriminalitetaprestupništva, ključnim pojmovima iz restorativne pravde, kao specifičnog oblika reakcije na vršenje krivičnih djela i pomirenja između učinioca i žrtve krivičnog djela. Cilj je da studenti steknu osnovna znanja o općim principima i institutima sudstva za maloljetnike, kao i mogućnostima njegove realizacije i primjene u BiH.</p>		
Sadržaj predmeta/tematske cjeline		
1. Osnovne karakteristike sudstva za maloljetnike		

2. Restorativna pravda kao koncept u borbi protiv maloljetničkog kriminaliteta– odgovor na maloljetničko prestupništvo
3. Alternativne mjere i alternativne sankcije prema maloljetnicima
4. Pokretanje i vođenje krivičnog postupka prema maloljetnicima
5. Oblici i načini postupanja subjekata u postupku izvršenja krivičnih sankcija

Obaveze studenata: redovni studenti su obavezni pohađati nastavu prema utvrđenom fondu sati. Uspješnost studenata u savladavanju pojmova i kategorija sudstva za maloljetnike se prati tokom nastave i izražava odgovarajućim bodovima /kreditima/. Konačna ili završna ocjena utvrđuje se na ispitu, s tim što opisane predispitne aktivnosti utiču na 50% bodova ili kredita vezanih uz konačnu ili završnu ocjenu na ispitu. Ispiti se polažu pismeno ili pismeno i usmeno na način i pod uslovima utvrđenim režimom polaganja na Pravnom fakultetu.

Literatura:

Obavezna:

1. Sijerčić-Čolić, H.: Restorative justice in Bosnia and Herzegovina. In: Restorative justice in penal matters in Europe. A stock-taking of legal issues, implementation strategies and outcomes in 36 European countries. Ed. F. Dunkel, J. Grzywa-Holten, F. Horsfield. Forum Verlag Godesberg GmbH, Monchengladbach, 2015, pp. 89-116; *Juvenile Delinquency and Juvenile Justice in Transition*. In: Crime and Transition in Central and Eastern Europe. Ed. Alenka Šelih and Aleš Završnik. Springer. New York, 2012, str. 229–252.

Sijerčić-Čolić, H.: Sudstvo za maloljetnike kao ključni element nacionalne politike ljudskih prava i restorativna pravda za maloljetnike – savremena kretanja u maloljetničkoj delinkvenciji i sudstvu za maloljetnike u Bosni i Hercegovini. Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu. Sarajevo, 2010, god. LIII, str. 351–379.

Sijerčić-Čolić, H.: Krivično procesno pravo. Knjiga I: Krivičnoprocesni subjekti i krivičnoprocesne radnje. Treće izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Sarajevo, 2012. (od XIII do XX poglavlja)

Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine

Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

Vranj, V.: Krivične sankcije prema maloljetnicima u duhu novog Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku u Bosni i Hercegovini. Nova pravna revija, 2010, br. 1-2, str. 34 – 40

Važeći relevantni nacionalni i međunarodni propisi iz oblasti sudstva za maloljetnike

Dopunska:

Kosović, J., et al., Pravosudni sistem za maloljetnike u svjetlu međunarodnih pravnih standarda u: Rad policije sa djecom i mladima – priručnik za obuku, Save the Children UK, Sarajevo, 2005

Sijerčić-Čolić, H., Hadžiomerađić, M., Jurčević, M., Kaurinović, D., Simović, M., Komentari zakona o krivičnom/kaznenom postupku u Bosni i Hercegovini, Savjet/Vijeće Evrope: Evropska komisija, Sarajevo, 2005

Simović, M. i dr.: Komentar Zakona o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku Republike Srpske, Međunarodno udruženje naučnih radnika AIS Banja Luka, Banja Luka, 2010.

U toku rada na predmetu studentima će biti preporučena i druga literatura koja je adekvatna nastavnim sadržajima koji se izučavaju, kao i odgovarajući zakonski tekstovi i međunarodni dokumenti.

Studentima će biti preporučena i druga literatura koja je adekvatna nastavnim sadržajima koji se izučavaju na predmetu.

PRAVO VRIJEDNOSNIH PAPIRA	ECTS:2 Šifra: IUR 1348g	
GODINA: <i>IV</i>		
SEMESTAR: <i>osmi</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Građansko pravo, odnosno za nastavni predmet.		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati: Studenti stiču produbljena znanja iz materije vrijednosnih papira, sa ciljem da shvate funkciju vrijednosnih papira u modernoj tržišnoj privredi. Očekuje se da na osnovu praktičnog rada i primjera student bude osposobljen u kreiranju pojedinih vrsta vrijednosnih papira, da ocjeni situacije u kojima pojedini vrijednosni papir može poslužiti kao sredstvo plaćanja ili osiguranja. Student treba da savlada i procesni aspekt realizacije prava iz vrijednosnog papira.		
Sadržaj predmeta: mjenica; ček, skladišnica; tovarni list, konosman		
Obaveze studenata: Studenti su dužni redovno pohađati sve ponuđene oblike nastave i u njima aktivno učestvovati, o čemu se vodi evidencija. U toku semestra studenti su obavezni izraditi po jedan esej na zadatu ili izabranu temu iz vrijednosnih papira. Provjera znanja se vrši kontinuirano – najmanje jedan test u semestru. Predispitna aktivnost studenta učestvuje sa 70% u formiranju završne ocjene (20% aktivnost, 25% pismeni rad, 25% test). Završni ispit se odvija pismeno ili pismeno i usmeno u zavisnosti od utvrđenog režima polaganja ispita na Fakultetu.		
Literatura: Obavezna: 1. Trifković, Simić, Trivun: <i>Poslovno pravo, ugovori, vrijednosni papiri i pravo konkurencije</i> , Ekonomski fakultet Univerziteta u Sarajevu, 2006 2. Zakon o obligacionim odnosima, Službeni list SFRJ, 29/78, RBiH 2/92, 13/93, 13/94 3. Zakon o mjenici, Sl. novine FBiH, 32/00 4. Zakon o čeku, Sl. novine FBiH, 32/00		
Dopunska: 1. Pavao Rastovčan, <i>Vrijednosni papiri, mjenica i ček</i> , Informator, Zagreb, 1977. 2. Zakon o obligacionim odnosima 3. Zakon o vrijednosnim papirima		

4. Zakon o mjenici
5. Zakon o čeku

Dopunska literatura: **Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena**

PRAVO KONKURENCIJE	ECTS: 2 Šifra: IUR 1349g
GODINA: <i>IV</i>	
SEMESTAR: <i>osmi</i>	
<i>Nositelji predmeta:</i> Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Građansko pravo, odnosno za nastavni predmet	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0
Konsultacije: 5/75	
Ciljevi i očekivani rezultati:	
<p>Studenti savladavaju kompleksni pojam konkurencije – strukturu tržišta, uslove obavljanja poslovnih aktivnosti i način ponašanja poslovnih subjekta na tržištu. Studenti stiču osnovne pojmove o istorijskom razvoju ovog instituta, u cilju boljeg razumjevanja pozitivnopravnog okvira u BiH.</p>	
Sadržaj predmeta:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pojam prava konkurencije <ol style="list-style-type: none"> 1.1 Anitmongolsko pravo <ul style="list-style-type: none"> - Monopolitički sporazumi - Monopolističko djelovanje 1.2 Pravo nelojalne konkurencije <ul style="list-style-type: none"> - Nelojalna konkurencija - Špekulacija - Ograničenje jedinstvenog tržišta - Sankcije za narušavanje slobodne /tržišne/ konkurencije-ograničenja tržišta 	
Obaveze studenata:	
<p>Studenti su dužni redovno pohađati sve ponuđene oblike nastave i u njima aktivno učestvovati, o čemu se vodi evidencija. U toku semestra studenti su obavezni izraditi po jedan esej na zadatu ili izabranu temu iz prava konkurencije. Provjera znanja se vrši kontinuirano – najmanje jedan test u semestru. Predispitna aktivnost studenta učestvuje sa 70% u formiranju završne ocjene (20% aktivnost, 25% pismeni rad, 25% test). Završni ispit se odvija pismeno ili pismeno i usmeno u zavisnosti od utvrđenog režima polaganja ispita na Fakultetu.</p>	
Literatura:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Trifković, Simić, Trivun: <i>Poslovno pravo, ugovori, vrijednosni papiri i pravo konkurencije</i>, Ekonomski fakultet Univerziteta u Sarajevu, 2006 	

2. Zakon o konkurenciji BiH, Sl. list BiH, 48/05; 76/07; 80/09

Dopunska literatura: **Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena**

POSEBNO UPRAVNO PRAVO	ECTS: 2 Šifra: IUR 1245g	
GODINA: IV		
SEMESTAR: osmi		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Upravno pravo i uprava		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
<p>Cilj nastavnog predmeta Posebno upravno pravo je edukacija studenata o odnosu općeg upravnog prava se njegovim posebnim djelom tj. sa organizacijom i funkcijom pojedinih grana državne uprave, te institucija koje obavljaju određene upravne poslove u izvršavanju povjerenih im ovlaštenja, kao i upravne postupke za pojedine upravne materije. Pored toga, ovaj predmet se bavi odnosima upravnog prava sa drugim granama prava kao što su:ustavno pravo, nauka o upravi, imovinsko(građansko) pravo te privredno pravo.</p>		
Sadržaj predmeta:		
<i>Tematske cjeline:</i>		
<ol style="list-style-type: none"> 1) Uvod 2) Državna uprava 3) Upravne ustanove 4) Institucije sa javnim ovlaštenjima 5) Stručne službe skupština političko-teritorijalnih jedinica 6) Unapređivanje organizacije i rada uprave		
<i>Tematske jedinice:</i>		
<ol style="list-style-type: none"> 1) Uvod a) Nastanak i razvoj upravnog prava-posebni dio b) Odnosi upravnog prava-posebni dio-prema drugim granama prava i naučnim disciplinama c) Usklađivanje organizacije i funkcija uprave s nastalim promjenama u društveno-političkom sistemu d) Pluralitet ciljeva i interesa u upravnim i drugim organizacijama e) Klasifikacija funkcija i djelatnosti uprave		

2) Državna uprava

- a) Unutrašnji poslovi
- b) Pravosudni i opći upravni poslovi
- c) Upravni poslovi o oblasti privrede
- d) Upravni poslovi u oblasti prostornog planiranja komunalnih djelatnosti i građevinarstva
- e) Upravni poslovi u stambenoj oblasti
- f) Upravni poslovi u oblasti imovinsko-pravnih odnosa
- g) Upravni poslovi u oblasti zdravstva
- h) Upravni poslovi u oblasti boračke i socijalne zaštite
- i) Upravni poslovi u oblasti porodičnih odnosa
- j) Upravni poslovi u oblasti odgoja i obrazovanja

3) Upravne ustanove

- a) Značaj i potreba diferencijacije ovih organa u odnosu na državnu upravu u užem smislu
- b) Organizacija i funkcije nekih upravnih ustanova

4) Institucije sa javnim ovlaštenjima

- a) Značaj i društvena opravdanost povjeravanja upravnih poslova u djelokrug institucija sa javnim ovlaštenjem
- b) Vrste institucija kojima se povjeravaju javna ovlaštenja
- c) Prava i dužnosti institucija u izvršavanju javnih ovlaštenja
- d) Nadzor i druga prava državnih organa u odnosu na institucije koje vrše javna ovlaštenja

5) Stručne službe skupština društveno-političkih jedinica

- a) Nastanak i razvoj stručnih službi skupština društveno-političkih jedinica
- b) Vrste, organizacija i status stručnih službi

6) Unapređivanje organizacije i rada uprave

- a) Razvoj i značaj naučne organizacije rada
- b) Potreba organiziranog unapređivanja rada uprave
- c) Racionalizacija poslova u organima uprave
- d) Racionalizacija vlastitog intelektualnog rada
- e) Ekonomičnost poslovanja i tehnička opremljenost organa uprave
- f) Organizacija i prostorni smještaj organa uprave
- g) Institucije i službe za unapređivanje rada uprave

Obaveze studenata:

Na izbornom predmetu Posebno upravno pravo, u okviru upravno-pravne grupe, će biti vezane za regulativu Pravila Pravnog fakulteta u Sarajevu i Statuta Univerziteta u Sarajevu.

Literatura:

Obavezna: Prof.dr. Đure Gatarića sa Više upravne škole u Zagrebu, Upravno pravo, posebni dio, "Narodne novine", Zagreb 1978. godine

Dopunska literatura: **Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena**

UPRAVNI SISTEMI	ECTS: 2 Šifra: IUR 1246g	
GODINA: <i>IV</i>		
SEMESTAR: <i>osmi</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Upravno pravo i uprava		
KONTAKT SATI		
PREDAVANJA: 2/30	VJEŽBE: 0	KONSULTACIJE: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
<p>Ciljevi nastavnog predmeta Upravni sistemi jeste upoznavanje studenata sa sistemom upravnih organizacija i njihovom djelatnosti te njihovim razvojem u političkom sistemu države kao političke jedinice.</p> <p>Ovo podrazumijeva da studenti trebaju da:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. utvrde značenje izraza "sistem", ispitati obim odgovarajućeg pojma i njegove značajke, a osobito način mijenjanja sistema. 2. opisati opći razvoj sistema ljudske suradnje, kao najbliži viši rod u koji spadaju upravni sistemi kao vrsta 3. razvrstati upravne sisteme na najviše kategorije, koje su program prikaza upravnih sistema.		
Sadržaj predmeta:		
<i>Tematske cjeline:</i>		
<ol style="list-style-type: none"> a) Uvod b) Teritorijalni upravni sistemi c) Funkcionalni upravni sistem d) Asocijativni upravni sistemi		
<i>Tematske jedinice:</i>		
<ol style="list-style-type: none"> a) Uvod<ol style="list-style-type: none"> 1. Sistem 2. Sistemi ljudske egzistencije 3. Upravni sistemi b) Teritorijalni upravni sistemi<ol style="list-style-type: none"> 1. Razvojni procesi 2. Odnos uprave i vlasti		

<p>3. Odnos uprave i građana 4. Diferencijacija-integracija u teritorijalnim upravnim sistemima</p> <p>c) Funcionalni upravni sistemi 1. Poduzeća i ustanove 2. Funkcionalno upravljanje u Bosni i Hercegovini</p> <p>e) Asocijativni upravni sistemi 1. Jedinstvo intencije i jedinstvo funkcije 2. Odnosi u asocijacijama</p>
<p>Obaveze studenta:</p> <p>Na izbornom predmetu Upravni sistemi u okviru Upravnopravne grupe će biti vezane za regulativu Pravila Pravnog fakulteta i Statuta Univerziteta u Sarajevu.</p>
<p>Literatura:</p> <p>Obavezna:</p> <p>Prof.dr. Eugen Pusić, Prof.dr. Stjepan Ivanišević, mr. Željko Pavić i Prof.dr. Milan Ramljak, izdanje "Narodne novine" Zagreb, 1988. godine</p> <p>Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena</p>

Naziv predmeta i šifra	SLUŽBENIČKO PRAVO ECTS 2	Šifra: IUR 1247g
Godina -semestar	IV - osmi	
Nositelj predmeta	akademsko osoblje izabrano na naučnu oblast Radno i socijalno pravo	
Status predmeta	Izborni predmet na Listi izbornih/fakultativnih predmeta III	
Broj nastavnih sati	2/30	
Broj ECTS bodova	2	
Ciljevi i očekivani rezultati	<p>Propisi o državnim službenicima, zajedno s mjerama i aktivnostima provedenim u kontekstu profesionalizacije državne uprave imaju za cilj stvaranje moderne i djelotvorne državne uprave. U tom kontekstu, studenti/ice se upoznaju sa osnovama problematike posebnih sistema radnih odnosa odnosno pravnim odnosima koji se uspostavljaju između državnih službenika i države kao poslodavca; te načelima zakonitosti, pravne sigurnosti, hijerarhijske podređenosti, odgovornosti za rezultate i zabrane diskriminacije.</p> <p>Nakon izvođenja svih nastavnih aktivnosti očekuje se da student poznaje ključne pojmove i problematiku prava i dužnosti državnih službenika, kao i strukturu i klasifikaciju radnih mjesta u državnoj službi.</p>	

<p>Okvirni sadržaj predmeta</p>	<p>1. Uvod u službeničko pravo 1.1. Značenje normativne regulacije službeničkog statusa 1.2. Pojam službeničkog prava 1.3. Odnos službeničkog prava i drugih grana prava 1.4. Pravni izvori službeničkog prava 1.5. Određivanje pojma službenika 1.6. Vrste službenika</p> <p>2. Službeničko pravo u pozitivnom zakonodavstvu BiH 2.1. Zakoni o državnim službenicima u BiH 2.2. Prava i dužnosti državnih službenika 2.3. Zasnivanje službeničkog odnosa 2.4. Odgovornost državnih službenika 2.5. Prestanak službeničkog odnosa 2.6. Namještenici 2.7. Norme krivičnog prava od značaja za službeničko pravo</p> <p>3. Evropski standardi službeničkog prava 3.1. Evropski standardi službeničkog prava 3.2. Evropski standardi službeničkog zakonodavstva i zakoni o državnim službenicima u BiH</p>
<p>Prava i obaveze studenata/ica, /način praćenja i ocjenjivanja rada</p>	<p>Redovni studenti/ice su obavezni pohađati predviđene nastavne oblike rada prema utvrđenom rasporedu nastavnih aktivnosti. U cilju izvršavanja svojih studijskih obaveza, studenti su obavezni pripremati se za učestvovanje u obradi nastavnih tema. Studenti su obavezni poštovati utvrđeni izvedbeni program rada (raspored nastavnih aktivnosti) i utvrđene rokove za prijavljivanje i predaju radova koji se tokom semestra ocjenjuju.</p> <p>Način praćenja i ocjenjivanja rada studenata/studentica</p> <p>Rad studenata/studentica kontinuirano se prati i ocjenjuje tokom semestra dodjeljivanjem bodova za svaki oblik predviđenih aktivnosti i provjere znanja. Znanje studenata provjera se i ocjenjuje tokom nastave putem: testa, izrade vježbe, te završnog ispita, na kojem se utvrđuje konačna ocjena.</p> <p>U strukturi ukupnog broja bodova 50% bodova stiče se za aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, a 50% bodova na završnom ispitu.</p> <p>Način bodovanja aktivnosti tokom semestra:</p> <p>1. Prva evaluacija znanja (semestralni test) Distribucija bodova: Ocjena/Bodovi: 10=40; 9=38; 8=36; 7=34; 6=30</p> <p>2. Vježba: Distribucija bodova/Ocjena/Bodovi: 10 =10; 9=9; 8=8; 7=7; 6=6</p> <p>3. Završni ispit Distribucija bodova/Ocjena/Bodovi: 10 =50; 9=45; 8=40; 7=35; 6=30</p>

	<p>Način formiranja konačne ocjene:</p> <p>Distribucija bodova: Ocjena/Bodovi:10=95-100;9=85-94;8=75-84; 7=65-74; 6=55-64; 5=manje od 55 bodova</p> <p>Predviđene aktivnosti tokom semestra, evaluiraju se pisanim putem ,a ispiti se polažu pismeno ili usmeno na način i pod uvjetima utvrđenim pravilima polaganja ispita na Fakultetu/Univerzitetu.</p>
<p>Popis literature potrebne za studij i za polaganje ispita</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sead Dedić, Specifičnosti ostvarivanja i zaštite prava iz radnih odnosa državnih službenika u BiH, Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu, I-2007., s. 79-98 ▪ Sead Dedić i drugi, Radni odnosi službenika i namještenika u FBiH, Sarajevo,1999 ▪ Jasna Omejec, Državni službenici u praksi Europskog suda za ljudska prava, u zborniku: Upravno pravo - aktualnosti upravnog sudovanja i upravne prakse, Informator, Zagreb, ▪ Ivo Borković: Službeničko pravo, Zagreb, 1999., ▪ Marčetić, Gordana (2005) Javni službenici i tranzicija. Zagreb: Društveno veleučilište, Konrad Adenauer Stiftung. (III-1.1 Javni službenici i tranzicija, str.119-145; III-1.2 Uloga javnih službenika u tranziciji, str. 146-165) ▪ Musa, Anamarija (2006) Europski standardi službeničkog prava i Zakon o državnim službenicima iz 2005. Hrvatska javna uprava &:4, str. 91-132 ▪ OECD Sigma (1997) Promoting Performance and Professionalism in the Public Service, SIGMA Papers No.21 ▪ The European Ombudsman (2005) European Code of Good Administrative Behaviour ▪ Palidauskaite, Jolanta (2003) Codes of Conduct for Public Servants in Eastern and Central European Countries: Comparative Perspective ▪ European Commission: White paper on services of general interest, COM (2004)704 final ▪ Zakonski i drugi propisi <p>Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.</p>
<p>Popis literature koja se preporučuje kao dopunska</p>	<p>Tokom obrade relevantnih pitanja studenti/ice će biti upoznati sa referentnom literaturom.</p>
<p>Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta</p>	<p>U fazi izvedbe nastavnog programa kvaliteta se kontrolira praćenjem pohađanja nastave, te praćenjem reakcije studenata. Studenti se u svakom trenutku mogu obratiti odgovornom</p>

	<p>nastavniku osobno ili putem elektronske pošte.</p> <p>Nakon izvedbe nastavnog programa kvaliteta se kontrolira praćenjem rezultata ispita, anketom i kontaktom sa studentima. Pri praćenju rezultata ispita posebno se procjenjuje rezultat postavljenih ishoda učenja, odnosno razina usvojenih znanja i vještina koji se stiču predmetom. Nakon izvedbe programa vrši se studentska anketira o kvaliteti izvođenja nastave. Rezultati ankete uzimaju se u obzir pri izmjenama nastavnog programa i metoda izvođenja nastave.</p>
--	---

MEĐUNARODNO HUMANITARNO PRAVO		ETCS: 2 Šifra: IUR 1035i
GODINA: <i>IV</i>		
SEMESTAR: <i>osmi</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Međunarodno javno pravo		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
<p>Osnovni cilj predmeta je upoznavanje studenata sa međunarodnim pravilima, običajne ili konvencionalne prirode, čija je svrha rješavanje humanitarnih problema koji neposredno nastaju u oružanom sukobu (međunarodnom i nemeđunarodnom/; Ograničavanje iz humanitarnih razloga, Prava strana u sukobu da izaberu metode i sredstva borbe te zaštitu osoba koje su pogođene sukobom.</p>		
Sadržaj predmeta:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Međunarodno pravo oružanih sukoba - od ratnog do humanitarnog prava definicija i priroda humanitarnog prava, izvori i razvoj humanitarnog prava. 2. Pravila o izvođenju neprijateljstava u međunarodnim oružanim sukobima 3. Međunarodno humanitarno pravo od Povelje Ujedinjenih nacija do novih izazova. 4. Međunarodno humanitarno pravo u sukobu sa kršenjem njegovih pravila (posebno na prostoru bivše SFRJ) 		
Obaveze studenata:		
<p>Studenti su obvezni pohađati sve oblike rada (prisustvo časovima, grupne i individualne oblike rada). Vršit će se kontinuirana provjera znanja i praćenja rada studenata. Od studenata se očekuje aktivno učestvovanje, koje podrazumijeva pripremanje materijala te postavljanje pitanja i izlaganja o zadatoj temi. Vrednovat će se svi oblici rada.</p>		
Literatura:		
Obavezna:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. M. Šahović, K. Obradović, M. Despot, Međunarodno humanitarno pravo, Beogradski centar za ljudska prava, Beograd 2002 godine 2. Hans-Peter Gasser, Međunarodno humanitarno pravo, uvodna razmatranja, MOCK, 		

Zagreb, 2000.

3. Izvori međunarodnog humanitarnog prava, priredio M. Starčević, MOCK, Beograd 2002.

Dopunska:

1. Burgental Tomas, Međunarodna ljudska prava u sažetom obliku, COLPI, Beogradski centar za ljudska prava, Beograd, 1997. str. 286.
2. Ženevske Konvencije o zaštiti žrtava rata, 1949.
3. Poštovanje međunarodnog humanitarnog prava, MKCK i Interparlamentarna unija, Priručnik za parlamentarce, br. 1. 1999.

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

Naziv predmeta: **TEORIJE MODERNE DRŽAVE**

ECTS: 2

Šifra: IUR349i

Godina: **IV**

Semestar: **osmi**

Nositelji predmeti: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Teorija prava i države

Kontakt sati: 2/30

Vježbe: 0

Konsultacije: 5/75

Ciljevi i očekivani rezultati:

Upoznavanje studenata sa različitim teorijskim konceptima moderne i postmoderne države, nastankom i razvojem moderne države, strategijama organizacije i modelima upravljanja, te otvorenim pitanjima suvereniteta i globalizacije.

Usvajanje osnovnih znanja o teorijama moderne države, osnovnim konceptima, ciljevima i funkcijama moderne države, te razlikovanju teorija moderne države.

Sadržaj predmeta/ Tematske cjeline:

Pojam i koncept moderne države

Razvoj moderne države

Tipovi moderne države

Neoliberalne teorije države

Socijalna država i država blagostanja

Društvene promjene i moderna država

Funkcije moderne i postmoderne države

Vladanje i upravljanje

Literatura:

1. J. Isense, 2004: *Država, ustav, demokracija*, Politička kultura, Zagreb
2. Arend Lijphart, 1999: *Patterns of Democracy. Government Forms and Performance in Thirty-Six Countries*, New Haven/London: Yale University Press
3. Arend Lijphart, 1992, *Demokracija u pluralnim društvima*, Globus/Školska knjiga, Zagreb;
4. Dahl, Robert, 1956: *A Preface to Democratic Theory*, University of Chicago Press, Chicago.
5. Rawls, John, 2000: *Politički liberalizam*, Kruzak, Zagreb.
6. Habermas, Jürgen, *The Inclusion of the Other*, (ur. Cronin, C, De Greiff, P.), Polity Press.
7. Habermas, Jürgen, 1993: Tri normativna modela demokracije: o pojmu deliberativne politike, *Encyclopaedia moderna*, (14) 2.
8. Jacques, Ranciere, 2008: *Mržnja demokracije*, Naklada Ljevak, Zagreb
9. Schmitt, Carl, 2007: *Politički spisi*, Politička kultura, Zagreb;
10. Robert Dahl, 2000: *O demokraciji*, Politička kultura, Zagreb.
11. Bobbio, Norberto, 1990: *Budućnost demokratije*, Filip Višnjić, Beograd

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

Obaveze studenata: /načini predavanja, načini ocjenjivanja i polaganja, evaluacija.../

Studenti su obavezni pohađati sve oblike rada (zajedničke časove, grupne i individualne oblike rada) prema utvrđenom rasporedu. Studenti na prvom času dobijaju instrukcije o oblicima praćenja njihovog rada, karakteru i sadržajem aktivnosti koje se ocjenjuju i koje utiču na formiranje konačne ocjene. Praćenje uspješnosti nastave sprovodi se evaluacijom studenata na osnovu upitnika propisanog sadržaja i oblika.

Naziv predmeta: TUMAČENJE PRAVA - TOPIKA I ARGUMENTACIJA	ECTS: 2 Šifra: IUR3410i	
Godina: IV		
Semestar: osmi		
Nositelj predmeta: Akademsko osoblje birano za naučnu oblast Teorija prava i države		
Kontakt sati: 2/45	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75

Ciljevi i očekivani rezultati:

Studenti se upoznaju sa argumentima, načinom argumentiranja, subjektima argumentacije, mjestu argumenata u pravu, odnosu pravnog tumačenja i njihovom mjestu u tumačenju, načinima tumačenja, kao i kompleksnijim tumačenjima određenih slučajeva iz domaće i/ili inostrane prakse. Studenti stiču znanje, vještine i sposobnosti vezane za:

- Shvatanje odnosa između argumentacije i prava;
- Uvođenje u argumente i izvore argumentacije;
- Razvijanje dubljeg razumijevanja mjesta argumenata u tumačenju pravnih normi;

- Uvođenje u probleme pravnog tumačenja.

Sadržaj predmeta/ Tematske cjeline:

- Problemi pravne argumentacije i tumačenja u pravu
- Argumentacija i pravo
- Toposi u pravu
- Sporna pitanja i svrhe argumentacije
- Subjekti argumentiranja u pravu
- Uslovi argumentiranja
- Vrste tumačenja pravnih normi
- Kompleksniji slučajevi tumačenja

Literatura:

1. Nikola Visković: Pravo i argumentacija, Split, 1997.
2. Jasminka Hasanbegović: Topika i pravo, CID Podgorica, 2000.
3. Duško Vrban: Državo i pravo, Godlen marketing, Zagreb, 2003.
4. Izvodi iz sudske prakse

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

Obaveze studenata: /načini predavanja, načini ocjenjivanja i polaganja, evaluacija..../

Studenti su obavezni pohađati sve oblike rada (zajedničke časove, grupne i individualne oblike rada) prema utvrđenom rasporedu. Studenti na prvom času dobijaju instrukcije o oblicima praćenja njihovog rada, karakteru i sadržajem aktivnosti koje se ocjenjuju i koje utiču na formiranje konačne ocjene. Studenti su obavezni uradi pristupni rad i dva testa. Praćenje uspješnosti nastave sprovodi se evaluacijom studenata na osnovu upitnika propisanog sadržaja i oblika.

PRAVO MANJINA
izborni predmet

ECTS: 2
Šifra: IUR 427i

GODINA: <i>IV</i>		
SEMESTAR: <i>osmi</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano za naučnu oblast Teorija prava i države		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe:	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
<p>Ovaj izborni predmet treba da studentima omogući sticanje znanja o pravima manjina, kao jednom od ključnih pokazatelja demokratizacije ukupne društvene strukture u jednoj državi. Odnos države prema manjinama i stanje manjinskih prava u noj jedan su od ključnih kriterija za prijem pojedine države u evropske integracije, kao i predmet stalnog praćenja i kontrole od strane međunarodnih institucija.</p> <p>Uspješno ovladavanje sadržajem iz ovog predmeta omogućit će pravniku da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - upozna međunarodne standarde i pravna rješenja u Bosni i Hercegovini o pravima manjina; - razvije sposobnosti kritičkog promišljanja o pravima manjina, jednakosti pred zakonom i zabrani svakog vida diskriminacije; <p>postane kompetentan subjekt stvaranja prava o manjinama, kao i odlučivanja o njihovom ostvarivanju i o njihovoj zaštiti.</p>		
Sadržaj predmeta:		
<ul style="list-style-type: none"> - Prava grupa (kolektivna prava) - Pojam manjine - Ugrožene grupe - Istorijski razvoj zaštite manjina (do 1919. godine, u sistemu Društva naroda, poslije II svjetskog rata) - Načelo jednakosti i zabrana diskriminacije - "Pozitivna diskriminacija" - Zaštita manjina u sistemu Ujedinjenih nacija - Prava manjina u okviru evropskog mehanizma za zaštitu ljudskih prava - Zaštita prava manjina u Bosni i Hercegovini - Prava manjina na uporebu svog jezika i pisma, svojih znakova i simbola - Prava manjina u sistemu obrazovanja, kulturnog nasljeđa i tradicije - Prava manjina u oblasti medija - Ekonomsko – socijalna prava manjina - Učešće manjina u političkoj participaciji - Prava manjina na udruživanje i prekograničnu saradnju 		
Obaveze studenata:		
<p>Studenti su obavezni pohađati sve oblike rada (prisustvo časovima, grupne i individualne oblike rada), prema utvrđenom rasporedu. Studenti na prvom času dobijaju instrukcije o oblicima praćenja njihovog rada, karakteru i sadržaju aktivnosti koje se ocjenjuju i koje utiču na formiranje konačne ocjene. Praćenje uspješnosti nastave provodi se anketiranjem studenata na osnovu upitnika propisanog sadržaja i oblika.</p>		
Literatura:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Vil Kimlika: Multikulturalno građanstvo – Liberalna teorija manjinskih prava, Novi 		

Sad, 2002.

2. Prof. dr Siniša Tatalović: Manjinski narodi i manjine, "Prosvjeta", Zagreb, 1997.
3. Vojin Dimitrijević, Milan Paunović: Ljudska prava, Beogradski centar za ljudska prava, Beograd, 1997.
4. Prof. dr Neđo Milićević: Stanje i problemi nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini, u Zborniku radova: Perspektive multikulturalizma u državama zapadnog Balkana, Centar za istraživanje etniciteta, Beograd, 2004.

Međunarodni dokumenti o zaštiti prava manjina

Dopunska literatura: **Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena**

UPRAVNO PRAVO EVROPSKE UNIJE	ECTS: 2 Šifra: IUR 1547g	
GODINA: IV		
SEMESTAR: osmi		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje izabrano za naučnu oblast Upravno pravo i uprava		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
Ciljevi nastavnog predmeta Upravno pravo Evropske Unije se sastoje u upoznavanju studenata sa upravnim postupkom i upravnim sporom pred organima Evropske Unije i sa pravnim pojmovima ove grane prava koji odstupaju od sadržine pojmova klasičnog upravnog prava.		
Sadržaj predmeta:		
a) Akti koji podliježu kontroli zakonitosti		
1. Slučaj Noordwijks cement Accord		
2. Slučajevi u kojima su se pojavili ozbiljni problemi		
3. Ništavi i rušljivi akti		
4. Autor akta		
b) Locus standi		
1. Privilegirani tužioci		
2. Neprivilegirani tužioci		
3. Osnovni uvjeti po Ugovoru o EC		
4. Odnos između uvjeta		
5. Pojedinačna zainteresiranost i priroda odluke		
6. Kvazisudsko odlučivanje		
7. Neposredna zainteresiranost		
8. Neprivilegirani tužioci: Ugovor o ECSC		
c) Šutnja uprave		
1. Negativne odluke		
2. Definiranje stava		

<ul style="list-style-type: none"> 3. Stranke u postupku 4. Šutnja koja podliježe kontroli zakonitosti 5. Podnošenje zahtjeva za djelovanje 6. Locus standi 7. Oblik presude <p>d) Posredno osporavanje</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Odredbe ugovora 2. Evropska Zajednica 3. Evropska Zajednica za uglj i čelik 4. Koji se akti mogu osporavati? 5. Ko može osporavati? 6. U kojim postupcima se može osporavati? 7. Po kojim osnovima se može osporavati? 8. Posljedice uspješnog osporavnja 9. Nepostojeći akti <p>e) Osnova za kontrolu zakonitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Osnovi za kontrolu zakonitosti 2. Formalni uslovi 3. Činilac vremena 4. Interes 5. Zabluda o činjenicama 6. Šutnja uprave 7. Zaključci <p>f) Poništavanje i ukidanje</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Poništavanje i ukidanje 2. Poništavanje 3. Posredno osporavanje 4. Ukidanje <p>g) Obaveze Zajednice,</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Ugovori 2. Kvazi ugovori 3. Građanskopravni delikt 4. Odgovornost za akte koji treba da imaju pravno dejstvo 5. Konkurentna odgovornost: Zajednica i države članice
<p>Obaveze studenta:</p> <p>Na izbornom predmetu Upravno pravo Evropske Unije obaveze studenata će biti vezane za regulativu Pravila Pravnog fakulteta i Statuta Univerziteta u Sarajevu.</p>
<p>LITERATURA:</p> <p>Obavezna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - T.C. Hartley, Osnovi prava Evropske Zajednice-Uvod u ustavno i upravno pravo Evropske Zajednice- Sarajevo, 1998. godine od 339- 507. stranice - Smjernice i drugi akti Evropske Unije u oblasti upravnog prava.

MEĐUNARODNI STANDARDI U IZBORNOM PRAVU	ECTS: 2 Šifra: IUR 1548g
---	--------------------------------

GODINA: <i>IV</i>		
SEMESTAR: <i>osmi</i>		
nositelj predmeta: Akademsko osoblje izabrano za naučnu oblast Ustavno pravo		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
<p>Osposobljavanje studenata za razumijevanje međunarodnih standarda o izbornom pravu i njihova upućenost u razne izborne sisteme i izborne tehnike preko kojih se oni ostvaruju i štite može značajno pomoći da izbori postanu siguran put demokratskog osvajanja i vršenja državne vlasti.</p>		
Sadržaj predmeta:		
<ul style="list-style-type: none"> - Pojam i značaj izbornog prava i izbornih sistema (reprezentativnost, uspostavljanje stabilne i efikasne vlasti, demokratsko razrješavanje konflikata, osiguravanje odgovornosti nosilaca funkcija vlasti, promovisanje parlamentarne opozicije) - Načela izbornog sistema (opšte biračko pravo, jednako biračko pravo, neposredni i posredni izbori, sloboda i tajnost glasanja, aktivno i pasivno biračko pravo) - Pluralno – većinski sistemi („prvi dobija mjesto“, „blok sistem“, „alternativni glas“, „partijski blok glas“, „dvokružni sistemi“) - Poluproporcionalni sistemi („jednostruki neprenosivi glas“, „paralelni sistemi“) - Sistemi proporcionalne zastupljenosti („proporcionalna zastupljenost listi“, „personalizovani proporcionalni sistem“, „jednostruki prenosivi glas“) - Izborni prag - Otvorene, zatvorene i slobodne liste - Magnituda izbornih jedinica - Posebni parlamentarni zahtjevi (zastupljenost žena, zastupljenost manjina, zastupljenost zajednica) - Predsjednički izbori - Izbori lokalnih vlasti - Izborni postupak (birački spiskovi, kandidovanje, organi za provođenje izbora, glasanje) - Utvrđivanje izbornih rezultata i raspodjela mandata - Kontrola izbora i zaštita izbornih prava - Finansiranje izbora 		
Obaveze studenata:		
<p>Studenti su obavezni pohađati sve oblike rada (prisustvo časovima, grupne i individualne oblike rada), prema utvrđenom rasporedu. Studenti na prvom času dobijaju instrukcije o oblicima praćenja njihovog rada, karakteru i sadržaju aktivnosti koje se ocjenjuju i koje utiču na formiranje konačne ocjene. Praćenje uspješnosti nastave provodi se anketiranjem studenata na osnovu upitnika propisanog sadržaja i oblika</p>		
Literatura:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Udžbenik za Ustavno pravo 2. Andrew Reynolds, Ben Reilly: Oblikovanje izbornog sistema, Rabic, Sarajevo, 1999. 		

3. Nohlen D.: Izborna pravo i stranački sustav, Zagreb 1992.
4. Prof. dr Neđo Milićević: Ustavno uređenje Bosne i Hercegovine i biračko pravo građanina, Pravni centar Fonda Otvoreno društvo, Sarajevo, 2001.

SUDSKO PRAVO EVROPSKE UNIJE	ECTS: 2 Šifra: IUR 1549g
GODINA: <i>IV</i>	
SEMESTAR: <i>osmi</i>	
nositelj predmeta: Akademsko osoblje Katedre za državno i međunarodno javno pravo	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0
Konsultacije: 5/75	
Ciljevi i očekivani rezultati:	
<p>Upoznavanje studenata sa osnovama sistema sudske zaštite u okviru Evropske unije sa ciljem povećanja učinkovitosti budućih pravnikâ u razumijevanju: načina i zaštite sticanja subjektivnih komunitarnih prava, zatim odnosa između stečenih komunitarnih prava prema nacionalnom pravu, te stvaranja novih komunitarnih sredstava zaštite u okviru Evropske unije.</p>	
Sadržaj predmeta:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Evropski sud /naziv, sastav, nadležnost u svjetlu Amsterdamskih amandmana, funkcija generalnog pravobranioca, organizacija i rad Evropskog suda, stručna i administrativna služba/, 2. Sud prve instance (nastanak, nadležnost, sastav, postupanje u pojedinim predmetima, mogućnost žalbe/, 3. Djelovanje Evropskog suda /kontrola zakonitosti, povreda ugovornih obaveza od strane države članice, spor «pune jurisdikcije», predhodno pitanje odštetna odgovornost Zajednice, tužba za poništenje, propuštanje administracije, prigovor nezakonitosti/, 4. Metode i tehnike tumačenja 5. Osnovni elementi postupka pred Evropskim sudom /pokretanje postupka, prikupljanje činjenica i pravne građe, javno zasjedanje, odlučivanje, objavljivanje odluka/ 6. Dejstvo odluka Evropskog suda 	
Obaveze studenata:	
<p>Studenti su obavezni prisustvovati svim predviđenim oblicima rada, te izrade jedan pristupni esej /projekat na temu po sopstvenom izboru u konsultaciji sa predmetnim nastavnikom. Znajne studenata se provjerava i ocjenjuje tokom predviđenih oblika nastave, a pred ispitne aktivnosti utiču na 80% bodova vezanih za konačnu ocjenu na ispitu.</p> <p>Pozitivno ocjenjen esej /projekat je uvjet za pristup ispitu.</p>	

Literatura:

- Nevenko Misita, Osnovi prava Evropske unije, Sarajevo, 2002, str.485-620
- Dehousse R., The European Court of Justice-The politics of Judicial Integration, Macmillan Press, New York, 1998
- Radovan Vukadinović, Stvaranje i ostvarivanje komunitarnih prava u Evropskoj uniji, Beograd, 1998
- druga domaća i strana literatura po izboru studenta

Dopunska literatura: **Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena**

PRAVO UNUTRAŠNJEG (ZAJEDNIČKOG?) TRŽIŠTA EU*****		ECTS: 2 Šifra: Nema ali ima predmet Pravo zajedničkog tržišta EU
GODINA: <i>IV</i>		
SEMESTAR: <i>osmi</i>		
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast ?		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
<p>Izlaganje materije obuhvaćene ovim predmetom ima za cilj upoznavanje studenata sa osnovnim elementima pravog režima unutrašnjeg tržišta Evropske zajednice, odnosno Evropske unije. Tim povodom posebno se obrađuju tzv. osnovne komunitarne slobode (promet robe, usluga, radne snage/ljudi i kapitala na unutrašnjem tržištu), i pravni režim tržišne konkurencije. U skladu sa metodom funkcionisanja pravnog poretka EU poseban naglasak je na praksi institucija EU, a prije svih Evropskog suda i Evropske komisije, kao i na fenomenu jedinstva bh tržišta.</p> <p>Po apsolviranju ove materije studenti će biti u mogućnosti analitički joj pristupiti, sagledavajući je iz ugla nužnosti usklađivanja propisa na evropskom planu, i u skladu s tim raditi na stvaranju odgovarajućih propisa i njihovoj primjeni u praksi.</p>		
Sadržaj predmeta:		
<p>I - UVOD - 1. Regionalno ekonomsko povezivanje (pojam; teorije, stupnjevi); 2. Nastanak i razvoj EU (negativna i pozitivna integracija); 3. Zajedničko – jedinstveno – unutrašnje tržište; 4. Ekonomsko-monetarna unija</p> <p>II - SLOBODA KRETANJE ROBE - 1. Osnovni principi; 2. Eliminacija kvantitativnih ograničenja i ograničenja “sa istim dejstvom”; 4. Dopušteni izuzeci; 5. Ujednačavanje prava</p> <p>III - SLOBODA PRUŽANJA I KORIŠĆENJA USLUGA - 1. Osnovni principi; 2. Ukidanje</p>		

ograničenja; 3. Dopušteni izuzeci; 4. Ujednačavanje prava
 IV - SLOBODA KRETANJA RADNIKA/LJUDI I POSLOVNOG ETABLIRANJA - 1. Osnovni principi; 2. Ukidanje ograničenja; 3. Dopušteni izuzeci; 4. Osnovna prava radnika migranata (ugla unijskog građanstva); 5. Ujednačavanje prava
 V - SLOBODA KRETANJA KAPITALA I SREDSTAVA PLAĆANJA - 1. Osnovni principi; 2. Ukidanje ograničenja; 3. Dopušteni izuzeci; 4. Ujednačavanje prava (bankarstvo; investicije; osiguranje; transgranično plaćanje)
 VI - TRŽIŠNA KONKURENCIJA - 1. Izvori prava; 3. Restriktivni sporazumi; 4. Zloupotreba dominantnog položaja; 5. Koncentracija; 6. Državne subvencije

Obaveze studenata:

Redovni studenti su obavezni prisustvovati predavanjima i izraditi seminar iz određene teme (ili djelovati kao oponent na njegovoj odbrani).

Provjera znanja: uz praćenje rada tokom semestra, po pravilu, putem pismenog završnog ispita.

Odgovarajući minimum prisustva predavanjima i saminarskim časovima je uslov za pristupanje završnom ispitu.

Literatura:

Obavezna: Vukadinović, Radovan, Pravo Evropske unije, "Megatrend" univerzitet primenjenih nauka, Beograd, 2001, str. 96 do 305

Dopunska: Herdegen, Matthias, Europska prava, PF Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2003, str. 184 do 249; Mlikotin-Tomić, Deša, Pravo konkurencije Europske zajednice, COLPI, Budimpešta, 2000

EVROPSKO PRAVO INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA	ECTS: 2 Šifra: IUR 1533i
GODINA: <i>IV</i>	
SEMESTAR: <i>osmi</i>	
Nositelji predmeta: Akademsko osoblje za naučnu oblast Građansko pravo, odnosno za nastavni predmet.	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 2/30	Vježbe: Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:	
Sticanje produbljenjih znanja o specifičnostima prava intelektualnog vlasništva na nivou EU. Upoznavanje sa pozicijom ove oblasti u pravnom poretku EU. Razumijevanje uticaja procesa unapređenja slobodnog protoka roba i usluga u okviru unutrašnjeg tržišta na harmonizaciju prava intelektualnog vlasništva na nivou zajednice. Savladavanje specifičnosti harmonizacije pojedinih prava industrijskog vlasništva, te oblasti autorskih i srodnih prava. Sagledavanje usklađenosti domaćih propisa sa standardima zaštite ove oblasti na nivou EU.	
Sadržaj predmeta:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pravo intelektualnog vlasništva i poredak EU 2. Uticaj stvaranja i stabilizacije unutrašnjeg tržišta EU na harmonizaciju prava intelektualnog vlasništva 	

3. Harmonizacija oblasti industrijskog vlasništva na nivou EU
  - a) Evropska patentna konvencija
  - b) Konvencija o patentu zajednice
  - c) Komunitarni žig
  - d) Komunitarni dizajn
  - e) Zaštita geografskih naziva na nivou EU
4. Harmonizacija oblasti autorskih i srodnih prava na nivou EU
  - a) Direktive Savjeta EEZ o pravnoj zaštiti računarskih programa
  - b) Direktiva Savjeta EEZ o pravu iznajmljivanja i posuđivanja i određenim srodnim pravima
  - c) Direktiva Savjeta EEZ o koordinaciji određenih propisa na području autorskog prava i srodnih prava u odnosu na satelitsku radio-difuziju i kablovski prenos
  - d) Direktive Savjeta EEZ o harmonizaciji rokova zaštite autorskih i srodnih prava
  - e) Direktive Evropskog parlamenta i Savjeta o pravnoj zaštiti banki podataka
  - f) Direktive Evropskog parlamenta i Evropskog savjeta o harmonizaciji određenih aspekata autorskog prava i srodnih prava u informacijskom društvu
  - g) Direktive Evropskog parlamenta i Savjeta o pravu slijeđenja autora originala umjetničkog djela
5. Zaštita prava intelektualnog vlasništva na nivou EU
  - a) Direktiva Evropskog parlamenta i Savjeta o sprovođenju prava intelektualnog vlasništva

6. Usklađenost propisa BiH sa standardima zaštite intelektualnog vlasništva u EU

Obaveze studenata:

Kontinuirano i redovno pohađanje nastave od strane studenata, te njihovo aktivno učešće u vidu referata ili drugih oblika izlaganja odabranih tema iz ove oblasti (interaktivni rad). Samostalni istraživački rad studenata. Kontinuirano praćenje rada studenata uz pismenu provjeru znanja na kraju semestra, koji zajedno utiču na konačnu ocjenu studentovog znanja iz ove oblasti

Literatura:

- Evropsko pravo intelektualnog vlasništva, Prof.dr. Slavica Krneta, 1996
- Europäisches Urheberrecht. Kommentar (Hrsg.: M. Walter), zusammen mit Walter, Blocher, Dreier, Daum, Dillenz, SpringerVerlag Wien, 2001.
- Intellectual Property Rights in the EU Law, Free Movement and Competition Law, David T. Keeli, Oxford University Press, 2004
- Intelektualna svojina, industrijska svojina i autorsko pravo, Vesna Besarović, Beograd 2000
- Obrisi autorskog prava Evropske unije, Prof.dr. Slavica Krneta, Godišnjak Pravnog fakulteta u Zagrebu, 1995
- Očuvanje koncepta autorskih prava u eri digitalnih tehnologija, Iza Razija Mešević, Godišnjak Pravnog fakulteta u Sarajevu, 2004
- Intelektualna Svojina, Međunarodni ugovori, Vesna Besarović, Blagota Žarković, Beograd, 1999
- Direktiva Evropskog parlamenta i Savjeta o sprovođenju prava intelektualnog vlasništva,

br. 48/2004

- Uredba EEZ o zaštiti geografskih naziva i imena proizvoda za poljoprivredne proizvode i živežne namirnice, br. 2081/92
- Uredba Evropskog savjeta o komunitarnom žigu, br.40/94
- Uredba Evropskog savjeta o komunitarnom dizajnu, br. 6/2002

Dopunska literatura: **Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena**

UVOD U AMERIČKO PRAVO	ECTS: 2 Šifra: IUR 1744g	
GODINA: <i>IV</i>		
SEMESTAR: <i>osmi</i>		
nositelj predmeta: Akademsko osoblje Katedre za državno i međunarodno javno pravo		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:		
Upoznavanje studenata sa općim osnovama pravnog sistema SAD s ciljem da studenti dobiju prethodna znanja kao okvir za dalje proučavanje američkog prava koji karakterišu dva različita elementa: jedinstvena vrsta federalizma i tradicija običajnog prava.		
Sadržaj predmeta:		
1. Historijska pozadina i napomene o terminologiji /porijeklo američkog prava, law, common law, case law.../ 2. Pravnička profesija i školovanje pravničkih kadrova /raznolikost pravnih škola, advokati, pravnici u preduzećima, korporacijama, državnoj službi, sudije, profesionalne organizacije/ 3. Zakonodavni sistem i izvori prava / redosljed značaja zakonodavnog materijala, forma prava u pisanim zakonima, značaj izvora prava od drugostepene važnosti, klasifikacija/ 4. Postupak /građanski postupak, krivični postupak, dokazni postupak, pravila o sukobu zakona/ 5. Privatno pravo /ugovori, naknada vanugovorne štete, imovinsko pravo, porodično pravo, trgovačko pravo.../ 6. Javno pravo /ustavno pravo, administrativno pravo, radno pravo, krivično pravo, poresko pravo, reguliranje trgovine/		
Obaveze studenata:		
Studenti su obavezni prisustvovati svim predviđenim oblicima rada, te izrade jedan pristupni esej/projekat na temu po sopstvenom izboru u konsultaciji sa predmetnim nastavnikom. Znaje studenata se provjerava i ocjenjuje tokom predviđenih oblika nastave, a pred ispitne aktivnosti utiču na 80% bodova vezanih za konačnu ocjenu na ispitu. Pozitivno ocjenjen esej/projekat je uvjet za pristup ispitu.		

Literatura:

- Ansary, Tugrul & Clark, David Scott, eds. Introduction to the Law of the United States, 2d ed, New York, Kluwer Law International, 2002
- Byrd, B. Sharon, Introduction to Anglo-American Law & Language, 2 ed. Munchen: C.H. Beck, 2001
- Hegland, Kenney F., Introduction to the Study and Practice of Law in a Nutshell, 4th ed. (St. Paul, Minn.: Thomson/West, 2003)
  - druga domaća i strana literatura po izboru studenta

Dopunska literatura: **Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena**

SUDSKI SISTEM U SAD	ECTS: 2 Šifra: IUR 1745g
GODINA: <i>IV</i>	
SEMESTAR: <i>osmi</i>	
nositelj predmeta: akademsko osoblje Katedre za državno i međunarodno javno pravo	
KONTAKT SATI	
Predavanja : 2/30	Vježbe : 0
	Konsultacije : 5/75
Ciljevi i očekivani rezultati:	
<p>Upoznavanje studenata sa sudskim sistemom SAD s obzirom na karakteristiku američkih sudova vezanu za paralelno postojanje sudova država-članica sa federalnim sudovima, s posebnim akcentom na granice sudske nadležnosti. Cilj ovog nastavnog predmeta je izlaganje osnova sudskog sistema SAD s obzirom da je sudski sistem najpogodnija polazna tačka za ispitivanje izvora američkog prava jer su sudovi u Americi, kao i u drugim državama common law, tradicionalno predstavljali izvorište pravnih pravila.</p>	
Sadržaj predmeta:	
<p>1. Struktura sudova /sudovi u okviru federalnih jedinica-državni sudovi, nadležnost/, 2. Federalni sudovi/okružni sudovi, apelacioni sudovi, Vrhovni sud, posebni sudovi sa ograničenom nadležnošću/, 3. Federalna sudska nadležnost/raspodjela vlasti između federacije i država-članica, slučajevi u kojoj je jedna strana u sporu sa SAD-om, sporovi između stranaka koji se tiču federalnih zakona, sporovi između građana različitih država-članica/, 4. Pravo koje primjenjuju federalni sudovi/problemi prilagođavanja državnog i federalnog prava, federalno običajno pravo, precedentno pravo država-članica/.</p>	
Obaveze studenata:	
<p>Studenti su obavezni prisustvovati svim predviđenim oblicima rada, te izrade jedan pristupni esej/projekat na temu po sopstvenom izboru u konsultaciji sa predmetnim nastavnikom. Značaj studenata se provjerava i ocjenjuje tokom predviđenih oblika nastave, a pred ispitne aktivnosti utiču na 80% bodova vezanih za konačnu ocjenu na ispitu. Pozitivno ocjenjen esej/projekat je uvjet za pristup ispitu.</p>	

Literatura:

- Carp, Robert A. & Stidham, Ronald, *Judicial Process in America*, 5th ed. (Washington, D.C.: CQ Press), 2001
- Meador Daniel John, *American Courts* (St. Paul, Minn.: West Pub. Co) 1991
- Neubauer David W., *Judicial Process: Law, Courts and Politics in the United States*, 2d ed. (Fort Worth: Harcourt Brace College Publishers), 1997
  - druga domaća i strana literatura po izboru studenta

Dopunska literatura: **Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena**

FEDERALIZAM U SAD		ECTS: 2 Šifra: IUR 1746g
GODINA: <i>IV</i>		
SEMESTAR: <i>osmi</i>		
nositelj predmeta: akademsko osoblje Katedre za državno i međunarodno javno pravo		
KONTAKT SATI		
Predavanja: 2/30	Vježbe: 0	Konsultacije: 5/75
Ciljevi i ishodi učenja:		
<p>Studenti se upoznaju sa principima federalizma u SAD-a, te značajem federalizma za izgradnju i funkcionisanje modernog američkog političkog sistema. Kroz razmatranje teorijskih dilema osnivača američkog Ustava, studentima će se izložiti osnovna ideja federalizma kojom su osnivači bili vođeni, a to je shvaćanje federalizma kao najboljeg načina da se onemogući tiraniju države, decentralizacijom državne vlasti. Okosnica za rad sa studentima svakako je analiza Ustava, te je cilj da studenti razumiju značaj Ustava i ulogu Vrhovnog suda SAD-a u razumijevanju federalnih principa i izgradnji moderne države. Stoga će se studenti upoznati sa određenim brojem sudskih slučajeva, kako onih iz prošlosti tako i modernih koji diktiraju dalji razvoj federalizma u SAD-a.</p> <p>Ovakvim načinom rada studenti će pored teorijskog znanja, imati i na sudskim. Cilj je da nakon što odslušaju predmet, mogu samostalno analizirati i primijenjivati na konkretne slučajeve osnovne principe američkog federalnog sistema.</p>		
Sadržaj predmet:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Federalizam i federacija 2. Konfederacija i Federacija 3. Teorijske osnove američkog federalizma/suverenitet u federalnoj državi 4. Ustav SAD – a i njegova značaj za razvoj federalizma 5. Konceptije dualnog i kooperativnog federalizma u SAD-a 6. Položaj federalnih jedinica (država) 7. Supremacija nacionalnog zakona 8. Raspodjela zakonodavne nadležnosti između federacije i federalnih jedinica (izričite ovlasti, rezervirane ovlasti, prešutne ovlasti i konkurentne ovlasti) 9. Sukob nadležnosti između federacije i federalnih jedinica 		

10. Participacija federalnih jedinica u vršenju federalne vlasti
11. Položaj i uloga federalnih jedinica u vanjskoj politici federacije
12. Raspodjela sudske i upravne vlasti
13. Moderne tendencije američkog federalizma

Obaveze studenata:

Studenti su obavezni pohađati sve oblike rada (prisustvo časovima, grupne i individualne oblike rada) prema utvrđenom rasporedu. Studenti na prvom času dobijaju instrukcije o oblicima praćenja njihovog rada, karakteru i sadržajem aktivnosti koje se ocjenjuju i koje utiču na formiranje konačne ocjene. Praćenje uspješnosti nastave sprovodi se anketiranjem studenata na osnovu upitnika propisanog sadržaja i oblika.

Literatura:

Ibrahim Festić: Raspodjela zakonodavne nadležnosti između federacije i federalnih jedinica, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo 2003.
 Miodrag Jovičić: Savremeni federalizam, Beograd 1973.
 Nurko Pobrić: Ustavno pravo, Slovo, Mostar 2000.
 Ratko Marković: Ustavno pravo i političke institucije, Službeni glasnik, Beograd 1998.
 Božo Kljajić: Položaj federalnih jedinica u međunarodnim odnosima
 Čazim Sadiković: Politički sistemi, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo 2004.
 Filip Lovo: Velike savremene demokratije, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Novi Sad 1999.
 Sudski slučajevi

Dopunska literatura: Naznačena literatura na osnovu koje se stiču znanja, vrši priprema za polaganje ispita i vrši provjera znanja, na početku svake školske godine će biti aktuelizirana, odnosno dopunjena.

PRIVATNO-PRAVNI ASPEKTI MEDICINSKOG PRAVA	ECTS: 2 Šifra: IUR6463i
Godina: četvrta	
Semestar: VIII	
Odgovorni nastavnici i saradnici: Akademska osoblje izabrano za naučnu oblast Građansko i građansko procesno pravo	
Kontakt sati (sedmično/ukupno): Predavanja: 2/30 Konsultacije 1/15	
Ciljevi i očekivani rezultati: Medicinsko ili šire zdravstveno pravo je multidisciplinarna oblast prava o kojoj studenti kao cjelini treba da steknu osnovnu sliku, a o privatno-pravnim aspektima ove grane prava i produbljenu sliku. Studenti se upoznaju sa čitavim nizom posebnih zakona kojima je regulirana ova oblast u mjeri u kojoj ti zakoni sadrže privatno-pravne norme. Studenti treba da kritički sagledaju odnos tih posebnih zakona sa općim pravnim uređenjem (npr. porodično pravo, nasljedno pravo, obligaciono pravo, stvarno pravo) i njihovu međusobnu usklađenost te eventualnu potrebu reforme određenih općih pravnih instituta (npr. pravne i poslovne sposobnosti, pretpostavki odštetne odgovornosti itd.). Studenti treba da steknu osnovna znanja iz ove oblasti i mogućnost njihove praktične primjene.	

Sadržaj predmeta:

- Predmet medicinskog prava; izvori medicinskog prava u BiH; medicinsko vs. zdravstveno pravo; razgraničenje javnog i privatnog medicinskog prava u BiH;
- Pravna i poslovna sposobnost u kontekstu razvoja medicine i medicinskog prava;
- Prava pacijenata kao posebna lična prava; zaštita privatnosti i podataka u oblasti medicinskog prava;
- Građanskopravni aspekti presađivanja ljudskih organa i tkiva i davanja krvi;
- Građansko-pravni aspekti biomedicinski potpomognute oplodnje;
- Odštetna odgovornost u oblasti zdravstvenog prava, osiguranja od odgovornosti zdravstvenih radnika.

Obaveze studenata:

Redovni studenti su obavezni pohađati predavanja i aktivno učestvovati u svim oblicima nastavnog rada. U toku semestra provjera znanja se vrši putem. Progres studenata kontinuirano se prati tokom nastave. Na formiranje konačne ocjene utiču aktivno učešće u nastavi u procentu od 20%, test 40%, tako da predispitne aktivnosti učestvuju u iznosu od 60% u konačnoj ocjeni. DL studenti aktivnost u nastavi zamjenjuju pismenom provjerom znanja u elektronskom obliku. Završni ispit se polaže pismeno ili usmeno u skladu sa utvrđenim režimom polaganja ispita na Fakultetu

Obavezna literatura:

- Mujović-Zornić, H., Odnos građanske i krivične odgovornosti za slučaj medicinskih šteta, Zbornik radova sa 8. Međunarodnog savjetovanja »Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse«, Mostar, 2010;
- Čolaković Maja, Novine u zakonskom regulisanju transplantacije organa i tkiva u Bosni i Hercegovini, Zbornik radova sa 8. Međunarodnog savjetovanja »Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse«, Mostar, 2010;
- Petrić Silvija, Nacrt Zakona o pravima, obavezama i odgovornosti pacijenata Federacije BiH, Zbornik radova sa 8. Međunarodnog savjetovanja »Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse«, Mostar, 2010;
- Mujović-Zornić, H., Poslovna sposobnost u kontekstu odluka o liječenju, Zbornik radova sa 10. Međunarodnog savjetovanja »Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse«, Mostar, 2012;
- Mujović-Zornić, H., Medicinske greške u okvirima građanskopravne odgovornosti . Strani Pravni Život. 2011/3;

- Mujović-Zornić, H., Prenatalne štete u medicini i odgovornost, Zbornik radova sa 5. Međunarodnog savjetovanja »Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse«, Mostar, 2007;
- Mujović-Zornić, H., Pristanak na medicinsku intervenciju kao izjava volje u pravu Zbornik radova sa 9. Međunarodnog savjetovanja »Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse«, Mostar, 2011
- Crnić, I., Odštetna odgovornost liječnika i zdravstvenih ustanova. Pravo u Gospodarstvu, 2009.

Obavezna literatura biće studentima data u elektronskoj formi na web-stranici Fakulteta.

Dopunska literatura:

The OXFORD textbook of clinical research ethics / edited by Ezekiel J. Emanuel... [et al.]. - 1. ed. - Oxford ; New York : Oxford University Press, 2010;

HANDBUCH des Medizinrecht / Claus Roxin, Ulrich Schroth (Hrsg.). - 4., aktualisierte, überarbeitete und erweiterte Aufl. - Stuttgart [etc.] : "Richard Boorberg", 2010;

HANDBUCH Medizinrecht / herausgegeben von Rudolf Ratzel und Bernd Luxenburger. - 2. Aufl. - [Bonn] : Deutscher Anwaltverlag, 2011;

<i>NOTARSKO PRAVO</i>	ECTS: 2 Šifra: IUR 6416g
GODINA: <i>III</i>	
SEMESTAR: <i>šesti</i>	
Odgovorni nastavnici i saradnici: Akademska osoblje izabrano za naučnu oblast Građansko i građansko procesno pravo	
KONTAKT SATI	
Predavanja: 2/30	Vježbe:
	Konsultacije: 1/15
<i>Ciljevi i očekivani rezultati:</i>	
Student se upoznaje sa pojmom, evolucijom i osnovnim značajkama notarske službe. Akcenat se stavlja na postupak notarske obrade isprava o pravnim poslovima koji imaju za predmet nekretnine i o pravnim poslovima nasljednog i porodičnog prava. Očekuje se da studenti shvate ciljeve notarskog djelovanja posebno kao faktor pravne sigurnosti u pravnom prometu nekretnina i kod osiguranja povjerilaca. Studenti treba da steknu sposobnost da pri oblikovanju navedenih odnosa podjednako zaštite obje strane, prepoznaju rizike pojedinih operacija i da znaju dati prijedloge za njihovo rješavanje.	
<i>Sadržaj predmeta:</i>	
1) Uvod u notarsko pravo – pojam i funkcija notara, historijski razvitak institucije,	

<p>kratki uporednopravni prikaz.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) Notarijat u BiH – osnovne značajke službe notara kao samostalne profesije sa javnim ovlaštenjima, pretpostavke za obavljanje funkcije, nadležnosti notara. 3) Notarske isprave – notarski obrađene isprave, notarske ovjere i potvrde, notarska isprava kao izvršni naslov. 4) Notarski obrađene isprave o pravnim poslovima koje imaju za predmet nekretnine 5) Notarski obrađene isprave o pravnim poslovima nasljednog i porodičnog prava.
<p>Obaveze studenata:</p> <p>Studenti su obavezni sudjelovati u nastavi. Nastava se s obzirom na manju grupu studenata izvodi interaktivno i uz obavezni praktični rad. Studenti su obavezni sačiniti dva pismena rada o konkretnom slučaju koje zadaje nastavnik i pri tome primijeniti sva pravila notarske obrade – istraživanje prave volje stranaka, zaštitu obiju stranaka, osiguranje istovremenog ispunjenja obaveza obiju stranaka, izbjegavanja rizičnih klauzula i nezakonitih odredaba itd. Radovi se prezentiraju na času. Napredak studenata se prati kontinuirano. Konačna ocjena se utvrđuje na završnom ispitu, a aktivnosti u nastavi učestvuju u procentu od 70% u formiranju konačne ocjene (20% aktivnost na časovima, 25% za svaki pismeni rad). Završni ispit se polaže pismeno.</p>
<p>Obavezna literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Povlakić, M., Nadležnost notara u BiH, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zbornik radova Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, vol. 63, 2013;</i> - <i>Povlakić, M., Izvršenje na osnovu notarske isprave, Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse, br. 5, Mostar, 2007;</i> - <i>Povlakić, M., Institut javnog bilježništva i efikasno ostvarivanje prava povjerilaca u pravu Federacije BiH, I dio, Pravni savjetnik, 4/2002;</i> - <i>Povlakić, M., Institut javnog bilježništva i efikasno ostvarivanje prava povjerilaca u pravu Federacije BiH, II dio, Pravni savjetnik, 7/2002;</i> - <i>Povlakić, M., Osnovne značajke notarske službe u Federaciji BiH, Pravni savjetnik 4/2003.</i> <p>Obavezna literatura će studentima biti dostavljena u elektronskoj formi na web-stranici Fakulteta.</p> <p>Dopunska literatura:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Povlakić/Schalast/Softić, Komentari zakona o notarima u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 2009;</i> - <i>Bikić/Povlakić/Suljević/Plavšić, Notarsko pravo, Sarajevo, 2013;</i> - <i>Povlakić, M., Uloga notara u zaštiti potrošača, Zbornik radova Aktualnosti građanskog i trgovačkog zakonodavstva i pravne prakse, br. 8, Mostar, 2010.</i> -
<p>Pretpostavke: Položeni ispiti iz predmeta Stvarno, Porodično, Nasljedno pravo, a preporučuje se da studenti prethodno polože ispit iz predmeta Obligaciono pravo - opći dio.</p>

KLINIKA IZ PRAVA MEĐUNARODNE PRODAJE ROBE I ARBITRAŽNOG PRAVA	ECTS: 2 Šifra: IUR 6422i
Godina: četvrta	
Semestar: VIII	

<p>Odgovorni nastavnici i saradnici: prof. dr. Abedin Bikić, prof. dr. Meliha Povlakić</p>
<p>Kontakt sati (sedmično/ukupno): Predavanja: 2/30   Konsultacije 1/15</p>
<p>Ciljevi i očekivani rezultati učenja: Studenti stiču produbljena znanja o pravu međunarodne prodaje robe i arbitražnog prava. Studenti se osposobljavaju za interdisciplinarni pristup i sagledavanje problema sa aspekta obligacionog, trgovačkog, međunarodnog privatnog i međunarodnog procesnog prava. Studenti se osposobljavaju za praktični rad na zadatom slučaju. Studenti trebaju razviti vještine istraživanja pravnih izvora, pravne analize i pravnog pisanja, kao i vještine usmene prezentacije i argumentiranja. Najbolji studenti (4 – 6) biće izabrani da budu predstavnici Pravnog fakulteta u Sarajevu na Willem C. Vis. Moot Court.</p>
<p>Sadržaj predmeta: Kurs se izvodi na engleskom jeziku</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uvod u pravo međunarodne prodaje robe – CISG (uvod, ciljevi, historijat, predmet reguliranja, primjena) - Zaključenje ugovora, odgovornost za izvršenje ugovora, bitna povreda ugovora, tumačenje ugovora i ponašanja stranaka, pravni lijekovi prema CISG - Uvod u Alternative Dispute Resolution (ADR) i arbitražno rješavanje sporova (arbitražni sporazum, arbitražni sud, arbitražna odluka), - Uvod u međunarodno arbitražno pravo – mjerodavno pravo za međunarodne trgovačke sporove, priznanje i izvršenje stranih arbitražnih odluka, sudska kontrola arbitražnih odluka - Metodologiju istraživanja i analizu slučaja (kako riješiti Moot slučaj) - studenti analiziraju zadati slučaj, istražuju relevantne propis i praksu u vezi sa zadatim slučajem za Vis moot u datoj akademskoj godini - U cilju ostvarivanja ciljeva i rezultata učenja studenti će osim sa nastavnicima Fakulteta intenzivno raditi sa istaknutim stručnjacima iz prakse iz predmetnih oblasti kako iz zemlje tako i iz inostranstva - Uz podršku CLDP – Commercial Law Development Program težiće se saradnji sa univerzitetima iz SAD i intenzivnoj saradnji sa stručnjacima iz predmetnih oblasti koji će preuzimati i ulogu mentora studentima

Obaveze studenata:

Studenti bez obzira na status su obavezni prisustvovati predavanjima i svim drugim oblicima rada. Nastava se izvodi interaktivno. Uz konsultaciju sa odgovornim nastavnikom studenti samostalno ili u grupama izrađuju pismene podneske koji su priprema za rješavanje praktičnih slučajeva. Predmet rada je konkretan slučaj iz oblasti međunarodne prodaje robe i arbitražnog prava i to slučaj koji je predmet priprema i samog takmičenja Willem C. Vis Moot u navedenoj akademskoj godini.

Studenti istražuju relevantne propise i praksu, sačinjavaju pravnu analizu i nude rješenja. Napredak studenata se prati kontinuirano. Konačna ocjena se utvrđuje na završnom ispitu, a aktivnosti u nastavi učestvuju u procentu od 80% u formiranju konačne ocjene (30% aktivnost na časovima, 50% pismeni podnesci). Završni ispit se polaže usmeno.

Studenti koji budu odabrani za učešće na samom takmičenju ne polažu završni ispit.

Obavezna literatura:

A. Bikić, Obligaciono pravo – posebni dio, drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Sarajevo 2011

UN Convention on International Sale of Goods -

<http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/sales/cisg/V1056997-CISG-e-book.pdf>

Graves/Morriassay, International Sales Law and Arbitration: Problems, Cases and Commentary, Kluwer Law International, 2008

UN onvention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG): Commentary, C. H. Beck, Hart Publishing, 2011

UNCITRAL Model Law on Arbitration

Dopunska literatura:

Internationality, uniformity and observance of good faith as criteria in interpretation of CISG, Alexander S. Komarov <http://www.uncitral.org/pdf/english/CISG25/Komarov.pdf>

Interpretation and gap filling under the CISG, Nives Povrzenic, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/gap-fill.html>

Article 8 of the CISG, E. Allan Farnsworth

<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/farnsworth-bb8.html>

Formation of contract according to the CISG, Belkıs VURAL

<http://www.ankarabarusu.org.tr/siteler/AnkaraBarReview/tekmakale/2013-1/5.pdf>

Allison E. Butler, A practical guide to the CISG; Negotiations through litigation, A spen Publisher, 2007, file:///C:/Users/home/Desktop/butler6-ch4.pdf

Ulrich Magnus, The Remedy of Avoidance of Contract Under CISG - General Remarks and Special Cases, <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/magnus2.html>

Uvjet za odabir ovog opcionog predmeta: Položen ispit iz predmeta Obligaciono pravo I i II, odlično poznavanje engleskog jezika